

ขอพระองค์ทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ ข้าพระพุทธเจ้า

ทีมงานวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ปวงข้าบาทราชภัฏ
ล้วนมนัสภักดิ์หมาย
สนองงานราโชบาย
เพื่อสืบสายพระปณิธาน
ถวายงานทศมราช
ผ่านมนุษยศาสตร์ฯวารสาร
หวังผลพระสรานุ
เกษมสถานทีช้วนานเทอญ.

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

“Academic Journal for the Humanities and Social Sciences Dhonburi Rajabhat University”

วัตถุประสงค์	1. เพื่อส่งเสริมให้คณาจารย์ นักวิชาการ และนักวิจัย ได้ใช้เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการและผลงานวิจัย โดยมุ่งเน้นในสาขามนุษยศาสตร์ ภาษาและวรรณคดี ศิลปกรรม นาฏศิลป์และการแสดง และสาขาสังคมศาสตร์ นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และการจัดการชุมชน 2. เพื่อพัฒนาศักยภาพทางวิชาการและส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ในด้านวิชาการและงานวิจัยของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกของมหาวิทยาลัย
กำหนดเผยแพร่	3 ฉบับ ต่อปี ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม
การเผยแพร่	มอบให้ห้องสมุดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศและต่างประเทศที่เป็นเครือข่ายของมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ห้องสมุดหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ห้องสมุดของสื่อมวลชน และโรงเรียนเครือข่าย
สถานที่ติดต่อ	สำนักงานกองบรรณาธิการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ถนนอิสรภาพ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600 โทรศัพท์ 0 2890 1801 ต่อ 2142 โทรสาร 0 2890 2294 e-mail : journal.human@dru.ac.th http://research.dru.ac.th/h-journal/
จัดพิมพ์โดย	ห้างหุ้นส่วนจำกัด พิมพ์ทันใจ 1053/20 ถนนเอกชัย แขวงบางบอน เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร 10150 โทร. 0 2415 4944-5

- บทความในวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี เป็นความคิดของผู้เขียน ไม่ใช่ความคิดของกองบรรณาธิการ และไม่ใช่ความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการและ/หรือของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
- กองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา
- บทความที่ได้รับการตีพิมพ์จะมีการตรวจความถูกต้องเหมาะสมจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review)

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีฉบับนี้ จัดทำขึ้นตรงกับวันสำคัญอันเป็นมหามงคลยิ่งของปวงชนชาวไทย ได้แก่ พระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 10 แห่งราชวงศ์จักรี เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 และยังเป็นวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี ซึ่งตรงกับวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2562 วันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ตรงกับวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2562 และวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง และวันแม่แห่งชาติ ในวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2562

ข้าพระพุทธเจ้าในนามคณะผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่และนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากลโลกโปรดอภิบาลประทานพร ขอทุกพระองค์ทรงมีพระพลานามัยแข็งแรงตลอดกาลนานเทอญ

วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ฉบับนี้ ประกอบด้วยบทความวิชาการและบทความวิจัยหลากหลายสาขา บทความวิจัยด้านภาษาและวัฒนธรรม จำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ กลวิธีการใช้ภาษาสื่อถึงตัวละครวรรณคดีที่ปรากฏในบทเพลงจากวรรณคดีไทย พ.ศ.2559-2560 ของ ชวัลรัตน์ วุฒิกร, โสภิตา แก้วเอี่ยม และณัฐนันท์ คำภา กลวิธีการใช้ภาษาแสดงความไม่สุภาพในรายการ The Face Men Thailand ของ รัชพงศ์ หมั่นพันธ์, สิริวรรณ นันทจินทุล, เมธาวี ยุทธพงษ์ธาดา และสุรีย์รัตน์ บำรุงสุข การศึกษากลวิธีการแปลชื่อร้านค้าภาษาจีนเป็นภาษาไทยในเขตสาทร กรุงเทพมหานครของ ชานนท์ เชาว์จิรพันธ์ และนพพร ปัจจัยคุณธรรม การจัดการและความรู้เพื่อสืบสานศิลปกรรมแห่งหอยวงสกุลงาชเพชบุรี ของ พงกษา ดอกกุหลาบ ถ้อยคำนัยแฝงในหนังสือพิมพ์:บทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 ของ นิกร สังขศิริ, สิริวรรณ นันทจินทุล และสุรีย์รัตน์ บำรุงสุข และบทความวิจัยด้านรัฐประศาสนศาสตร์ เรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ของ ศิริกุล บัวแก้ว, ชัยมงคล สุพรมอินทร์, ศราวิน ชินวงศ์ และวสันต์ ลิ้มปัดเฉลิม

บทความวิชาการ จำนวน 2 เรื่อง แบ่งเป็นบทความทางรัฐประศาสนศาสตร์และบทความทางภาษาดังนี้ บทความทางรัฐประศาสนศาสตร์ เรื่อง การวางแผนทรัพยากรมนุษย์สำหรับองค์การในอนาคต ของ ศรัณย์ดิษฐ์ เบญจพงศ์ และบทความวิชาการด้านภาษาที่น่าสนใจ เรื่อง การเรียนรู้คำศัพท์ด้วยคำปรากฏร่วมจำเพาะ ของ บุศรินทร์ เดชดำรงปรีชา ซึ่งบทความเหล่านี้ล้วนเป็นบทความที่น่าสนใจและทรงคุณค่าในเชิงวิชาการที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานของการองค์การและการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันต่อไป

กองบรรณาธิการขอขอบคุณผู้ร่วมสร้างสรรค์องค์ความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้อ่านวารสารทุกท่านจะได้รับประโยชน์สูงสุดจากวารสารฉบับนี้ และขอเชิญชวนนิสิต นักศึกษา นักวิจัย คณาจารย์ ตลอดจนผู้ที่สนใจร่วมเสนอบทความเข้ารับการเผยแพร่สู่สาธารณะกับกองบรรณาธิการวารสารในฉบับต่อ ๆ ไป หากท่านมีข้อเสนอแนะอันที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพที่ดีขึ้นไปของวารสารนี้ กองบรรณาธิการขอน้อมรับด้วยความยินดีและขอขอบคุณยิ่ง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทนา อินทนิม

บรรณาธิการ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
Faculty of Humanities and Social Sciences

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

เจ้าของ

สำนักงานกองบรรณาธิการ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยูลักษณ์

รองศาสตราจารย์ ดร. วิไล

เวชวิทยาลัง

ตั้งจิตสมคิด

ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธัญวรรณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รสริน

อาจารย์ ดร. มลิวีย์

อาจารย์พิมพ์งา

อาจารย์ศรัณย์

กำคำ

ดิฐบรรจง

สุขประเสริฐ

เพ็ญนาเรนทร์

สรพศิริ

บรรณาธิการบริหาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จันทนา

อินทนิม

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. อัจฉรา

ศาสตราจารย์ ดร. อุดม

ศาสตราจารย์ ดร. อรุณ

รองศาสตราจารย์ ดร. วิไลวรรณ

รองศาสตราจารย์ ดร. จิรศักดิ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นริศ

วงศ์โสธร

วิโรจน์สิทธิขัตติย์

รักธรรม

ชนิษฐนันท์

รอตจันทร์

วศินานนท์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

มหาวิทยาลัยหัวเฉียว

เฉลิมพระเกียรติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏ

บ้านสมเด็จพระเจ้าพระยา

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏ

บ้านสมเด็จพระเจ้าพระยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทองเจือ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐชา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วงศกร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พัฒนา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุมิตรา

เวชกามา

เขียดทอง

อันสกุล

เพิ่มผล

ศรีสุรักษ์

ด้านพาณิชย์

คณะดำเนินงาน

อาจารย์ชมพูท

อาจารย์จิรดา

อาจารย์กมลชนก

อาจารย์ศราวิณ

อาจารย์จักรพันธ์

ถาวรวงศ์

เอื้อศิริพัฒนชัย

ธรรมมิกะ

ชินวงศ์

พรหมผลวย

ปกและรูปเล่ม

อาจารย์วิเชียร

เทียนพรนิมิตร

ฝ่ายเผยแพร่ทางอิเล็กทรอนิกส์

นางสาวอลิสสา

อรุณธนศิริฐ

ฝ่ายประสานงาน

นางจิตติมา

นายมานิตย์

นางสาวกรรณิการ์

นางสาวสมสมร

อารยะมั่นคง

กุศลคุ้ม

แก้วงาม

ทรัพย์แสงสง

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
Faculty of Humanities and Social Sciences

Academic Journal for the Humanities and Social Sciences

Dhonburi Rajabhat University

Owner

Faculty of Humanities and Social Sciences Dhonburi Rajabhat University

Editorial Office

Faculty of Humanities and Social Sciences Dhonburi Rajabhat University

Honorary advisors

Asst. Prof. Dr. Yuwalak

Vejwitayaklung

Assoc. Prof. Dr. Wilai

Tangchitsomkit

Editorial Advisors

Asst. Prof. Dr. Tayawan

Kakham

Asst. Prof. Dr. Rodsarin

Dittabanjong

Dr. Maliwan

Sukprasert

Miss Pimpanga

Phangnaren

Mr. Sarun

Sanpasiri

Editorial Editor

Asst. Prof. Dr. Chanthana

Inthachim

Editorial Board

Emeritus Prof. Dr. Achara

Wongsothorn

Chulalongkorn University

Prof. Dr. Udom

Warotsikkadit

Office of the Royal Society

Prof. Dr. Arun

Raktham

Thammasat University

Assoc. Prof. Dr. Wilaiwan

Khanittanan

Thammasat University

Assoc. Prof. Dr. Jirasak

Rodchan

Dhurakij Pundit University

Asst. Prof. Dr. Naris

Wasinanon

Huachiew Chalermprakiet University

Asst. Prof. Dr. Chollada

Pongpattanyothin

Bansomdejchaopraya

Asst. Prof. Dr. Phadung

Prommoon

Suan Dusit University

Asst. Prof. Dr. Akhawit

Ruengrong

Bansomdejchaopraya

Asst. Prof. Dr. Sombat

Watchkama

Rajabhat University

Asst. Prof. Dr. Thongchue

Khiatthong

Uttaradit Rajabhat University

Asst. Prof. Dr. Nutchaya

Unskul

Dhonburi Rajabhat University

Asst. Prof. Dr. Wongsakorn

Poempol

Dhonburi Rajabhat University

Asst. Prof. Dr. Patana

Srisuruk

Dhonburi Rajabhat University

Asst. Prof. Dr. Sumitra

Danpanich

Dhonburi Rajabhat University

Managing Committee

Miss Chompoonut

Thawornwong

Miss Jirada

Ueasiriwatthanachai

Miss Prueksa

Dokkularb

Miss Kamonchanok

Thammika

Mr. Sarawin

Chinnawong

Mr. Jakkapan

Promchaluay

Designer

Mr. Wichian

Tienpraenimit

Electronic Distribution

Miss Alisa

Aloontanahirun

Coordinator

Ms. Jittima

Arayamankhong

Mr. Manit

Gusonkhum

Miss Kannika

Kaewngam

Miss Somsamorn

Subsangsong

สารบัญ

บทความวิจัย

กลวิธีการใช้ภาษาสื่อถึงตัวละครวรรณคดีที่ปรากฏ ในบทเพลงจากวรรณคดีไทย
พ.ศ. 2559 – 2560

Techniques of Thai Language Usage Reflecting Characters from Thai Literary
Works Mentioned in Thai Songs' Lyrics from 2016 – 2017

ชวัลรัตน์ วุฒิกโร โสภิตา แก้วเอี่ยม และณัฐนันท์ คำภา

(Chawanrat Wootikronm Sopita Kaoian and Natthanan Khampha)9

กลวิธีการใช้ภาษาแสดงความไม่สุภาพในรายการ The Face Men Thailand

Impoliteness Strategies in program “The Face Men Thailand”

รัชพงศ์ หมั่นพันธ์ สีริวรรณ นันทจันทูล เมธาวิ ยุทธพงษ์ธาดา และสุรีย์รัตน์ บำรุงสุข

(Ratchaphong Muenpan, Siriwan Nantachantoon, Metawee Yuttapongtada

and Sureerat Bumrungsuk)25

การจัดการความรู้เพื่อสืบสานศิลปะการแทงหยวกสกุลช่างเพชรบุรี

Knowledge Management for Inherit Banana Stalk Piercing Art of School of
Phetchaburi

พฤกษา ดอกกุหลาบ

(Prueksa Dokkularb)38

การศึกษากลวิธีการแปลชื่อร้านค้าภาษาจีนเป็นภาษาไทยในเขตสาทร กรุงเทพมหานคร

The Study of Store Name Translation from Chinese to Thai Language in Sathorn
District, Bangkok

ชานนท์ เชาว์จิรพันธุ์ และนพธร ปัจจัยคุณธรรม

(Chanon Chaojirapant and Nophatorn Patjaikhunnatham)54

**การศึกษาสภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี
จังหวัดสมุทรปราการ**

The study of Managerial Performance of Nongprue Subdistrict Administrative
Organization in Bangplee District, Samutprakan

ศิริกุล บัวแก้ว ชัยมงคล สุพรหมินทร์ ศราวิน ชินวงศ์ และวสันต์ ลิ้มปะเฉลิม

(Sirikun Buakaew, Chaimongkhon Supromin, Sarawin Chinnawong and
Wasan Limchalerm)66

**ถ้อยคำนัยผกผันในหนังสือพิมพ์:บทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า
เจ้าอยู่หัว ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1**

Verbal Irony in Newspapers: King Vajiravudh's Literary Work during the First World
War

นิกร สังขศิริ สิริวรรณ นันทจันทุล และสุรีย์รัตน์ บำรุงสุข

(Nikorn Sangkhasiri, Siriwan Nantachantoon and Sureerat Bumrungsuk)82

บทความวิชาการ

การวางแผนทรัพยากรมนุษย์สำหรับองค์การในอนาคต

Human Resource Planning for Organization in The Future

ศรันย์ดิษฐ์ เบญจพงศ์

(Srundit benjapongs)95

การเรียนรู้คำศัพท์ด้วยคำปรากฏร่วมจำเพาะ

Learning Vocabulary with Collocation

บุศรินทร์ เดชดำรงค์ปรีชา

(Busarin Detdamrongpreecha)107

กลวิธีการใช้ภาษาสื่อถึงตัวละครวรรณคดีที่ปรากฏ
ในบทเพลงจากวรรณคดีไทย พ.ศ. 2559 – 2560
Techniques of Thai Language Usage Reflecting
Characters from Thai Literary Works Mentioned in Thai
Songs' Lyrics from 2016 – 2017

วันที่รับบทความ: 5 ธันวาคม 2561

ชวัลรัตน์ วุฒิกร¹

วันที่แก้ไขบทความ: 27 กุมภาพันธ์ 2562

โสภิตา แก้วเอียน²

วันที่ตอบรับบทความ: 13 มิถุนายน 2562

ณัฐนันท์ คำภา³

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการใช้ภาษาสื่อถึงตัวละครในวรรณคดีที่ปรากฏในบทเพลงจากวรรณคดีไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2559 – 2560 บทความนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากบทเพลงจากวรรณคดีที่ปรากฏในเว็บไซต์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2559 – 2560 รวมทั้งสิ้น 28 เพลง ผลการวิจัยพบว่า กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏ มีดังนี้ 1) การใช้คำ ได้แก่ การใช้คำมีศักดิ์ การใช้คำสื่ออารมณ์ การใช้คำภาษาอังกฤษ และการใช้คำสแลง ทั้งนี้การใช้คำมีศักดิ์ปรากฏมากที่สุด สื่อให้เห็นว่าบทเพลงจากวรรณคดีไทยนิยมใช้ถ้อยคำที่สละสลวย 2) การใช้สำนวน ได้แก่ การใช้สำนวนเดิมและการใช้สำนวนใหม่ การใช้สำนวนเดิมปรากฏมากที่สุด เนื่องจากการใช้สำนวนที่มีมาแต่โบราณนั้นสามารถอธิบายเนื้อความต่าง ๆ ให้ผู้อ่านได้เข้าใจได้ง่ายและชัดเจน 3) การใช้ภาพพจน์ ได้แก่ ปฏิพจน์ อติพจน์ อุปมา และอุปลักษณ์ การใช้ภาพพจน์ที่ปรากฏมากที่สุดคือ ปฏิพจน์ ซึ่งเป็นภาพพจน์ที่แสดงการใช้คำถามโดยไม่ต้องการคำตอบ แต่ใช้เพื่อให้ผู้ฟังนึกคิดหรือแสดงอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ

คำสำคัญ: ตัวละครจากวรรณคดี บทเพลงจากวรรณคดีไทย

¹ นักศึกษาลัทธิศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 4 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
e-mail: peung_chawanrat@hotmail.com

² นักศึกษาลัทธิศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 4 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
e-mail: Spnat39@hotmail.com

³ อาจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
e-mail: natthan.l@gmail.com

Techniques of Thai Language Usage Reflecting Characters from Thai Literary Works Mentioned in Thai Songs' Lyrics from 2016 – 2017

Received: December 5, 2018

Revised: February 27, 2019

Accepted: June 13, 2019

Chawanrat Wootikron¹

Sopita Kaoian²

Natthanan Khampha³

Abstract

This article aimed at studying techniques of Thai language usage which reflected characters from Thai literary works mentioned in Thai songs' lyrics from 2016 – 2017. Data collection was done by gathering 28 Thai songs involving Thai literary works available online during the abovementioned period. The results of the study indicate that the adopted techniques are namely, 1) *word usage* which includes gradable words, literary words, English lexicons, and slangs; 2) *idioms*, that is, conventional idioms and modified idioms. The former ones are more commonly used, since they offer readers more complete, simple and clear explanation; and 3) *figurative language*, namely rhetorical questions, hyperboles, similes, and metaphors. The most frequently used kind of figurative language is rhetorical questions which are posed not for the sake of getting an answer but for enlightening or expressing feelings and emotions.

Keywords: characters from Thai literary works, songs involving Thai literary works in the lyrics

¹ Undergraduate students in Thai Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Chandrakasem Rajabhat University

e-mail: peung_chawanrat@hotmail.com

² Undergraduate students in Thai Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Chandrakasem Rajabhat University

e-mail: spnat39@hotmail.com

³ Lecturer in Thai Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Chandrakasem Rajabhat University

e-mail: natthanan.ll@gmail.com

บทนำ

บทเพลงเป็นสิ่งที่ช่วยอนุรักษ์วรรณคดีไทยให้คงอยู่สืบไป เนื่องจากบทเพลง คือ บทประพันธ์ชนิดหนึ่งที่มีไว้ใช้ขับร้องหรือบรรเลง ใช้บอกเล่าเรื่องราว อารมณ์ ความรู้สึกต่าง ๆ นับเป็นสื่อบันเทิงที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายมาอย่างยาวนานนับแต่อดีต และมีความใกล้ชิด ต่อคนในสังคมเป็นอย่างมาก นอกจากจะให้ความบันเทิงแล้วบทเพลงยังเป็นสื่อที่สะท้อนวิถีชีวิต ความเป็นไปของสังคมได้อย่างดี ไม่ต่างจากวรรณคดีดังที่ ลัดดา ปาณทัย (2544, หน้า 1) กล่าวว่า “บทเพลงเป็นสื่อที่เข้าถึงประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ได้กว้างขวาง มีอิทธิพลต่อความคิด ค่านิยมอย่างทั่วถึง ง่ายตาย และซึมลึก”

ในอดีตเพลงจากวรรณคดีไทยมีลักษณะการแต่งเนื้อร้องแบบกลอนแปด มีการเอื้อนทำนอง ต่อมาจึงพัฒนาเป็นเพลงการรำ และนิยมใส่คำร้องทำนอง นำเรื่องราวจากวรรณคดีมาทำเป็นโขน ละครร้อง ฯลฯ จนมาประกอบละครและเพลงทั่วไป เพลงจากวรรณคดีมีการประยุกต์สร้างสรรค์มากขึ้น โดยเน้นการใส่ทำนองที่แปลกใหม่ เนื้อร้องเน้นการเล่าเรื่องตรงไปตรงมาและบางเพลงเปรียบเทียบในเชิงสอนใจหรือรักสามเส้าของตัวละครในวรรณคดี จากเดิมนั้นนิยมใช้ทำนองเพลงไทยเดิม เพลงลูกทุ่ง และเริ่มเข้าสู่ยุคปัจจุบันด้วยเพลงสากล ซึ่งเพลงที่นำเรื่องราวจากวรรณคดีมาถ่ายทอดนั้นอาจเป็นเพราะเนื้อหาในวรรณคดีโดนใจและเป็นอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นหันมาสนใจและอนุรักษ์ความเป็นไทยมากขึ้นด้วยการใช้ภาษาแต่งเนื้อร้องที่เข้าใจและเข้าถึงได้ง่ายมากขึ้น

ใน พ.ศ. 2559 เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์เพลง “เที่ยวไทยมีเฮ” ขับร้องโดย เก่ง ธชย ทุมวรรณ ที่ตัวมิวสิควิดีโอได้นำเรื่องราวจากวรรณคดีไทยมาดัดแปลงให้เกิดความร่วมสมัย โดยการนำเอาตัวละครจากวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์มาสร้างสีสันความบันเทิงตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ของประเทศไทย ทำให้ผู้คนเริ่มหันมาสนใจเกี่ยวกับความเป็นไปของวรรณคดีไทยมากขึ้น จนกลายเป็นที่นิยมให้กับกลุ่มศิลปิน นักแต่งเพลงมากมายนำไปสร้างสรรค์ผลงาน เช่น I'm sorry (สิดา) ของวง The Rube พุดถึงเหตุการณ์ที่พระรามไม่เชื่อใจนางสีดาจึงสั่งให้นางสีดาไปลุยไฟ ภายหลังรู้ว่าตนผิดจึงอยากขอโทษ ทำให้เพลงนี้โด่งดังมากจากการนำเรื่องราวจากวรรณคดีรามเกียรติ์มาถ่ายทอดจนกลายเป็นที่นิยมของคนในปัจจุบัน

บทเพลงจากวรรณคดีไทยในยุคปัจจุบันได้รับความนิยมมากขึ้น เพราะมีการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์โดยการแต่งทำนองและจังหวะที่แปลกใหม่ เนื้อหาเน้นการเล่าเรื่องตรงไปตรงมา ผู้เขียนได้นำลักษณะเด่นของตัวละครในวรรณคดีมาปรากฏในเนื้อหาของบทเพลง นอกจากนี้บางเพลงยังเปรียบเทียบในเชิงสอนใจ เป็นเรื่องราวความรักที่ไม่สมหวัง ผู้เขียนเลือกใช้ภาษาที่ทันสมัยมากขึ้น สละสลวย ใช้สำนวน ภาพพจน์ การเปรียบเทียบที่ทำให้ผู้อ่านรู้สึกคล้อยตาม เห็นภาพ และซาบซึ้ง

ตัวอย่างที่ 1

หยุดประณามฉัน...ว่าวันทองสองใจเสียที่
ตกที่นั่นนี่...ใครจะรู้ถ้าไม่ลองเป็นฉัน
ลำบากแค่ไหน...ที่ต้องเลือกต้องทำแบบนั้น
ไม่เลือกก็โดนลงทัณฑ์...ต้องโทษประหารอาญาสองใจ

(อาญาสองใจ (วันทอง), 2559)

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏ คือ กลวิธีการใช้สำนวน ได้แก่ การใช้สำนวนเดิม คำว่า วันทองสองใจ สองใจเป็นวลีที่ใช้กล่าวถึงความไม่มั่นคงแน่นอนในทำนองชู้สาว นิยมใช้กับผู้หญิง วันทองสองใจ จึงหมายถึง หญิงที่จิตใจโลเลมารัก การใช้สำนวนใหม่โดยเปลี่ยนแปลงสำนวนเดิม คือ *ตกที่นั่ง* มาจาก สำนวน ตกที่นั่งลำบาก หมายถึง ตกอยู่ในฐานะที่ลำบาก นิยมใช้กล่าวในทางที่ไม่ดี กลวิธีการใช้คำมีศักดิ์ ได้แก่ *ประณาม* หมายถึง กล่าวร้าย ทำให้ผู้ที่ถูกกล่าวถึงได้รับความเสียหาย *ลงทัณฑ์* หมายถึง ลงโทษต่อ ผู้ที่กระทำความผิด *อาญา* หมายถึง โทษมักใช้สำหรับพระเจ้าแผ่นดินหรือเจ้านาย

จากกลวิธีการใช้ภาษาในบทเพลง อาญาสองใจ (วันทอง) สามารถสื่อให้เห็นว่า นางวันทองเป็น ผู้หญิงเจ้าชู้มารัก หลอยใจ ไม่สามารถเลือกใครคนใดคนหนึ่งได้ แม้ในบทเพลงอาญาสองใจ (วันทอง) จะ สื่อไปในทางที่ดีและแก้ต่างให้นางวันทอง แต่ในสังคมไทยไม่ว่าจะเป็นยุคอดีตหรือปัจจุบัน “วันทอง สองใจ” ก็ยังคงเป็นความคิดที่ผู้คนยึดถือกันอยู่เสมอ

ตัวอย่างที่ 2

จากนี้ นายจะมีฉัน เราจะมีกัน ไม่ว่าจะแห่งหนใด
จากนี้ นายจะปลดทุกข์ เราจะผ่านทุก อย่างไปได้
ใจที่รักและรักดีตั้งแก้วมณีนี้ ฉันพร้อมยกให้
จากนี้ตลอดไป หัวใจฉันเป็นของนาย

(หนุมาน, 2560)

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏ คือ กลวิธีการใช้คำมีศักดิ์ ได้แก่ *ปลดทุกข์* หมายถึง ทำให้ไกลจากทุกข์ ภัยอันตราย หมายถึง ความจงรัก ความเลื่อมใสยิ่ง กลวิธีการใช้คำที่สื่ออารมณ์ ได้แก่ อารมณ์จริงใจ ดังตัวอย่างที่ ยกมาข้างต้น แต่ละคำที่ผู้แต่งเลือกสรรแฝงไปด้วยความมุ่งมั่น จงรักภักดี สามารถกระทำได้ทุกสิ่งเพือนาย ของตน จากตัวอย่างเพลงท่อนนี้ปรากฏคำที่สื่อถึงความจริงใจ จงรักภักดี ความมั่นคงของจิตใจ ความกล้าหาญที่พร้อมจะเผชิญหน้ากับทุกภัยอันตราย อาทิ *นายจะมีฉัน เราจะมีกัน นายจะปลดทุกข์ หัวใจเป็นของ นาย* กลวิธีการใช้ภาพพจน์ ได้แก่ *ใจที่รักและรักดีตั้งแก้วมณีนี้* ภาพพจน์ที่ปรากฏในเพลงท่อนนี้ ได้แก่ ภาพพจน์อุปมาอุปไมย เป็นการเปรียบเทียบจิตใจอันกล้าแกร่งและความมั่นคง ชื่อสัตย์ของตนมีคุณค่าเหมือน แก้วมณีที่เป็นสมบัติของล้ำค่า *หัวใจฉันเป็นของนาย* ภาพพจน์ที่ปรากฏในเพลงท่อนนี้ ได้แก่ ภาพพจน์อุป ลักษณ์

จากการค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์การใช้ภาษาที่ปรากฏในบทเพลง เช่น งานวิจัยเรื่อง ความงามของภาษาในเพลงลูกทุ่ง ของ เกศราพร พรหมนิมิตกุล (2553) ลีลาภาษาในเพลงลูกทุ่งของครูสลา ของ อลิสา เลี้ยงรื่นรมย์ (2549) งานวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์การใช้ภาษาในเพลงไทยสากลของบริษัท อาร์.เอส. โปรโมชั่น 1992 จำกัด ช่วงปี พ.ศ. 2542 – 2546 ของ ศิริไล ชูวิจิตร (2549) งานวิจัยเรื่อง คุณค่าทาง วรรณคดีของบทละครเรื่องของไทย ของ พวงเพ็ญ สว่างใจ (2551) งานวิจัยเรื่อง วิเคราะห์รสบทเพลงจาก วรรณคดีไทย ของ จันทร์จิรา สอนแก้ว (2551) วิเคราะห์การใช้ภาษาภาพพจน์ ในมหาเวสสันดรชาดก (กัณฑ์ทศพรกัณฑ์) ฉบับเขมร ของ วัฒนชัย หมั่นยิ่ง (2559)

จากข้างต้นจะเห็นว่ายังไม่มีผู้ศึกษากลวิธีการใช้ภาษาที่ปรากฏในบทเพลงจากวรรณคดีใน พ.ศ. 2559 – 2560 ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากลวิธีการใช้ภาษาที่ปรากฏในบทเพลงวรรณคดีในช่วงเวลา

ดังกล่าว เพื่อให้เข้าใจการเลือกใช้รูปภาษาที่สื่อถึงตัวละครในวรรณคดีที่ทำให้คนรุ่นใหม่เข้าใจและเข้าถึงวรรณคดีได้ง่ายขึ้น เป็นการอนุรักษ์วรรณคดีไทยซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยให้ดำรงอยู่ต่อไปอีกทางหนึ่ง

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ภาษาที่สื่อถึงตัวละครในวรรณคดีไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2559 – 2560

สมมติฐานการวิจัย

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏมากที่สุด ได้แก่ การใช้คำมีศักดิ์ ส่วนกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏน้อยที่สุด ได้แก่ กลวิธีการใช้ภาษาอังกฤษ

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากบทเพลงจากวรรณคดีที่ปรากฏในเว็บไซต์กูเกิ้ล (www.google.com) โดยใช้คำค้นว่า เพลงจากวรรณคดีไทย เพลงจากวรรณคดีไทยร่วมสมัย ตั้งแต่ พ.ศ. 2559 – 2560 รวมทั้งสิ้น 28 เพลง ได้แก่ ตัวร้ายที่รักเธอ พระราม (ขอโทษที่หุบเขา) พระรามอกหัก พิเภก (ทำนายความรัก) กลับมาได้ไหม (พระราม) พระราม คนข้างเธอ (เมียทศกัณฐ์) I'M SORRY (สีดา) ในหนึ่งใจ.. มีหนึ่งเดียว (จากใจสีดา) พระลักษมณ์ (ผู้เสียสละ) สุวรรณมัจฉา Fin วันทอง อาญาสองใจ (วันทอง) รอ (นางเงือก) รักเกินห้ามใจ (ผีเสื้อสมุทร) จินตะหราวาตี (คนที่ถูกลืม) มโนราห์ (พระสุธน มโนราห์) รักกันที่ตรงไหน (เงาะป่า/สังข์ทอง) คนหน้าตาไม่ดี ที่เธอยังรัก (เงาะป่า สังข์ทอง) หัวใจทศกัณฐ์ (Devil's Heart) หนุมาน หนุมาน (ลมหายใจพลีให้เธอ) ใจไปถึง ทรายนิรันดร์ อวสานรัก ตะเภาทอง (รับได้ไหม ไม่บริสุทธิ์) แก้วหน้าม้า (ต้องสวยแค่ไหน) ชันหมากล้อม

จากนั้นผู้วิจัยได้สืบค้นเนื้อเพลงจากสื่ออินเทอร์เน็ตในเว็บไซต์ต่าง ๆ แล้วผู้วิจัยจึงนำเพลงจากวรรณคดีไทยที่ได้เก็บข้อมูลมาวิเคราะห์ทั้งด้านการใช้คำ การใช้สำนวน และการใช้ภาพพจน์

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาที่สื่อถึงตัวละครที่ปรากฏในเพลงจากวรรณคดีไทยตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2559 – 2560 มีดังนี้

1. การใช้คำ

1.1 การใช้คำมีศักดิ์ เป็นคำที่ให้ความรู้สึกสูงส่งกว่าคำธรรมดาทั่ว ๆ ไป (ชำนาญ รอดเหตุภัย, 2522, หน้า 74) คำมีศักดิ์จะพบมากในเพลงจากวรรณคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์เป็นส่วนใหญ่ เช่น

หยุดประณามฉันว่าวันทองสองใจเสียที
ตกที่นั่งนี้ใครจะรู้ถ้าไม่ลองเป็นฉัน
ลำบากแค่ไหนที่ต้องเลือกต้องทำแบบนี้
ไม่เลือกก็โดนลงทัณฑ์ต้องโทษประหารอาญาสองใจ

(อาญาสองใจ (วันทอง), 2559)

จากตัวอย่าง คำว่า ประณาม หมายถึง กล่าวร้าย ทำให้ผู้ที่ถูกกล่าวถึงได้รับความเสียหาย
ลงทัณฑ์ หมายถึง ลงโทษต่อผู้ที่กระทำความผิด อาญา หมายถึง โทษมักใช้สำหรับพระเจ้าแผ่นดินหรือเจ้านาย
จากการเลือกใช้คำของผู้ประพันธ์ทำให้เห็นช่วงสุดท้ายของชีวิตนางวันทองได้อย่างชัดเจน ก่อนหน้านั้นนางถูก
มารดาบังคับให้แต่งงานกับขุนช้างแต่ความจริงนั้นนางมีใจรักมันเพียงขุนแผน ชาวบ้านจึงประณามว่าวัน
ทองเป็นหญิงสองใจ หลังขุนช้างได้ถวายฎีกาพระพันวษาจึงให้นางเลือกว่าจะอยู่กับใครระหว่าง ขุนแผน
ขุนช้าง และพระไวยหรือพลายงาม แต่นางวันทองไม่สามารถเลือกได้ สุดท้ายจุดจบของนางก็ต้องโทษ
ประหารถูกฟันคอขาดตาย

1.2 การใช้คำสแลง เป็นคำที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง แต่เมื่อไม่ได้รับความนิยมจึง
เสื่อมถอยหายไป คำสแลงถือเป็นคำที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาและยังถือว่าเป็นคำที่มีความใกล้ชิดต่อวัยรุ่นเป็น
อย่างมาก จากการวิเคราะห์ข้อมูลทำให้ทราบว่าคำสแลงจะพบมากในเนื้อเพลงที่เป็นท่อนแร็ป เนื่องจากเป็น
ท่อนที่ต้องอาศัยความเร็วในการร้องผู้ประพันธ์จึงต้องอาศัยคำที่กระชับทันสมัย และเข้าใจง่าย เช่น

เอ๋ยรักพี่ได้มัยบ่องตงหมดใจให้เธอสิ้น
เวลาเธอยิ้มช่างเฝ้าฝันใจเอย
เจ้านกขมิ้นเหลืองอ่อนหลับตาลงนอนคิดถึงน้องนาง

(Fin (วันทอง), 2559)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำสแลงเพื่อให้ทันสมัย ได้แก่ คำว่า บ่องตง มาจากคำว่า
บอกตรง ๆ เกิดจากการรวบคำ เป็นถ้อยคำหรือสำนวนที่ใช้เข้าใจกันเฉพาะกลุ่มหรือชั่วระยะเวลาหนึ่ง
ไม่ใช่ภาษาที่ยอมรับกันว่าถูกต้อง จากเนื้อเพลงกล่าวถึง ขุนช้างนั้นขอร้องอ่อนน้อมให้วันทองรักรักตน ไม่
ว่าจะยามใดใจก็เฝ้าคิดถึงแต่วันทอง ถึงขนาดกล่าวว่าทั้งหัวใจยกให้นางทั้งหมด

1.3 การใช้คำภาษาอังกฤษ เป็นการใช้คำภาษาอังกฤษมาแทรกในบทเพลง เพราะอิทธิพล
จากวัฒนธรรมตะวันตกและทำให้เข้าถึงกลุ่มผู้ฟังวัยรุ่นได้มากขึ้น จากการวิเคราะห์ข้อมูล การใช้คำ
ภาษาอังกฤษที่พบในเนื้อเพลง มีทั้งการใช้คำภาษาอังกฤษโดยตรงและการทับศัพท์ภาษาอังกฤษ เช่น

อันตัวเรานั้นคือทศกัณฐ์ พระราชาแห่งกรุงลงกา
เอ็งเจิงเงยไม่เก่งภาษา เกรงจะให้ไพเราะเท่าไรนัก
ข้าไม่เคยจะร้องเพลงแร็ปหรือรู้จัก
ข้าไม่เคยจะร้องเพลงร็อกถ้าจะรัก
ร้องเป็นเพียงก็แต่จะเอ็งเจิงเงย ที่เธออาจมองดูว่ามันเขย

(หัวใจทศกัณฐ์ (Devil's Heart), 2560)

จากตัวอย่าง คำว่า แร็ป (Rap) หมายถึง การพูดในลักษณะคำกลอนลงจังหวะเพลง โดยส่วนใหญ่จะใช้จังหวะเร็ว เป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบของวัฒนธรรมฮิปฮอปและเป็นฉันทลักษณ์สมัยนิยม ร็อก (Rock) หมายถึงแนวเพลงที่ได้รับความนิยม มีต้นกำเนิดจากดนตรีร็อกแอนด์โรล การที่ผู้ประพันธ์เลือกใช้คำว่า แร็ป และ ร็อก ซึ่งเป็นตัวย่อของ ร. ทำให้ประโยคมีความคล้องจอง สละสลวยมากยิ่งขึ้น อีกทั้งผู้ประพันธ์ยังพยายามสื่อความให้เห็นว่า ทศกัณฐ์นั้นเป็นยักษ์ที่ไม่เก่งในเรื่องของการพูด หากรักก็ไม่พูดอ้อมค้อมแต่ใช้การกระทำเป็นการบอกเล่า

1.4 การใช้คำสื่ออารมณ์ เป็นการใช้อาจก่อให้เกิดความรู้สึกกระทบกระเทือนอารมณ์ ผู้ฟัง (ชำนาญ รอดเหตุภัย, 2522, หน้า 70 - 81) การเลือกสรรคำมีผลกระทบโดยตรงต่อความรู้สึกของมนุษย์ ทั้งอารมณ์สุข อารมณ์เศร้า อารมณ์โกรธ หากผู้ประพันธ์เลือกใช้คำที่มีความสละสลวยและเหมาะสมย่อมสามารถทำให้ผู้ฟังคล้อยตามและได้รับบรรณาธิบายยิ่งขึ้น จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถแบ่งอารมณ์ความรู้สึกที่ถ่ายทอดผ่านบทเพลงจากวรรณคดีไทย เช่น

จะอยู่เคียงข้างเธอเสมอ อยู่เคียงข้างเธอเรื่อยไป
ไม่มีวันจะหนีไปไหน อยู่ดูแลไม่ห่างไกล
จะอยู่เคียงข้างเธอเสมอ อยู่เคียงข้างเธอเรื่อยไป
อยู่คู่พญายักษ์ไทย ยอຍักษผู้ยิ่งใหญ่กับนางมณฑิ

(คนข้างเธอ (เมียทศกัณฐ์), 2560)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำแสดงอารมณ์จริงใจ แสดงให้เห็นถึงความรักของนางมณฑิและทศกัณฐ์ที่แม้ว่าจะมีอุปสรรคให้ต้องเข้าใจผิดกันแต่จะคอยดูแลอยู่เคียงข้างกันเสมอ ในตอนหนึ่งของรามเกียรติ์ที่พาลีเห็นนางมณฑิทรูปร่างงามจึงพาลหาเรื่องไปแย่งชิง แต่เมื่อพระโคบุตร อาจารย์ของทศกัณฐ์มาช่วยเจรจา นางมณฑิและทศกัณฐ์กลับมารองรักกัน แต่ก็ยังไม่วายเมื่อถึงคราวทำสงครามกับพระราม นางก็ได้ตกเป็นเมียหนุมานด้วยการใช้เล่ห์กลปลอมตัวเป็นทศกัณฐ์จากการทำพิธีช่วยทศกัณฐ์ เมื่อทศกัณฐ์รู้ก็ได้โกรธเคืองอีกทั้งยังปลอมโยนนางไม้ถือโทษให้ถือว่าเป็นเวรกรรม แม้ว่าการรักจะมีเหตุผลมากมายแต่นางก็รักและจงรักภักดีต่อทศกัณฐ์และพร้อมที่จะอยู่เคียงข้างตลอดไป เนื้อเพลงจึงแสดงให้เห็นว่าการมีความรักอันมั่นคงของนางมณฑิ อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงข้อดีของทศกัณฐ์ตรงที่มีความมีเหตุผลและความเห็นอกเห็นใจที่สำคัญที่สุดคือการให้เกียรติคู่ครองของตน

ไม่ได้เป็นพระลักษมณ์ฉันเหมือนกับพระราม
ที่คอยเดินตามตัวนางสีดาอยู่เรื่อยไป
ฉันมันดีแค่นี้ เธอต้องการแค่นี้
หรือจะให้ฉันนั้นเป่าคาถาเวทมนตร์ใส่
ให้เธอเสียใจร้องไห้อย่างนี้

(พระราม, 2559)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำแสดงอารมณ์ประชด แสดงให้เห็นถึงเรื่องราวในเรื่องรามเกียรติ์ ในตอนที่พระรามไปตามอ่อนวอนขอคืนดี นางสีดา เพราะเหตุอันทำให้ต้องเข้าใจผิด แต่พระลักษมณ์ไม่ได้ประหารนางและปล่อยนางไป จากนั้นจึงควักหัวใจวางมาถวายพระรามแทนหัวใจนางสีดา

ด้วยเหตุนี้นางสีดาจึงไม่ยอมกลับเมืองกับพระราม นางจะอาศัยอยู่ในป่าแทน จากประโยค “ไม่ได้เป็นพระลักษมณ์ฉันเหมือนกับพระราม” ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อให้ถึงความรักที่ตามติดไม่ลดละ ซึ่งต่างจากความรักของพระลักษมณ์ที่ปล่อยให้นางอุรุมิล่าผู้เป็นชายนางเฝ้ารอคอยอยู่ที่เมืองนานถึง 14 ปี

มาตอนนี้รู้เพียงว่าใจเธอนั้นมีใคร
บ้างก็คิดบ้างก็แค้น พลายแก้วมันหนามยอกกาย
อยากจะยอม แต่ใจมันยังคงเจ็บเหลือเกินไอ้ว
แก้วแหวนเงินทองนะมันไม่พอไข่ม้อย
ใจเธอมีใครจึงปฏิเสธฉัน

(ขันหมากเล่ม, 2560)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำแสดงอารมณ์โกรธ คำว่า แค้น แสดงให้เห็นถึงอารมณ์โกรธของขุนช้างที่มีต่อนางวันทอง ขุนช้างนั้นนับเป็นคนหบดีผู้มีชื่อเสียงแห่งเมืองสุพรรณบุรี แต่กลับต้องถูกนางวันทองปฏิเสธเพราะในใจของนางมีความรักมั่นคงให้ขุนแผนเพียงผู้เดียว

วันที่เธอจากไป ใจฉันยิ่งปวดร้าว หนอยักษ์กับความเหงา
ต้องนอนเดียวดายทั้งคืน ฉันนั้นทำผิดไป ก็รู้ตัวเมื่อวันที่ยาย
ถึงจะอ่อนวอนแค่ไหน เธอคงไม่มีวันย้อนคืน
เพราะรัก รักเธอมากเกินไป ก็รู้ฉันนั้นทำพลาดไป
อยากขอ ให้เรากลับมาเริ่มใหม่ ได้ไหม ให้อภัยคน ๆ นี้

(กลับมาได้ไหม (พระราม), 2560)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำแสดงอารมณ์เสียใจและอาลัย ในท่อนนี้กล่าวว่า อยากขอให้เรากลับมาเริ่มใหม่ได้ไหม ให้อภัยคน ๆ นี้ ในวรรณคดีนางสีดานั้นได้จากพระรามไปแล้ว เพราะความเข้าใจผิดและไม่เชื่อใจของพระราม ทำให้นางสีดาต้องถูกประหาร แต่ดีที่พระลักษมณ์ช่วยให้หนีรอดไปได้กว่าพระรามจะสำนึกได้ เวลาที่ผ่านมาเนิ่นนาน เกิดเหตุการณ์ที่ทำให้พระรามได้พบกับลูกโดยบังเอิญ พอสืบถามจึงรู้ว่าเป็นลูกของนางสีดา ก็ตามไปขอคืนดีและจะพานางสีดากลับเข้าเมือง แต่นางสีดาที่เสียใจมากไม่ยอมคืนดีด้วย หลายต่อหลายครั้งที่พระรามไปอ่อนวอนขอร้องจนนางยอมให้อภัยในที่สุด แสดงให้เห็นว่าความเข้าใจผิดของพระรามที่นำไปสู่อารมณ์อาลัยเสียใจต่อการกระทำที่ไม่ได้ไตร่ตรองให้ดี เมื่อมารู้ความจริงภายหลังจึงรู้สึกผิดและเสียใจ

สุดท้ายก็เป็นอย่างนี้ สักทีก็แพ้อย่างมา
สุดท้ายต้องจมอยู่กับน้ำตา ความเฉยชาและความเสียใจ

(ตัวร้ายที่รักเธอ, 2559)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำแสดงอารมณ์โศกเศร้า คำที่บอกถึงอารมณ์เศร้า คือ น้ำตา น้ำตาเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความโศกเศร้าและความดีใจ แต่จากบริบทนี้จะสื่อไปในอารมณ์เศร้า จากท่อนที่ว่า สุดท้ายต้องจมอยู่กับน้ำตา ในรามเกียรติ์กล่าวถึง เหตุเพราะทศกัณฐ์ไปแย่งชิงนางสีดาจากพระรามจึงเกิดศึกแย่งชิงนาง ทำให้บริวารต่างล้มตายกันมากมายสุดท้ายทศกัณฐ์ก็ต้องพ่ายแพ้สิ้นชีวิตเพราะถูกศรพระราม เป็นการนำวรรณคดีมาเชื่อมโยงกับชีวิตจริง เปรียบตนเองเป็นทศกัณฐ์ที่แพ้คู่ต่อสู้

นั่นคือพระราม แม้ว่าจะมีนิสัยที่ร้ายกาจแค่ไหนแต่ว่าเรื่องของความรักนั้นรักจริง แต่สุดท้ายก็แพ้รักให้คนอื่นแล้วต้องมานั่งเศร้าภายหลัง

2. การใช้สำนวน สำนวน คือ ถ้อยคำที่เรียบเรียงขึ้นมาอย่างไม่ถูกหลักไวยากรณ์ แต่รับใช้เป็นภาษาที่ถูกต้องได้ ดังนั้นสำนวนจึงหมายถึง ถ้อยคำที่เกิดขึ้นมาซึ่งไม่ได้ตรงกับหลักวิชาการหรือคติต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อของกลวิธีการใช้สำนวนไว้ 3 ประเภท ได้แก่

2.1 การใช้สำนวนเดิม เป็นวลีหรือประโยคที่ลึกซึ้งคมคาย มีความหมายแฝง เป็นคำสอนหรือเป็นคติให้คิด นิยมใช้กันแพร่หลาย (จารุวรรณ พุทบัณฑิต และคณะ, 2543, หน้า 29) เช่น

พระปิ่นทองเอ๋ยโฉนเลยให้ข้าอ้อมท้อง

ร่วมเรียงเคียงหมอนนอนผืนเท่านั้นก็ยิ่งไกล

มิได้ตามนั้นต้องโดนโทษทัณฑ์ประหารชีวิตร่วงวาย

จำใจถอดรูปม้ากลายเป็นนางมณีนรธา

(แก้วหน้าม้า (ต้องสวสค์ไหน), 2560)

จากตัวอย่าง ร่วมเรียงเคียงหมอน หมายถึง การแต่งงานอยู่กินกันฉันผัวเมียและอีกสำนวนคือ ถอดรูป หมายถึง เอรูปเดิมออกเผยให้เห็นรูปร่างข้างใน จากเนื้อเพลงนางมณีนรธาหรือนางแก้วหน้าม้าได้ตัดพ้อถึงพระปิ่นทองที่มองตนแค่รูปลักษณ์ภายนอก ตอนที่ยังไม่ถอดรูปม้ามียูปร่างหน้าตาต่างอัปลักษณ์ ผู้คนต่างพากันเกลียดชังแต่พอนางถอดรูปม้าออกเผยให้เห็นรูปลักษณ์ที่งดงาม พระปิ่นทองจึงเปลี่ยนท่าทีไปจากเดิม

เธอเปลี่ยนแปลงไป เหมือนลิ้มว่าเคยรักกัน

รักที่ให้ฉัน ลดลงจนเห็นได้ชัดเจน

ประหม่อสุหรี่ฝ่ายขวา ตำแหน่งนี้ข้าไม่อยากเป็น

เจ็บเจียนตายขมใจเยือกเย็น ทั้งที่น้ำตาตกใน

(จินตหราวาทิ (คนที่ถูกลิ้ม), 2559)

จากตัวอย่าง น้ำตาตกใน เป็นสำนวนเดิมหมายถึง การเศร้าเสียใจอย่างหนักแต่ไม่แสดงอาการเสียใจออกมาให้คนอื่นรู้ จากเนื้อเพลงเป็นการรำพึงรำพันของจินตหราตัดพ้อถึงอิเหนาที่เปลี่ยนแปลงไปหลังได้เห็นความงามของบุษบา อิเหนาหลงรักบุษบาอย่างหมดใจจึงทำให้ลืมความรักที่เคยมีให้จินตหราไปอย่างหมดสิ้น

2.2 การใช้สำนวนใหม่ เป็นสำนวนที่เกิดขึ้นใหม่เกิดขึ้นโดยพิจารณาจากการกระทำเป็นส่วนใหญ่ ไม่คำนึงถึงความไพเราะ สละสลวย แต่ใช้สื่อสารได้เข้าใจตรงกัน (จารุวรรณ พุทบัณฑิต และคณะ, 2543, หน้า 29) เช่น

มาตอนนี้อยู่เพียงว่าใจเธอนั้นมีใคร
บ้างก็คิดบ้างก็แค้น พลายแก้วมันหนามยอกกาย
อยากจะยอม แต่ใจมันยังคงเจ็บเหลือเกิน
แก้วแหวนเงินทองนะมันไม่พอใช้ไหม
ใจเธอมีใคร จึงปฏิเสธฉัน

(ชั้นหมากล่อม, 2560)

จากตัวอย่างเป็นการใช้สำนวนใหม่ที่มีเค้ามาจากสำนวนเดิม ได้แก่ หนามยอกกาย มาจากสำนวนเดิม คือ หนามยอกอก หมายถึง คนหรือเหตุการณ์ที่ทำให้รู้สึกเหมือนมีอะไรที่มันแทงอยู่ในอกตลอดเวลา การที่ผู้ประพันธ์ได้เปลี่ยนจากคำว่า ออก เป็น กาย นั้นก็เพื่อให้ผู้ฟังได้รับรู้ถึงอารมณ์ความรู้สึกที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น จากเนื้อเพลงเป็นตอนี่ขุนช้างได้พรรณนาถึงความแค้นและความเจ็บปวดที่มีต่อขุนแผน ทั้งสามนั้นเป็นเพื่อนกันมาตั้งแต่เด็ก แม้บางครั้งจะคิดถึงความเป็นเพื่อนวัยเยาว์แต่ด้วยความแค้นที่มีมากกว่าจึงทำให้ความเป็นเพื่อนนั้นขาดสะบั้นลงเพราะผู้หญิงคนเดียว

ทำดีไม่ต้องอวดแบ่ง
ใครใครก็เกรงและครั้นคร้าม
ก็ทศกัณฐ์ก็มาจะมีก็หน้าก็มีมือก็ตาม
ชีวิตนี้ข้าพลีให้ขอมอบถวายแด่ศรีราม

(หนุมาน (ลมหายใจพลีให้เธอ), 2560)

จากตัวอย่าง อวดแบ่ง เป็นสำนวนใหม่ หมายถึง อวดเก่ง สำนวนนี้นิยมผู้คนใช้ในทางที่ไม่ดีสื่อถึงคนที่ชอบคุยโต หยิ่งยโสอวดตน จากบริบทเนื้อเพลง หมายถึง การที่หนุมานอยู่ฝ่ายพระรามเท่ากับว่าเป็นฝ่ายคุณธรรม แม้ไม่ต้องป่าวประกาศแต่ทั่วหล้าย่อมรู้ นอกจากจะหมายถึงการทำความดีโดยไม่ต้องคุยโตให้ผู้อื่นรับรู้แล้วยังเชื่อมโยงไปถึงลักษณะพิเศษของหนุมานนั่น คือ อิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ที่มีมาก อาทิ มีพละกำลังกล้าแกร่ง หาวเป็นดาวเป็นเดือน มีชีวิตเป็นอมตะสามารถคืนชีพได้โดยไม่ต้องลม

3. การใช้ภาพพจน์ เป็นการใช้อรรถาธิบายคำที่ทำให้ผู้รับสารเกิดภาพในใจหรือจินตนาการตามได้จากการวิเคราะห์บทเพลงทั้ง 28 เพลง พบว่ามีกลวิธีการใช้ภาพพจน์ปรากฏในบทเพลง ดังนี้

3.1 ปฏิพจน์ เป็นการใช้คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ แต่ใช้เพื่อให้ผู้ฟังฉุกคิด เช่น

เธอจะรับได้ไหม ถ้าฉันไม่บริสุทธิ์

หากรักเราต้องสะดุด เอ็ง เอย เพราะราศีที่มัวหมอง
ตะเกาแก้วเท่านั้นที่เหมาะสม ไม่ใช่ฉันตะเกาทอง
เจ็บกว่านี้มีไหม ใครเขามอง
ว่าฉันแค่ตัวแถม ให้เธอเป็นรางวัล

(ตะเกาทอง (รับได้ไหม ไม่บริสุทธิ์), 2559)

จากตัวอย่าง เธอจะรับได้ไหม ถ้าฉันไม่บริสุทธิ์ ในกรรทอง นางตะเกาทองทำท่าร้างเกียจชาละวันแต่แทนที่ชาละวันจะเลิกราวินางแล้วพานางกลับไปบนบก กลับใช้เวทมนตร์สะกดตะเกาทองหลงรักและยอมอยู่เป็นภรรยาของตนที่ถ้ำ จนกรรทองเดินทางมาปราบจนสามารถสังหารชาละวันได้ จึงพานาง

ตะเกาทองกลับสู่พ่อแม่ สุดท้ายนางตะเกาทองก็ได้เป็นเมียของไกรทองและมีลูกด้วยกัน จากเนื้อเพลง
ผู้ประพันธ์ได้ถ่ายทอดอารมณ์เพลงผ่านตัวละครตะเกาทองที่ขឹងใจและตั้งคำถามฝากไปถึงไกรทอง

ความรักแท้เป็นยังงี้ ตัดสินที่ใจหรือป่าว

หรือเห็นแค่เพียงหน้าตาที่แว่แสนดี

โปรดให้เธอพิจารณา ว่าฉันนั้นมีสิทธิ์ไหม

สมควรจะได้มาลัยจากเธอไหมเออ

(รักกันที่ตรงไหน (เงาะป่า/สังข์ทอง), 2559)

จากตัวอย่าง ว่าฉันนั้นมีสิทธิ์ไหม สมควรจะได้มาลัยจากเธอไหม มาจากตอนหนึ่งในเรื่อง
สังข์ทอง ตอนรณาสีเสียงพวงมาลัย พระสังข์ที่ตอนนั้นได้สวมรูปเงาะได้รับพวงมาลัยเสียงรักจากนางรณาสี
ด้วยรูปลักษณะอันอัปลักษณ์ ตัวดำ นุ่งผ้าสีแดงถือไม้กระบอง มีดอกชบาทัดหูไม่ได้มีความงามเหมือน
ชายอื่นแต่อย่างไร แต่นางรณาสีก็ยังเสียงพวงมาลัยมาทางตน ด้วยเหตุนี้ผู้ประพันธ์จึงถ่ายทอดบทเพลง
ผ่านทางความรู้สึกของพระสังข์ในรูปเงาะ แสดงให้เห็นว่า ถ้าหากจะเลือกรักใคร่อย่างมองแค่เพียง
รูปร่างหน้าตาเท่านั้น แต่ให้ลองพิจารณาถึงข้างในจิตใจก่อนจึงจะตัดสินใจในการเลือก

3.2 อุปมา เป็นการเปรียบเทียบสิ่งที่มีลักษณะคล้ายคลึง ทำให้ผู้รับสารเห็นภาพหรือรู้สึกตาม
ได้อย่างชัดเจน เช่น

ยังคงต้องเดินทางอีกไกล สู่จุดหมายที่รออยู่

ทุกทุกก้าวคือการต่อสู้เพื่อให้เป็นจริง

ต่อให้มันยากเย็นเพียงใด เราชนะได้ทุกทุกสิ่ง

ขอแค่เชื่อจริงจริง ว่ามันต้องเป็นดังใจ

ให้ความฝันแทนดวงตะวันส่องหนทาง

ให้ความหวังแทนมือประคองให้เราก้าวไป

(ใจไปถึง, 2560)

จากตัวอย่าง ให้ความฝันแทนดวงตะวันส่องหนทาง ให้ความหวังแทนมือประคองให้เรา
ก้าวไป แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของหนุมานที่ต่อสู้กับทุกสิ่งทุกอย่าง เป็นการเปรียบเทียบความฝันเหมือนดวง
ตะวัน และเปรียบความหวังเหมือนมือ ความฝันเหมือนดวงตะวัน หมายถึง ความฝันนั้นมีพลังที่ทำให้ไปถึง
จุดหมาย เหมือนคนเราจะเดินไปตามทาง ฝ่าความมืดเพื่อหาแสงสว่างให้กับชีวิตเสมอ ความหวังเหมือน
มือ หมายถึง มือที่คอยประคับประคองให้เราต่อสู้กับปัญหา ฝ่าอุปสรรคให้เราสามารถทำความฝันนั้น
ต่อไปได้จนสำเร็จ โดยกล่าวให้เห็นถึงความเชื่อมั่นในความฝันและความหวังว่า ขอเพียงไม่ย่อท้อก็
สามารถก้าวผ่านอุปสรรคต่อสู้กับปัญหาจนประสบความสำเร็จหรือทำให้ความฝันเป็นจริงได้

จากนี้นายจะมีฉัน เราจะมีกัน ไม่ว่าแห่งหนใด

จากนี้นายจะปลดทุกข์ เราจะผ่านทุก อย่างไปได้

ใจที่รักและภักดี ดังแก้วมณีนี้ ฉันพร้อมยกให้

จากนี้ตลอดไป หัวใจเป็นของนาย

(หนุมาน, 2560)

จากตัวอย่าง ใจที่รักและรักดี ดังแก้วมณีนี้ กล่าวถึง หนุมานที่มีความรักดีต่อพระราม และนางสีดาเป็นล้นพ้นเปรียบได้กับอัญมณีที่มีมูลค่ามากมายมหาศาล หนุมานนั้นได้รับการยกย่องว่าเป็น ผู้มีความจงรักภักดีต่อพระรามมากที่สุด ทั้งยังมีความกล้าหาญฉลาดปราดเปรื่องมีไหวพริบปฏิภาณ มีคุณธรรม นอกจากนี้ยังเป็นผู้มีความแข็งแรงไม่แพ้ผู้ใดมีความว่องไว นอกจากความรักดีที่มีค่าดุจแก้วมณี แล้วยังสื่อให้เห็นถึงความแข็งแกร่งทนทาน ความมั่นคงซึ่งเปรียบได้กับ แก้วมณีที่มีความแข็งแรงทนทาน ต่อสิ่งที่มากระทบอย่างรุนแรงมีความมั่นคงอยู่เหนือสิ่งอื่นใด

3.3 อุปลักษณ์ เป็นการเปรียบเทียบโดยเชื่อมโยงสองสิ่ง ทำให้เห็นว่ามีลักษณะหรือคุณสมบัติ คล้ายคลึงกัน เช่น

อยู่หรือตายนับจากนี้ ความรักดีไม่สลาย

เคียงข้างจนวันสุดท้าย ลมหายใจพลีให้เธอ

เพราะเธอคือแสงตะวันแห่งหัวใจ ขอเทิดทูนไว้นานเท่านาน

(หนุมาน (ลมหายใจพลีให้เธอ), 2560)

จากตัวอย่าง เธอ คือ แสงตะวันแห่งหัวใจ จากวรรณคดีกล่าวถึงความรัก ซึ่งเป็นความรัก ที่จงรักภักดีของหนุมานที่มีต่อพระราม โดยหนุมานนั้นเป็นทหารเอกที่จงรักภักดีต่อพระรามมาก ผู้ประพันธ์ได้เปรียบเทียบความรักของหนุมานที่เทิดทูนพระรามเป็นพระอาทิตย์ที่ให้แสงสว่าง พระรามนั้นเป็นผู้ ชูชีวิตหนุมาน ทำให้หนุมานสามารถตายแทนพระรามได้ด้วยความรักความภักดีที่ไม่มีวันเสื่อมคลาย แสดงให้เห็นถึงความกตัญญูรู้คุณอันเป็นคุณธรรมอันพึงปฏิบัติด้วย

หนึ่งความรักที่ฉันมียังมั่นคงเรื่อยมา

และสิ่งที่แทนสัญญา คือ ซื่อสัตย์ทั้งใจ

อาจไม่เคยบอกให้รู้ว่ารักเธอเท่าไร

แต่ว่าหัวใจดวงเดิมก็ยังยืนยัน

(ตราบนินรัตน์, 2560)

จากตัวอย่าง สิ่งที่แทนสัญญา คือ ซื่อสัตย์ทั้งใจ เนื้อเพลงเปรียบถึงความรักของนางสีดาที่ มั่นคงจริงใจต่อพระราม ไม่ยอมตกเป็นชายาของทศกัณฐ์แม้ตนจะอยู่ในกรุงลงกานานถึง 14 ปี แต่ความรัก ที่มีต่อพระรามยังคงเดิม จนศึกสงครามอันยาวนานสิ้นสุดลง พระรามกับนางสีดาก็กลับมาครองรักกัน ด้วยคำมั่นสัญญาที่มีต่อกันว่านางจะซื่อสัตย์และรักพระรามเพียงผู้เดียว ผู้ประพันธ์ต้องการแสดงให้เห็นถึง ความรักของคน ที่มีความซื่อสัตย์เป็นพื้นฐานของการใช้ชีวิตคู่

3.4 อธิพจน์ คือ การกล่าวเกินจริง อาจมากเกินจริงหรือน้อยเกินจริงก็ได้ เช่น

ในวันนี้ยังมีจุดหมาย จะดีร้ายต้องฟันฝ่า

ไม่ละทิ้งในความศรัทธา แค้เจอหนทางตัน

ไม่มีดาวที่ไกลเกินไป เหลือเพียงไหนถ้าเราไม่หวั่น

ต้องเฝ้าถึงสักวัน นั่นคือรางวัลแห่งชัย

(ใจไปถึง, 2560)

จากตัวอย่าง การกล่าวเปรียบเปรยว่า ความฝันหรือชัยชนะนั้นมีหนทางเป็นจริง ในบริบทของเรื่องเกี่ยวกับสงครามระหว่างมนุษย์กับยักษ์ซึ่งต่อสู้กันเป็นเวลานาน ไม่มีดาวที่ไกลเกินไปต้องเอื้อมถึงสักวัน เป็นการเปรียบเทียบเกินจริงว่า สักวันเราจะเอื้อมคว้าถึงดวงดาว ซึ่งความจริงเราไม่สามารถสัมผัสหรือคว้าดาวมาได้ แต่ผู้ประพันธ์เลือกใช้ประโยคนี้เพื่อปลุกศรัทธาและความเชื่อมั่นว่าสักวันจะต้องชนะการสงครามจะต้องจบลงอย่างมีชัยชนะความศรัทธาที่มีจะทำให้เราไปถึงชัยชนะนั้นได้

กลับมาเกิดหนา แก้วตาของข้า โอ้ ดวงมณี

ผีเสื้อยักชี ยอมพลีทั้งกายใจไม่คืนค่า

ร้องไห้หวอน น้ำตาเป็นสาย ไม่อาจเปลี่ยนใจ ได้เพียงระกำ

เป่าปี่สังหารให้ตาย ก็ยังรักเกินจะหักใจ

(รักเกินห้ามใจ (ผีเสื้อสมุทร), 2559)

จากตัวอย่าง เป่าปี่สังหารให้ตาย ในวรรณคดีนั้นพระอภัยมณีได้เป่าปี่ฆ่านางผีเสื้อสมุทรจนตาย โดยเป่าจนสุดพลังลมให้เสียงมีความดังจนทำให้นางแสบแก้วหูแตกตายแม้ว่านางจะร้องไห้หวอนทำทุกวิถีทางให้คนรักกลับมาหาแต่ก็ไม่สามารถที่จะกลับได้ แสดงให้เห็นถึงความรักที่มั่นคงต่อคนรักคนหนึ่งว่าถึงแม้จะยอมทำทุกอย่างแล้วหากเขาไม่ได้รักเลยแม้แต่น้อยก็ไม่สามารถที่จะกลับมาอยู่ด้วยกัน ส่วนในชีวิตจริงนั้นเสียงปี่ก็มีได้สามารถที่จะฆ่าคนกันได้ง่าย ๆ

ตารางที่ 1 สรุปกลวิธีการใช้ภาษา

กลวิธีการใช้ภาษา	จำนวนครั้ง	ร้อยละ
1. การใช้คำ		
1.1 การใช้คำมีศักดิ์	71	39.01
1.2 การใช้คำภาษาอังกฤษ	15	8.24
1.3 การใช้คำสแลง	5	2.75
1.4 การใช้คำสื่ออารมณ์	32	17.58
2. การใช้สำนวน		
2.1 การใช้สำนวนเดิม	8	3.41
2.2 การใช้สำนวนใหม่	4	2.19
3. การใช้ภาพพจน์		
3.1 ปฏิพจน์	14	7.70
3.2 อุปมา	11	6.04
3.3 อุปลักษณ์	9	4.94
3.4 อธิพจน์	13	7.14
รวม	182	100

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาที่สื่อถึงตัวละครที่ปรากฏในบทเพลงจากวรรณคดีไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 – 2560 พบว่ากลวิธีทางภาษาด้านการใช้คำที่ปรากฏมากที่สุดได้แก่ การใช้คำมีศักดิ์ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าบทเพลงที่มาจากวรรณคดีนั้นนิยมใช้ถ้อยคำที่มีความสละสลวย บางบทเพลงมีการใช้ราชาศัพท์ร่วมด้วย อาจสืบเนื่องมาจากวรรณคดีในสมัยอดีตผู้แต่งส่วนใหญ่เป็นนักปราชญ์ ราชครู หรือพระมหากษัตริย์ล้วนมีการประพันธ์ด้วยภาษาที่งดงามอยู่แล้ว ฉะนั้นเมื่อนำเรื่องราวจากวรรณคดีมาประพันธ์เป็นบทเพลงในการเลือกสรรคำหรือภาษาที่ใช้ก็ควรมีความสอดคล้องกัน และถึงแม้มีการใช้คำมีศักดิ์แต่คนในสังคมก็สามารถเข้าใจความหมายได้ นอกจากนี้ได้เพลงที่ไพเราะแล้วยังทำให้ผู้ฟังสนใจมากขึ้นด้วย กลวิธีการใช้คำที่ปรากฏน้อยที่สุดได้แก่ การใช้คำสแลง ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สาเหตุที่ผู้ประพันธ์ไม่นิยมใช้คำสแลงอาจเป็นเพราะทำให้บทเพลงไม่สละสลวย

ด้านการใช้สำนวนที่พบมากที่สุด ได้แก่ กลวิธีการใช้สำนวนเดิม อาจเนื่องจากการใช้สำนวนที่มีมาแต่โบราณนั้น สามารถอธิบายเพื่อความต่าง ๆ ทำให้ผู้อ่านได้เข้าใจได้อย่างชัดเจนมากกว่า สำนวนที่นำมาใช้ในการประพันธ์ส่วนมากเป็นการแสดงให้เห็นถึงอารมณ์ของตัวละครจากบทเพลงที่ผู้ประพันธ์ต้องการจะสื่อ เรื่องราวที่นิยมนำสำนวนมาประพันธ์คือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับความรัก เป็นการแสดงให้เห็นความสามารถของผู้ประพันธ์ที่สามารถนำกลวิธีการใช้สำนวนมาเป็นส่วนหนึ่งในการประพันธ์บทเพลงจากวรรณคดีได้อย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิวีไล ชูวิจิตร (2549) ที่กล่าวถึงการนำสำนวนไทยดั้งเดิมมาใช้เปรียบเทียบในด้านความรักและแสดงให้เห็นถึงความงามในศิลปะของการใช้ถ้อยคำ

การใช้ภาพพจน์ที่ปรากฏมากที่สุดคือ อุปมาอุปไมย เป็นภาพพจน์การใช้คำถามโดยไม่ต้องการคำตอบ ซึ่งมีการปรากฏมากที่สุดในกลวิธีการใช้ภาพพจน์ สื่อให้เห็นถึงความนิยมในการแต่งเพลงของผู้ประพันธ์ที่นิยมการตั้งถามในด้านความรักที่ไม่สมหวังโดยใช้อุปมาอุปไมยแทนเพื่อสื่อให้เห็นถึงอารมณ์ความรู้สึก ซึ่งสอดคล้องกับ วีรวรรณ คลังกรณ์ (2540) ที่ได้กล่าวถึงการใช้โวหารภาพพจน์อุปมาอุปไมยว่าแสดงถึงทัศนะเกี่ยวกับความรักที่ไม่สมหวัง

ข้อเสนอแนะ

1. การวิจัยพบว่าเพลงในวรรณคดีในปี พ.ศ. 2559 – 2560 ส่วนใหญ่เป็นเพลงที่มาจากเรื่องรามเกียรติ์ ผู้วิจัยเห็นว่าควรศึกษาอิทธิพลของเรื่องรามเกียรติ์ที่ถูกนำมาสร้างเป็นบทเพลง
2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษากลวิธีการใช้ภาษาที่สื่อถึงตัวละครวรรณคดีที่ปรากฏในบทเพลงจากวรรณคดี ผู้วิจัยเห็นว่าควรศึกษาจากสื่อด้านอื่น ๆ ซึ่งทำให้เข้าใจกลวิธีการใช้ภาษาที่สื่อถึงตัวละครในวรรณคดีในสื่อปัจจุบัน ซึ่งเป็นการเผยแพร่และอนุรักษ์วรรณคดีได้เป็นอย่างดี

บรรณานุกรม

- กลับมาได้ไหม (พระราม). (2560). สืบค้นจาก <https://www.siamzone.com/music/thailyrical/12108>
- เกศราพร พรหมนิมิตกุล. (2555). ความงามของภาษาในเพลงลูกทุ่ง : กรณีศึกษาเพลงฮิตติดชาร์ตลูกทุ่ง มหานคร. วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 9(2), หน้า 83-100.
- แก้วหน้าม้า (ต้องสวยแค่ไหน). (2560). สืบค้นจาก <https://www.siamzone.com/music/thailyrical/13677>
- ชั้นหมากล้อม. (2560). สืบค้นจาก <https://www.siamzone.com/music/thailyrical/12389>
- คนข้างเธอ (เมียทศกัณฐ์). (2560). สืบค้นจาก <http://www.lyric.in.th/lyric.php?n=24375>
- คนหน้าตาไม่ดี ที่เธอยังรัก (เงาะป่า สังข์ทอง). (2559). สืบค้นจาก <http://www.lyric.in.th/lyric.php?n=11068>
- จารุวรรณ พุทบัณฑิต และคณะ. (2543). การใช้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ: แสงจันทร์การพิมพ์.
- จินตะหราวดี (คนที่ถูกลืม). (2559). สืบค้นจาก <http://www.lyric.in.th/lyric.php?n=20310&s=artist>
- ใจไปถึง. (2560). สืบค้นจาก <https://www.siamzone.com/music/thailyrical/13501>
- ชำนาญ รอดเหตุภัย. (2522). สัมมนาการใช้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครการพิมพ์.
- ตราบินรินทร์. (2560). สืบค้นจาก <https://www.siamzone.com/music/thailyrical/12111>
- ตะเภาทอง (รับได้ไหม ไม่บริสุทธิ์). (2559). สืบค้นจาก <https://www.lyrics.city/2017/04/im-not-a-virgin-girl-can-you-take-it.html>
- ตัวร้ายที่รักเธอ. (2559). สืบค้นจาก <https://www.siamzone.com/music/thailyrical/11246>
- ในหนึ่งใจ.. มีหนึ่งเดียว (จากใจสีดำ). สืบค้นจาก <http://www.lyric.in.th/lyric.php?n=19816>
- พระราม. (2559). สืบค้นจาก <https://www.siamzone.com/music/thailyrical/11270>
- พระราม (ขอโทษที่หุบเขา). (2559). สืบค้นจาก <http://www.lyric.in.th/lyric.php?n=35471>
- พระรามอกหัก. (2559). สืบค้นจาก <https://www.siamzone.com/music/thailyrical/11298>
- พระลักษมณ์ (ผู้เสียสละ). (2559). สืบค้นจาก <http://www.lyric.in.th/lyric.php?n=34286>
- พวงเพ็ญ สว่างใจ. (2551). คุณค่าทางวรรณคดีของบทละครเรื่องของไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตร ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิภก (ทำนายความรัก). สืบค้นจาก <https://nuerpleng.blogspot.com/search/label>
- มโนราห์ (พระสุธน มโนราห์). (2560). สืบค้นจาก http://chordzaa.blogspot.com/2017/10/blog-post_36.html
- รอ (นางเงือก). (2560). สืบค้นจาก https://nuerpleng.blogspot.com/2016/06/blog-post_3.html

รักกันที่ตรงไหน (เงาะป่า/สังข์ทอง). (2559). สืบค้นจาก <http://lyricry.blogspot.com/2018/03/nonrockshow.html>

รักเกินห้ามใจ (ผีเสื้อสมุทร). (2559). สืบค้นจาก <https://www.siamzone.com/music/thailyrical/11321>

ลัดดา ปาณุกัย (2544). อิทธิพลของวรรณคดีไทยที่มีต่อเพลงไทยสากลในด้านเนื้อหาและรูปแบบ. นครราชสีมา: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.

วัฒนชัย หมั่นยิ่ง. (2559). วิเคราะห์การใช้ภาษาภาพพจน์ ในมหาเวสสันดรชาดก (กัณฑ์ทศกันต์) ฉบับเขมร. วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 9(1), หน้า 32-55.

วีรวรรณ คลังกรณ์. (2540). บทเพลงลูกทุ่งของ ชาย เมืองสิงห์ : การศึกษาเชิงวิเคราะห์. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศิริไล ชูจิตตร. (2549). การวิเคราะห์การใช้ภาษาในเพลงไทยสากลของบริษัท อาร์.เอส.โปรโมชั่น 1992 จำกัด ช่วงปี พ.ศ. 2542 – 2546. สารนิพนธ์สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุวรรณมัจฉา. (2559). สืบค้นจาก <https://www.siamzone.com/music/thailyrical/11309>

หนูมาน. (2560). สืบค้นจาก <https://www.siamzone.com/music/thailyrical/13039>

หนูมาน (ลมหายใจพลีให้เธอ). (2560). สืบค้นจาก <https://www.siamzone.com/music/thailyrical/13153>

หัวใจศกัณฐ์ (Devil's Heart). (2560). สืบค้นจาก <https://www.siamzone.com/music/thailyrical/13025>

อลิสา เลี้ยงรื่นรมย์. (2549). สิลภาษาในเพลงลูกทุ่งของครูสลา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อวสานรัก. (2560). สืบค้นจาก <https://www.siamzone.com/music/thailyrical/12955>

อาญาสองใจ (วันทอง). (2559). สืบค้นจาก <http://lyric.in.th/lyric.php?n=20319>

Fin วันทอง. (2559). สืบค้นจาก <http://lyric.in.th/lyric.php?n=6660>

I'M SORRY (สีดำ). (2559). สืบค้นจาก <https://www.siamzone.com/music/thailyrical/11097>

กลวิธีการใช้ภาษาแสดงความไม่สุภาพในรายการ The Face Men Thailand Impoliteness Strategies in program “The Face Men Thailand”

วันที่รับบทความ: 1 ตุลาคม 2561

วันที่แก้ไขบทความ: 19 มิถุนายน 2562

วันที่ตอบรับบทความ: 20 มิถุนายน 2562

รัชพงศ์ หมั่นพันธ์¹

สิริวรรณ นันทจันทูล²

เมธาวิ ยุทธพงษ์ธาดา³

สุริย์รัตน์ บำรุงสุข⁴

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ภาษาแสดงความไม่สุภาพในรายการ The Face Men Thailand กรณีศึกษาเฉพาะการสนทนาในห้องคัดออก (Elimination Room) ซึ่งมีจำนวน 8 ตอน จากทั้งหมด 10 ตอน ผลการศึกษาพบว่าใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความไม่สุภาพแบบตรงมากกว่าแบบอ้อม ซึ่งกลวิธีการใช้ภาษาแสดงความไม่สุภาพแบบตรงพบ 4 กลวิธี ได้แก่ 1) การตำหนิผู้ฟัง 2) การสั่งให้ผู้ฟังกระทำการบางอย่าง 3) การย้าความผิด และ 4) การนำผู้ฟังไปเปรียบเทียบกับผู้อื่น ส่วนกลวิธีการใช้ภาษาความไม่สุภาพแบบอ้อมพบ 3 กลวิธี ได้แก่ 1) การแนะให้ผู้ฟังรู้ว่ามีข้อผิดพลาด 2) การประชดประชัน และ 3) การกล่าวโทษผู้อื่นหรือสิ่งอื่น

คำสำคัญ: กลวิธีการใช้ภาษา ความไม่สุภาพ รายการ The Face Men Thailand

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
e-mail: flukeratchaphong@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
e-mail: fhumswn@ku.ac.th

³ อาจารย์ ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
e-mail: methaweey@hotmail.com

⁴ อาจารย์ ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
e-mail: fhumsrms@ku.ac.th

Impoliteness Strategies in program “The Face Men Thailand”

Received: October 1, 2018

Revised: June 19, 2019

Accepted: June 20, 2019

Ratchaphong Muenpan¹

Siriwan Nantachantoon²

Metawee Yuttapongtada³

Sureerat Bumrungsuk⁴

Abstract

The research aims at the investigation of the impoliteness strategies in program “The Face Men Thailand”, a case study of conversations in elimination room. There are 8 episodes of all 10 episodes. The result of the study found impoliteness strategies which were divided into 2 groups. The first one was direct impoliteness with four sub-strategies: 1) reproaching or talking about the hearer in a negative fashion, 2) ordering the hearer to do something, 3) reemphasizing the hearer’s mistake, and 4) comparing the hearer with other persons. And there were three sub-strategies of indirect impoliteness: 1) using implication to signal the hearer’s mistake, 2) using irony, and 3) blaming someone or something else.

Keywords: strategies, impoliteness, The Face Men Thailand

¹ Graduate student, Department of Thai Language Faculty of Humanities Kasetsart University
e-mail: flukeratchaphong@gmail.com

² Associate Professor, Department of Thai Language Faculty of Humanities Kasetsart University
e-mail: fhumswn@ku.ac.th

³ Lecturer, Department of Thai Language Faculty of Humanities Kasetsart University
e-mail: methaweey@hotmail.com

⁴ Lecturer, Department of Thai Language Faculty of Humanities Kasetsart University
e-mail: fhumsrms@ku.ac.th

บทนำ

รายการ The Face เป็นรายการเรียลลิตีที่มีจุดประสงค์เพื่อประกวดค้นหานางแบบและนักแสดงหญิงหน้าใหม่ ออกอากาศครั้งแรกในปี พ.ศ. 2556 ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ในประเทศไทยบริษัท กันตนา กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ได้ซื้อลิขสิทธิ์มาสร้างใหม่ และได้ออกอากาศครั้งแรกในเดือนตุลาคม ปี พ.ศ. 2557 ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 รายการ The Face Thailand ที่ได้รับความนิยมอย่างสูงในประเทศไทย ทำให้จนถึงปัจจุบันมีการผลิตเพื่อออกอากาศถึง 5 ฤดูกาล (season) ซึ่งมากที่สุดในโลก และยังเป็นเพียงประเทศเดียวในโลกที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ที่ประเทศสหรัฐอเมริกาในการจัดทำ The Face Men Thailand ที่เป็นการแข่งขันโดยมีผู้เข้าแข่งขันเป็นผู้ชาย รูปแบบการแข่งขันของรายการ The Face Men Thailand คือเปิดรับสมัครผู้เข้าแข่งขันที่มีอายุไม่เกิน 29 ปีบริบูรณ์ และมีส่วนสูงตั้งแต่ 175 เซนติเมตรขึ้นไปมาคัดเลือก (Sanook, 2560) เมื่อผู้เข้าแข่งขันผ่านการคัดเลือกจากทีมงานในรอบแรกแล้ว ผู้เข้าแข่งขันจะได้พบกับผู้ฝึกสอนหรือที่เรียกว่า “เมนเทอร์” (mentor) ซึ่งมีทั้งหมด 3 คน เมนเทอร์แต่ละคนจะต้องเลือกผู้เข้าแข่งขันเข้าทีมของตนเอง เพื่อให้คำแนะนำและสอนทักษะในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการทำงานในวงการบันเทิง ให้พร้อมสำหรับโจทย์การแข่งขันในแต่ละสัปดาห์ การแข่งขันมีทั้งทีมที่แพ้และชนะ ซึ่งในแต่ละสัปดาห์เมนเทอร์ของทีมที่แพ้ ต้องส่งผู้เข้าแข่งขันในทีมของตนเข้าห้องคัดออก (elimination room) อย่างน้อย 1 คน เพื่อให้เมนเทอร์ของทีมที่ชนะเป็นผู้ตัดสินว่าผู้เข้าแข่งขันที่เมนเทอร์ของทีมที่แพ้ส่งเข้ามา ควรอยู่แข่งขัน ในรายการต่อไปหรือไม่ ซึ่งในแต่ละตอนจะมีผู้เข้าแข่งขันตรกรอบ 1 คน

รายการ The Face Thailand ได้รับความนิยมอย่างมากในประเทศไทย ส่วนหนึ่งมาจากการปะทะคารมหรือการโต้เถียงกันระหว่างเมนเทอร์กับเมนเทอร์ เมนเทอร์กับผู้เข้าแข่งขัน หรือผู้เข้าแข่งขันกับผู้เข้าแข่งขันด้วยกัน และเกิดเป็นกระแสในสังคมออนไลน์ทุกครั้งที่เกิดการโต้เถียง ทั้งนี้เนื่องจาก The Face Thailand เป็นรายการทางโทรทัศน์ ผู้ดำเนินรายการที่เป็นเมนเทอร์และผู้เข้าแข่งขันจึงมีขอบเขตในการแสดงออก ดังนั้นแม้มีการโต้เถียงเกิดขึ้น ก็ไม่ปรากฏรูปภาษาหยาบคายที่เป็นการด่าทอ หรือมีการกระทำที่รุนแรง แต่การโต้เถียงจะถูกนำเสนอในรูปแบบของความไม่สุภาพจากการเลือกใช้ภาษาขณะที่สื่อสารกันของคู่สื่อสาร

ตามแนวคิดความสุภาพของบราวน์ และเลวินสัน (Brown & Levinson อ้างถึงใน กฤษดาวรรณ หงส์ลดารมภ์ และธีรนุช โชคสุวนิช, 2551, หน้า 129) ได้นำเสนอทฤษฎีความสุภาพโดยโยงกับแนวคิดเรื่องหน้า (Face) ของกอฟฟ์แมน (Goffman อ้างถึงใน กฤษดาวรรณ หงส์ลดารมภ์ และธีรนุช โชคสุวนิช, 2551, หน้า 129) ซึ่ง “หน้า” คือภาพลักษณ์สาธารณะ (public self image) ซึ่งคนในสังคมต้องการได้รับ และเมื่อได้มาแล้วก็เสียไปได้ เนื่องจากหน้าเป็นสิ่งละเอียดอ่อนและสามารถสูญเสียไปเมื่อเราสื่อสารกัน เพราะฉะนั้นเป้าหมายในการสื่อสารก็คือปกป้องหน้าหรือภาพลักษณ์นี้ไว้ซึ่งบราวน์และเลวินสันได้จำแนกแนวคิดนี้โดยแบ่งหน้าออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ หน้าด้านบวก (positive face) คือความต้องการพื้นฐานที่จะให้ผู้อื่นชื่นชมคุณสมบัติที่ผู้ใช้ภาษามี และหน้าด้านลบ (negative face) คือความต้องการพื้นฐานที่จะไม่ถูกผู้ใดรบกวนหรือลิดรอนสิทธิ แต่คัลเปเปอร์ (Culpeper อ้างถึงใน จันทิมา สว่างลาภ, 2556, หน้า 21) กล่าวว่าในความจริงแล้วเป็นเรื่องยากที่ผู้ใช้ภาษาจะเลือกใช้ภาษา

สุภาพตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับลีช (Leech อ้างถึงใน จันทิมา สว่างลาภ, 2556, หน้า 21) ที่กล่าวว่าในบางครั้งการสนทนานั้น ผู้พูดก็อาจจะกล่าววาทกรรมที่ไม่สุภาพ คู่กับความสุภาพด้วย

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงองค์ประกอบการสื่อสารในรายการ The Face Men Thailand และกลวิธีการใช้ภาษาที่แสดงความไม่สุภาพในรายการว่ามีลักษณะอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากลวิธีในการแสดงความไม่สุภาพที่ปรากฏในรายการ The Face Men Thailand
2. เพื่อศึกษากลวิธีในการตอบกลับความไม่สุภาพในรายการ The Face Men Thailand

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยในงานวิจัยเรื่อง กลวิธีการใช้ภาษาแสดงความไม่สุภาพในรายการ The Face Men Thailand มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากรายการ The Face Men Thailand จำนวน 10 ตอน โดยเก็บข้อมูลเฉพาะสถานการณ์การสนทนาในห้องคัดออก (elimination room) เท่านั้น จึงทำให้เหลือกลุ่มข้อมูลทั้งสิ้น 8 ตอน และนำมาถ่ายทอดเสียงเป็นอักษรภาษาไทย

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยวิเคราะห์องค์ประกอบของการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดเรื่องชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร (ethnography of communication) ของ Dell Hymes (อ้างถึงใน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2556, หน้า 181) จากนั้นวิเคราะห์กลวิธีแสดงความไม่สุภาพจากตัวบท ทั้งนี้ผู้วิจัยพิจารณาจากถ้อยคำ ความหมาย และเนื้อหาคำพูดของคู่สื่อสาร ซึ่งใช้เกณฑ์การพิจารณาว่ากลวิธีใดเป็นกลวิธีความไม่สุภาพ โดยอิงจากผลการวิจัยในงานของ จันทิมา สว่างลาภ (2556) ซึ่งใช้ทฤษฎีความไม่สุภาพของคัลเปเปอร์ (Culpeper อ้างถึงใน จันทิมา สว่างลาภ, 2556, หน้า 21) และพิจารณาการกระทำที่คุกคามหน้าของ บราวน์ และเลวินสัน (Brown & Levinson, 1978; 1987)

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์องค์ประกอบการสื่อสารที่ปรากฏในรายการ The Face Men Thailand กรณีศึกษาเฉพาะการสนทนาในห้องคัดออก (elimination room) ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดเรื่องชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร (ethnography of communication) ของ Hymes (อ้างถึงใน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2556, หน้า 181) หรือชื่อเดิมว่าชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการพูด (ethnography of speaking) หมายถึง การศึกษาบทบาทของภาษาในการสื่อสารของคนในชุมชน หรือการศึกษาโดยละเอียดถึงวิธีการใช้ภาษาในวัฒนธรรมต่าง ๆ (Hymes อ้างถึงใน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2556, หน้า 181) ซึ่ง Hymes เสนอองค์ประกอบสำหรับแนวคิดนี้ เรียกว่า SPEAKING ซึ่งเป็นการนำพยัญชนะตัวแรกของชื่อองค์ประกอบต่าง ๆ มารวมกัน

การวิเคราะห์องค์ประกอบของการสื่อสารในรายการ The Face Men Thailand นี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เพียงฉากเดียวคือการสนทนาในห้องคัดออก และวิเคราะห์การส่งสารระดับบุคคลเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ไม่ได้วิเคราะห์ในระดับสื่อสารมวลชน

1. Setting/Scene (กาลเทศะ/ฉาก) คือ สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์การสื่อสาร ซึ่งลักษณะของห้องคัดออกนี้ถ่ายทำในห้องส่งขนาดใหญ่ ที่มีการจัดฉากกันห้องออกเป็นส่วนตัวต่าง ๆ ซึ่งในส่วนในห้องคัดออกนั้นถูกทาสีด้วยผนังสีดำ และบริเวณที่เกิดเหตุการณ์การสนทนาเป็นพื้นสีดำยกสูงขึ้นมาในลักษณะของตัวที ภายในห้องมีเก้าอี้ทรงสูงเพียงตัวเดียวสำหรับเมนเทอร์ผู้ตัดสิน และโต๊ะกลมที่มีความสูงระดับเดียวกับเก้าอี้หนึ่งตัวสำหรับวางแฟ้มรวบรวมผลงานของผู้เข้าแข่งขันที่ถูกส่งมาในห้องคัดออก ซึ่งการสร้างฉากในลักษณะนี้ทำให้ผู้เข้าแข่งขันมีความเกร็งและกดดัน เพราะต้องยืนฟังคำตัดสิน ในขณะที่เมนเทอร์ผู้ตัดสินนั่งอยู่ตรงหน้า ซึ่งแสดงถึงสถานะที่เหนือกว่า

2. Participants (ผู้ร่วมเหตุการณ์) คือ ผู้ส่งสารและผู้รับสารในเหตุการณ์การสื่อสาร ซึ่งในห้องคัดออกนี้ประกอบด้วยเมนเทอร์ผู้ตัดสิน 1 คน และผู้เข้าแข่งขันที่ถูกส่งเข้ามาในห้องคัดออก อีก 2 คน (มีเพียง 2 ตอนเท่านั้นที่มีผู้อยู่ในห้องคัดออกรวมกันมากกว่า 3 คน) การสนทนาที่เกิดขึ้นเป็นการโต้ตอบกันระหว่างเมนเทอร์ผู้ตัดสินและผู้เข้าแข่งขัน ดังนั้นผู้รับสารและผู้ส่งสารจึงมีการผลัดเปลี่ยนกันอยู่ตลอดเวลา

3. Ends (จุดมุ่งหมาย) คือ เป้าหมายที่ผู้ร่วมเหตุการณ์การสื่อสารนั้นต้องการ ซึ่งเหตุการณ์ในห้องคัดออกนี้เมนเทอร์และผู้เข้าแข่งขันที่เข้าไปในห้องคัดออกมีจุดประสงค์ที่ต่างกัน

3.1 จุดมุ่งหมายเมนเทอร์ คือ การชี้ให้ผู้เข้าแข่งขันเห็นข้อผิดพลาดของตนเอง และสอนถึงการประพฤติตนต่าง ๆ ว่าควรทำอย่างไร ถ้ายังต้องการอยู่แข่งขันในรายการนี้ต่อไป และการที่เมนเทอร์ต้องคัดผู้เข้าแข่งขันออก 1 คนจาก 2 คน ซึ่งผู้เข้าแข่งขันสองคนย่อมมีข้อเปรียบเทียบว่าใครเก่งกว่าใคร ดังนั้นหากเมนเทอร์คัดผู้เข้าแข่งขันที่เก่งกว่าผู้เข้าแข่งขันอีกคนหนึ่งออก หมายความว่าเมนเทอร์คนนั้นกำลังทำเพื่อทีมของตนเอง ด้วยการคัดคนที่เก่งออก แล้วเลือกคนที่เก๋น้อยกว่าอีกคนให้อยู่ต่อ แต่ถ้าเมนเทอร์คัดผู้เข้าแข่งขันที่เก๋น้อยกว่าอีกคนหนึ่งออก หมายความว่าเมนเทอร์กำลังทำเพื่อภาพรวมของรายการ ด้วยการคัดคนที่เก๋น้อยกว่าออก แล้วเก็บคนที่เก๋กว่าไว้เพื่อแข่งขันในรอบต่อไป ซึ่งการคัดคนที่เก๋น้อยกว่าออกไป ทำให้รายการเหลือแต่คนที่เก๋จริง ๆ ซึ่งทำให้การแข่งขันในรายการมีความเข้มข้นและสนุกมากยิ่งขึ้น

3.2 จุดมุ่งหมายของผู้เข้าแข่งขัน คือ การชี้ให้เมนเทอร์ผู้คัดออกเห็นถึงความพยายาม ความสามารถ และศักยภาพในด้านต่าง ๆ ของตนที่ยังสามารถพัฒนาต่อไปได้ ถ้ายังอยู่แข่งขันรายการนี้ต่อไป ซึ่งเป็นการพูดเพื่อไม่ให้เมนเทอร์คัดตนออก และคัดผู้เข้าแข่งขันอีกคนออกแทน

4. Act sequence (ลำดับวัจนกรรม) คือ เนื้อหาของคำพูด หรือรูปแบบคำพูดในเหตุการณ์การสื่อสาร ซึ่งในห้องคัดออกนี้ เริ่มต้นด้วยวัจนกรรมการทักทาย คือ การที่ผู้เข้าแข่งขันกล่าวทักทายเมนเทอร์ผู้คัดออกด้วยการสวัสดี จากนั้นเมนเทอร์ถามผู้เข้าแข่งขันว่าทำไมถึงถูกส่งมาในห้องคัดออก หรือทำไมเมนเทอร์ที่เป็นหัวหน้าทีมถึงส่งผู้เข้าแข่งขันมาในห้องคัดออกนี้ จึงนำมาสู่วัจนกรรมการอธิบายคือผู้เข้าแข่งขันตอบคำถามที่เมนเทอร์ถาม และการสนทนาที่สลับผลัดเปลี่ยนกันไปมาระหว่างเมนเทอร์กับผู้เข้าแข่งขัน ระหว่างการสนทนามีวัจนกรรมการขอร้อง คือ การที่ผู้เข้าแข่งขันขอโอกาสกับเมนเทอร์ไม่ให้คัด

दनออกด้วย แล้วจบที่เมนเทอร์ตัดสินใจคัดผู้เข้าแข่งขันออก เป็นอันสิ้นสุดเหตุการณ์การสนทนาในห้องคัดออก

5. Key (กุญแจ) คือ น้ำเสียง หรือท่าทางที่ใช้ระหว่างเกิดเหตุการณ์การสนทนา ซึ่งในห้องคัดออกเมนเทอร์ผู้ตัดสินเป็นผู้ที่มีอำนาจมากที่สุด ท่าทางการแสดงออกจึงมีความชิงชังและจริงจัง มีการพูดโดยใช้น้ำเสียงนิ่งเรียบ ไม่มีการยิ้มแย้มหรือหยอกล้อกับผู้เข้าแข่งขัน จึงทำให้บรรยากาศภายในห้องเกิดความตึงเครียด ส่วนผู้เข้าแข่งขันที่เข้าไปอยู่ในห้องคัดออกก็มีความรู้สึกกดดัน สามารถสังเกตได้จากสีหน้าของผู้เข้าแข่งขัน รวมถึงน้ำเสียงของผู้เข้าแข่งขันบางคนที่จะเข้าไปในห้องคัดออกมีน้ำเสียงที่สั้นเวลาพูด

6. Instrumentalities (เครื่องมือ) คือ การเลือกวิธีการสื่อสาร ซึ่งเหตุการณ์การสื่อสารนี้เกิดขึ้นในห้องคัดออกระหว่างเมนเทอร์กับผู้เข้าแข่งขัน วิธีการสื่อสารจึงเป็นการสนทนาแบบเผชิญหน้า

7. Norms of Interaction and Interpretation (บรรทัดฐานของปฏิสัมพันธ์) การสนทนาในห้องคัดออก เมนเทอร์มีหน้าที่อบรมและสั่งสอนผู้เข้าแข่งขันถึงข้อผิดพลาด การประพาดิตินส่วนผู้เข้าแข่งขันก็มีหน้าที่รับฟัง และพิจารณานำไปปฏิบัติ ว่าเห็นด้วยกับที่เมนเทอร์ผู้ตัดสินพูดหรือไม่เห็นด้วยก็ได้ แต่ทว่าในห้องคัดออกแม้ผู้เข้าแข่งขันจะไม่เห็นด้วยกับสิ่งที่เมนเทอร์ตำหนิก็ไม่สามารถแย้งได้ เพราะหากผู้เข้าแข่งขันโต้แย้ง ก็อาจทำให้เมนเทอร์ผู้ตัดสินเสียหน้า จนเกิดความไม่พอใจ และคัดผู้เข้าแข่งขันคนนั้นออกได้

8. Genre (ประเภทของการสื่อสาร) คือ ประเภทของถ้อยคำที่สื่อสาร ซึ่งในห้องคัดออกนี้มีประเภทของถ้อยคำที่เด่นชัดอยู่ 2 ประเภท คือ การตำหนิโดยตรงถึงข้อผิดพลาด และการขอร้อง ซึ่งการตำหนิโดยตรงถึงข้อผิดพลาดนี้เป็นรูปแบบถ้อยคำที่เมนเทอร์ผู้ตัดสินสื่อออกมาเพื่อให้ผู้เข้าแข่งขันรับรู้ และนำข้อผิดพลาดนั้นไปแก้ไข ส่วนการขอร้องเป็นรูปแบบถ้อยคำของผู้เข้าแข่งขัน ที่พูดขอโอกาสกับเมนเทอร์ผู้ตัดสินเพื่อไม่ให้คัดตนออกจากการแข่งขัน

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบการสื่อสารที่ปรากฏในรายการ The Face Men Thailand ตามแนวคิดเรื่องชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสาร (ethnography of communication) พบว่าเหตุการณ์ในห้องคัดออกเป็นเหตุการณ์ที่มีความตึงเครียด เพราะผู้เข้าแข่งขันที่เข้าไปในห้องคัดออก มีโอกาสร้อยละ 50 ที่จะถูกคัดออกจากการแข่งขัน ผู้เข้าแข่งขันจึงมีความกดดัน ส่วนเมนเทอร์ผู้ตัดสินถือว่าเป็นผู้มีสิทธิขาดในห้องคัดออกนั้น จึงต้องวางตัวให้น่าเกรงขาม ก่อนที่เมนเทอร์จะตัดสินคัดผู้เข้าแข่งขันออกจากรายการ เมนเทอร์ก็จะพูดอธิบายถึงข้อผิดพลาดต่าง ๆ ของผู้เข้าแข่งขันแต่ละคน อีกทั้งเมนเทอร์ยังต้องสร้างแรงกระตุ้นให้ผู้เข้าแข่งขันที่ยังไม่ถูกคัดออกให้มีความพยายามมากยิ่งขึ้นในการแข่งขันครั้งต่อไป เพื่อที่ไม่ต้องกลับเข้ามาในห้องคัดออกอีก ภาษาที่ใช้จึงมีความจริงจัง และตรงไปตรงมา จึงก่อให้เกิดความไม่สุภาพของการใช้ภาษาขึ้น

เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการสื่อสารแล้ว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์กลวิธีแสดงความไม่สุภาพโดยอิงจากผลการวิจัยในงานของ จันทิมา สว่างลาก (2556) ซึ่งใช้ทฤษฎีความไม่สุภาพของคัลเพเปอร์ (Culpeper อ้างถึงใน จันทิมา สว่างลาก, 2556, หน้า 21) และพิจารณาการกระทำที่คุกคามหน้าของบราวน์และเลวินสัน (Brown & Levinson, 1978; 1987) ผลการวิจัยพบว่าการแสดงกลวิธีความไม่สุภาพอยู่ 2

กลวิธีหลัก คือ 1) กลวิธีการใช้ภาษาแสดงความไม่สุภาพแบบตรง ประกอบด้วย 4 กลวิธีย่อย คือ การตำหนิผู้ฟัง การสั่งให้ผู้ฟังกระทำบางอย่าง การย้าความผิด และการนำผู้ฟังไปเปรียบเทียบกับผู้อื่น และ 2) กลวิธีการใช้ภาษาแสดงความไม่สุภาพแบบอ้อม ประกอบด้วย 3 กลวิธีย่อย คือ การแนะนำให้ผู้ฟังรู้ว่ามิชอบผิดพลาด การประชดประชัน และการกล่าวโทษผู้อื่นหรือสิ่งอื่น

1. กลวิธีการใช้ภาษาแสดงความไม่สุภาพแบบตรง คือ กลวิธีที่ผู้พูดกล่าวถ้อยคำที่ทำให้ผู้ฟังเสียหายอย่างชัดเจนตรงไปตรงมา ถ้อยคำนั้นมีเนื้อความกล่าวถึงหรือประเมินค่าผลการกระทำของผู้ฟังในด้านลบ ผู้ฟังรับรู้ได้ทันทีว่าตนเองมีข้อเสียหรือข้อผิดพลาด ที่ทำให้ผู้พูดรู้สึกไม่พอใจ (จันทิมา สว่างลาภ, 2556, หน้า 69)

1.1 การตำหนิผู้ฟัง คือ การใช้ถ้อยคำเพื่อแสดงการกล่าวร้าย กล่าวโทษ กล่าวถึงสิ่งที่ไม่ดี ไม่เหมาะสม กล่าวถึงข้อบกพร่องของผู้ฟังที่อาจนำไปสู่ความเสียหาย หรือทำให้ผู้ฟังไม่พอใจ หรือเสียหาย (นุชนารถ เพ็งสุริยา, 2549, หน้า5)

ตัวอย่างที่ 1

“ดูย คุณอ่อนที่สุดในทีม แต่ผมก็เห็นว่าคุณเป็นเด็กที่มีศักยภาพ ยังเรียนรู้ได้อีกเยอะ”

(หมู-พลพัฒน์ อัศวะประภา, Episode 2)

จากตัวอย่างที่ 1 ผู้พูดซึ่งเป็นเมนเทอร์ได้ตำหนิผู้ฟังที่เป็นผู้เข้าแข่งขันด้วยการกล่าวสบประมาทผู้ฟังโดยใช้คำว่า ‘อ่อน’ ซึ่งอ่อนในที่นี้สื่อความถึงจุดอ่อน หมายถึง จุดอ่อนแอ จุดที่ฝ่ายตรงข้ามจะเอาชนะได้โดยง่าย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) การที่ผู้พูดกล่าวเช่นนี้ ทำให้ผู้ฟังรู้ได้ทันทีว่า เมื่อเทียบกับผู้ที่อยู่ในทีมเดียวกัน ตนคือคนที่มีศักยภาพน้อยที่สุด ซึ่งการกล่าวสบประมาทผู้ฟังเป็นการกระทำที่คุกคามหน้าด่านบวกของผู้ฟัง

ตัวอย่างที่ 2

“เมื่อวานนี้ 15 นาที มีหน้ากันต้อออกมาไม่ถึง 12 นาที กันต์ไม่มีบทบาทในทีมใด ๆ ทั้งสิ้น”

(หมู-พลพัฒน์ อัศวะประภา, Episode 5)

จากตัวอย่างที่ 2 ผู้พูดซึ่งเป็นเมนเทอร์ได้ตำหนิผู้ฟังที่เป็นผู้เข้าแข่งขันด้วยการกล่าวสบประมาทผู้ฟังโดยใช้คำว่า ‘ไม่มีบทบาทใด ๆ’ ซึ่งบทบาทในที่นี้หมายถึง การทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) อีกนัยหนึ่งก็คือการแสดงความสามารถ การที่ผู้พูดกล่าวเช่นนี้ทำให้ผู้ฟังรับรู้ได้ทันทีว่าตนถูกตำหนิว่ามีข้อผิดพลาดคือทำหน้าที่บกพร่องหรือไม่ได้ทำตามบทบาทที่กำหนดไว้ ซึ่งการกล่าวสบประมาทผู้ฟังเป็นการกระทำที่คุกคามหน้าด่านบวกของผู้ฟัง

ตัวอย่างที่ 3

“รูปร่าง you ไม่ดี แล้วลุค you ก็ไม่ได้มองแบบหล่ออะไรมากมาย”

(ลูกเกด-เมทินี กิ่งโพยม, Episode 6)

จากตัวอย่างที่ 3 ผู้พูดซึ่งเป็นเมนเทอร์ได้ตำหนิผู้ฟังที่เป็นผู้เข้าแข่งขันด้วยการกล่าวสบประมาทผู้ฟังว่า ‘มีรูปร่างที่ไม่ดี และมีลุคที่ไม่ได้หล่ออะไรมากมาย’ ซึ่งรูปร่าง หมายถึง ลักษณะทางร่างกาย ทรวดทรง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) ส่วนลุค (look) หมายถึง รูปร่างท่าทางที่สังเกตได้จาก

ภายนอก หรือบุคลิกภาพ การที่ผู้พูดกล่าวเช่นนี้ทำให้ผู้ฟังรับรู้ได้ทันทีว่าผู้พูด ไม่ยอมรับในรูปร่างและบุคลิกภาพของตน ซึ่งการกล่าวสบประมาทผู้ฟังเป็นการกระทำที่คุกคามหน้าด้านบวกของผู้ฟัง

ตัวอย่างที่ 4

“สำหรับคุณ พี่ว่าคุณมีทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็น The Face มาตั้งแต่ต้น หน้าตา รูปร่าง ความมั่นใจ แต่เชื่อก็คือรับคุณ พี่จำคุณครั้งสุดท้ายได้เมื่อตอนที่คุณเดินถือนกฮูก จากวันนั้นมา คุณไม่มีผลงานอะไรที่ทำให้ใครจดจำได้เลย”

(หมู-พลพัฒน์ อัศวะประภา, Episode 8)

จากตัวอย่างที่ 4 ผู้พูดซึ่งเป็นเมนเทอร์ได้กล่าวตำหนิผู้ฟังที่เป็นผู้เข้าแข่งขันด้วยการสบประมาทผู้ฟังว่า ผู้ฟังไม่มีผลงานที่โดดเด่นนอกจากตอนที่ทำโจทย์การแข่งขันที่ผู้ฟังได้เดินแบบคู่กับนกฮูก ซึ่งเป็นโจทย์ที่ 2 ของการแข่งขัน แต่เหตุการณ์ในขณะที่พูดเป็นช่วงโจทย์ที่ 7 ของการแข่งขัน การที่ผู้พูดกล่าวเช่นนี้ทำให้ผู้ฟังรับรู้ถึงข้อผิดพลาดของตนเองได้ทันทีว่าทำหน้าที่ของตนได้ไม่ดีพอ ไม่เป็นจุดสนใจให้จดจำ ซึ่งการกล่าวสบประมาทผู้ฟังเป็นการกระทำที่คุกคามหน้าด้านบวกของผู้ฟัง

1.2 การสั่งให้ผู้ฟังกระทำบางอย่าง คือ การสั่งให้ผู้ฟังพยายามปรับปรุงการกระทำที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หรืออาจทำให้เกิดความเสียหายหรือความเดือดร้อน ผู้พูดมิได้แสดงเจตนาให้ผู้ฟังยุติการกระทำอย่างทันทีทันใด แต่ผู้พูดกลับแสดงเจตนาให้ผู้ฟังพยายามแก้ไขเพื่อปรับปรุงความไม่ดีหรือความบกพร่องของการกระทำดังกล่าว (สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์, 2549, หน้า 48)

ตัวอย่างที่ 5

“เดี๋ยวดะ การที่จะอยู่ต่อไป You ต้องเก่งจริง ๆ You ต้องโคตรเก่งเลยอะ ถ้า You จะไปถึงที่สุด ครั้งต่อไปพี่จะคัดน้องออกนะคะ”

(ลูกเกด-เมทินี กิ่งโพยม, Episode 2)

จากตัวอย่างที่ 5 ผู้พูดซึ่งเป็นเมนเทอร์ได้สั่งให้ผู้ฟังที่เป็นผู้เข้าแข่งขันกระทำบางอย่างโดยใช้คำว่า ‘ต้อง’ กำกับว่า ‘ต้องเก่ง’ ซึ่งจากบริบทหมายความว่าผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังพัฒนาความสามารถให้มากกว่านี้ เพื่อที่จะเข้าร่วมการแข่งขันต่อไป การที่ผู้พูดกล่าวเช่นนี้ผู้ฟังสามารถรับรู้ได้ทันทีว่าตนยังมีความสามารถไม่มากพอ ยังต้องพัฒนาอีกมาก ซึ่งการสั่งให้ผู้ฟังกระทำบางอย่างเป็นการกระทำที่คุกคามหน้าด้านลบของผู้ฟัง

ตัวอย่างที่ 6

“กัณฑ์เป็นคนน่ารักมาก กัณฑ์ต้องเรียนรู้ที่จะใช้เสน่ห์ของกัณฑ์ ให้กัณฑ์เป็นพระเอก สมกับหน้าตาของกัณฑ์นะครับ”

(หมู-พลพัฒน์ อัศวะประภา, Episode 5)

จากตัวอย่างที่ 6 ผู้พูดซึ่งเป็นเมนเทอร์ได้สั่งให้ผู้ฟังที่เป็นผู้เข้าแข่งขันกระทำบางอย่างโดยใช้คำว่า ‘ต้อง’ กำกับว่า ‘ต้องเรียนรู้’ ซึ่งจากบริบทหมายความว่าผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังเรียนรู้ด้านการใช้เสน่ห์ของตน เสน่ห์ หมายถึง ลักษณะที่ชวนให้รัก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) ผู้ฟังเป็นคนที่มีรูปลักษณ์

ที่ดีอยู่แล้ว แต่ยังขาดเสน่ห์ ผู้พูดจึงต้องการให้ผู้ฟังพัฒนาในส่วนนี้เพิ่มเติม การที่ผู้พูดกล่าวเช่นนี้ผู้ฟังรับรู้ถึงความหมายได้ในทันที ซึ่งการสั่งให้ผู้ฟังกระทำบางอย่างเป็นการกระทำที่คุกคามหน้าด้านลบของผู้ฟัง

1.3 การย้าความผิด คือ การกล่าวข้อบกพร่องที่เคยเกิดขึ้นในอดีตแต่ผู้ฟังยังไม่ได้แก้ไขให้ดีขึ้น ข้อผิดพลาด ข้อเสียต่าง ๆ ยังไม่ถูกแก้ไข และยังกระทำผิดแบบเดิมซ้ำอีก เป็นการชี้ให้เห็นพฤติกรรมที่ไม่ดี ความผิดพลาดซ้ำ ๆ ย้าเตือนใจให้ผู้ฟัง ยักรู้สึกผิด ซึ่งทำให้ผู้ฟังรู้สึกเสียหน้าได้ (จันทิมา สว่างลาภ, 2556, หน้า 87)

ตัวอย่างที่ 7

“สี่ครั้งแล้วนะครับ” พี่ว่าเป็นสถิติสูงสุดของ The Face ที่เคยมีมา”

(หมู-พลพัฒน์ อัศวะประภา, Episode 8)

จากตัวอย่างที่ 7 ผู้พูดซึ่งเป็นเมนเทอร์ได้กล่าวย้าความผิดของผู้ฟังที่เป็นผู้เข้าแข่งขันโดยใช้คำว่า ‘สี่ครั้งแล้ว’ ซึ่งจากบริบทหมายความว่าผู้ฟังเข้ามาฟังผลการตัดสินคัดออกในห้องคัดออกเป็นครั้งที่สี่แล้ว สะท้อนให้เห็นว่าผู้ฟังถูกเลือกให้เข้ามาในห้องการตัดสินคัดออก เพราะมีผลงานที่ไม่ดีถึงสี่ครั้ง อีกทั้งยังมีการย้าว่า “เป็นสถิติที่สูงที่สุดของ The Face” ซึ่งเป็นการตอกย้าถึงความผิดและสร้างแรงกดดันให้กับผู้ฟังมากยิ่งขึ้น เนื่องจากสถิติสูงสุดที่ผู้พูดกล่าวถึง เป็นสถิติสูงสุดในทางที่ไม่ดี การที่ผู้พูดกล่าวเช่นนี้ผู้ฟังสามารถรับรู้ถึงความหมายได้ในทันที ซึ่งการย้าความผิดของผู้ฟังเป็นการกระทำที่คุกคามหน้าด้านลบของผู้ฟัง

1.4 การนำผู้ฟังไปเปรียบเทียบกับผู้อื่น คือ ผู้พูดกล่าวถึงความสามารถหรือผลงานของผู้ฟังมาเปรียบเทียบกับผู้อื่นที่ได้ดีกว่า (จันทิมา สว่างลาภ, 2556, หน้า 91)

ตัวอย่างที่ 8

“ครั้งที่แล้วใช้มัยครับ พี่ลูกเกิดส่งคุณเข้ามา พี่ลูกเกิดมองว่าคุณคือคนที่ทำได้ดีที่สุด พี่หนูก็ให้โอกาสคุณกลับไป” ผมเชื่อว่าครั้งนี้พี่หนูก็ทำแบบเดียวกัน พี่ลูกเกิดน่าจะให้โอกาสผมกลับไปครับ”

(แบงค์-อนุสิทธิ แสงนิมมวล, Episode 4)

จากตัวอย่างที่ 8 ผู้พูดซึ่งเป็นผู้เข้าแข่งขันได้เปรียบเทียบกับผู้ฟังกับบุคคลอื่น คือเปรียบเทียบกับผู้ฟังคือเมนเทอร์ลูกเกิดที่เป็นเมนเทอร์ผู้ตัดสิน กับเมนเทอร์หมูเป็นเมนเทอร์อีกคนในรายการ จากบริบทผู้พูดได้กล่าวถึงการกระทำของเมนเทอร์หมูที่เคยเป็นเมนเทอร์ผู้ตัดสินในห้องคัดออกว่าได้ให้โอกาสผู้เข้าแข่งขันทีมของเมนเทอร์ลูกเกิด โดยการไม่คัดผู้เข้าแข่งขันทีมของเมนเทอร์ลูกเกิดออกจากการแข่งขัน แต่คัดผู้เข้าแข่งขันอีกคนหนึ่งทีมของเมนเทอร์หมูเห็นว่ามีความสามารถอ่อนกว่าผู้เข้าแข่งขันของทีมเมนเทอร์ลูกเกิดออกจากการแข่งขัน ผู้พูดก็ได้้นำการกระทำของเมนเทอร์หมูนั้นมาเปรียบเทียบกับเมนเทอร์ลูกเกิด เพื่อหวังให้เมนเทอร์ลูกเกิดกระทำแบบเดียวกัน คือ ไม่คัดลูกทีมของเมนเทอร์หมูซึ่งก็คือตนออกจากการแข่งขัน ซึ่งการนำผู้ฟังไปเปรียบเทียบกับผู้อื่นเป็นการกระทำที่คุกคามหน้าด้านลบของผู้ฟัง

ตัวอย่างที่ 9

“ส่วนตัวผม ผมคิดว่าเทียบกับพี่แบงค์เลย ผมอายุน้อยกว่าผมยังมีเวลาอีกนานที่จะเรียนรู้และก่อกำเนิด และก็พัฒนาตัวเองไปในวงการบันเทิง ถ้าผมได้อยู่ต่อผมก็ยังมีเวลาอย่างน้อยมากกว่าเขาอีก 5 ปี ที่จะใช้งานได้”

(กันน์-สรวิต แสงวณิช, Episode 4)

จากตัวอย่างที่ 9 ผู้พูดซึ่งเป็นผู้เข้าแข่งขันได้เปรียบเทียบผู้ฟังที่เป็นผู้เข้าแข่งขันด้วยกันกับบุคคลอื่น นั่นคือการเปรียบเทียบผู้ฟังกับตัวของตัวเอง จากบริบทผู้พูดกล่าวเปรียบเทียบกับผู้ฟังในด้านอายุ ว่าตนมีอายุน้อยกว่าจึงมีเวลาทำงานในวงการบันเทิงมากกว่าผู้ฟัง ซึ่งการนำผู้ฟังไปเปรียบเทียบกับผู้อื่นเป็นการกระทำที่คุกคามหน้าด้านบวกของผู้ฟัง

2. กลวิธีการใช้ภาษาแสดงความไม่สุภาพแบบอ้อม คือ กลวิธีที่ผู้พูดเลี่ยงที่จะกล่าวถ้อยคำแสดงความไม่สุภาพอย่างตรงไปตรงมา แต่ความหมายของถ้อยคำนั้นก็ยังแสดงความไม่สุภาพ ซึ่งผู้ฟังสามารถรับรู้ได้จากการตีความ (จันทิมา สว่างลาภ, 2556, หน้า 69)

2.1 การแนะนำให้ผู้ฟังรู้ว่ามีข้อผิดพลาด คือ การกล่าวแนะนำให้ผู้ฟังรู้ว่ามีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นหรือแนะนำให้เห็นสิ่งที่ควรทำ (จันทิมา สว่างลาภ, 2556, หน้า 92)

ตัวอย่างที่ 10

“ผมมาที่นี่เพื่อชนะ การที่เมนเทอร์ลูกเกิดส่งคนที่เก่ง และมีความสามารถเข้ามา มันจะทำให้ทีมหนู Asava ชนะ ได้ง่ายขึ้น เมนเทอร์ลูกเกิดอยู่ในเกมนี้มานาน น่าจะรู้จักข้อนี้ดีนะครับ”

(หนู-พลพัฒน์ อัศวประภา, Episode 3)

จากตัวอย่างที่ 10 ผู้พูดซึ่งเป็นเมนเทอร์ได้กล่าวตำหนิผู้ฟังที่เป็นเมนเทอร์ด้วยกันว่าผู้ฟังไม่ควรจะส่งคนที่มีความสามารถเข้ามาในห้องคัดออก เพราะอาจทำให้ถูกคัดออก และทำให้คู่แข่งเอาชนะได้ง่ายขึ้น ซึ่งผู้ฟังคือเมนเทอร์ลูกเกิด โดยเมนเทอร์ลูกเกิดคือผู้ที่เป็นเมนเทอร์ประจำของรายการ The Face Thailand เพราะว่าเป็นเมนเทอร์คนเดียวทำรายการของ The Face Thailand ทุกฤดูกาล (season) เมนเทอร์ลูกเกิดควรจะรู้จักของการคัดออกดี แต่เมนเทอร์ลูกเกิดก็ยังเลือกส่งคนที่เก่งเข้าไปในห้องคัดออก จึงถูกเมนเทอร์หมู่ตำหนิ ซึ่งการกล่าวตำหนิผู้ฟังเป็นการกระทำที่คุกคามหน้าด้านบวกของผู้ฟัง

2.2 การประชดประชัน คือ การใช้ถ้อยคำที่มีความหมายตรงกันข้ามกับความหมายประจำรูปคำ และใช้เพื่อการเย้ยหยันหรือเพื่อความขบขัน (The Oxford Paperback American Dictionary อ้างถึงใน ดิยุ ศรีนราวัฒน์, 2544, หน้า 95)

ตัวอย่างที่ 11

“แบงค์เนี่ยสองครั้งที่มีการเดินแบบ พี่จ่าน้องไม่ได้เลย พี่ก็คอมเมนต์พูดถึงทุกคน แล้วก็พอทีมงานถามว่าแบงค์ละ พี่ก็ ห๊ะ แบงค์เดินด้วยหรอ”

(ลูกเกิด-เมทินี กิ่งโพยม, Episode 6)

จากตัวอย่างที่ 11 ผู้พูดซึ่งเป็นเมนเทอร์ได้กล่าวประชดผู้ฟังที่เป็นผู้เข้าแข่งขัน ว่า “ห๊ะ แบงค์เดินด้วยหรอ” ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว ผู้พูดไม่ได้ไม่เห็นผู้ฟัง เพียงแต่ต้องการกล่าวตำหนิผู้ฟัง ว่าทำ

ผลงานออกมาได้ไม่ดี จนไม่เป็นที่จดจำและไม่เป็นที่สนใจ แต่ผู้พูดไม่ได้กล่าวตำหนิผู้ฟังโดยตรง แต่เลือกใช้การถามด้วยถ้อยคำที่เป็นการประชด

2.3 การกล่าวโทษผู้อื่นหรือสิ่งอื่น คือ การใช้ถ้อยคำที่ผู้พูดกล่าวถึงข้อผิดพลาดหรือการกระทำที่ไม่ดี ไม่เหมาะสมของผู้ฟัง โดยโทษว่าความผิดพลาดที่เกิดขึ้นนั้น เป็นผลมาจากการกระทำของบุคคลอื่น หรือสิ่งที่ไม่ใช่ความผิดของตัวผู้ฟังโดยตรง (จินทิมา สว่างลาภ, 2556, หน้า 107)

ตัวอย่างที่ 12

“พี่แปลกใจเหมือนกัน ที่เมนเทอร์พีชเลือกกันเข้ามาในห้องนี้ จริง ๆ แล้วนะ นอกจากพี่เคแล้ว คนที่รูปแย่ที่สุด เมื่อวานนี่คือแมน พี่คิดว่าเมนเทอร์พีชไม่ได้เล่นเกมเพื่อพวกคุณ แต่เล่นเพื่อตัวเอง ถ้าเขาเล่นเกมเพื่อพวกคุณ คนที่ควรจะเข้ามาอยู่ในห้องนี้คือแมน”

(หนู-พลพัฒน์ อัศวประภา, Episode 7)

จากตัวอย่างที่ 12 ผู้พูดซึ่งเป็นเมนเทอร์แสดงความสงสัยว่าทำไมผู้ฟังที่เป็นผู้เข้าแข่งขันถึงถูกส่งมาในห้องคัดออก ซึ่งผู้พูดคิดว่าผู้ฟังทำผลงานได้ดี ไม่ควรต้องเข้ามาอยู่ในห้องคัดออกจากบริบท ผู้พูดได้กล่าวโทษเมนเทอร์อีกคนในการแข่งขัน ก็คือเมนเทอร์พีชที่ส่งผู้ฟังเข้ามาในห้องคัดออกนี้ว่า ‘เมนเทอร์พีชไม่ได้เล่นเกมเพื่อพวกคุณ (หมายถึงลูกทีม) แต่เล่นเพื่อตัวเอง’ ซึ่งผู้พูดได้กล่าวโทษเมนเทอร์พีชเป็นต้นเหตุทำให้ผู้ฟังต้องเข้ามาอยู่ในห้องคัดออก

อภิปรายผลการวิจัย

ในการศึกษาเรื่องกลวิธีการใช้ภาษาแสดงความไม่สุภาพในรายการ The Face Men Thailand โดยศึกษาเฉพาะการสนทนาในห้องคัดออก (elimination room) ซึ่งช่วงดังกล่าวมี 8 ตอน จากทั้งหมด 10 ตอน ผลการศึกษาพบว่าองค์ประกอบของการสื่อสารในห้องคัดออกเป็นสถานการณ์ที่มีผลให้คู่สนทนาเลือกใช้กลวิธีการใช้ภาษาที่แสดงความไม่สุภาพ ซึ่งพบกลวิธีการใช้ภาษาแสดงความไม่สุภาพแบบตรงและกลวิธีการใช้ภาษาแสดงความไม่สุภาพแบบอ้อม กลวิธีการใช้ภาษาแสดงความไม่สุภาพแบบตรงที่พบได้แก่ การตำหนิผู้ฟัง การสั่งให้ผู้ฟังกระทำบางอย่าง การย้ำความผิด และการนำผู้ฟังไปเปรียบเทียบกับผู้อื่น ส่วนกลวิธีการใช้ภาษาแสดงความไม่สุภาพแบบอ้อมที่พบ ได้แก่ การแนะนำให้ผู้ฟังรู้ว่ามิชอบผิดพลาด การประชดประชัน และการกล่าวโทษผู้อื่นหรือสิ่งอื่น ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่ามีการใช้ภาษาแสดงความไม่สุภาพแบบตรงมากกว่าแบบอ้อม โดยกลวิธีที่แสดงความไม่สุภาพที่พบมากที่สุดก็คือการตำหนิผู้ฟัง ซึ่งเป็นกลวิธีการใช้ภาษาแสดงความไม่สุภาพแบบตรง

ความไม่สุภาพที่เกิดขึ้นในรายการ The Face Men Thailand โดยเฉพาะในห้องคัดออกส่วนมากแล้วเป็นความไม่สุภาพที่เกิดจากเมนเทอร์ ซึ่งเป็นการตำหนิถึงข้อผิดพลาด เพื่อให้ผู้เข้าแข่งขันนำข้อผิดพลาดนั้นไปปรับปรุง เนื่องจาก The Face Men Thailand เป็นรายการที่มีเป้าหมายในการค้นหานายแบบและนักแสดงหน้าใหม่ ผู้เข้าแข่งขันจึงต้องแสดงศักยภาพที่มีออกมาใช้ในการแข่งขันเพื่อให้ได้ชัยชนะ โดยมีเมนเทอร์เป็นผู้ที่คอยผลักดันและคอยอบรมผู้เข้าแข่งขัน ดังนั้นความไม่สุภาพที่ปรากฏในรายการ The Face Men Thailand จึงเป็นความไม่สุภาพที่มาจากเจตนาที่ดี ที่เมนเทอร์ต้องการกระตุ้นให้ผู้เข้าแข่งขันมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำโจทย์ครั้งต่อไป เพื่อไม่ต้องเข้ามาอยู่ในห้องคัดออกอีก และอยู่

แข่งขันในรายการจนถึงสัปดาห์สุดท้าย ทั้งนี้ไม่เพียงแต่เมนเทอร์กระตุ้นผู้เข้าแข่งขันเท่านั้น ในรายการเมนเทอร์ยังต้องสร้างแรงผลักดันให้กับเมนเทอร์ด้วยกันเองด้วย เพื่อให้เมนเทอร์ในทีมคู่แข่งตั้งศักยภาพที่มีออกมาใช้ในการคุมทีม และมีความมุ่งมั่นในการพาทีมให้ชนะ ซึ่งถ้าหากเมนเทอร์และผู้เข้าแข่งขันทุกทีมมีความมุ่งมั่นตั้งใจทำโจทย์ในการแข่งขัน ผลการแข่งขันก็ออกมาสูสี ผู้ชมรายการก็ดูสนุกและลุ้นกับผลการแข่งขันมากขึ้นว่าทีมไหนจะเป็นผู้ชนะในโจทย์การแข่งขันนั้น ๆ ซึ่งถ้ารูปแบบรายการสนุก และมีผู้ชมเป็นจำนวนมากก็จะเป็นผลดีกับรายการ คือ ทำให้เรตติ้งของรายการเพิ่มสูงขึ้น และทำให้สปอนเซอร์เข้ามาติดต่อขอซื้อโฆษณา ทำให้บริษัทผู้ผลิตรายการมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งการใช้ภาษาแสดงความไม่สุภาพเป็นจุดเด่นอีกอย่างหนึ่งที่ดึงดูดผู้ชม ทำให้รายการ The Face Men Thailand ถูกพูดถึงและเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น

ผลการศึกษาเรื่องกลวิธีการใช้ภาษาแสดงความไม่สุภาพในรายการ The Face Men Thailand มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทิมา สว่างลาภ (2556) ที่ศึกษาเรื่องกลวิธีความไม่สุภาพในรายการเรียลลิตีโชว์ภาษาไทย คือพบกลวิธีความไม่สุภาพแบบตรงมากที่สุด แต่เมื่อนำผลการศึกษาเรื่องความไม่สุภาพในรายการ The Face Men Thailand มาพิจารณาร่วมกับงานวิจัยความไม่สุภาพของนุชนารถ เพ็งสุริยา (2549) ที่ศึกษาการใช้ภาษาเพื่อแสดงการตำหนิของคนไทย โดยเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคคลระดับปริญญาตรีขึ้นไปจำนวน 60 คน พบว่าผลการศึกษาไม่สอดคล้องกันเพราะผลการศึกษาในงานของนุชนารถ เพ็งสุริยา พบว่าผู้พูดใช้วัจนกรรมอ้อมมากกว่าวัจนกรรมตรง คือใช้ภาษาที่ตรงตามทฤษฎีความสุภาพ ที่ไม่คุกคามหน้าของผู้ฟังมากกว่าจะใช้ภาษาที่แสดงความไม่สุภาพ เนื่องจากผู้พูดเกรงว่าหากกล่าวตำหนิผู้ฟังด้วยภาษาแบบตรงไปตรงมา อาจถูกผู้อื่นมองว่าเป็นคนไม่สุภาพ จึงเลือกใช้รูปภาษาที่แสดงความเป็นมิตรมากกว่า ต่างจากรายการ The Face Men Thailand ที่เป็นรายการทางโทรทัศน์ซึ่งต้องการให้เป็นรายการประชานิยม การตำหนิและการวิจารณ์อย่างตรงไปตรงมาจึงเป็นการสร้างจุดเด่นให้กับรายการ

นอกจากนี้เมื่อวิเคราะห์รูปแบบบทสนทนาในห้องคัดออกแล้ว พบว่าการสนทนาในห้องคัดออกจะเป็นไปในรูปแบบเมนเทอร์ถามความรู้สึกของผู้เข้าแข่งขัน เมนเทอร์ตักเตือนผู้เข้าแข่งขัน เมนเทอร์ให้คำแนะนำผู้เข้าแข่งขัน และเมนเทอร์ตำหนิถึงความผิดพลาดที่ผ่านมาของผู้เข้าแข่งขัน ซึ่งผู้วิจัยมองว่าบทสนทนาในห้องคัดออกคล้ายคลึงกับบทสนทนาที่ครูพูดกับลูกศิษย์ เนื่องจากรายการ The Face Men Thailand เป็นรายการเรียลลิตี ที่มีเมนเทอร์มาสอนและให้ความรู้กับผู้เข้าแข่งขัน ซึ่งเมนเทอร์ก็เปรียบเหมือนครู ส่วนผู้เข้าแข่งขันก็คือลูกศิษย์ ทว่ากลวิธีการใช้ภาษาที่พบในรายการ The Face Men Thailand ก็ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์ (2549) ที่ศึกษาเรื่องวัจนกรรมการตักเตือนในภาษาไทย: กรณีศึกษาครูกับลูกศิษย์ เพราะว่าในผลการวิจัยของสิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์ จะพบว่าครูส่วนใหญ่ยังคำนึงถึงความสุภาพในการแสดงวัจนกรรมการตักเตือน รูปภาษาที่ใช้จึงยังมีความสุภาพมากกว่าที่จะใช้ภาษาที่แสดงความไม่สุภาพ

บรรณานุกรม

- กฤษดาวรรณ หงส์ลดารมภ์ และธีรณัฐ โชคสุวณิช. (2551). **วัจนปฏิบัติศาสตร์**. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จันทิมา สว่างลาภ. (2556). **กลวิธีความไม่สุภาพในรายการเรียลลิตี โชว์ภาษาไทย**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดิษฐ์ ศรีนราวัฒน์. (2544). กลวิธีสื่อสารด้วยการพูดอ้อมของคนไทย. **วารสารศิลปศาสตร์**. 1(2), หน้า 85-101.
- นุชนารถ เพ็งสุริยา. (2549). **การใช้ภาษาเพื่อแสดงการตำหนิของคนไทย**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์เพื่อการสื่อสาร, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. สืบค้นจาก <http://www.royin.go.th/dictionary/index.php>
- สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์. (2549). **วัจนกรรมการตกเดือนในภาษาไทย: กรณีศึกษาครูกับลูกศิษย์**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2556). **ภาษาศาสตร์สังคม**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Brown, P. & Levinson, S. (1978). **Universal in language usage: Politeness phenomena**. London: Cambridge University Press.
- Brown, P. & Levinson, S. (1987). **Politeness: Some Universals in Language Usage**. Cambridge: Cambridge University.
- Sanook. (2560). **ครั้งแรกของโลก The Face Men Thailand เผยโฉมเมนเทอร์**. สืบค้นจาก <https://www.sanook.com/movie/69645/>

การจัดการความรู้เพื่อสืบสานศิลปะการแทงหยวกสกุลช่างเพชรบุรี

Knowledge Management for Inheriting Banana Stalk Carving Art of Phetchaburi

วันที่รับบทความ: 23 เมษายน 2562

พญกษา ดอกกุหลาบ¹

วันที่แก้ไขบทความ: 12 มิถุนายน 2562

วันที่ตอบรับบทความ: 14 มิถุนายน 2562

บทคัดย่อ

การจัดการความรู้เพื่อสืบสานศิลปะการแทงหยวกสกุลช่างเพชรบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อออกแบบกระบวนการจัดการความรู้ศิลปะการแทงหยวกสกุลช่างเพชรบุรี 2) รวบรวมองค์ความรู้ศิลปะการแทงหยวกสกุลช่างเพชรบุรีให้เป็นระบบ และสกัดองค์ความรู้ศิลปะการแทงหยวกสกุลช่างเพชรบุรีที่มีความถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ มีประสิทธิภาพต่อการเรียนรู้ และดำเนินการเผยแพร่ผ่านสื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสม และ 3) สืบสานศิลปะการแทงหยวกสกุลช่างเพชรบุรีผ่านกระบวนการจัดการความรู้ โดยการจัดตั้งชุมชนแห่งการเรียนรู้ประสานกับเครือข่ายช่างแทงหยวกสกุลช่างเพชรบุรี และสกุลช่างอื่น ๆ ซึ่งผลของการออกแบบได้รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อสืบสานศิลปะการแทงหยวกสกุลช่างเมืองเพชรบุรี ประกอบด้วยกิจกรรมการจัดการความรู้ 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) สกัดชุมชนความรู้ 2) สร้างสมุดบันทึกชุมชนความรู้ 3) เทคนิคถ่ายทอดต่อยอดชุมชนความรู้ 4) ร้อยเรียงเรื่องราวแก่นความรู้ 5) กลั่นกรองสู่ชุมชนความรู้ที่แท้จริง 6) จัดการสื่อสารชุมชนความรู้ และ 7) สืบสานพลังชุมชนความรู้ ผลจากการสร้างแก่นสาระให้เป็นองค์ความรู้ที่ได้ในขั้นสุดท้าย ประกอบด้วย 10 ประเด็น ได้แก่ 1) ความหมายของศิลปะการแทงหยวก 2) ประวัติความเป็นมาของศิลปะการแทงหยวกสกุลช่างเพชรบุรี 3) เอกลักษณ์ของศิลปะการแทงหยวกสกุลช่างเพชรบุรี 4) ลวดลายที่ใช้ในศิลปะการแทงหยวกสกุลช่างเพชรบุรี 5) ต้นกล้วยที่ใช้ในการแทงหยวก 6) วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการแทงหยวก 7) พิธีไหว้ครูก่อนการแทงหยวก 8) ขั้นตอนกระบวนการแทงหยวก 9) เทคนิควิธีการที่สำคัญในการแทงหยวก และ 10) เส้นทางสู่การเป็นผู้สืบสานศิลปะการแทงหยวก

คำสำคัญ: การจัดการความรู้ ศิลปะการแทงหยวก สกุลช่างเพชรบุรี

¹ อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
e-mail: prueksa.d@dru.ac.th

Knowledge Management for Inheriting Banana Stalk Carving Art of Phetchaburi

Received: April 23, 2019

Prueksa Dokkularb¹

Revised: June 12, 2019

Accepted: June 14, 2019

Abstract

Knowledge management for inheriting banana stalk carving art of Phetchaburi had the following objectives: 1) to design the procedure for knowledge management of banana stalk carving art of Phetchaburi; 2) to compile the knowledge of banana stalk carving art of Phetchaburi in a systematic way to get the explicit knowledge that is accurate, complete, effective for learning, and to publish through the proper technologies; and 3) to inherit banana stalk carving art of Phetchaburi by instituting the learning community with banana stalk carving artists of Phetchaburi and other areas. The designing resulted in 7 knowledge management activities which were: 1) knowledge extraction; 2) knowledge take note creating; 3) knowledge relay technique; 4) core knowledge composing; 5) true knowledge consideration; 6) knowledge communication; and 7) knowledge inheritance. The final findings of core knowledge were as follows: 1) the definition of banana stalk carving art; 2) the history of banana stalk carving art of Phetchaburi; 3) the identity of banana stalk carving art of Phetchaburi; 4) the pattern of banana stalk carving art of Phetchaburi; 5) the banana trees for banana stalk carving; 6) the material and equipment for banana stalk carving; 7) the salutation for banana stalk carving teachers; 8) the process of banana stalk carving; 9) the technique of banana stalk carving; and 10) the pathway to be the banana stalk carving artists.

Keywords: knowledge management, banana stalk carving art, art of Phetchaburi

¹ Lecturer of Faculty of Humanities and Social Sciences, Dhonburi Rajabhat University
e-mail: prueksa.d@dru.ac.th

บทนำ

ประเทศไทยมีประวัติศาสตร์มายาวนานตั้งแต่สมัยอาณาจักรสุโขทัย อาณาจักรอยุธยา กรุงธนบุรี และมีภูมิปัญญาไทยเป็นสิ่งที่ทรงคุณค่า มีการบอกเล่าเรื่องราวในแต่ละยุคสมัยผ่านทางศิลปวัฒนธรรมความเป็นอยู่ในแต่ละยุคสมัยก็มีปัจจัยแวดล้อมที่แตกต่างกัน ซึ่งแต่ละท้องถิ่นก็มีภูมิปัญญาเฉพาะถิ่นของตน ดังนั้นภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นนั้น ๆ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นองค์ความรู้อันลุ่มลึกที่เกิดจากสัมพันธภาพอันแนบแน่นระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับธรรมชาติ และมนุษย์กับอำนาจเหนือธรรมชาติ (ปาริชาติ คุณปลื้ม และรัตยา ไสวรรณปรีชา, 2559, หน้า 90) ผ่านกระบวนการทางจารีตประเพณี วิถีชีวิต การทำมาหากิน และพิธีกรรมต่าง ๆ ทำให้เกิดความสมดุลระหว่างความสัมพันธ์เหล่านั้น เป็นที่มาขององค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อการแก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนให้มีความสมดุลกับสภาพแวดล้อม และเหมาะสมกับยุคสมัย (เอกชัย พุ่มดวง, 2551, หน้า 97) ซึ่งที่ผ่านมาพบว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นหลายอย่างสูญหายและไม่ได้นำมาใช้แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยเกิดจากปัญหาการขาดการบันทึกอย่างเป็นระบบ ไม่มีการถ่ายทอดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร การหวงวิชาของผู้รู้ การขาดการสืบทอดอย่างต่อเนื่อง เพราะรับภูมิปัญญาอื่น เข้ามา ทั้งในด้านการบันทึกในรูปแบบต่าง ๆ การปฏิบัติ และการพัฒนาที่ไม่เคารพภูมิปัญญา โดยมีการนำเอาภูมิปัญญาจากภายนอกเข้ามาโดยขาดความเชื่อมโยงกับบริบทของสังคมไทยและท้องถิ่น

ศิลปะการแทงหยวก ถือเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปวัฒนธรรมที่มีความเป็นเอกลักษณ์ โดยสืบทอดมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา และพัฒนาสืบต่อกันมาทั้งในด้านรูปแบบและวิธีการ เป็นศิลปะแขนงหนึ่งที่มีความสำคัญทั้งในงานมงคล และงานอวมงคล ได้แก่ งานบวช งานบุญ งานโกน และงานต่าง ๆ ในพิธีทางศาสนา แม้กระทั่งใช้ตกแต่งบุษบกในวันออกพรรษา และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานศพ นิยมใช้ศิลปะการแทงหยวกร่วมกับเครื่องสดเป็นส่วนประกอบสำคัญในการประดับเชิงตะกอนเผาศพ หรือประกอบตกแต่งเมรุในงานศพเพื่อให้เกิดความสวยงาม เป็นการแสดงออกถึงอุปนิสัยของคนไทยในฝีมือเชิงช่างที่เกิดจากความคิด สติปัญญา และประสบการณ์ของช่างไทย ในการนำต้นกล้วยซึ่งเป็นพืชพื้นบ้านที่คนไทยได้ใช้ประโยชน์เพื่อการดำรงชีพมาช้านาน นำมาสร้างสรรค์เป็นงานศิลปะอีกรูปแบบหนึ่ง (ชูศักดิ์ ไทพาณิชย์, 2555, หน้า 51) งานแทงหยวกโดยมากพบในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่สำคัญคือ กลุ่มช่างแทงหยวกจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งสันนิษฐานว่าศิลปะการแทงหยวกได้เข้ามาในจังหวัดเพชรบุรีตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลาย และพัฒนาสืบทอดต่อกันมาทั้งรูปแบบและวิธีการจนกลายเป็นเอกลักษณ์ เนื่องจากเพชรบุรีเป็นเมืองช่างศิลปะแต่ดั้งเดิม โดยเป็นช่างพื้นถิ่นที่เรียนรู้ถ่ายทอดกันในกลุ่มของตน และมีศูนย์รวมของช่างแต่ละสกุลอยู่ตามวัดต่าง ๆ (กรมศิลปากร, 2553, หน้า 24)

งานสกุลช่างเมืองเพชรบุรี เป็นงานฝีมือที่ชาวเพชรบุรีสืบสานและสืบทอดต่อ ๆ กันมา มีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ จนได้รับการขนานนามว่า “สกุลช่างเมืองเพชร” ซึ่งจังหวัดเพชรบุรีมีช่างฝีมือเป็นจำนวนมาก เห็นได้จากความหลากหลายของผลงานที่ปรากฏอยู่ตามวัง วัด และบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ช่างหนึ่งคนต้องเรียนรู้หลาย ๆ ด้าน เพราะงานช่างต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน โดยเฉพาะเรื่องลายไทยที่ช่างทุกประเภทจะต้องฝึกฝนและเขียนได้ ทำให้ช่างเมืองเพชรบุรีมีความรอบรู้ในทุกสาขา ในด้านของการ

ถ่ายทอดความรู้ของช่างก็เป็นไปตามรูปแบบในอดีต คือมักถ่ายทอดส่วนบุคคลภายในครอบครัวเดียวกัน การประกอบอาชีพช่างก็มักรับทำในงานที่ตนเองชำนาญ หรือไม่เจ้าของงานก็จะเลือกช่างที่มีความชำนาญเฉพาะด้านมาทำ นานเข้าจึงกลายเป็นว่า ช่างสกุลเมืองเพชรเป็นช่างที่มีความชำนาญเฉพาะด้านที่ได้รับการยกย่องและจัดเป็นศิลปะแขนงหนึ่งที่มีความสำคัญเช่นเดียวกับช่างสิบหมู่ จึงถูกเรียกว่า “สกุลช่างเมืองเพชร” มากกว่าที่จะเรียกว่าช่างสิบหมู่เหมือนที่อื่น ๆ เพราะแต่ละช่างจะมีความเชี่ยวชาญที่แตกต่างกัน (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี, 2552, หน้า 5)

ในสมัยก่อน ช่างแหวกเพชรบุรีมีมากมายจนมีการกล่าวว่าใคร ๆ ก็สามารถแหวกได้ เจ้าอาวาสวัดในจังหวัดเพชรบุรีสามารถแหวกได้ทุกรูป เมื่อไปงานศพใดก็มักจะพกมัดแหวกติดตัวไปด้วย เพื่อช่วยแหวกแล้วนำมาประกอบเพื่อตกแต่งเมรุในงานศพของบุคคลสำคัญ โดยเฉพาะงานศพของพระสงฆ์อันเป็นที่เคารพนับถือของประชาชนในท้องถิ่น จะมีช่างฝีมือหลายแขนงมาร่วมแรงร่วมใจกันจัดเตรียมงาน แต่ในปัจจุบันศิลปะการแหวกเริ่มสูญหายไปจากสังคมไทยด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น การขาดช่วงการถ่ายทอดความรู้จากครูช่างในอดีตที่ไม่นิยมการเขียนเป็นตำรา ปัญหาเศรษฐกิจและวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปเป็นสมัยของเทคโนโลยีและอุตสาหกรรม

การจัดการความรู้ คือ การได้มาซึ่งความรู้ที่ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อบุคคลที่เหมาะสม ณ เวลาที่ถูกต้อง และช่วยให้บุคคลได้แลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศร่วมกันในการปฏิบัติงาน โดยมุ่งมั่นที่ปรับปรุงการดำเนินการของชุมชน (สุวิทย์ วงษ์บุญมาก, 2557, หน้า 38) การได้มาซึ่งความรู้ที่ถูกต้องนั้นควรมีการจัดการอย่างเป็นระบบพร้อมที่จะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงาน โดยมีหลักการที่สำคัญ คือ การเปลี่ยนแปลงความรู้ที่อยู่ภายในตัวบุคคล (tacit knowledge) ให้มีสภาพกลายเป็นความรู้ที่ปรากฏชัดแจ้ง (explicit knowledge) ซึ่งกระบวนการจัดการความรู้ เป็นกระบวนการที่สำคัญในการจัดการองค์ความรู้ที่มีอยู่ให้มีระเบียบแบบแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ศิลปะการแหวกสกุลช่างเพชรบุรีเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปวัฒนธรรมที่ยังไม่ได้ถูกเก็บรวบรวมองค์ความรู้ไว้อย่างเป็นระบบหรือเป็นลายลักษณ์อักษร และพบว่ายังไม่มีการเผยแพร่ศิลปะที่มีคุณค่าเหล่านี้ให้กับบุคคลในชุมชนและผู้สนใจทั่วไปผ่านทางสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เว็บไซต์ วิดีทัศน์ และเอกสารอย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยจึงต้องการนำแนวคิดการจัดการความรู้มารวบรวมองค์ความรู้ไว้ให้เป็นระบบ โดยนำกระบวนการจัดการความรู้มาดำเนินการเพื่อสืบสานและเผยแพร่ศิลปะการแหวกสกุลช่างเพชรบุรีที่ทรงคุณค่าให้คงอยู่อย่างยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อออกแบบกระบวนการจัดการความรู้ศิลปะการแหวกสกุลช่างเพชรบุรี
2. เพื่อรวบรวมองค์ความรู้ศิลปะการแหวกสกุลช่างเพชรบุรีให้เป็นระบบ และสกัดองค์ความรู้ศิลปะการแหวกสกุลช่างเพชรบุรีที่มีความถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ มีประสิทธิภาพต่อการเรียนรู้ และดำเนินการเผยแพร่ผ่านสื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสม
3. เพื่อสืบสานศิลปะการแหวกสกุลช่างเพชรบุรีผ่านกระบวนการจัดการความรู้ โดยการจัดตั้งชุมชนแห่งการเรียนรู้ประสานกับเครือข่ายช่างแหวกสกุลช่างเพชรบุรี และสกุลช่างอื่น ๆ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ข้าราชการครูของโรงเรียนพรหมบุรี และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการจัดการความรู้เพื่อสืบสานศิลปะการแห่งพรหมบุรี ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นข้าราชการครูของโรงเรียนพรหมบุรี จำนวน 6 ท่าน ซึ่งใช้การอ้างอิงด้วยบุคคลหรือผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการยอมรับโดยการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยมีรายชื่อดังนี้

- อาจารย์วิริยะ สุทธิ
- อาจารย์สงกรานต์ สุทธิ
- อาจารย์สุพจน์ วงศ์ทองดี
- อาจารย์สุภา สิงโตแก้ว
- อาจารย์ดวงจันทร์ สุทธิ
- คุณสุชัย จัณมี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการจัดการความรู้เพื่อสืบสานศิลปะการแห่งพรหมบุรี ได้แก่ การสนทนากลุ่ม (focus group) แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การจัดการความรู้เพื่อสืบสานศิลปะการแห่งพรหมบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยใช้กรอบแนวคิดการจัดการความรู้ของ สุวรรณ เจริญเสาวภาคย์ (2548, หน้า 63) เนื่องจากเป็นกระบวนการที่เหมาะสมในการสร้างและถ่ายทอดความรู้ การรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่กระจัดกระจายในตัวบุคคล มาพัฒนาให้เป็นระบบเพื่อให้สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ รวมถึงการพัฒนาตนให้เป็นผู้รู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีกระบวนการดังนี้ 1) การค้นหาความรู้ (knowledge identification) 2) การสร้างและแสวงหาความรู้ (knowledge creation and acquisition) 3) การจัดความรู้ให้เป็นระบบ (knowledge organization) 4) การประมวลและกลั่นกรองความรู้ (knowledge codification and refinement) 5) การเข้าถึงความรู้ (knowledge access) 6) การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ (knowledge sharing) และ 7) การเรียนรู้ (learning) ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบกระบวนการจัดการความรู้ศิลปะการแห่งพรหมบุรี (ดูภาพที่ 1) ดังนี้

ภาพที่ 1 รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อสืบสานศิลปะการแทงหยวกสกุลช่างเมืองเพชรบุรี
(ที่มา : พฤษภา ดอกกุหลาบ, 2561)

3.1 สกิดชุมความรู้

1) ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับศิลปะการแทงหยวกสกุลช่างเมืองเพชรบุรีจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อาทิ งานวิจัย หนังสือ เว็บไซต์ สื่อวิดีโอ และชุมชนหรือชมรมเกี่ยวกับศิลปะการแทงหยวก

2) ศึกษาประเด็นองค์ความรู้ของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านที่จะสามารถเปลี่ยนจากความรู้โดยนัย (tacit knowledge) ให้เป็นความรู้ชัดแจ้ง (explicit knowledge) ได้

3.2 สร้างสมุณันทิกชุมความรู้

รวบรวมประเด็นองค์ความรู้ทั้งหมดที่ได้ศึกษามาสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ โดยการจัดทำแบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์ที่มีประเด็นองค์ความรู้เบื้องต้น ดังนี้

- ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับศิลปะการแทงหยวกสกุลช่างเมืองเพชรบุรี
- วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในศิลปะการแทงหยวก
- คุณสมบัติเบื้องต้นของผู้ที่จะทำการแทงหยวก
- วิธีการเบื้องต้นในการแทงหยวก
- กระบวนการแทงหยวกเพื่อใช้ในพิธีการสำคัญต่าง ๆ
- ลวดลายการแทงหยวกสกุลช่างเมืองเพชรบุรี
- การประยุกต์ใช้ศิลปะการแทงหยวกในโอกาสต่าง ๆ
- แนวปฏิบัติสู่การเป็นช่างแทงหยวกมืออาชีพ

3.3 เทคนิกถ่ายทอดต่อยอชุมความรู้

1) ดำเนินจัดการสนทนากลุ่ม (focus group) โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญที่เป็นช่างแทงหยวกสกุลช่างเมืองเพชรบุรีจำนวน 6 ท่าน มาสนทนาในประเด็นองค์ความรู้ที่กำหนด รวมถึงประเด็นองค์ความรู้อื่น ๆ ที่ผู้เชี่ยวชาญต้องการจะสนทนาเพิ่มเติม

2) รวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง และสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยใช้เครื่องบันทึกเสียงควบคู่กับการจดบันทึก

3) ดำเนินการสาธิตวิธีการเบื้องต้นในการแทงหยวกโดยผู้เชี่ยวชาญ เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนของการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ การวาดเค้าโครงลวดลาย และการแทงหยวกในลวดลายพื้นฐานต่าง ๆ

4) บันทึกวิดีโอในส่วนของวิธีการเบื้องต้นในการแทงหยวก เพื่อการเผยแพร่ในรูปแบบ Video Sharing ผ่านทาง YouTube

3.4 ร้อยเรียงเรื่องราวแก่นความรู้

- 1) ถอดเทปคำสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านแบบคำต่อคำ (verbatim)
- 2) วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น เพื่อสร้างมโนทัศน์ในการหาความแตกต่างและความคล้ายคลึงกันของข้อมูล และทำการจัดกลุ่มคำ (keyword) และหมวดหมู่ของเนื้อหา (themes)
- 3) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การจดบันทึก และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อการตีความและสร้างแก่นสาระให้เป็นองค์ความรู้ที่ได้ในขั้นสุดท้าย

3.5 กลั่นกรองสู่ขุมความรู้ที่แท้จริง

ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลองค์ความรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์และตีความของผู้วิจัยเพื่อให้ตรงกับความเป็นจริงโดยใช้วิธีให้ข้อมูลย้อนกลับ (member checking) ซึ่งผู้วิจัยนำองค์ความรู้ที่ได้กลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 6 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ และความชัดเจนของข้อมูลองค์ความรู้ การจัดหมวดหมู่เนื้อหา รวมถึงการใช้ภาษาที่ถูกต้องและง่ายต่อการทำความเข้าใจ

3.6 จัดการสื่อสารขุมความรู้

1) นำข้อมูลองค์ความรู้ที่ผ่านการกลั่นกรองจากผู้เชี่ยวชาญแล้วมาเรียบเรียงและจัดทำเป็นหนังสือเล่มเล็ก (booklet) เรื่องศิลปะการแทงหยวกสกุลช่างเมืองเพชรบุรี โดยภายในเล่มประกอบด้วย เนื้อหา ภาพประกอบ และสื่อวิดีโอที่อยู่รูปแบบของ QR Code เพื่อการเข้าถึงความรู้ได้ง่ายและสะดวกรวดเร็ว รวมถึงการจัดทำเป็น E-book เพื่อแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางสื่อโซเชียลมีเดีย

2) จัดทำสื่อวิดีโอที่สัมพันธ์กับวิธีการเบื้องต้นในการแทงหยวก โดยการเรียบเรียงและตัดต่อสื่อวิดีโอให้มีคุณภาพ มีวิธีการนำเสนอเรื่องราวที่มีความน่าสนใจ และมีรูปแบบสอดคล้องกับความรู้ศิลปะการแทงหยวก จากนั้นจึงทำการอัปโหลดผ่านทาง YouTube และจัดทำเป็น QR Code เพื่อเผยแพร่สื่อวิดีโอภายในหนังสือเล่มเล็ก

3.7 สืบสานพลังขุมความรู้

1) ดำเนินการจัดตั้งกลุ่มชุมชนการเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะการแทงหยวกใน Facebook Group ที่มีผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความรู้ทั้ง 6 ท่าน เป็นสมาชิกรวมอยู่ในกลุ่มด้วย

2) ประชาสัมพันธ์ Facebook Group ชุมชนการเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะการแทงหยวก เพื่อเชื้อเชิญและเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับศิลปะการแทงหยวกในจังหวัดหรือเขตพื้นที่อื่น ๆ หรือผู้สนใจ ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับศิลปะการแทงหยวก

3) เผยแพร่ E-book และสื่อวิดีโอใน Facebook Group ซึ่งผู้สนใจสามารถทำการดาวน์โหลดเพื่อศึกษาและนำไปใช้ประโยชน์ได้

4) ผู้ที่ศึกษาและนำสื่อไปใช้ประโยชน์ทำการประเมินความพึงพอใจสื่อต่าง ๆ ดังนี้

- หนังสือเล่มเล็ก หรือ E-book
- สื่อวีดิทัศน์เกี่ยวกับวิธีการเบื้องต้นในการแทงหยวก
- Facebook Group

ผลการวิจัย

การจัดการความรู้เพื่อสืบสานศิลปะการแทงหยวกสกุลช่างเพชรบุรี ได้ใช้การตีความและสร้างแก่นสาระให้เป็นองค์ความรู้ที่ได้ในขั้นสุดท้าย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ความหมายของศิลปะการแทงหยวก

การแทงหยวก เป็นการนำเอาเปลือกหุ้มลำต้นของกล้วยที่เรียกว่า “กาบกล้วย” มาแทงฉลุโดยใช้มีดปลายแหลมทิ่มแทงลงไปให้เกิดเป็นลวดลายต่าง ๆ ตามที่เราต้องการ แล้วจึงเอาลวดลายต่าง ๆ มาประกอบเข้าด้วยกัน จากนั้นจึงนำไปประดับตกแต่งสิ่งต่าง ๆ ให้เกิดความสวยงาม ซึ่งมักเป็นสิ่งปลูกสร้างชั่วคราวที่ใช้ในพิธีกรรมต่าง ๆ ทั้งงานมงคลและงานอวมงคล เช่น การประดับตกแต่งเชิงตะกอน การประดับตกแต่งเบญจารัตน์ ประเพณีแห่ปราสาทผึ้ง ประเพณีลอยกระทง

ศิลปะการแทงหยวกเป็นงานที่เสื่อมสภาพเร็ว เนื่องจากลักษณะทางกายภาพของหยวกกล้วยทำให้มีระยะเวลาการใช้งานในเวลาอันสั้น การแทงหยวกจึงจำเป็นต้องใช้เวลาในการสร้างสรรค์งานอย่างจำกัด ซึ่งถึงแม้ว่างานแทงหยวกจะจัดว่าเป็นงานที่เสื่อมสภาพเร็ว แต่ก็สามารถสร้างชิ้นงานขึ้นมาใหม่ได้อย่างรวดเร็วเช่นกัน นี่คือลักษณะเฉพาะและจุดเด่นของงานแทงหยวกที่แตกต่างจากวัสดุอื่น ๆ จึงถือเป็นศิลปะที่น่าสนใจในการศึกษาเพื่อพัฒนาและสืบสานให้คงอยู่กับคนไทยต่อไป

2. ประวัติความเป็นมาของศิลปะการแทงหยวกสกุลช่างเพชรบุรี

ศิลปะการแทงหยวก สันนิษฐานว่าน่าจะเริ่มมีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา เนื่องจากในยุคนั้นนิยมนำต้นกล้วยมาใช้ประโยชน์ โดยประดิษฐ์ประดิษฐ์เป็นชิ้นงานเพื่อใช้ในพิธีกรรมต่าง ๆ และเริ่มเข้ามาในจังหวัดเพชรบุรีประมาณสมัยอยุธยาตอนปลาย ซึ่งพัฒนาและสืบทอดต่อกันมาทั้งรูปแบบกระบวนการ และวิธีการ จนกลายเป็นศิลปะแขนงหนึ่งในสกุลช่างเพชรบุรี

จากคำบอกเล่า ศิลปะการแทงหยวกน่าจะเกิดมาจากการศึกษาจากศึกษาที่มีการสูญเสียกลางสนามรบ เมื่อกษัตริย์หรือแม่ทัพนายกองออกศึกแล้วสิ้นชีพ ก็จะมีพิธีปลงศพ ณ บริเวณสนามรบนั้น โดยการก่อสร้างเมรุอย่างเรียบง่าย หยวกกล้วยจึงถูกนำมาตัดแปลงเพื่อประกอบเชิงตะกอนเผาศพ ด้วยคุณสมบัติของต้นกล้วยที่เป็นฉนวนกันความร้อน เมื่อนำมาบังพินี้จะทำให้เปลวไฟไม่เกิดการลุกลามไปสู่ภายนอก และห่อหุ้มไฟให้เผาไหม้ร่างจนเหลือเป็นเถ้าอัฐิ ต่อมาจึงมีการพัฒนาโดยการแกะฉลุเป็นลวดลายไทยอย่างวิจิตรและงดงาม

ในอดีต ศิลปะการแทงหยวกสกุลช่างเพชรบุรีจะมีการถ่ายทอดวิชาความรู้เฉพาะในหมู่ของตนซึ่งมีส่วนร่วมของช่างแต่ละสกุลอยู่ตามวัดต่าง ๆ เช่น สกุลช่างวัดใหญ่สุวรรณาราม สกุลช่างวัดเกาะ สกุลช่างวัดพระทรง สกุลช่างวัดยาง

ช่างแทงหยวกสกุลช่างเพชรบุรีที่ถือเป็นช่างชั้นครู ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญที่เปี่ยมไปด้วยความรู้และทักษะทางด้านศิลปะการแทงหยวก ได้แก่ อาจารย์ประสม สุสุทธิ ครูเลี่ยม เครือนาค และครูหอม

วงศ์ทองดี ซึ่งทั้งหมดได้ถึงแก่กรรมไปแล้ว แต่ก็ยังคงการสืบทอดศิลปะการแทงหยวกสกุลช่างเพชรบุรีโดยรุ่นลูกรุ่นหลานมาจนถึงปัจจุบัน

3. เอกลักษณะของศิลปะการแทงหยวกสกุลช่างเพชรบุรี

ในสมัยก่อนนั้น ช่างแทงหยวกสกุลช่างเพชรบุรีมีอยู่มากมาย จนมีการกล่าวว่าใคร ๆ ก็สามารถแทงหยวกได้ เจ้าอาวาสวัดในจังหวัดเพชรบุรีจะสามารถแทงหยวกได้ทุกรูป เมื่อถึงงานศพใดก็จะมีช่างฝีมือหลายแขนงมาร่วมแรงร่วมใจกันเตรียมงาน รวมถึงช่างแทงหยวกและช่างแกะสลักเครื่องสดต่างก็ได้แสดงฝีมือประกวดประชันกันอย่างเต็มที่

ตามคำบอกเล่าของช่างแทงหยวกสกุลช่างเพชรบุรีหลาย ๆ ท่าน ต่างก็กล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่า ความเป็นเอกลักษณ์ของศิลปะการแทงหยวกสกุลช่างเพชรบุรี นั้นก็คือการที่ช่างแทงหยวกสามารถแทงหยวกได้โดยไม่ต้องร่างลายลงบนหยวก หรือที่เรียกกันว่า “การแทงหยวกแบบฟรีแฮนด์” ซึ่งช่างต้องผ่านการฝึกฝนการเขียนลายไทยให้คล่องเพื่อให้อาจจำลวดลายได้อย่างแม่นยำ และพร้อมที่จะแทงลวดลายนั้น ๆ ลงบนหยวกได้ทันที (สุรัช จัยมี, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 23 เมษายน 2561)

อีกประการหนึ่งคือ เอกลักษณะของศิลปะการแทงหยวกสกุลช่างเพชรบุรีจะมีการประยุกต์ลายโดยการเลียนแบบธรรมชาติ นำมาแทงลวดลายเป็นลวดลายธรรมชาติที่มีความอ่อนช้อยงดงาม ตัวลายจะมีความเพริ้วและเรียว มีการสลับปลายที่วิจิตรพิสดารกว่าศิลปะการแทงหยวกของที่อื่น ๆ

4. ลวดลายที่ใช้ในศิลปะการแทงหยวกสกุลช่างเพชรบุรี

ลวดลายที่ใช้ในศิลปะการแทงหยวกสกุลช่างเพชรบุรีนิยมใช้ลายไทยมาแต่โบราณ ซึ่งในปัจจุบันได้มีการประยุกต์ขึ้นมาใหม่บ้าง แต่ก็ยังคงยึดหลักของลักษณะลายไทยแบบดั้งเดิมอยู่ ลวดลายที่ใช้ในการแทงหยวกแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ (ดูภาพที่ 2) ดังนี้

4.1 ลายพื้นฐาน ได้แก่ ลายพื้นหนึ่ง ลายพื้นสาม และลายพื้นห้า เป็นลายที่แทงแล้วสามารถนำมาใช้ได้ 2 ด้าน

- ลายพื้นหนึ่ง คือลายที่มีหนึ่งยอดหากเป็นพื้นขนาดเล็กจะเรียกว่า “ลายพื้นปลา” และหากเป็นพื้นขนาดใหญ่ จะเรียกว่า “ลายกลีบบัว” เป็นลวดลายเบื้องต้นที่ผู้เริ่มฝึกแทงหยวกใหม่ ๆ จะต้องฝึกฝนให้มีความชำนาญ โดยขนาดของพื้นจะต้องมีขนาดเท่ากันทุกซี่ และต้องแทงให้เป็นเส้นตรงเดียวกัน ไม่คดโค้ง

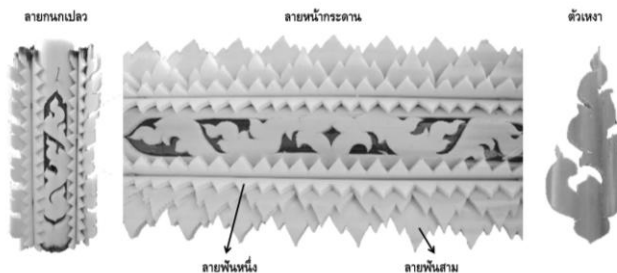
- ลายพื้นสาม คือลายที่มีสามยอด มีความกว้างประมาณ 8 เซนติเมตร และสูงประมาณ 7 เซนติเมตร

- ลายพื้นห้า คือลายที่มีห้ายอด มีขนาดใหญ่กว่าลายพื้นสามเล็กน้อย มีความกว้างประมาณ 9 เซนติเมตร และสูงประมาณ 8 เซนติเมตร

4.2 ลายหน้ากระดาน เป็นลายที่พัฒนามาจากลายพื้นฐาน โดยการแทงลวดลายให้เกิดเป็นลวดลาย แล้วนำไปปิดทับบนแผ่นผนังในการประกอบหยวกให้มีสีสันต่าง ๆ ลวดลายที่ใช้ในการแทงลายหน้ากระดาน ได้แก่ ลายรักร้อย ลายลูกฟักกลั้มปู ลายเครือเถา ลายเสารูปนก และลายเสารูปสัตว์

4.3 ลายประยุกต์ หรือลายวิจิตร เป็นลายที่พัฒนามาจากความคิดและจินตนาการของช่างแทงหยวกที่ต้องการให้เกิดความวิจิตร สวยงาม ละเอียดยิ่ง และอ่อนช้อย โดยมากเมื่อแทงแล้วแกะลายออก

จะสามารถใช้ได้เพียงด้านเดียว เช่น ลายกระจังวน ลายใบเทศ ลายน่องสิงห์ ลายสาหร่าย ตัวหงา เป็นต้น

ภาพที่ 2 ลวดลายที่ใช้ในศิลปะการแทงหยวก
(ที่มา : พฤษภา ดอกกุหลาบ, 2561)

5. ดันกล้วยที่ใช้ในการแทงหยวก

พันธุ์กล้วยที่ดีที่สุดในการใช้แทงหยวก คือ กล้วยตานีที่ยังไม่ออกเครือ ด้วยคุณสมบัติของกล้วยตานีที่รวงฝัสด้านในกาบกล้วยค่อนข้างถี่กว่ากล้วยพันธุ์อื่น ๆ ทำให้หยวกกล้วยมีความชุ่มน้ำ ส่งผลให้ผิวของกาบกล้วยตานีมีความคงทน สวยงาม ไม่เปราะบาง หรือแตกง่าย ไม่เน่าเปื่อย แต่จะเหี่ยวแห้งไปตามกาลเวลา ลักษณะพิเศษของกล้วยตานีอีกประการหนึ่งคือ เนื้อผิวหยวกมีสีขาวนวลสวย และมีเส้นใยที่สามารถมองเห็นเป็นแนวได้ ดันกล้วยที่จะนำมาใช้ในการแทงหยวก ควรเลี้ยงให้ลำต้นมีความสูงตั้งแต่ 3 เมตรขึ้นไป และมีเส้นผ่านศูนย์กลางของโคนต้นประมาณ 20 เซนติเมตร จึงจะเหมาะกับการฉลุลายได้ดี

ในการดำเนินการตัดต้นกล้วยนั้นจะต้องมีการทำพิธีขอขมาต้นกล้วยเสียก่อน ซึ่งช่างแทงหยวกจะทำพิธีขอขมาโดยใช้ใบตองห่อเศษเงินที่มีอยู่ในกระเป๋ า จากนั้นจึงกล่าวบทสวดขอขมา แล้วชุกเงินไว้บริเวณโคนต้นกล้วย (วิริยะ สุสุทธิ, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 9 เมษายน 2561) การตัดต้นกล้วยจะตัดในทิศทางที่ให้ต้นเอนล้มใส่คนตัด เพื่อมิให้ต้นกล้วยนั้นหล่นลงพื้น จากนั้นจึงตัดปลายต้นกล้วยออกเพื่อไม่ให้ต้นกล้วยงอ โดยจะตัดต้นกล้วยในแนวทแยงเพื่อให้ต้นกล้วยนั้นได้แทงหน่อต่อไป และเว้นระยะการตัดจากโคนต้นประมาณ 1 คืบ เมื่อได้ต้นกล้วยตามที่ต้องการแล้วจึงนำมาตัดหัวตัดท้ายออก จากนั้นทำการลอกกาบออกทีละชั้นด้วยความระมัดระวัง โดยใช้มีดมือสอดเข้าไปในกาบกล้วย แล้วค่อย ๆ ดันมือไปพร้อม ๆ กันทั้งสองข้าง ลอกไปจนเกือบถึงชั้นในสุด แล้วทำการคัดแยกขนาดของกาบไว้เป็นกลุ่ม ๆ เพื่อเตรียมใช้ในการแทงหยวก

กาบกล้วยที่จะนำไปแทงหยวกนั้น ประกอบด้วย กาบเปลือก กาบเขียว กาบเขียวที่ค่อนข้างไปทางขาว และแกนหยวก ซึ่งส่วนที่ใช้ในการแทงหยวกจริง ๆ นั้น ควรเป็นกาบเขียวที่ค่อนข้างไปทางขาว เนื่องจากเป็นกาบที่มีความสมบูรณ์ มีน้ำหล่อเลี้ยงภายในรวงฝัสดัง ทำให้ชุ่มฉ่ำอยู่ตลอดเวลา

6. วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการแทงหยวก

การสร้างสรรคศิลปะการแทงหยวกโดยมากจะใช้วัสดุและอุปกรณ์ที่หาได้ง่าย มีใช้ตามพื้นบ้านทั่วไป ได้แก่

6.1 หยวกกกล้วย ที่ได้ทำการลอกกาบ คัดแยกขนาดของกาบกล้วย และเช็ดผิวทำความสะอาดเรียบร้อยแล้ว

6.2 กระดาษสี ใช้สำหรับประกอบงานแหงหยว เพื่อเน้นลวดลายที่ได้ฉลุลงบนหยวให้มีสีสันสวยงาม ซึ่งนิยมใช้กระดาษอังกฤษสีมันวาวคล้ายกระดาษตะกั่ว ที่มีคุณสมบัติสำคัญคือ เมื่อถูกน้ำแล้วไม่ ยับย่น สีไม่ลอก เนื่องจากเมื่อแหงหยวเสร็จแล้วต้องมีการพ่นน้ำอยู่เสมอ

6.3 มิตแหงหยว เป็นมิตปลายแหลมที่มีคมทั้งสองด้าน เพื่อให้สามารถแหงลวดลายในลักษณะเดินหน้าถอยหลังได้อย่างสะดวก ทำมาจากเหล็กกลาหนาฟึกา หรือใบเลื่อยโลหะ นำมาเจียรและลับให้คม ใบมิตมีขนาดความกว้างประมาณ 5 มิลลิเมตร มีความยาวประมาณ 3-3 นิ้วครึ่ง หรือแตกต่างกันไปตามความต้องการและความถนัดของช่างแต่ละคน

6.4 หินลับมิต ใช้สำหรับลับมิตแหงหยว เนื่องจากเมื่อมีการใช้งานนาน ๆ จะทำให้มิตแหงหยวนั้นหมดคม ระหว่างใช้งานจึงต้องหมั่นลับมิตให้คมอยู่เสมอ เมื่อมิตมีความคมก็จะทำให้ลวดลายบนหยวมีความคมชัดสวยงาม

6.5 ดอก ใช้สำหรับประกอบหยวเข้าเป็นลายชุด โดยใช้ดอกรัดตรึงหยวที่แหงแล้วแต่ละชิ้นให้เป็นส่วนเดียวกัน ดอกที่ใช้สำหรับงานศิลปะการแหงหยวนิยมทำจากไม้ไผ่ โดยมีความกว้างประมาณ 1-1.5 เซนติเมตร และยาวประมาณ 60 เซนติเมตร ซึ่งปลายดอกทั้งสองข้างจะมีความเรียวแหลม และคม เพื่อให้สามารถเจาะเข้าไปในเนื้อหยวได้ง่าย

6.6 ไม้เสียบ ใช้สำหรับปักยึด หรือช่วยเสริมความแข็งแรงจากการประกอบหยวด้วยดอกอีกที

6.7 มิตบาง หรือมิตทำครัว ใช้สำหรับตกแต่งกาบกล้วย หรือตัดหยวกล้วยให้ได้ขนาดตามที่ต้องการ โดยเฉพาะเมื่อนำลายมาประกอบเป็นลายชุด และในช่วงที่ต้องตัดต่อเพื่อนำลายชุดไปประดับตกแต่งสถานที่ต่าง ๆ

7. พิธีไหว้ครูก่อนการแหงหยว

ก่อนจะเริ่มทำการแหงหยว ช่างแหงหยวจะต้องไหว้ครูเพื่อระลึกถึงพระคุณของครูบาอาจารย์ที่ให้ความรู้เหมือนกับช่างศิลปะแขนงอื่น ๆ ซึ่งเครื่องไหว้ที่ใช้ในพิธีไหว้ครูก่อนการแหงหยวจะประกอบด้วย ดอกไม้ ธูปเทียน น้ำ เหล้า บุหรี่ อุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ และแผ่นหยวที่แหงเป็นลายแล้วสำหรับไหว้ครู เครื่องไหว้ทั้งหมดจะนำมาใส่ในถาดรวมกันแล้วตั้งไว้บนโต๊ะใกล้ ๆ บริเวณที่ทำการแหงหยว (ดูภาพที่ 3) ซึ่งช่างทุกคนต้องไหว้ครูและเครื่องมือก่อนทำงาน (วิริยะ สุสุทธิ, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 10 พฤษภาคม 2561) โดยว่าตามบทสวด ดังนี้

(ตั้งนะโม 3 จบ) “ลูกขอไหว้คุณครูผู้ประสาทวิชาให้แก่ตัวลูก ลูกขอไหว้พระอินทร์ พระพรหม พระยม พระกาฬ พระจตุโลกบาลทั้งสี่ พระภูมิเจ้าที่ พระธรณี พระแม่คงคา แม่พระพาย สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก พระวิฆณุกรรม ท้าวเวสสุวรรณ ครูพักลักจำ ครูแนะครูนำ ครูสั่งครูสอน ที่ได้ประสาทพรให้แก่ลูกมา พุทธานั่งประสิทธิเม สัมผัสประสิทธิเม” (กราบ 3 ครั้ง)

ภาพที่ 3 เครื่องโหวในพิธีโหวครูก่อนการแหงหยวก
(ที่มา : พฤกษา ดอกกุหลาบ, 2561)

8. ขั้นตอนกระบวนการแหงหยวก

กระบวนการขั้นตอนในการแหงหยวก โดยทั่วไปจะแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

8.1 การเตรียมหยวกกล้วย หลังจากทำพิธีโหวครูเรียบร้อยแล้ว ทำการตัดท่อนต้นกล้วยตามความยาวที่ต้องการ ลอกกาบออกเป็นชั้น ๆ โดยระวังมิให้กาบกล้วยแตกหรือชำ จากนั้นทำการคัดแยกกาบที่มีความยาวและสีใกล้เคียงกันไว้เป็นกลุ่ม ๆ

8.2 การแหงหยวก นำกาบกล้วยที่ได้คัดแยกไว้มาทำการแหงจนเป็นลวดลายต่าง ๆ โดยใช้ปลายคมมีดแทงเข้าไปในเนื้อหยวกกล้วย ซึ่งส่วนมากช่างจะนำกาบมาซ้อนกัน 2-3 ชั้น แล้วแหงเป็นลายพื้นฐานอย่างลายฟันหนึ่ง ลายฟันสาม ลายฟันห้า เพื่อความรวดเร็ว แต่จะไม่นิยมใช้วิธีนี้ในการแหงลายหน้ากระดาน ลายเสา หรือลายประยุกต์อื่น ๆ

8.3 การประกอบเป็นลายชุด เมื่อได้หยวกที่มีการแหงลวดลายต่าง ๆ แล้ว ช่างจะนำกระดาศอังกฤษสีแฉวาวไปชุบน้ำแล้วนำมาติดกับหยวกอีกชั้น ใช้มือลูบให้กระดาศแนบติดสนิทกับความโค้งของหยวก จากนั้นนำหยวกอีกชั้นที่แหงลวดลายเว้นพื้นหลังเรียบร้อยแล้วมาวางประกอบ โดยกดให้หยวกทั้ง 2 ชั้นเข้ากันได้สนิท เมื่อได้กำหนดลวดลายที่จะนำมาเข้าชุดกันแล้ว จึงเลือกลายมาจัดวางให้เหลื่อมกัน หากวางได้รูปแบบแล้วจึงจะใช้ดอกแทงเข้าไปในเนื้อหยวก จากด้านหนึ่งทะลุออกไปอีกด้านหนึ่ง ซึ่งขณะแทงดอกต้องใช้มือจับหยวกกล้วยทั้งหมดให้แน่น ไม่ให้ขยับเขยื้อน (ดูภาพที่ 4) จากนั้นยกชุดลายคว่ำเพื่อใช้ปลายดอกสอดรูดกลับมาด้านหลัง มัดขึ้นลายให้ครบทุกส่วนตามความยาวของชุดลาย เมื่อครบทุกส่วนเรียบร้อยแล้วให้มัดเส้นตอกโดยการหมุนบิดเส้นตอกให้แน่นทั้งสองด้าน จากนั้นจึงตัดส่วนเกินของปลายหยวกที่วางซ้อนกันออก เพื่อให้เรียบร้อยและสะดวกต่อการนำไปติดตั้ง แล้วทำการแกะพื้นหลังของลวดลายออก จะปรากฏสีสันของกระดาศอังกฤษที่ชัดเจนและสวยงาม พร้อมทั้งจะนำไปประดับตามส่วนประกอบต่าง ๆ

ภาพที่ 4 การประกอบหยวกเป็นลายชุด
(ที่มา : พฤษชา ดอกกุหลาบ, 2561)

8.4 การประดับ เมื่อมีการประกอบหยวกเป็นลายชุดต่าง ๆ แล้วจึงนำมาติดตั้งเข้ากับโครงหรือฐานที่ใช้ในงานพิธี โดยใช้ตะปูเป็นวัสดุในการตอกยึดชุดหยวกกล้วยให้ติดอยู่กับฐาน

8.5 การตกแต่งด้วยเครื่องสด เช่น พุ่มดอกไม้ หรือดอกไม้ที่ร้อยเป็นม่านรัก และการแกะสลักผักผลไม้ ที่เรียกว่า “การแทงหยวกประกอบเครื่องสด”

9. เทคนิควิธีการที่สำคัญในการแทงหยวก

การแทงหยวกเป็นงานที่ต้องอาศัยความชำนาญและสมาธิอย่างสูง ช่างแทงหยวกต้องเป็นช่างที่มีฝีมือ เพราะจะไม่มีกรวดลวดลายหรือร่างภาพลงบนหยวกก่อน ช่างจึงจำเป็นต้องจดจำแบบแผนของลายที่จะฉลุลงไปบนหยวกได้อย่างแม่นยำ สิ่งที่ควรคำนึงถึงอีกอย่างหนึ่งคือ วิธีการจับมีด การลงมีดนั้นจะต้องให้มีดตั้งฉากกับหน้าตัดของหยวก (ดูภาพที่ 5) จึงจะทำให้รอยตัดตั้งฉากสวยงาม (สงกรานต์สุสุทธิ, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 23 เมษายน 2561)

ภาพที่ 5 การลงมีดให้ตั้งฉากกับหน้าตัดของหยวก
(ที่มา : พฤษชา ดอกกุหลาบ, 2561)

10. เส้นทางสู่การเป็นผู้สืบสานศิลปะการแทงหยวก

สิ่งที่เป็นเสน่ห์และเป็นเอกลักษณ์ของศิลปะการแทงหยวก นั่นก็คือ ความงดงามที่เป็นธรรมชาติจากสีของหยวกกล้วยที่ขาวสดสะอาด และลวดลายไทยที่แผ่อยู่บนชิ้นงาน ที่ช่วยส่งเสริมให้งานแทงหยวกมีความงดงามอ่อนช้อยอย่างลงตัว เป็นภูมิปัญญาของช่างไทยที่ไม่มีชาติใดเหมือน จึงควรส่งเสริมให้เยาวชนไทยได้รับการถ่ายทอดความรู้เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ศิลปะการแทงหยวกให้มันคงสืบไป ซึ่งผู้ที่จะมาทำศิลปะการแทงหยวกได้นั้น ควรเป็นผู้ที่มีใจรักในความเป็นไทย สนใจในศิลปะลวดลายไทย มีความอดทนและเพียรพยายามในการฝึกฝน เริ่มตั้งแต่การเรียนรู้เรื่องการเขียนลายจนกระทั่งได้ฝึกแทงฉลุ จะต้องมีการหมั่นฝึกซ้อมในเรื่องของจังหวะ ความห่างช่องไฟของลายแทง และต้องเป็นคนที่ช่างสังเกต หมั่นเข้าไปคลุกคลีกับช่างแทงหยวกเพื่อสังเกต จดจำ แล้วนำมาฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ ดังคำกล่าวที่ว่า “ความชำนาญ มักจะเกิดกับผู้ที่หมั่นฝึกฝน” (สุพจน์ วงศ์ทองดี, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 24 เมษายน 2561)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้เพื่อสืบสานศิลปะการแทงหยวกสกุลช่างเพชรบุรี สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

ผลจากการออกแบบกระบวนการจัดการความรู้ศิลปะการแทงหยวกสกุลช่างเพชรบุรี ได้รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อสืบสานศิลปะการแทงหยวกสกุลช่างเมืองเพชรบุรี ประกอบด้วยกิจกรรมการจัดการความรู้ 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) สก๊ตชมความรู้ 2) สร้างสมุดบันทึกชมความรู้ 3) เทคนิคถ่ายทอดต่อยอดชมความรู้ 4) ร้อยเรียงเรื่องราวแก่นความรู้ 5) กลั่นกรองสู่ชมความรู้ที่แท้จริง 6) จัดการสื่อสารชมความรู้ และ 7) สืบสานพลังชมความรู้

ผลจากการจัดการความรู้เพื่อสืบสานศิลปะการแทงหยวกสกุลช่างเพชรบุรี ที่ได้สาระให้เป็นองค์ความรู้ที่ในขั้นสุดท้าย ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดตั้งกลุ่มชมชนการเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะการแทงหยวกใน Facebook Group ชื่อ “ศิลปะการแทงหยวกสกุลช่างเพชรบุรี” เพื่อเป็นชุมชนในการเรียนรู้ ที่เป็นแหล่งจัดเก็บความรู้ แบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรื่องราว เพื่อการสืบสานศิลปะการแทงหยวก ทั้งที่เป็นของสกุลช่างเพชรบุรี และศิลปะการแทงหยวกของจังหวัดอื่น ๆ โดยได้มีการเผยแพร่หนังสือเล่มเล็ก และภาพกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยดำเนินการในโครงการจัดการความรู้ ดังปรากฏรายละเอียดในต้นแบบชิ้นงาน จากนั้นผู้วิจัยได้นำวีดิทัศน์และหนังสือเล่มเล็ก “ทัศนสาระ : ศิลปะการแทงหยวกสกุลช่างเพชรบุรี” ไปให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ใช้สื่อประเมินชิ้นงาน ซึ่งมีผลการประเมินจากการสัมภาษณ์ว่า วีดิทัศน์และหนังสือเล่มเล็กมีรายละเอียดสอดคล้องกับการเรียนรู้ การนำเสนอเนื้อหาในวีดิทัศน์และรูปเล่มของหนังสือเล่มเล็กมีความน่าสนใจ ขั้นตอนการนำเสนอไม่เกิดความน่าเบื่อ เป็นเอกสารที่ไว้ให้คนที่ศึกษาเรื่องศิลปะการแทงหยวกที่ดีเล่มหนึ่ง นอกจากนี้ ผลงานที่เป็นภาพถ่ายมีความคมชัดสวยงาม รวมไปถึงสีสันของตัวเล่มและเนื้อหาที่มีความเข้าใจง่าย กะทัดรัดได้ใจความ นับว่าเป็นหนังสือเล่มหนึ่งที่น่าสนใจแล้วก็อยากอ่านซ้ำอีกครั้ง และส่วนที่เหลือจริง ๆ คือการได้ฝึกทำตามงาน และการพูดคุยกับช่างแทงหยวกจริง ๆ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้เพื่อสืบสานศิลปะการแทงหยวกสกุลช่างเพชรบุรี มีข้อเสนอแนะจากการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาไทย มักมีรายละเอียดที่สำคัญต่าง ๆ มากมาย ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจึงควรมีผู้ดำเนินการมากกว่า 1 คน ที่จัดตั้งเป็นทีมงานคอยทำหน้าที่ต่างๆ เช่น การจดบันทึก การบันทึกภาพ การบันทึกวิดีโอ

2. การจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาไทย คือ วิธีนำความรู้ที่ฝังลึกอยู่ในตัวคน (tacit knowledge) ออกมาเป็นความรู้ที่ชัดแจ้ง (explicit knowledge) เพื่อรวบรวมและจัดการกับข้อมูล ซึ่งจากการดำเนินการติดต่อเพื่อทำการสัมภาษณ์ พบว่ามีบางท่านไม่มั่นใจที่จะให้ความรู้ คิดว่าตนเองไม่มีความรู้ ความชำนาญ แต่เมื่อทำการสัมภาษณ์จริง ๆ พบว่าสามารถถ่ายทอดความรู้ได้ดี โดยไม่เคยผ่านการให้สัมภาษณ์ข้อมูลใด ๆ มาก่อน ทำให้ผู้วิจัยแน่ใจได้ว่า องค์ความรู้ไม่จำเป็นต้องอยู่กับผู้ที่มีความรู้ หรือผู้ที่มีตำแหน่งหน้าที่การงานเสมอไป ในการเก็บรวบรวมองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาไทยจึงควรใช้ความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้คนที่มีความหลากหลาย เพื่อให้ได้มุมมองของข้อมูลความรู้ที่แตกต่างกันไป มีใช้การเก็บข้อมูลจากผู้ที่เคยได้ให้การสัมภาษณ์บ่อย ๆ แต่เพียงกลุ่มเดียว

บรรณานุกรม

- กรมศิลปากร. (2553). **งานช่างพื้นถิ่น**. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- ชูศักดิ์ ไทพาณิชย์. (2555). **ศิลปะการแทงหยวก**. กรุงเทพฯ: วาดศิลป์.
- ปาริชาติ คุณปลื้ม และรัตยา โสวรรณปรีชา. (2559). การจัดการความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น.
วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี, 12(6), หน้า 89-97.
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี. (2552). **เพชรบุรีเมืองงาม งามงานสกุลช่างเมืองเพชร**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: เอ็นทีเอส พรินต์ติ้ง.
- สุวรรณ เจริญเสาวภาคย์ (2548). **การจัดการความรู้**. กรุงเทพฯ: โครงการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.).
- สุวิทย์ วงษ์บุญมาก. (2557). **การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหัตถกรรมหินอ่อนพรานกระต่าย
อำเภอพราณกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร**. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- เอกชัย พุ่มดวง. (2551). การจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านกระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการเรียนรู้
ในชุมชน. **วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์**, 16(2), หน้า 94-104.

การศึกษากลวิธีการเปลี่ยนชื่อร้านค้าภาษาจีนเป็นภาษาไทย ในเขตสาทร กรุงเทพมหานคร

The Study of Store Name Translation from Chinese to Thai Language in Sathorn District, Bangkok

วันที่รับบทความ: 9 พฤษภาคม 2562
วันที่แก้ไขบทความ: 4 กรกฎาคม 2562
วันที่ตอบรับบทความ: 5 กรกฎาคม 2562

ชานนท์ เชาว์จิรพันธุ์¹
นพธร ปัจฉัยคุณธรรม²

บทคัดย่อ

การศึกษากลวิธีการเปลี่ยนชื่อร้านค้าภาษาจีนเป็นภาษาไทย ในเขตสาทร กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการเปลี่ยนชื่อร้านค้าภาษาจีนเป็นภาษาไทย ในเขตสาทร กรุงเทพมหานคร โดยเก็บข้อมูลชื่อป้ายร้านค้าในเขตสาทร ที่เขียนเป็นภาษาจีนและภาษาไทย จำนวน 115 ชื่อร้านค้า พบวิธีการเปลี่ยนชื่อ ได้แก่ 1) กลวิธีการตั้งชื่อใหม่ เป็นกลวิธีที่นิยมประยุกต์ใช้มากที่สุด กลวิธีนี้เน้นการตั้งชื่อใหม่โดยเนื้อหาและความหมายอาจเกี่ยวข้องหรือต่างกันเพื่อการหลีกเลี่ยงเสียงของภาษาผิด 2) กลวิธีการทับศัพท์ เป็นกลวิธีที่พบรองลงมาจากกลวิธีการตั้งชื่อใหม่ เป็นการถอดเสียงแล้วนำมาเรียบเรียงใหม่ในภาษาแปลคือภาษาไทย ไม่ได้เน้นย้ำในเรื่องการตีความหมายเพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจถึงความหมายอย่างถ่องแท้ แต่เน้นการถ่ายทอดความเป็นเอกลักษณ์ของชื่อร้านค้าจีนได้อย่างเต็มรูปแบบ 3) กลวิธีการแปลความเป็นการแปลแบบตรงตัว หรือการแปลแบบคำต่อคำ โดยกลวิธีนี้ต้องอาศัยทักษะ ทางภาษาทั้งภาษาจีนและภาษาไทย เพื่อหาความเชื่อมโยงทางด้านการแปล กลวิธีนี้มุ่งเน้นการเก็บรักษาความหมายการเคารพในต้นฉบับของชื่อร้านค้า ข้อค้นพบจากการศึกษากลวิธีการเปลี่ยนชื่อร้านค้าภาษาจีนเป็นภาษาไทยของชาวไทยเชื้อสายจีน ในเขตสาทร กรุงเทพมหานคร ศึกษาจากชื่อธุรกิจร้านค้าภาษาจีนแปลเป็นภาษาไทยและจัดแยกประเภทรูปแบบการเปลี่ยนชื่อ วิธีการแปลและวิเคราะห์ภาษาแปลปลายทางสะท้อนค่านิยมของภาษาถิ่นและสำเนียงถิ่น โดยกลวิธีการแปลความนั้นนอกจากจะยังมีความเชื่อมโยงทั้งทางด้านการแปลแล้ว ยังแสดงให้เห็นความตั้งใจอย่างแท้จริงของผู้ตั้งชื่อ โดยยังเน้นความถูกต้องทางการแปล เคารพในภาษาต้นฉบับ

คำสำคัญ: ชื่อร้านค้าภาษาจีน กลวิธีการเปลี่ยนชื่อร้านค้า ชาวไทยเชื้อสายจีน ภาษาถิ่นและสำเนียงถิ่น
เขตสาทรกรุงเทพมหานคร

¹ นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
e-mail: suriyathet@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

The Study of Store Name Translation from Chinese to Thai Language in Sathorn District, Bangkok

Received: May 9, 2019

Revised: July 4, 2019

Accepted: July 5, 2019

Chanon Chaojirapant¹

Nophatorn Patjaikhunnatham²

Abstract

The study of store-name translation from Chinese to Thai language in Sathorn district, Bangkok, is aimed to study and analyze the store-name translation strategy from Chinese to Thai language in Sathorn area. It was found that there were 115 store names written in both Chinese and Thai. Various translation strategy were found as follows: 1) Creating new store name was the most used method. This strategy emphasized on creating new Thai store-name with either similar or different meaning from Chinese name to avoid the mispronunciation. 2) Transliteration strategy was the 2nd mostly used strategy. This strategy would transfer sounding of Chinese words into Thai words. It did not emphasize on the interpretation or clarification of the word meaning but focused on the conveying of the uniqueness of Chinese store names. 3) Literal translation strategy is the lowest popular strategy. This strategy was direct translation or word-for-word translation using language skills of both Chinese and Thai to find the connection of the word conversion. It focused on keeping the meaning, the respect of the original store name and also the harmonious adaptation of the target language. The findings of this research were from the study of the business store names which were translated from Chinese to Thai and then classified into translation strategy. The translation strategy and the analysis of target language reflected the values of dialect and dialect assent. Beside from the connection of translation, the translation strategy also expressed the true intention of the founder by focusing on the accurate translation and the respect of original text.

Keywords: Chinese store name, strategy of store name translation, Thai-Chinese descents, dialect and dialect assent, Sathorn district, Bangkok.

¹ Graduate student, Department of Thai and Oriental Languages Faculty of Humanities Ramkhamhaeng university
e-mail: suriyathet@hotmail.com

² Asst. Prof. Dr., Department of Thai and Oriental Languages Faculty of Humanities Ramkhamhaeng university

บทนำ

การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม (intercultural communication) เป็นรูปแบบการสื่อสารประเภทหนึ่งที่เข้ามามีบทบาทกับมนุษย์ในสังคมปัจจุบัน ด้วยการพัฒนาของเทคโนโลยีต่าง ๆ ทำให้มนุษย์ที่อยู่ห่างไกลกัน มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันสามารถทำการสื่อสารกันได้ง่ายขึ้น ในยุคปัจจุบันการสื่อสารของมนุษย์ได้ปฏิรูปเข้าสู่ยุคข้อมูลข่าวสารไร้แนวพรมแดน การสื่อสารสื่อออกมาหลากหลายรูปแบบ เช่น สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อป้ายโฆษณา และป้ายร้านค้าต่าง ๆ (พัชรภา เอื้ออมรวนิช, 2559, หน้า 79-92) การสื่อสารเป็นสื่อกลางที่นำพาสารจากต้นทาง ไปยังผู้รับสารปลายทาง หากผู้รับสารมีทักษะความรู้และความเข้าใจในภาษาต้นทางและภาษาปลายทางเหล่านี้แล้ว จะส่งผลให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ซึ่งย่อมจะเกิดผลดีต่อตนเอง หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้เกิดความทันสมัยและต่อยอดองค์ความรู้ให้สูงขึ้น

ป้ายร้าน (字号) สมัยก่อนสะท้อนถึงความตั้งใจจริงของผู้ประกอบการ การตั้งชื่อร้านมักจะใช้คำที่สื่อความหมาย เช่น ความเจริญ ความร่ำรวย ความสำเร็จ เป็นต้น ป้ายชื่อร้านประกอบด้วย คำที่มีความหมายดี ดึงดูด ฟังแล้วก็สดชื่นปลุกขวัญสร้างธุรกิจให้รุ่งเรือง เช่นเดียวกับป้ายชื่อร้านภาคภาษาไทย นำเอาคำที่มีความหมายดี เช่น เจริญ ไพบูลย์ รุ่งเรือง มาตั้งเช่นเดียวกัน ป้ายสมัยก่อน มักทำจากแผ่นไม้เนื้อดีแผ่นขนาดใหญ่ แกะสลักตัวอักษรทั้งภาษาจีนและภาษาไทย อักษรจีนนั้น ก็จะเขียนนักลายสื่อศิลป์ (书法家) ผู้มีชื่อเสียงและลายมือพู่กันจีนอันงดงามมาเขียนให้ ปิดทองอย่างวิจิตรสวยงาม ด้านล่างป้ายมีสัญลักษณ์มงคล เหรียญทอง และสิ่งใด ป้ายเหล่านี้จะใช้กันชั่วชีวิตคนหนึ่งส่งผ่าน ต่อลูก ให้หลานอยู่สถาพร เป็นเกียรติภูมิของบรรพชนผู้สร้าง หลาย ๆ กิจการหากเติบโตรุ่งเรืองขยายใหญ่โต ก็จะอัญเชิญป้ายเก่า แรกเริ่มมาประดิษฐานในสถานที่สง่า ให้ลูกหลานเคารพและรำลึกถึง (นิธิภูมิ ศรีบุญชัยชูสกุล, 2560, หน้า 116)

จากอดีตจนถึงปัจจุบันคนจีนอพยพเข้าสู่ราชอาณาจักรไทยเป็นจำนวนมากใน ทุกยุคทุกสมัยชาวไทยเชื้อสายจีน คือ ชาวจีนที่เกิดในประเทศไทยและเป็นเชื้อสายของผู้อพยพชาวจีน หรือชาวจีนโพ้นทะเล คนไทยเชื้อสายจีน มีประมาณ 9.4 ล้านคนในประเทศไทย หรือร้อยละ 14 ของประชากรทั้งประเทศและยังมีอีกจำนวนมากไม่สามารถนับได้ เพราะชาวจีนกลมกลืนกับ คนไทยไปแล้วโดยการแต่งงานข้ามเชื้อชาติ จนกระทั่งสามารถก่อตั้งเป็นชุมชนชาวจีน ชาวจีนโพ้นทะเลและชาวไทยเชื้อสายจีน เช่น ถนนเยาวราช เขตสัมพันธวงศ์ ในกรุงเทพมหานครและ หลายภูมิภาคในประเทศไทย

กรุงเทพมหานคร มหานครแห่งราชอาณาจักรไทยในยุคปัจจุบัน เป็นเขตปกครองที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม สังคมและ ขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดกันมา ชาวจีนโพ้นทะเลเป็นอีกชนกลุ่มหนึ่งซึ่งอาศัยกันหนาตาในมหานครแห่งนี้ (เลอลักษณ์ แสงอัมพร และสุชาติ ทวีพรปฐมกุล, 2558, หน้า 100-112) นอกจากราชอาณาจักรไทยแล้ว ชาวจีนโพ้นทะเล ก็ยังแทรกซึม พำนักอาศัยอยู่หลายประเทศในเขตเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และพื้นที่อื่น ๆ ทั่วทั้งโลก ลูกหลานชาวจีนเปรียบเสมือนผู้อาศัยที่รักดี ก่อปรคุณงามความดี สร้างคุณูปการแก่ประเทศนั้น ๆ ชาวจีนโพ้นทะเลมีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่นซึ่งสามารถพบได้จาก สื่อทางด้านของภาษา ป้ายหรือสัญลักษณ์ ตามที่สาธารณะสถาน

ต่าง ๆ สื่อสิ่งพิมพ์ ตลอดจนการได้พบเห็นสถาปัตยกรรมแบบจีนในบริเวณย่านชุมชนที่มีชาวจีนโพ้นทะเล และชาวไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่ในบริเวณนั้นด้วย

เขตสาทร กรุงเทพมหานคร ได้ถูกยกขึ้นเป็นฐานะเขตตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ในวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2532 โดยแยกพื้นที่ปกครองจากเขตยานนาวาเดิม และ แบ่งเขตพื้นที่เป็น 3 แขวง คือ แขวงทุ่งวัดดอน แขวงยานนาวา และ แขวงทุ่งมหาเมฆ จากรายงานการสำรวจสำมะโนครัวประชากร ปี 2558 ของสำนักงานเขตสาทร กรุงเทพมหานคร มีประชากรโดยประมาณ 79,624 คน (สำนักงานเขตสาทร, 2561) พบว่ามีสถานที่สำคัญของชาวไทยเชื้อสายจีนและชาวจีนโพ้นทะเล อยู่ในพื้นที่เขตอย่างมากมาย วัฒนธรรมของชาวจีนโพ้นทะเลในพื้นที่เขตสาทรยังรกรากมาสู่รุ่นต่อรุ่นดังจะสามารถพบเห็นได้ เช่น ร้านค้าชำและค้าส่งที่มีป้ายชื่อร้านค้าเป็นภาษาจีน ป้ายธุรกิจการค้าภาษาจีน ศาลเจ้าจีน โรงเรียนเอกชนสอนภาษาจีน สุสานจีน วัดจีนและอื่น ๆ ซึ่งมีพื้นที่ตั้งกระจายไปทั่วทั้งพื้นที่เป็นเอกลักษณ์แสดงอย่างชัดเจนว่ามีชาวจีนโพ้นทะเลและชาวไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่ในบริเวณนี้เป็นจำนวนไม่น้อย ซึ่งส่งผลให้มีสิ่งปลูกสร้างสถาปัตยกรรมแบบจีนประยุกต์ ตลอดจนป้ายชื่อธุรกิจที่แสดงทั้งภาษาจีนและภาษาไทย วัฒนธรรมเหล่านี้ได้หลอมรวมกลายเป็นชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีนจากอดีตจนถึงยุคปัจจุบัน ภายในพื้นที่ยังเป็นแหล่งที่ตั้งของสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีมาอย่างยาวนานเช่น หอการค้า ไทย - จีน (เดิมคือหอการค้าชิโน-สยาม) จุดประสงค์หลักเพื่อตอบสนองความต้องการของชาวจีนที่อพยพเข้ามาในประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ.2543 ตรงกับช่วงสมัยราชวงศ์ชิงของสาธารณรัฐประชาชนจีน (ณัฐพล แจ่มจันทร์, 2557, หน้า 24) นอกเหนือจากนี้ภายในพื้นที่เขตสาทรยังคงเป็นแหล่งที่ตั้งที่สำคัญของหลากหลายสมาคม อาทิเช่น สมาคมจีนแต่จิ๋ว สมาคมเตี้ยอัน สมาคมจีนไผ่เลี้ยง เป็นต้น ซึ่งสามารถเป็นเครื่องชี้วัดอันชัดเจนว่าในพื้นที่เขตสาทร จากอดีตจนถึงปัจจุบันยังคงเป็นชุมชนอีกชุมชนหนึ่งของลูกหลานเชื้อสายจีนที่ยืนหยัดคู่กับชาวไทยมาอย่างยาวนาน ตามสถานที่ต่าง ๆ ภายในเขตสาทร กรุงเทพมหานคร จะสามารถพบเห็นป้ายตัวอักษรจีนที่แปลกำกับด้วยภาษาไทยการดัดแปลงแปลไว้ทั้ง 2 ภาษา สามารถสะท้อนในหลากหลายมิติของชาวจีนโพ้นทะเล ดังเช่น ศิลปะการใช้ภาษา ภูมิความรู้ทางด้านภาษาศาสตร์ ความหมาย อันเป็นมงคล

เขตสาทร กรุงเทพมหานคร เป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่นับได้ว่าเป็นที่อยู่อาศัยของชาวไทยเชื้อสายจีนมาอย่างยาวนาน ภายในพื้นที่เขตจะพบกับข้อมูลชื่อป้ายธุรกิจร้านค้าภาษาจีนที่แปลเป็นภาษาไทยกำกับอย่างมากมาย ในแต่ละชื่อนั้นสามารถชี้บ่งได้ถึงยุคสมัย ภูมิหลัง ชชาติพันธุ์ ความเชื่อ ประเพณี และค่านิยมที่แฝงอยู่เบื้องหลัง ผู้ที่มีทักษะทางภาษาและวัฒนธรรมเท่านั้นจึงจะทราบความหมาย ความเชื่อมโยงของทั้ง 2 ภาษาอย่างถ่องแท้ นอกเหนือจากความงดงามทางด้านภาษาที่รังสรรค์บนป้ายชื่อธุรกิจแล้วยังสามารถพบกับภาษาถิ่นหรือสำเนียงถิ่น ที่สามารถแสดงถึงชาติพันธุ์อย่างชัดเจน เมื่อมีปัจจัยของภาษาถิ่นหรือสำเนียงถิ่นเข้ามาเป็นตัวแปรหลัก จึงเป็นเครื่องกำหนดให้ภาษาไทยหรือ ภาษาแปลในภาษาปลายทางนั้นเปลี่ยนแปลงคล้อยตามไปจากการผันเปลี่ยนตามตัวแปรหลักส่งผลให้เกิดความแตกต่างจากป้ายชื่อภาษาโดยทั่วไปและยังคงสามารถสร้างความแตกต่างในรูปแบบของภาษาไทยจากการทับศัพท์ซึ่งส่งผลทางตรงและทางอ้อม

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากลวิธีการแปลชื่อร้านค้าภาษาจีนเป็นภาษาไทย ในเขตสาทร กรุงเทพมหานคร ภายในเขตสาทรนอกจากจะแวดล้อมไปด้วยชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีนที่กระจายภายในพื้นที่แล้ว สิ่งที่สามารถสังเกตได้และพบเห็นได้ตามถนนหนทางคือการใช้สื่อแผ่นป้ายชื่อร้านค้าภาษาจีนและแปลเป็นภาษาไทย ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ทางการสื่อสารที่สะท้อนให้เห็นถึงความพิถีพิถันของการแปลชื่อที่มีความหมายและโดดเด่น โดยแสดงถึงความตั้งใจจริงในตัวตนของร้านค้า การแปลชื่อร้านมักจะใช้คำที่สื่อความหมาย และยังคงสามารถแสดงถึงคุณค่าของการดำรงคงอยู่ของชาวไทยเชื้อสายจีน ซึ่งในแต่ละป้ายชื่อธุรกิจร้านค้ามีวิวัฒนาการของภาษาต้นฉบับและ ภาษาแปลที่มีคุณค่าทางมนุษยศาสตร์และภาษาศาสตร์อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาวิธีการแปลชื่อป้ายภาษาจีนเป็นภาษาไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการแปล โดยศึกษาจากชื่อร้านค้าภาษาจีนเป็นภาษาไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เข้าใจกลวิธีการแปลชื่อร้านค้าภาษาจีนเป็นภาษาไทย
2. ทำให้เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างของวัฒนธรรม ค่านิยมที่แฝงอยู่ซึ่งมีอิทธิพลต่อการแปลชื่อร้านค้าภาษาจีนเป็นภาษาไทย
3. ทำให้คนรุ่นหลังทราบถึงอิทธิพลภาษาถิ่นที่บรรพบุรุษได้สื่อสารผ่านป้ายชื่อร้านค้าภาษาจีนเป็นภาษาไทย เป็นสื่อกลางบ่งบอกเรื่องราวในอดีตมาจนถึงปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง กลวิธีการแปลชื่อร้านค้าภาษาจีนเป็นภาษาไทยในเขตสาทร กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยดำเนินการโดยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 แนวคิดการวิจัย

1. ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยต่าง ๆ
2. ทำการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดรูปแบบงานวิจัย นำข้อมูลดังกล่าวมากำหนดแนวคิดในการวิจัย

ระยะที่ 2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1. กำหนดขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตที่ใช้ในการวิจัย คือ ป้ายชื่อร้านค้าที่แปลจากภาษาจีนเป็นภาษาไทยภายในเขตสาทร กรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบไปด้วย 3 แขวง คือ แขวงทุ่งวัดดอน แขวงยานนาวา และแขวงทุ่งมหาเมฆ โดยมีพื้นที่รวมกันประมาณ 9,326 ตารางกิโลเมตร ร้านค้าภายในเขตสาทรอันประกอบไปด้วย บริษัท จำกัด ห้างหุ้นส่วน ร้านค้าส่ง ร้านค้าปลีก เป็นต้น

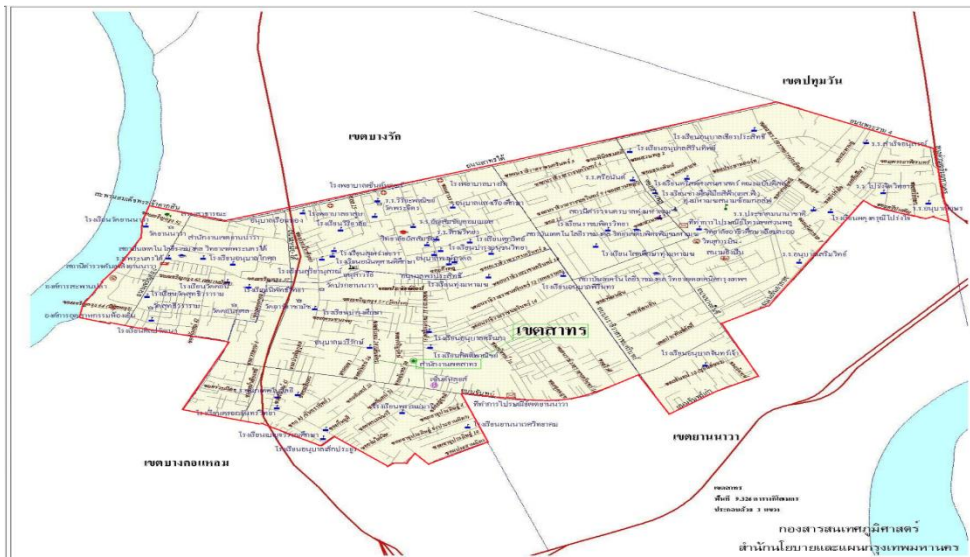
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ได้มาจาก ป้ายชื่อร้านค้าที่แปลจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย ภายในเขตสาทร กรุงเทพมหานคร ที่ขึ้นทะเบียนเสียภาษีป้ายร้านค้าที่สำนักงานเขตสาทร จำนวน 115 ป้ายชื่อ

2. เก็บรวบรวมข้อมูลชื่อธุรกิจภาษาจีนแปลเป็นภาษาไทยในเขตสาทร

ผู้วิจัยทำการศึกษาวิจัยนี้ ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลชื่อธุรกิจภาษาจีนแปลเป็นภาษาไทยในเขตสาทร กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งข้อมูลเป็น 2 ประเภท อันได้แก่

2.1 ข้อมูลรวบรวมจากภาคสนาม

ผู้วิจัยเข้าสำรวจในพื้นที่เขตสาทร กรุงเทพมหานคร มีพื้นที่อาณาเขตจำกัดและรอบล้อมด้วยเขตบางรัก เขตบางคอแหลม และเขตยานนาวา การรวบรวมข้อมูลจำต้องศึกษาจากแผนที่ทั้งทางเว็บไซต์ของเขตสาทร เนื่องจากการจัดสรรแบ่งพื้นที่เขตมีความละเอียดเป็นอย่างมาก ถนนบางสายอาจประกอบไปด้วย 2-3 เขต เช่น ถนนสาทรใต้อยู่ในความดูแลของเขตสาทร แต่ถนนสาทรเหนืออยู่ในความดูแลของเขตบางรัก ถนนสาทรประดิษฐ์มีเขตบรรจบกันถึง 3 เขตคือ เขตสาทร เขตบางคอแหลม และ เขตยานนาวา ผู้วิจัยต้องศึกษาข้อมูลและที่ตั้งล่วงหน้า โดยการใช้วิธีเดินเท้าเพื่อลงพื้นที่จริงจึงจะสามารถเก็บข้อมูลได้อย่างครบถ้วน

2.2 ข้อมูลรวบรวมจากเว็บไซต์ Google maps และ แอปพลิเคชัน Google maps

ผู้วิจัยศึกษาพื้นที่เขตสาทร กรุงเทพมหานคร จาก Google maps ในเว็บไซต์เพื่อทราบแหล่งที่ตั้งเป็นการเพิ่มความแม่นยำในการเก็บข้อมูลในตรอกซอกที่ยากต่อการเข้าถึง เห็นชื่อป้ายธุรกิจอย่างคร่าว ๆ ระยะทางไกล ๆ หรือสถานที่ที่ไม่เคยไปภายในเขตสาทร รวมถึงการนำทางด้วยระบบ Google Maps แอปพลิเคชันบนมือถือ เพื่อใช้เทคโนโลยีในการประเมินผลเข้าถึงที่ตั้งของป้ายชื่อร้านค้า

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการเดินภาคสนาม จาก Google maps และ แอปพลิเคชัน Google maps บนมือถือ มาวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อจัดแยกประเภทพื้นที่ของร้านค้า ในเขตพื้นที่สาทร จากนั้นนำข้อมูลไปวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปต่อไป

3. ระยะที่ 3 การตรวจสอบความสอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญด้วยการศึกษาเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลรวบรวมจากภาคสนาม วิเคราะห์ รวบรวม แยกประเภทของการแปลป้ายชื่อร้านค้าที่แปลจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย จากนั้นนำผลการศึกษาที่ได้ไปตรวจสอบความถูกต้องด้าน การอ่านการออกเสียง การใช้คำและบทแปลกับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ 1) ผู้เชี่ยวชาญชาวไทยเชื้อสายจีน ภาษาจีนกลางและภาษาจีนสำเนียงแต้จิ๋ว 2) ชาวไทยเชื้อสายจีน ภาษาจีนกลางและภาษาจีนสำเนียงแต้จิ๋ว และ 3) ชาวจีนผู้มีทักษะสำเนียงถิ่นกว๋างตุ้ง จากธุรกิจภาคเอกชนที่อาศัยในเมืองกว๋างโจว มณฑลกว๋างตุ้ง สาธารณรัฐประชาชนจีน

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ มาถอดความและสรุปสาระสำคัญตามประเด็นที่กำหนดไว้เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ รวบรวมและแยกประเด็นที่ต้องการต่อไป

ผลการวิจัย

1. ลักษณะภาษาของชื่อร้านค้าทั้งหมด 115 ชื่อ จะพบว่ามีชื่อร้านค้าภาษาจีนเป็นภาษาไทยจำนวน 88 ชื่อร้านค้าคิดเป็นร้อยละ 76.52 รองลงมาคือ ชื่อร้านค้าที่มีชื่อร้านค้า ภาษาจีน ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 27 ชื่อร้านค้าคิดเป็นร้อยละ 23.48

2. จากการศึกษาชื่อร้านค้าภาษาจีนและภาษาไทย พบกลวิธีการแปลและตั้งชื่อร้านค้าทั้งหมด 2 วิธีดังนี้

2.1 กลวิธีการตั้งชื่อใหม่ เป็นกลวิธีหนึ่งของผู้แปลชื่อร้านค้าจากภาษาจีนเป็นภาษาไทยโดยไม่ได้ใช้กลวิธีการแปลโดยการทับศัพท์ หรือ การแปลความหมาย โดยเหตุผลหลักจะมีสาเหตุมาจาก ชื่อร้านค้าภาษาจีนเมื่อนำมาแปลโดยกลวิธีต่างๆ มีข้อจำกัดทางด้านภาษาเช่น ออกเสียงได้ยาก คำแปลที่สื่อง่ายต่อการผิดเพี้ยนไม่ตรงกับชื่อเดิม ชาวไทยเชื้อสายจีนในยุคปัจจุบันต่างหลอมรวมและใช้ชื่อภาษาไทยแต่ยังคงมีบางชื่อร้านค้ามีจุดประสงค์เพื่ออนุรักษ์ชื่อร้านค้าภาษาจีนดั้งเดิม หรือ ถ้ามีการแปลเป็นภาษาไทยแล้วไม่ได้รับความสนใจ ผู้แปลชื่อร้านค้าภาษาจีนจึงตั้งชื่อขึ้นใหม่เพื่อสื่อความหมายใหม่เพื่อให้เป็นที่จดจำและเข้าใจง่ายในยุคสังคมไทยปัจจุบัน

2.2 กลวิธีการทับศัพท์ จากการศึกษาพบว่ากลวิธีการทับศัพท์พบมากเป็นอันดับที่ 2 จากจำนวน 54 ชื่อร้านค้า คิดเป็นร้อยละ 46.96 การทับศัพท์ใช้วิธีการทับเสียงคือ การถ่ายทอดชื่อร้านค้าภาษาจีนในรูปแบบการถ่ายเสียง แล้วนำมาเรียบเรียงเป็นชื่อภาษาไทย เพื่อให้สามารถอ่านออกเสียงได้เช่นเดียวกับต้นฉบับ กลวิธีการทับศัพท์เป็นกลวิธีหนึ่งที่สามารถรักษาวិธีการอ่านออกเสียงชื่อร้านค้าภาษาจีนได้อย่างคล้ายคลึงกับต้นฉบับ แต่ก็ไม่สามารถสื่อถึงความหมายของชื่อร้านค้า นับว่ากลวิธีการแปลโดยการทับศัพท์มุ่งเน้นการถ่ายทอดเฉพาะการออกเสียงโดยไม่เน้นการตีความหมายในภาษาปลายทาง

3. กลวิธีการแปลความ เป็นกลวิธีหนึ่งของผู้แปลชื่อร้านค้าจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย แล้วความหมายนั้นแฝงอยู่ในชื่อของร้านค้าภาษาไทย กลวิธีการแปลความจะมุ่งเน้นในด้านความหมายให้สละสลวยมีความหมายอันเป็นมงคล ทั้งชื่อร้านค้าภาษาจีนและภาษาไทย การแปลความที่พบเป็นการ

แปลแบบตรงตัว หรือ เป็นการแปลแบบคำต่อคำ หมายถึง เป็นการแปลที่จำกัดการเทียบเท่าระหว่างภาษาต้นทางและภาษาปลายทางที่อยู่ระดับคำหรือพยางค์ (Catford, 1969, p. 25)

4. นำข้อมูลที่ได้มาถอดความและสรุปสาระสำคัญตามประเด็นโดยผู้เชี่ยวชาญด้วยการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ รวบรวมและแยกประเด็น พบว่า

4.1 ป้ายที่มีชื่อร้านค้าเป็นภาษาจีนและภาษาไทยกำกับ ชื่อร้านค้าทั้ง 2 ภาษามีความสัมพันธ์ทางการแปลจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย หรือ เป็นชื่อที่ตั้งใหม่โดยใช้ภาษาไทยและไม่มีความสัมพันธ์ทางการแปลจากภาษาจีน

4.2 ป้ายที่มีชื่อร้านค้าเป็นภาษาจีน ภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ กำกับอยู่ในป้ายเดียวกัน ชื่อร้านค้าทั้ง 3 ภาษามีความสัมพันธ์ทางการแปลจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย หรือ แปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย หรือ เป็นชื่อที่ตั้งใหม่โดยใช้ภาษาไทยและไม่มีความสัมพันธ์ทางการแปลจากภาษาจีน

4.3 กลวิธีการแปลและตั้งชื่อร้านค้า มีดังนี้

4.3.1 กลวิธีการตั้งชื่อใหม่ เป็นกลวิธีหนึ่งที่ผู้แปลชื่อร้านค้าจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย โดยไม่ได้ใช้กลวิธีการแปลโดยการทับศัพท์ หรือ การแปลความหมายโดยเหตุผลหลักจะมีสาเหตุมาจากชื่อร้านค้าภาษาจีนเมื่อนำมาแปลโดยกลวิธีต่างๆ แล้วออกเสียงได้ยาก คำแปลที่สื่อง่ายต่อการผิดพลาดไม่ตรงกับชื่อดั้งเดิม หรือ ชาวไทยเชื้อสายจีนในยุคปัจจุบันต่างหลอมรวมและใช้ชื่อภาษาไทย แต่ยังคงมีบางชื่อร้านค้ามีจุดประสงค์เพื่ออนุรักษ์ชื่อร้านค้าภาษาจีนดั้งเดิม หรือ ถ้ามีการแปลเป็นภาษาไทยแล้วไม่ได้รับความสนใจ ผู้แปลชื่อร้านค้าภาษาจีน จึงตั้งชื่อขึ้นใหม่เพื่อสื่อความหมายใหม่เพื่อให้เป็นที่จดจำและเข้าใจง่ายในยุคสังคมไทยปัจจุบัน

4.3.2 กลวิธีการแปลโดยการทับศัพท์ พบว่ากลวิธีการทับศัพท์พบมากเป็นอันดับที่ 2 การทับศัพท์ใช้วิธีการทับเสียงคือ การถ่ายทอดชื่อร้านค้าภาษาจีนในรูปแบบการถ่ายเสียง แล้วนำมาเรียบเรียงเป็นชื่อภาษาไทย เพื่อให้สามารถอ่านออกเสียงได้เช่นเดียวกับต้นฉบับ กลวิธีการทับศัพท์เป็นกลวิธีหนึ่งที่สามารถรักษาวินัยการอ่านออกเสียงชื่อร้านค้าภาษาจีนได้อย่างคล้ายคลึงกับต้นฉบับ แต่ก็ไม่สามารถสื่อถึงความหมายของชื่อร้านค้า นับว่ากลวิธีการแปลโดยการทับศัพท์มุ่งเน้นการถ่ายทอดเฉพาะการออกเสียง โดยไม่เน้นการตีความหมายในภาษาปลายทาง

4.3.3 กลวิธีการแปลความ เป็นกลวิธีหนึ่งที่ผู้แปลชื่อร้านค้าจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย แล้วความหมายนั้นแฝงอยู่ในชื่อของร้านค้าภาษาไทย กลวิธีการแปลความจะมุ่งเน้นในด้านความหมายให้สละสลวยมีความหมายอันเป็นมงคล ทั้งชื่อร้านค้าภาษาจีนและภาษาไทย การแปลความที่พบเป็นการแปลแบบตรงตัว หรือ เป็นการแปลแบบคำต่อคำ หมายถึง เป็นการแปลที่จำกัดการเทียบเท่าระหว่างภาษาต้นทางและภาษาปลายทางที่อยู่ระดับคำหรือพยางค์

อภิปรายผล

ข้อค้นพบจากการศึกษาการแปลชื่อร้านค้าภาษาจีนเป็นภาษาไทยของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตสาทร กรุงเทพมหานคร ศึกษาจากชื่อธุรกิจร้านค้าภาษาจีนแปลเป็นภาษาไทยและจัดแยกประเภท

รูปแบบการแปลชื่อ วิธีการแปลและวิเคราะห์ภาษาแปลปลายทาง สะท้อนค่านิยมของภาษาถิ่นและสำเนียงถิ่น ผู้วิจัยขอนำเสนอประเด็นสำคัญที่ใช้ในการอภิปรายผล ดังนี้

1. ป้ายที่มีชื่อร้านค้าเป็นภาษาจีนและภาษาไทยกำกับ ชื่อร้านค้าทั้ง 2 ภาษามีความสัมพันธ์ทางการแปลจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย หรือ เป็นชื่อที่ตั้งใหม่โดยใช้ภาษาไทยและไม่มีความสัมพันธ์ทางการแปลจากภาษาจีน และป้ายที่มีชื่อร้านค้าเป็นภาษาจีน ภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ กำกับอยู่ในป้ายเดียวกัน ชื่อร้านค้าทั้ง 3 ภาษามีความสัมพันธ์ทางการแปลจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย หรือ แปลจากภาษาอังกฤษ เป็นภาษาไทย หรือ เป็นชื่อที่ตั้งใหม่โดยใช้ภาษาไทยและ ไม่มีความสัมพันธ์ทางการแปลจากภาษาจีน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการแปลเป็นกิจกรรมที่ประกอบด้วยการตีความของ ความหมายของภาษา และวัฒนธรรม แหล่งกำเนิด หรือความรู้จากการอ่านหนังสือ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ รัชนิ โจรณ์กุล อารัง (2552, หน้า 112) กล่าวถึง การแปลเป็นการแปลที่ยึดรูปภาษาในต้นฉบับ ผู้แปลจะแบ่งตัวบทออกเป็นคำ ๆ และแปลคำแต่ละคำไปเรื่อย ๆ และจะเรียงลำดับคำให้เป็นไปตามลำดับคำในต้นฉบับให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การแปล ที่ให้ความสำคัญกับความหมายที่ประกอบกันขึ้นมามากกว่าที่จะให้ความสำคัญกับรูปภาษา รูปภาษาที่เป็นไปตามธรรมชาติของภาษาแปลหรือภาษาเป้าหมาย ทั้งในเรื่องโครงสร้างทางไวยากรณ์และเรื่องการเลือกคำศัพท์ บทแปลจะฟังดูเป็นธรรมชาติราวกับไม่ได้แปลจากต้นฉบับภาษาอื่น แต่ยังคงมีเนื้อหาสาระครบถ้วนตามต้นฉบับ

2. กลวิธีการตั้งชื่อใหม่ เป็นกลวิธีหนึ่งที่ผู้แปลชื่อร้านค้าจากภาษาจีนเป็นภาษาไทยโดยไม่ได้ใช้กลวิธีการแปลโดยการทับศัพท์หรือการแปลความหมายโดยเหตุผลหลักจะมีสาเหตุมาจาก ชื่อร้านค้าภาษาจีนเมื่อนำมาแปลโดยกลวิธีต่าง ๆ แล้วออกเสียงได้ยาก คำแปลที่สื่อง่ายต่อการผิพเพี้ยนไม่ตรงกับชื่อเดิม หรือ ชาวไทยเชื้อสายจีนในยุคปัจจุบันต่างหลอมรวมและใช้ชื่อภาษาไทย แต่ยังคงมีบางชื่อร้านค้ามีจุดประสงค์เพื่ออนุรักษ์ชื่อร้านค้าภาษาจีนดั้งเดิม หรือ ถ้ามีการแปลเป็นภาษาไทยแล้วไม่ได้รับความสนใจ ผู้แปลชื่อร้านค้าภาษาจีน จึงตั้งชื่อขึ้นใหม่เพื่อสื่อความหมายใหม่เพื่อให้เป็นที่จดจำและเข้าใจง่ายในยุคสังคมไทยปัจจุบัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าชื่อร้านค้ามีบทบาทสำคัญทั้งในเรื่องของการอนุรักษ์ไว้ในความหมายเดิมและเป็นการประยุกต์ ใช้ให้เข้ากับวิถีชีวิตในยุคปัจจุบัน ซึ่ง วิไล ลิ้มถาวรานันต์ (2555, หน้า 45) กล่าวว่า ร้านค้าภาษาจีนในประเทศไทยได้สะท้อนถึงสภาพปรารถนาของชาวจีนที่อพยพ หนีภัยเข้ามาพึ่งพิงแผ่นดินไทย ความปรารถนาเกี่ยวกับความอยู่รอด ความปลอดภัย ความมั่งมีและความสงบ และสอดคล้องกับแนวคิดของ เมฆม สอดส่องกฤษ (2555, หน้า 13) ที่กล่าวว่าวัฒนธรรมทางภาษา ประกอบกับอุปนิสัยที่นักการประกอบธุรกิจการค้าของชาวจีน ปรากฏชัดเจนที่สุดในการตั้งชื่อร้านเป็นภาษาจีน จากการสังเกตโดยเบื้องต้นพบว่า ป้ายชื่อร้านของชาวไทยเชื้อสายจีนจะประกอบด้วยสองส่วน คือ ชื่อร้านที่เขียนด้วยอักษรจีน และ ชื่อร้านที่เขียนด้วยภาษาไทย ป้ายชื่อร้านเป็นสิ่งที่เจ้าของธุรกิจให้ความสำคัญมาก โดยเฉพาะชาวจีนเนื่องจากชื่อร้านเป็นสิ่งหลอมรวมปรัชญาความคิดของชาวจีนมากมาย เช่น การสืบทอดเชื้อสายของวงศ์ตระกูล ความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ ความสัมพันธ์กับเชื้อสาย และเผ่าวงศ์พงศ์พันธุ์ นอกจากนี้ยังต้องสื่อความหมายเกี่ยวกับธุรกิจ การดึงดูดใจ การบรรยายสินค้า การสื่อสารทำความเข้าใจกับผู้ซื้อ และยังคงคำนึงถึงความเป็นมงคล การอวยพรให้การค้าขายเจริญรุ่งเรือง ทั้งหมดนี้รวมอยู่ใน แผ่นป้ายหน้าร้านด้วยอักษรจีนเพียงไม่กี่ตัวเท่านั้น สิ่งนี้เรียกว่า “นามาธุรกิจ” ดังนั้น

การศึกษารหัสทางวัฒนธรรมที่แฝง อยู่ในนามาธุรกิจของชาวไทยเชื้อสายจีนจึงเป็นการศึกษาทางภาษา วัฒนธรรม และ มานุษยวิทยาทรงคุณค่า

3. กลวิธีการแปลโดยการทับศัพท์ พบว่า กลวิธีการทับศัพท์ ใช้วิธีการทับเสียง คือ การถ่ายทอด ชื่อร้านค้าภาษาจีนในรูปแบบการถ่ายเสียง แล้วนำมาเรียบเรียงเป็นชื่อภาษาไทย เพื่อให้สามารถอ่านออกเสียงได้เช่นเดียวกับต้นฉบับ กลวิธีการทับศัพท์เป็นกลวิธีหนึ่งที่สามารถรักษาวิธีการอ่านออกเสียงชื่อร้านค้าภาษาจีนได้อย่างคล้ายคลึงกับต้นฉบับ แต่ก็ไม่สามารถสื่อถึงความหมายของชื่อร้านค้า นับว่ากลวิธีการแปลโดยการทับศัพท์มุ่งเน้นการถ่ายทอดเฉพาะการออกเสียงโดยไม่เน้นการตีความหมายในภาษาปลายทางทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ชาวจีนที่เข้ามาประกอบอาชีพทำมาหากินได้รักษาและสืบทอดขนบประเพณีเดิมตลอดจนการใช้ภาษาจีนของตนเองอย่างเหนียวแน่น ชื่อร้านค้าภาษาจีนในประเทศไทยได้สะท้อนความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม ซึ่งเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตของชาวจีน สอดคล้องแนวคิดของ ลาร์สัน (Larson, 1984, pp. 3-23) ได้อธิบายถึงการแปลโดยการทับศัพท์ หรือแปลงข้อความจากระบบการเขียนหรือภาษาหนึ่งไปสู่อีกระบบหนึ่งอย่างมีหลักการ เพื่อให้สามารถเขียนคำในภาษาต่างประเทศด้วยภาษาและอักษรในภาษานั้น ๆ ได้สะดวก ส่วนมากใช้กับวิสามานยนาม อาทิ ชื่อบุคคล สถานที่ หรือชื่อเฉพาะที่ไม่สามารถแปลความหมายเป็นภาษาอื่นได้โดยสะดวก

4. กลวิธีการแปลความ เป็นกลวิธีหนึ่งที่ผู้แปลชื่อร้านค้าจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย แล้วความหมายนั้นแฝงอยู่ในชื่อของร้านค้าภาษาไทย กลวิธีการแปลความจะมุ่งเน้นในด้านความหมายให้ สละสลวย มีความหมายอันเป็นมงคล ทั้งชื่อร้านค้าภาษาจีนและภาษาไทย การแปลความที่พบเป็นการแปลแบบตรงตัว หรือเป็นการแปลแบบคำต่อคำ หมายถึง เป็นการแปลที่จำกัดการเทียบเท่าระหว่างภาษาต้นทางและภาษาปลายทางที่อยู่ระดับคำหรือพยางค์ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการแปลเป็นเรื่องของคำสองคำ คือ รูปแบบและความหมาย เป็นเรื่องที่ยากที่นักแปลจะแปลเนื้อความใด ๆ โดยคงทั้งรูปแบบและความหมายของภาษาต้นฉบับอย่างครบถ้วน สอดคล้องกับยูจีน ไนดา (Eugene, 1964, p. 145) ที่กล่าวว่า การแปลแบบเทียบเคียงทางภาษา คือ การแปลตรงตัว การแปล ประเภทนี้เป็นการแปลที่เน้นไปที่สารทั้งในด้านรูปแบบให้เหมือนกันกับต้นฉบับ มากที่สุด เช่น ถ้าต้นฉบับเป็นบทร้อยกรองผู้แปลจะแปลเป็นร้อยกรอง ผู้แปลจะแปลเป็นประโยคต่อประโยค ความคิดต่อความคิด เนื้อความในฉบับแปลจะต้องใกล้เคียงกับเนื้อความในต้นฉบับมากที่สุด การแปลประเภทนี้จะทำให้ผู้อ่านมองเห็นถึงลักษณะทางไวยากรณ์ การใช้คำและความหมายจากต้นฉบับในฉบับแปลด้วย หรือบางครั้งผู้แปลก็จะใช้เชิงอรรถเพื่ออธิบายความเพิ่มเติม จุดประสงค์ของการแปลประเภทนี้คือ พยายามทำให้ผู้รับสารหรือผู้อ่านเข้าใจเนื้อความของภาษาต้นฉบับให้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง กลวิธีการแปลชื่อร้านค้าภาษาจีนเป็นภาษาไทยของชาวไทยเชื้อสายจีน ในเขตสาทร กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ กลวิธีการแปลในรูปแบบต่าง ๆ ศึกษาปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อการแปล โดยศึกษาจากชื่อธุรกิจร้านค้าภาษาจีนแปลเป็นภาษาไทยและจัดแยกประเภทรูปแบบการแปลชื่อ วิธีการแปลและวิเคราะห์ภาษาแปลปลายทางสะท้อนค่านิยมของภาษาถิ่น

และสำเนียงถิ่น ผู้วิจัยขอเสนอแนะประเด็นที่น่าสนใจโดยมีลำดับความสำคัญเพื่อพิจารณาตามผลการวิจัย ดังนี้

1. งานวิจัยชิ้นนี้สามารถจุดประกายและต่อยอดทางความคิดด้านการศึกษาการเปลี่ยนชื่อร้านค้า ซึ่งส่งผลในด้านต่างๆ เช่น ด้านธุรกิจ ทักษะทางภาษา ด้านสังคมและวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชาวไทยเชื้อสายจีน เป็นต้น

2. งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาวิธีการแปลเฉพาะเพียงในเขตสาทร กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยเห็นเล็งเห็นว่าในเขตรอบข้างอาทิ เช่น เขตบางรัก เขตยานนาวา เขตบางคอแหลม เป็นต้น เขตเหล่านี้มีพื้นที่ติดกับเขตสาทรและยังสามารถค้นพบป้ายชื่อร้านค้ามากมายที่สามารถเชื่อมโยงด้านอิทธิพลของภาษาและภาษาถิ่น ซึ่งแสดงอย่างเห็นได้ชัดเจน ผู้วิจัยเห็นว่างานวิจัยในอนาคตอาจทำการศึกษาเฉพาะประเด็นต่างๆ อย่างละเอียด เช่น การศึกษาวิธีการแปลเปรียบเทียบชื่อร้านค้าของเขตบางรัก เขตยานนาวาและเขตบางคอแหลม การศึกษาวิธีการแปลป้ายตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันภายในเขตสาทรหรือภายในเขตต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

บรรณานุกรม

- ณัฐพล แจ่มจันทร์. (2557). ประวัติหอการค้าไทย-จีน. สืบค้นจาก <https://www.thaicc.org/about/th/ประวัติหอการค้าไทยจีน>
- นิติวุฒิ ศรีบุญชัยชูสกุล. (2560). ป้ายยี่ห้อ ป้ายสำนัก จิตวิญญาณสำคัญแท้ของชาวจีน. สืบค้นจาก https://waymagazine.org/chinese_sign
- พัชรภา เอื้ออมรรณิข. (2559). การศึกษาปัญหาการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมและแนวทาง การปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติดกับนักศึกษาไทย ในมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร.
- วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 10(2), หน้า 79-92.
- เมฆม สอดส่องฤกษ์. (2555). การสำรวจและศึกษาวิเคราะห์ชื่อร้านค้า ภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีน ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดอุบลราชธานี. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 8(2), หน้า 59-89.
- รัชณี โรจน์กุลธำรง. (2552). ความรู้ความเข้าใจเรื่องภาษาเพื่อการแปล: จากทฤษฎีสู่ปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เลอลักษณ์ แสงอัมพร และสุชาติ ทวีพรปฐมกุล. (2558). ความพึงพอใจของผู้เข้ารับบริการที่มีต่อศูนย์เยาวชนมิติใหม่กรุงเทพมหานคร. วารสารวิจัยราชภัฏธนบุรี รัชใช้สังคม, 1(1), หน้า 100-112.
- วิไล ลีธรรานันต์. (2555). ชื่อร้านค้าภาษาจีนในประเทศไทย: แนวโน้มในการตั้งชื่อร้านค้าและบทบาททางสังคม. ชลบุรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเขตสาทร. (2558). ข้อมูลทั่วไปของเขต. สืบค้นจาก <http://www.bangkok.go.th/sathon/page/sub/4156/ข้อมูลทั่วไปของเขต>
- Catford, J. C. (1969). *A linguistic theory of translation*. (3rd ed.). London: Oxford University Press.
- Eugene. (1964). *Toward a Science of Translation*. Leiden: E.J. Brill.
- Larson, M. L. (1984). *Meaning-based translation: A guide to cross-language equivalence*. New York: University Press of America.

The Study of Managerial Performance of Nongprue Subdistrict Administrative Organization in Bangplee District, Samutprakan

Received: May 18, 2019

Revised: June 18, 2019

Accepted: June 25, 2019

Sirikun Buakaew¹

Chaimongkhon Supromin²

Sarawin Chinnawong³

Wasan Limchalerm⁴

Abstract

This study aimed to 1) study the managerial performance of Nongprue Subdistrict Administrative Organization's executives in Bangplee District, Samutprakan 2) compare the level of satisfaction and motivation between government officers of Nongprue Subdistrict Administrative Organization with executives' Management classified by gender, age, education, work experience, income, and position. The Population of this study was 186 officers of Nongprue Subdistrict Administrative Organization. The data were collected by questionnaire and analyzed to test percentage, mean, standard deviation, T-test, One-way ANOWA with LSD's method by using Statistical Package for Social Sciences (SPSS). The result revealed that government officers of Nongprue Subdistrict Administrative Organization had satisfaction and motivation at high level (mean 3.94) in overall as well as in all 4 aspects; the highest was management (mean 3.96), second was human resource management (mean 3.95), third was working environment (mean 3.93) and ,fourth was government officers motivation (3.92) respectively. The comparisons from the level of satisfaction and motivation indicated that gender, education, and position related to the differences in the level of satisfaction

¹ Lecturer in Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Dhonburi Rajabhat University
e-mail: sirikunbua@gmail.com

² Lecturer in Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Dhonburi Rajabhat University
e-mail: chaimongkhon.s@dru.ac.th

³ Lecturer in Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Dhonburi Rajabhat University
e-mail: thesarawin@gmail.com

⁴ Lecturer in Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Dhonburi Rajabhat University
e-mail: wlimchalerm@gmail.com

and motivation between government officers at 0.05 confident level. The recommendation of this study was to increase managerial performance, executives should emphasize on formulating obvious policies and formal communication, provide working environment supporting team working and participation with all stakeholders, performance-oriented evaluation and motivation enhancement in several ways.

Keywords: motivation, satisfaction, Subdistrict Administrative Organization

ในการบริหารองค์การทั้งภาครัฐและภาคเอกชนล้วนต้องอาศัยทรัพยากรต่าง ๆ อาทิ บุคลากร ทุน วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีและการบริหารจัดการที่ดีในการดำเนินงานขององค์การให้บรรลุวัตถุประสงค์ ปัจจัยทั้งหมดเหล่านี้ คนหรือบุคลากรถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการกำหนดนโยบายและการดำเนินการตามนโยบายเพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในปัจจุบันมีสถานะเป็นนิติบุคคล และเป็นสถาบันทางการเมือง การบริหารและการคลังตามกฎหมายและเป็นองค์การหนึ่งที่สำคัญในการบริหารราชการแผ่นดิน มีอิสระในการทำงานภายใต้กฎหมายเพื่อจัดบริการสาธารณะให้กับประชาชนในชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ ที่มีกระจายอยู่ทั่วประเทศ (วิรัตน์ เครือเทพ, 2561, หน้า 31) ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน เช่น บริการสาธารณะด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการสาธารณสุขเป็นต้น

ปัจจุบันองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นไทย ประกอบด้วยรูปแบบทั่วไป ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และรูปแบบพิเศษ คือ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา การดำเนินงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีกฎหมายสองฉบับในการกำหนดกรอบในการดำเนินงาน คือ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายกำหนดภารกิจขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทและกฎหมายจัดตั้งเป็นการเฉพาะของแต่ละประเภท โดยกำหนดการจัดโครงสร้างและการบริหารงาน รวมทั้งยังกำหนดอำนาจหน้าที่ บทบาทหน้าที่ของฝ่ายบริหารขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านกำหนดนโยบายที่มุ่งตอบสนองความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่ปกครอง และการให้นโยบายแก่ฝ่ายข้าราชการประจำต่อการนำนโยบายของฝ่ายบริหารไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งการบริหารจัดการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในการบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ ความพึงพอใจที่ฝ่ายข้าราชการมีต่อฝ่ายบริหาร รวมทั้งแรงจูงใจที่ฝ่ายบริหารมีให้แก่ฝ่ายข้าราชการประจำ กล่าวโดยรวมคือ ความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายข้าราชการประจำ

กระบวนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีการดำเนินการอย่างจริงจังมาตั้งแต่การประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 บัญญัติหลักการเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ พ.ศ. 2560 ก็ยังยืนยันแนวคิดและหลักการกระจายอำนาจไว้ ในหมวดที่ 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 250 บัญญัติให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ นับว่าเป็นภารกิจที่กว้างขวาง องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์การที่มีความสำคัญและใกล้ชิดกับประชาชนเป็นอย่างมาก ดังนั้น ในการบริหารงานขององค์การให้ประสบความสำเร็จจะต้องมีทิศทางวัตถุประสงค์และมีเป้าหมายในการดำเนินงานที่ชัดเจน ในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายขององค์การนั้น จำเป็นจะต้องคำนึงถึง คือ ศักยภาพและความพร้อมในการปฏิบัติงานของบุคลากร ในองค์การบุคลากรขององค์การจำเป็นต้องมีความพร้อมในการปฏิบัติงาน และต้องร่วมกันดำเนินงานตามภารกิจขององค์การ เพื่อสร้างการยอมรับภายในให้เกิดขึ้น และเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามทิศทางและ

เป้าหมายที่องค์กรกำหนดไว้ (ดารีกา ศรีพระจันทร์, 2553) สิ่งที่สำคัญนอกจากความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติงานแล้ว เรื่องขวัญกำลังใจของผู้ปฏิบัติงานก็มีความสำคัญอย่างยิ่งในการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ การสร้างแรงจูงใจ ถือเป็นสิ่งสำคัญในการปฏิบัติงาน หากผู้ปฏิบัติงานมีความพอใจและมีแรงจูงใจที่ดีย่อมมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จ ส่งผลให้มีการอุทิศตนและทุ่มเทในการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงานย่อมดีและบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กร แต่ในทางตรงข้ามหากผู้ปฏิบัติงานไม่มีแรงจูงใจหรือขาดขวัญและกำลังใจ ไม่อุทิศตนและทุ่มเทตามที่ควรผลการปฏิบัติงาน ก็ไม่อาจบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรได้ ดังนั้น ผู้บริหารและองค์กรจะต้องคำนึงถึงปัจจัยที่จะตอบสนองความต้องการของคนในองค์กรเพื่อให้คนในองค์กรจงรักภักดี และทุ่มเทให้กับงาน อันจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามมา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานทั้งสิ้น (พิบูล ทิปะปาล, 2550, หน้า 139)

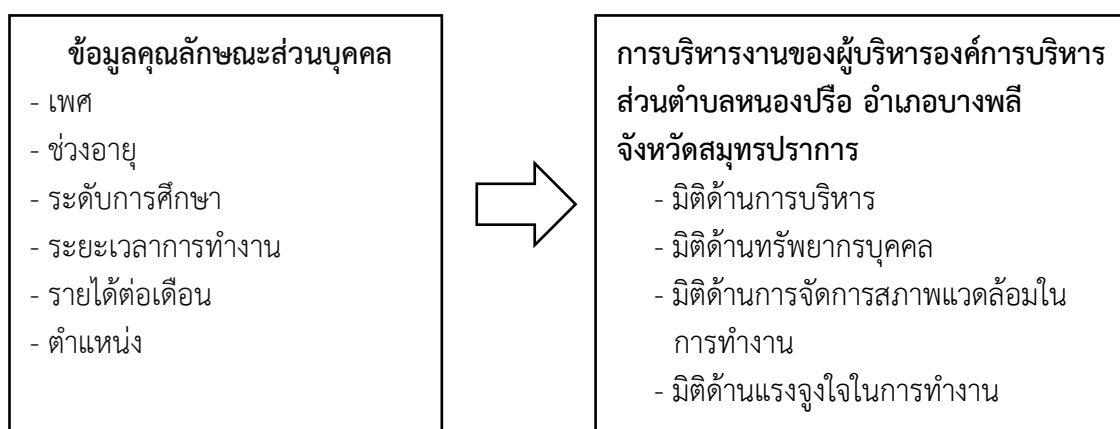
องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่งที่มีการกิจกรรมมากมายที่จะต้องดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่อยู่ในภาระหน้าที่ความรับผิดชอบที่จะต้องดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งการจัดการหรือการบริหารองค์การต่าง ๆ จำเป็นต้องมีทรัพยากรที่เป็นปัจจัยสำคัญของการบริหารที่สำคัญ ได้แก่ คน (man) เงิน (money) วัสดุสิ่งของ (material) และการบริหารจัดการ (management) โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรมนุษย์หรือคนในองค์กร นับได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญของทุกองค์การที่จะต้องเอาใจใส่ จึงเป็นหน้าที่อันสำคัญของผู้บริหารที่จะต้องให้ความสนใจจะอย่างไรให้คนในองค์กรมีความพึงพอใจและแรงจูงใจในการทำงาน ผู้บริหารจะต้องมีการสร้างขวัญกำลังใจ และแรงจูงใจ เพื่อให้คนในองค์กรมีขวัญและกำลังใจในการทำงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายประสบผลสำเร็จ และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือจึงให้ความสำคัญในเรื่องการปฏิบัติราชการอย่างมีประสิทธิภาพครอบคลุมถึงข้าราชการซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายเพื่อรองรับยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 ที่ต้องทำงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน (Better Governance, Happier Citizens) ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล การรับฟังความคิดเห็นของข้าราชการต่อการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่น จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้ได้รับทราบความต้องการและความคิดเห็นของข้าราชการอย่างแท้จริงเกี่ยวกับความพึงพอใจและแรงจูงใจของข้าราชการต่อการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ในมิติด้านการบริหาร ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านการจัดการสภาพแวดล้อมในการทำงาน และด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงเพื่อให้ข้าราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลและก่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชนอย่างยั่งยืนสืบต่อไป

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ที่มีต่อผู้บริหารท้องถิ่น
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการต่อการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามเพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการทำงาน รายได้ต่อเดือน และตำแหน่ง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดการสำรวจความพึงพอใจและแรงจูงใจของข้าราชการต่อการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อศึกษาและวัดระดับแรงจูงใจและความพึงพอใจของข้าราชการ และพนักงานต่อการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ใน 4 มิติ ได้แก่ มิติด้านการบริหาร ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านการจัดการสภาพแวดล้อมในการทำงาน และด้านแรงจูงใจในการทำงาน ประจำปีงบประมาณ 2562

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการ พนักงานและลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ทุกส่วนราชการ จำนวน 186 คน ในปีงบประมาณ 2562 (ระหว่าง 1 ตุลาคม พ.ศ. 2561 – 31 มีนาคม พ.ศ. 2562) ประกอบด้วย พนักงานส่วนตำบล จำนวน 59 คน พนักงานจ้างตามภารกิจ 57 คน และพนักงานจ้างทั่วไป จำนวน 70 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2562)

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปได้แก่ เพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการทำงาน รายได้ต่อเดือน และตำแหน่ง ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจและแรงจูงใจของข้าราชการต่อการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่น ในมิติด้านการบริหาร ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านการจัดการสภาพแวดล้อมในการทำงาน และด้านแรงจูงใจในการทำงาน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) ให้ผู้เลือกตอบตามความคิดเห็น และความเชื่อเชิงประมาณค่า โดยมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 40 ข้อ ส่วนที่ 3 คำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นอื่น ๆ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบจำนวน 3 ท่านเพื่อตรวจสอบเนื้อหาและได้ตรวจสอบแก้ไขตามที่เสนอแนะ จากนั้นได้นำแบบสอบถามไปทดสอบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียงจำนวน 30 ชุด แล้วนำมาทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability test) ด้วยครอนบักอัลฟา (Cronbach's Alpha) ได้ค่าเท่ากับ 0.95

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ประสานงานและขอความร่วมมือกับผู้รับผิดชอบส่วนงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อเก็บข้อมูลกับข้าราชการและพนักงานที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยขอความร่วมมือจากผู้ตอบแบบสอบถาม กรอกข้อมูลส่วนตัวและระดับความพึงพอใจและแรงจูงใจของข้าราชการต่อการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่นโดยเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชาชนที่เข้ามาใช้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ
3. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามได้ทั้งหมด จำนวน 186 ฉบับ ทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ได้ทั้งสิ้น 186 ฉบับ แล้วนำไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science) จากแบบสอบถามโดยทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการหาค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)
2. วิเคราะห์หาค่าระดับความพึงพอใจและแรงจูงใจของข้าราชการต่อการบริหารงานท้องถิ่นของผู้บริหารโดยรวมและรายด้าน โดยหาค่าเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. วิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการต่อการบริหารงานของผู้บริหารส่วนตำบลหนองปรือโดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ วิเคราะห์ด้วยการทดสอบค่าที (t-test) สำหรับ

ตัวแปรอื่น ๆ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ระยะเวลาการทำงานและระดับเงินเดือน ใช้การวิเคราะห์หาค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance: One-Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบรายคู่ (Multiple Comparison) ด้วยวิธีการของ Least Significant Difference Test : LSD

4. ส่วนข้อคำถามปลายเปิดจากแบบสอบถามได้นำมาสรุปและนำมาอภิปรายผลด้วยและวิเคราะห์แบบสอบถามที่เป็นปลายเปิด (open-ended) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาความพึงพอใจและแรงจูงใจของข้าราชการต่อการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่น สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ข้าราชการและพนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 50.50) ข้าราชการองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ ส่วนใหญ่อายุเฉลี่ยอยู่ในช่วงมีอายุอยู่ระหว่าง 21-30 ปี (ร้อยละ 41.90) มีระดับการศึกษาส่วนมากระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 37.10) มีระยะเวลาในการทำงาน มีระยะเวลาในการทำงาน 1 - 5 ปี (ร้อยละ 51.00) มีรายได้ต่อเดือนต่อเดือนน้อยกว่า 15,000 บาท (ร้อยละ 65.10) และส่วนใหญ่มีตำแหน่งพนักงานจ้างทั่วไป (คิดเป็นร้อยละ 37.60)

ข้าราชการและพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือมีระดับคะแนนความพึงพอใจและแรงจูงใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ข้าราชการมีความพึงพอใจและแรงจูงใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านมิติด้านการบริหาร ($\bar{X} = 3.96$) รองลงมา คือ ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ($\bar{X} = 3.95$) ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ($\bar{X} = 3.93$) และด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.92$) ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ความพึงพอใจและแรงจูงใจของข้าราชการต่อการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ

ความพึงพอใจและแรงจูงใจของข้าราชการต่อการบริหารงาน ของผู้บริหารท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ	Mean	SD	แปลผล
มิติด้านการบริหาร	3.96	0.78	มาก
มิตีการบริหารทรัพยากรบุคคล	3.95	0.74	มาก
มิติด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน	3.93	0.77	มาก
มิติด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน	3.92	0.79	มาก
รวม	3.94	0.72	มาก

2. การเปรียบเทียบความพึงพอใจและแรงจูงใจของข้าราชการต่อการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

2.1 บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือที่มีเพศที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกันที่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

2.2 บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือที่มีช่วงอายุแตกต่างกัน มีความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

2.3 บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยระดับการศึกษาอื่น ๆ มีระดับความพึงพอใจน้อยกว่าระดับ ปวช. ปริญญาตรี และปริญญาโท

2.4 บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือที่มีตำแหน่งที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยข้าราชการมีระดับความพึงพอใจมากกว่าพนักงานจ้างทั่วไป และพนักงานจ้างทั่วไปมีระดับความพึงพอใจน้อยกว่าตำแหน่งอื่น ๆ

2.5 บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือที่มีระยะการทำงานที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

2.6 บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือที่มีระดับเงินเดือนแตกต่างกัน มีความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่หนึ่ง พบว่า ความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับแรก คือ มิติด้านการบริหารงาน รองลงมาคือ ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน และด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ตามลำดับ ซึ่งสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ใน

ระดับมาก ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า ข้าราชการและพนักงานเห็นว่าผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ กล้าคิด กล้าทำ ส่งเสริมและดำเนินงานตามนโยบายตามที่กำหนดไว้ในด้านบุคลากรมีการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร โดยส่งเสริมให้เข้าอบรมหาความรู้และประสบการณ์ในการทำงาน ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน มีความสะอาดเรียบร้อย เอื้อต่อการทำงาน และด้านแรงจูงใจบุคลากรมีความพึงพอใจที่ได้มีโอกาสเรียนรู้จากการอบรม การศึกษาดูงานเพื่อค้นหาวิธีการทำงานใหม่อยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ อ้อมอารีย์ ยี่วาศรี (2552) และ วาสนา พัฒนานันทชัย (2553) ที่พบว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรอยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตามระดับคะแนนยังอยู่ในระดับมากนั้นยังสามารถที่พัฒนาให้สูงขึ้นไปสู่ระดับมากที่สุดได้อีกในอนาคต

2. ความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ในมิติด้านการบริหาร อยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่า ข้าราชการและพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือเห็นว่า ผู้บริหารของหน่วยงานมีความคิดสร้างสรรค์ กล้าคิดกล้าตัดสินใจสร้างความเปลี่ยนแปลงในการบริหารงาน และส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการวางแผนงานพัฒนาท้องถิ่นรวมทั้งกำหนดให้มีกฎระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของ Harrell (1972) ที่ได้อธิบายถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติโดยกล่าวถึงปัจจัยด้านการจัดการ (Factor Controlled by Management) ในเรื่องความศรัทธาในผู้บริหารและความเข้าใจกันระหว่างผู้บริหารและพนักงาน ทั้งแนวคิดนี้อธิบายได้ว่า ความศรัทธาในความสามารถและความตั้งใจของผู้บริหารที่มีต่อหน่วยงาน จะทำให้พนักงานทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความพึงพอใจในการทำงาน

3. ความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ในมิติด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล อยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยนี้สรุปได้ว่า ข้าราชการและพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือเห็นว่า ตนเองได้รับโอกาสพัฒนาความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการทำงานจากการอบรม สัมมนาและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งผู้บริหารส่งเสริมและเปิดโอกาสให้มีความก้าวหน้าในงาน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ บุขบา เชิดชู (2556) พบว่า ข้าราชการมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในเขตอำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรีมีค่าเฉลี่ยสูงอันดับแรก คือ ด้านความสำเร็จในการทำงานของบุคคล ทั้งนี้เป็นตามทฤษฎีแรงจูงใจในการทำงานของ Herzberg (1959) ปัจจัยจูงใจในใจ เช่นการได้รับการยอมรับนับถือ ความก้าวหน้าในงาน เช่น การได้รับตำแหน่งที่สูงขึ้น การมีโอกาสได้เพิ่มพูนความรู้ และทักษะจะเป็นปัจจัยทำให้บุคลากรมีแรงจูงใจในการทำงานให้เกิดผลสำเร็จอย่างดี และปัจจัยสุขวิทยา คือ ปัจจัยที่เป็นข้อกำหนดเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความไม่พอใจในการทำงาน (แต่ไม่ใช่ปัจจัยจูงใจ) ดังเช่น ปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา เงินเดือน ความมั่นคงในการทำงาน เป็นต้น ดังนั้น ในการบริหารทรัพยากรบุคคล นั้น ผู้บริหารหน่วยงานต้องคำนึงถึงปัจจัยทั้งสองอย่างควบคู่กันไปซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีลำดับความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow (1970) ที่อธิบายถึงการสร้างแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรในองค์กรนั้นผู้บริหารควรจัดสวัสดิการต่าง ๆ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้บุคลากรโดยควรคำนึงถึง

ลำดับความต้องการขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ความต้องการด้านกายภาพ เช่น การจัดสวัสดิการเรื่องอาหาร น้ำดื่มที่จำเป็น ความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัย เช่น ความมั่นคงในด้านการงานและความมั่นคงในด้านชีวิต เป็นต้น ความต้องการทางสังคม ความต้องการได้รับการยอมรับนับถือ เช่น การเลื่อนตำแหน่ง การยกย่องเชิดชู และการประกาศเกียรติคุณให้กับบุคลากรที่เสียสละและทุ่มเทในการทำงานให้กับราชการ จนกระทั่งถึงลำดับความต้องการขั้นสุดท้าย คือ การได้บรรลุถึงศักยภาพของตนเองตามความปรารถนาซึ่งแต่ละคนอาจจะแตกต่างกันออกไป

4. ความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ในมิติด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า ข้าราชการและพนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ เห็นว่าผู้บริหารได้ดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานที่ทำงานให้เอื้อต่อการงานและจัดสภาพแวดล้อมให้มีความสะอาด เรียบร้อยให้มีพื้นที่เพียงพอและเหมาะสมต่อการงานเพื่อให้บริการประชาชน ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีแรงจูงใจในการทำงานของ Herzberg (1959) ในด้านปัจจัยสุขวิทยา คือ ปัจจัยที่เป็นข้อกำหนดเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความไม่พอใจในการทำงาน (แต่ไม่ใช่ปัจจัยจูงใจ) โดยปัจจัยหนึ่งที่สำคัญคือ ปัจจัยด้านสภาพการทำงาน (Working Condition) หมายถึง สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในที่ทำงาน เช่น บรรยากาศในการทำงาน สถานที่ทำงาน อากาศที่ดี ไม่มีเสียงดังรบกวน และการจัดให้มีอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้สำนักงานที่มีเพียงพอเหมาะสมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้พนักงานได้รับความสะดวกในการทำงานเพื่อให้เกิดผลสำเร็จและการให้บริการที่ดีต่อประชาชนในชุมชนท้องถิ่น

5. ความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ในมิติด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า ข้าราชการและพนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ เห็นว่าผู้บริหารได้เปิดโอกาสให้บุคลากรได้พัฒนาตนเองโดยการอบรม และศึกษาดูงานเพื่อนำมาพัฒนางาน การทำงานในองค์การได้รับการยอมรับจากสังคมและบุคลากรมีความภาคภูมิใจ เป็นงานที่มีความก้าวหน้าและมั่นคงในอาชีพ ซึ่งการดำเนินการในลักษณะดังกล่าวนี้เป็นไปตามทฤษฎีการเสริมสร้างแรงจูงใจของ Barnard (1986) และสมพงษ์ เกษมสิน (2523) ที่อธิบายถึงสิ่งจูงใจที่หน่วยงานสามารถนำมาใช้ในการเสริมสร้างแรงจูงใจได้แก่ สิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุ ได้แก่ เงินหรือสิ่งของหรือสภาวะทางกายภาพที่ให้แก่ผู้ปฏิบัติงานเป็นการตอบแทน สิ่งจูงใจที่ไม่ใช่วัตถุ ได้แก่ โอกาสในการปฏิบัติงาน การได้รับเชิดชูเกียรติ การได้รับตำแหน่งที่สูงขึ้น เป็นต้น สิ่งจูงใจทางสภาพทางกายภาพ เช่น การปรับปรุงสภาพแวดล้อมในสถานที่ทำงาน เครื่องมืออุปกรณ์ในการทำงาน เป็นต้น และผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของสุรีย์พร พิงไชย (2559) ที่พบว่า บุคลากรเห็นว่าด้านความก้าวหน้าในการทำงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้บังคับบัญชาส่งเสริมให้บุคลากรเข้าร่วมประชุมสัมมนาหรืออบรมเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์

2. ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อสอง สามารถอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

2.1 จากผลการวิจัย พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ ที่มีเพศที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฐมวงศ์ สีหาเสนา (2557) ที่ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลค่ายเนินวง ตำบลบางกะจะ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี พบว่า บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อาจกล่าวได้ว่าเพศของผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ จังหวัดสมุทรปราการที่แตกต่างกันย่อมมีแรงจูงใจและความเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน จึงส่งผลให้มีแรงจูงใจและความพึงพอใจที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นไปตามแนวคิดของ Harrell (1972) ที่อธิบายถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติ คือ ปัจจัยส่วนบุคคลในเกี่ยวกับเพศว่ามีความเกี่ยวข้องกับลักษณะงานที่ทำ ระดับความทะเยอทะยานและความต้องการทางการเงินโดยเพศหญิงมีความอดทนในงานที่ต้องการใช้ฝีมือและงานที่ต้องการความละเอียดมากกว่าเพศชาย เป็นต้น

2.2 จากผลการวิจัย พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ สุรีย์พร พงษ์ไชย (2559) ที่ศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า บุคลากรในเทศบาลตำบลสามเมือง ที่มีอายุแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามไม่แตกต่างกันเนื่องจาก การบริหารงานเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มที่โดยนำความรู้ความสามารถมาใช้ในการทำงานในแต่ละตำแหน่ง

2.3 จากผลการวิจัย พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ ที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฐมวงศ์ สีหาเสนา (2557) ที่ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลค่ายเนินวง ตำบลบางกะจะ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี พบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรขององค์การบริหารที่มีการศึกษาแตกต่างกัน และมีความรับผิดชอบงานที่มีภารกิจต่างกันจึงมีความเห็นต่อเรื่องแรงจูงใจและความพึงพอใจต่อการทำงานที่ต่างกันด้วย

2.4 จากผลการวิจัย พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ ที่มีตำแหน่งที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฐมวงศ์ สีหาเสนา (2557) ที่ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลค่ายเนินวง ตำบลบางกะจะ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี พบว่า บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อาจกล่าวได้ว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อแรงจูงใจและความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารที่แตกต่าง ทั้งนี้เป็นไปตามแนวคิดของ Harrell (1972) ที่อธิบายถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติ คือ ปัจจัยด้านลักษณะโดยอธิบายว่า ความสนใจในต้วงานโอกาส

ในการเรียนรู้ และศึกษางาน หน้าที่ความรับผิดชอบ ลักษณะงานที่มีความท้าทายสามารถสร้างความเป็นประโยชน์ต่อพนักงานและสามารถทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานได้

2.5 จากผลการวิจัย พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ ที่มีระยะการทำงานที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการวิจัยของ สุรีย์พร พงษ์ไชย (2559) ที่ศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม ไม่แตกต่างกัน

2.6 จากผลการวิจัย พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ ที่มีระดับเงินเดือนแตกต่างกัน มีความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการวิจัยของ สุรีย์พร พงษ์ไชย (2559) ที่ศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า บุคลากรที่มีอัตราเงินเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นถึงแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม ไม่แตกต่างกัน

สรุปและข้อเสนอแนะการวิจัย

การศึกษาการสำรวจความพึงพอใจและแรงจูงใจของข้าราชการที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ คณะผู้วิจัยสรุปประเด็นข้อเสนอแนะจากการศึกษา เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการสร้างแรงจูงใจ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจ และแรงจูงใจต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบล หนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ อย่างมีความสุขอย่างยั่งยืน ภายใต้นโยบาย Thailand 4.0 ดังต่อไปนี้

1. ด้านการบริหาร ควรดำเนินการดังนี้

1.1 ผู้บริหารท้องถิ่น ควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนและสื่อสารเป็นลายลักษณ์อักษรให้ข้าราชการและพนักงานได้รับทราบ และดำเนินการตามนโยบายที่ได้กำหนดไว้โดยการติดตามการดำเนินงานเป็นระยะ

1.2 เน้นการทำงานเป็นทีมและการทำงานแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ (ท้องถิ่น) กับหน่วยงานภาครัฐอื่นในพื้นที่ ภาคเอกชน (บริษัท ห้าง ร้านค้า) ภาคประชาสังคม (ชมรม สมาคม มูลนิธิต่าง ๆ) และประชาชน/ชุมชนในพื้นที่ ทั้งนี้ภาคส่วนต่าง ๆ เหล่านี้จะมีทรัพยากรและทุนทางสังคมที่เข้มแข็งแตกต่างกัน ดังนั้น การดึงภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามาร่วมบริหารงานกับหน่วยงานจะทำให้องค์การเกิดความเข้มแข็งและร่วมกันทำงานให้เกิดประสิทธิภาพและสร้างธรรมาภิบาลอีกด้วย

2. ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ควรดำเนินการดังนี้

2.1 ผู้บริหาร ควรส่งเสริมและเพิ่มศักยภาพของข้าราชการและพนักงานโดยการอบรมให้ความรู้และพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้อย่างต่อเนื่องรวมทั้งให้มีความเชี่ยวชาญในตำแหน่งงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพตอบสนองความต้องการของประชาชน ชุมชนและสังคม

2.2 ในด้านการประเมินผลงาน ผู้บริหารควรใช้หลักการประเมินผลที่เน้นผลงานเป็นหลัก (performance management) โดยยึดระบบคุณธรรมเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อบุคลากรทุกฝ่ายซึ่งจะทำให้ทุกคนสามารถทำงานเพื่อให้เกิดความทุ่มเทต่อองค์กร

3. ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ควรดำเนินการดังนี้

ด้านสวัสดิการ หน่วยงานควรกำหนดให้มีระบบและรูปแบบสวัสดิการรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเป็นการสร้างเสริมแรงจูงใจให้บุคลากรทำงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร ทั้งนี้ การเสริมสร้างแรงจูงใจในควรมี 2 ลักษณะ คือ 1) การเสริมสร้างแรงจูงใจแบบเป็นวัตถุ เช่น การประเมินผลงานที่เป็นธรรมกับทุกคนทุกฝ่าย มีหลักเกณฑ์การเลื่อนเงินเดือนและตำแหน่งที่ชัดเจน การส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น หรือในหลักสูตรที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์กร เป็นต้น และ 2) การเสริมสร้างแรงจูงใจแบบไม่ใช่วัตถุ เช่น การปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงานให้เหมาะสม การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอและเหมาะสมกับการปฏิบัติงานของงานแต่ละฝ่าย การยกย่องเชิดชูและประกาศเกียรติคุณแก่พนักงานที่มีผลการปฏิบัติงานดีเป็นเลิศ เสียสละเพื่องานราชการ การเปิดโอกาสให้ได้ทำงานในตำแหน่งที่สูงขึ้นที่จะทำให้เกิดความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เป็นต้น

4. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและเครื่องมือการดำเนินงาน องค์กรควรปรับปรุงระบบไฟฟ้า ระบบน้ำประปา และจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอและเหมาะสมต่อการทำงานของพนักงานของหน่วยงาน

บรรณานุกรม

- บุษบา เชิดชู. (2556). **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอของ จังหวัดจันทบุรี**. ปัญหาพิเศษหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปฐมวงศ์ สีหาเสนา. (2557). **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลค่ายเนินวง ตำบลบางกะจะ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิบูล ทีปะปาล (2550). **พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่**. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.
- วาสนา พัฒนานนทชัย. (2553). **ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์** สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วีรศักดิ์ เครือเทพ. (2560). **แก่นสาระการคลังท้องถิ่นไทย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพงศ์ เกษมสิน. (2523). **การบริหาร**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุรียพร พิงไชย. (2559). **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี**. สืบค้นจาก <http://dspace.spu.ac.th/handle/123456789/4598>
- อ้อมอารีย์ ยี่วาศรี. (2552). **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการปกครองที่ทำการปกครองอำเภอในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์**. สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตรศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- Harrell, T.W. (1972). **Industrial psychology**. New York: Holt Rinehart and Winston.
- Herzberg, F. (1959). **The motivation to work**. New York: Wiley.
- Maslow, A. H. (1970). **Motivation and Personality**. (2nd ed.). New York: Harper and Row.

The Study of Managerial Performance of Nongprue Subdistrict Administrative Organization in Bangplee District, Samutprakan

Received: May 18, 2019

Revised: June 18, 2019

Accepted: June 25, 2019

Sirikun Buakaew¹

Chaimongkhon Supromin²

Sarawin Chinnawong³

Wasan Limchalerm⁴

Abstract

This study aimed to 1) study the managerial performance of Nongprue Subdistrict Administrative Organization's executives in Bangplee District, Samutprakan 2) compare the level of satisfaction and motivation between government officers of Nongprue Subdistrict Administrative Organization with executives' Management classified by gender, age, education, work experience, income, and position. The Population of this study was 186 officers of Nongprue Subdistrict Administrative Organization. The data were collected by questionnaire and analyzed to test percentage, mean, standard deviation, T-test, One-way ANOWA with LSD's method by using Statistical Package for Social Sciences (SPSS).The result revealed that government officers of Nongprue Subdistrict Administrative Organization had satisfaction and motivation at high level (mean 3.94) in overall as well as in all 4 aspects; the highest was management (mean 3.96), second was human resource management (mean 3.95), third was working environment (mean 3.93) and ,fourth was government officers motivation (3.92) respectively. The comparisons from the level of satisfaction and motivation indicated that gender, education, and position related to the differences in the level of satisfaction and motivation between government officers at 0.05 confident level. The recommendation

¹ Lecturer in Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Dhonburi Rajabhat University
e-mail: sirikunbua@gmail.com

² Lecturer in Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Dhonburi Rajabhat University
e-mail: chaimongkhon.s@dru.ac.th

³ Lecturer in Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Dhonburi Rajabhat University
e-mail: thesarawin@gmail.com

⁴ Lecturer in Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Dhonburi Rajabhat University
e-mail: wlimchalerm@gmail.com

of this study was to increase managerial performance, executives should emphasize on formulating obvious policies and formal communication, provide working environment supporting team working and participation with all stakeholders, performance-oriented evaluation and motivation enhancement in several ways.

Keywords: motivation, satisfaction, Subdistrict Administrative Organization

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการบริหารองค์การทั้งภาครัฐและภาคเอกชนล้วนต้องอาศัยทรัพยากรต่าง ๆ อาทิ บุคลากร ทุน วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีและการบริหารจัดการที่ดีในการดำเนินงานขององค์การให้บรรลุวัตถุประสงค์ ปัจจัยทั้งหมดเหล่านี้ คนหรือบุคลากรถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการกำหนดนโยบายและการดำเนินงานตามนโยบายเพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในปัจจุบันมีสถานะเป็นนิติบุคคล และเป็นสถาบันทางการเมือง การบริหารและการคลังตามกฎหมายและเป็นองค์การหนึ่งที่สำคัญในการบริหารราชการแผ่นดิน มีอิสระในการทำงานภายใต้กฎหมายเพื่อจัดบริการสาธารณะให้กับประชาชนในชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ ที่มีกระจายอยู่ทั่วประเทศ (วีรศักดิ์ เครือเทพ, 2561, หน้า 31) ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน เช่น บริการสาธารณะด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการสาธารณสุขโรค เป็นต้น

ปัจจุบันองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นไทย ประกอบด้วยรูปแบบทั่วไป ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และรูปแบบพิเศษ คือ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา การดำเนินงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีกฎหมายสองฉบับในการกำหนดกรอบในการดำเนินงาน คือ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายกำหนดภารกิจขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทและกฎหมายจัดตั้งเป็นการเฉพาะของแต่ละประเภท โดยกำหนดการจัดโครงสร้างและการบริหารงาน รวมทั้งยังกำหนดอำนาจหน้าที่ บทบาทหน้าที่ของฝ่ายบริหารขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านกำหนดนโยบายที่มุ่งตอบสนองความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่ปกครอง และการให้นโยบายแก่ฝ่ายข้าราชการประจำต่อการนำนโยบายของฝ่ายบริหารไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งการบริหารจัดการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในการบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ ความพึงพอใจที่ฝ่ายข้าราชการมีต่อฝ่ายบริหาร รวมทั้งแรงจูงใจที่ฝ่ายบริหารมีให้แก่ฝ่ายข้าราชการประจำ กล่าวโดยรวมคือ ความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายข้าราชการประจำ

กระบวนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีการดำเนินการอย่างจริงจังมาตั้งแต่การประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 บัญญัติหลักการเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ พ.ศ. 2560 ก็ยังยืนยันแนวคิดและหลักการกระจายอำนาจไว้ ในหมวดที่ 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 250 บัญญัติให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ นับว่าเป็นภารกิจที่กว้างขวาง องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์การที่มีความสำคัญและใกล้ชิดกับประชาชนเป็นอย่างมาก ดังนั้น ในการบริหารงานองค์การให้ประสบความสำเร็จจะต้องมีทิศทางวัตถุประสงค์และมีเป้าหมายในการดำเนินงานที่ชัดเจน ในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายขององค์การนั้น จำเป็นจะต้องคำนึงถึง คือ ศักยภาพและความพร้อมในการปฏิบัติงานของบุคลากร ในองค์การบุคลากรขององค์การจำเป็นจะต้องมีความพร้อมในการปฏิบัติงาน และต้องร่วมใจกันดำเนินงานตาม

ภารกิจขององค์การ เพื่อสร้างการยอมรับภายในให้เกิดขึ้น และเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามทิศทางและเป้าหมายที่องค์กรกำหนดไว้ (ดารีกา ศรีพระจันทร์, 2553) สิ่งที่สำคัญนอกจากความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติงานแล้ว เรื่องขวัญกำลังใจของผู้ปฏิบัติงานก็มีความสำคัญอย่างยิ่งในการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ การสร้างแรงจูงใจ ถือเป็นสิ่งสำคัญในการปฏิบัติงาน หากผู้ปฏิบัติงานมีความพอใจและมีแรงจูงใจที่ดีย่อมมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จ ส่งผลให้มีการอุทิศตนและทุ่มเทในการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงานย่อมดีและบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์การ แต่ในทางตรงข้ามหากผู้ปฏิบัติงานไม่มีแรงจูงใจหรือขาดขวัญและกำลังใจ ไม่อุทิศตนและทุ่มเทตามที่ควรผลการปฏิบัติงาน ก็ไม่อาจบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การได้ ดังนั้น ผู้บริหารและองค์การจะต้องคำนึงถึงปัจจัยที่จะตอบสนองความต้องการของคนในองค์การเพื่อให้คนในองค์การจงรักภักดี และทุ่มเทให้กับงาน อันจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามมา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานทั้งสิ้น (พิบูล ทิปะปาล, 2550, หน้า 139)

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ เป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่งที่มีภารกิจมากมายที่จะต้องดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่อยู่ในภาระหน้าที่ความรับผิดชอบที่จะต้องดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งการจัดการหรือการบริหารองค์การต่าง ๆ จำเป็นต้องมีทรัพยากรที่เป็นปัจจัยสำคัญของการบริหารที่สำคัญ ได้แก่ คน (man) เงิน (money) วัสดุสิ่งของ (material) และการบริหารจัดการ (management) โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรมนุษย์หรือคนในองค์การ นับได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญของทุกองค์การที่จะต้องเอาใจใส่ จึงเป็นหน้าที่อันสำคัญของผู้บริหารที่จะต้องให้ความสนใจจะอย่างไรให้คนในองค์การมีความพึงพอใจและแรงจูงใจในการทำงาน ผู้บริหารจะต้องมีการสร้างขวัญกำลังใจ และแรงจูงใจ เพื่อให้คนในองค์การมีขวัญและกำลังใจในการทำงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายประสบผลสำเร็จ และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้

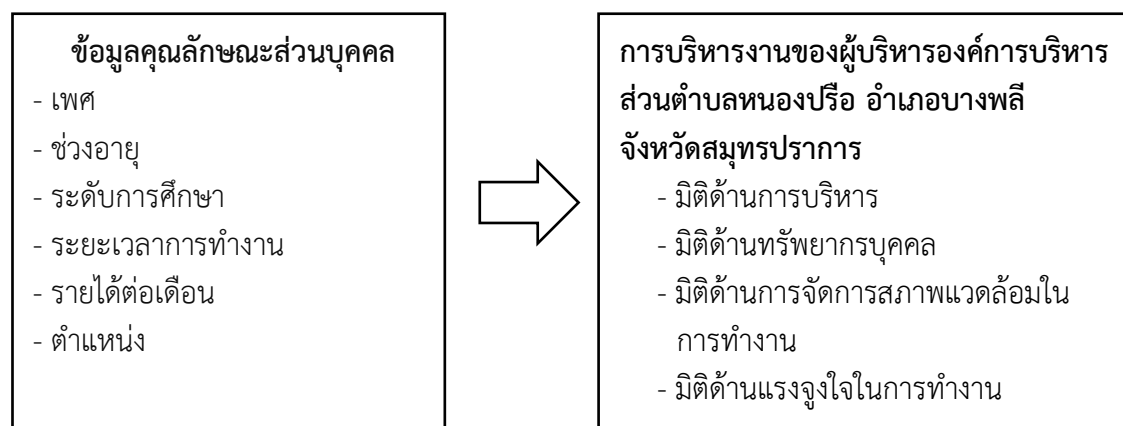
จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือจึงให้ความสำคัญในเรื่องการปฏิบัติราชการอย่างมีประสิทธิภาพครอบคลุมถึงข้าราชการซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายเพื่อรองรับยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 ที่ต้องทำงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน (Better Governance, Happier Citizens) ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล การรับฟังความคิดเห็นของข้าราชการต่อการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่น จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้ได้รับทราบความต้องการและความคิดของข้าราชการอย่างแท้จริงเกี่ยวกับความพึงพอใจและแรงจูงใจของข้าราชการต่อการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ในมิติด้านการบริหาร ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านการจัดการสภาพแวดล้อมในการทำงาน และด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงเพื่อให้ข้าราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลและก่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชนอย่างยั่งยืนสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ที่มีต่อผู้บริหารท้องถิ่น
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการต่อการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามเพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการทำงาน รายได้ต่อเดือน และตำแหน่ง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดการสำรวจความพึงพอใจและแรงจูงใจของข้าราชการต่อการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อศึกษาและวัดระดับแรงจูงใจและความพึงพอใจของข้าราชการ และพนักงานต่อการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ใน 4 มิติ ได้แก่ มิติด้านการบริหาร ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านการจัดการสภาพแวดล้อมในการทำงาน และด้านแรงจูงใจในการทำงาน ประจำปีงบประมาณ 2562

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการ พนักงานและลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ทุกส่วนราชการ จำนวน 186 คน ในปีงบประมาณ 2562 (ระหว่าง 1 ตุลาคม พ.ศ. 2561 – 31 มีนาคม พ.ศ. 2562) ประกอบด้วย พนักงานส่วนตำบล จำนวน 59 คน พนักงานจ้างตามภารกิจ 57 คน และพนักงานจ้างทั่วไป จำนวน 70 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2562)

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปได้แก่ เพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการทำงาน รายได้ต่อเดือน และตำแหน่ง ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจและแรงจูงใจของข้าราชการต่อการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่น ในมิติด้านการบริหาร ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านการจัดการสภาพแวดล้อมในการทำงาน และด้านแรงจูงใจในการทำงาน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) ให้ผู้เลือกตอบตามความคิดเห็น และความเชื่อเชิงประมาณค่า โดยมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 40 ข้อ ส่วนที่ 3 คำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นอื่น ๆ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบจำนวน 3 ท่านเพื่อตรวจสอบเนื้อหาและได้ตรวจสอบแก้ไขตามที่เสนอแนะ จากนั้นได้นำแบบสอบถามไปทดสอบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียงจำนวน 30 ชุด แล้วนำมาทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability test) ด้วยครอนบักอัลฟา (Cronbach's Alpha) ได้ค่าเท่ากับ 0.95

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ประสานงานและขอความร่วมมือกับผู้รับผิดชอบส่วนงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อเก็บข้อมูลกับข้าราชการและพนักงานที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยขอความร่วมมือจากผู้ตอบแบบสอบถาม กรอกข้อมูลส่วนตัวและระดับความพึงพอใจและแรงจูงใจของข้าราชการต่อการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่นโดยเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชาชนที่เข้ามาใช้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ
3. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามได้ทั้งหมด จำนวน 186 ฉบับ ทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ได้ทั้งสิ้น 186 ฉบับ แล้วนำไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science) จากแบบสอบถามโดยทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการหาค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)
2. วิเคราะห์หาค่าระดับความพึงพอใจและแรงจูงใจของข้าราชการต่อการบริหารงานท้องถิ่นของผู้บริหารโดยรวมและรายด้าน โดยหาค่าเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. วิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการต่อการบริหารงานของผู้บริหารส่วนตำบลหนองปรือโดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ วิเคราะห์ด้วยการทดสอบค่าที (t-test) สำหรับตัวแปรอื่น ๆ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ระยะเวลาการทำงานและระดับเงินเดือน ใช้การวิเคราะห์หาค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance: One-Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบรายคู่ (Multiple Comparison) ด้วยวิธีการของ Least Significant Difference Test : LSD

4. ส่วนข้อคำถามปลายเปิดจากแบบสอบถามได้นำมาสรุปและนำมาอภิปรายผลด้วยและวิเคราะห์แบบสอบถามที่เป็นปลายเปิด (open-ended) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาความพึงพอใจและแรงจูงใจของข้าราชการต่อการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่น สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ข้าราชการและพนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 50.50) ข้าราชการองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ ส่วนใหญ่อายุเฉลี่ยอยู่ในช่วงมีอายุอยู่ระหว่าง 21-30 ปี (ร้อยละ 41.90) มีระดับการศึกษาส่วนมากระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 37.10) มีระยะเวลาในการทำงาน มีระยะเวลาในการทำงาน 1 - 5 ปี (ร้อยละ 51.00) มีรายได้ต่อเดือนต่อเดือนน้อยกว่า 15,000 บาท (ร้อยละ 65.10) และส่วนใหญ่มีตำแหน่งพนักงานจ้างทั่วไป (คิดเป็นร้อยละ 37.60)

ข้าราชการและพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือมีระดับคะแนนความพึงพอใจและแรงจูงใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ข้าราชการมีความพึงพอใจและแรงจูงใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านมิติด้านการบริหาร ($\bar{X} = 3.96$) รองลงมา คือ ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ($\bar{X} = 3.95$) ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ($\bar{X} = 3.93$) และด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.92$) ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ความพึงพอใจและแรงจูงใจของข้าราชการต่อการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ

ความพึงพอใจและแรงจูงใจของข้าราชการต่อการบริหารงาน ของผู้บริหารท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ	Mean	SD	แปลผล
มิติด้านการบริหาร	3.96	0.78	มาก
มิตีการบริหารทรัพยากรบุคคล	3.95	0.74	มาก
มิติด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน	3.93	0.77	มาก
มิติด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน	3.92	0.79	มาก
รวม	3.94	0.72	มาก

2. การเปรียบเทียบความพึงพอใจและแรงจูงใจของข้าราชการต่อการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

2.1 บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือที่มีเพศที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกันที่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

2.2 บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือที่มีช่วงอายุแตกต่างกัน มีความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

2.3 บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยระดับการศึกษาอื่น ๆ มีระดับความพึงพอใจน้อยกว่าระดับ ปวช. ปริญญาตรี และปริญญาโท

2.4 บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือที่มีตำแหน่งที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยข้าราชการมีระดับความพึงพอใจมากกว่าพนักงานจ้างทั่วไป และพนักงานจ้างทั่วไปมีระดับความพึงพอใจน้อยกว่าตำแหน่งอื่น ๆ

2.5 บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือที่มีระยะการทำงานที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

2.6 บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือที่มีระดับเงินเดือนแตกต่างกัน มีความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่หนึ่ง พบว่า ความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับแรก คือ มิติด้านการบริหารงาน รองลงมาคือ ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน และด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ตามลำดับ ซึ่งสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า ข้าราชการและพนักงานเห็นว่าผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ กล้าคิด กล้าทำ ส่งเสริมและดำเนินงานตามนโยบายตามที่กำหนดไว้ในด้านบุคลากรมีการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรโดยส่งเสริมให้เข้าอบรมหาความรู้และประสบการณ์ในการทำงาน ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน มีความสะอาดเรียบร้อย เอื้อต่อการทำงาน และด้านแรงจูงใจบุคลากรมีความพึงพอใจที่ได้มีโอกาสเรียนรู้จากการอบรม การศึกษาดูงานเพื่อค้นหาวิธีการทำงานใหม่อยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ อ้อมอารีย์ ยี่วาศรี (2552) และ วาสนา พัฒนานันท์ชัย (2553) ที่พบว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรอยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตามระดับคะแนนยังอยู่ในระดับมากนั้นยังสามารถพัฒนาให้สูงขึ้นไปสู่ระดับมากที่สุดได้อีกในอนาคต

2. ความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ในมิติด้านการบริหาร อยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่า ข้าราชการและพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือเห็นว่า ผู้บริหารของหน่วยงานมีความคิดสร้างสรรค์ กล้าคิดกล้าตัดสินใจสร้างความเปลี่ยนแปลงในการบริหารงาน และส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการวางแผนงานพัฒนาท้องถิ่นรวมทั้งกำหนดให้มีกฎระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของ Harrell (1972) ที่ได้อธิบายถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติโดยกล่าวถึงปัจจัยด้านการจัดการ (Factor Controlled by Management) ในเรื่องความศรัทธาในผู้บริหารและความเข้าใจกันระหว่างผู้บริหารและพนักงาน ทั้งแนวคิดนี้อธิบายได้ว่า ความศรัทธาในความสามารถและความตั้งใจของผู้บริหารที่มีต่อหน่วยงาน จะทำให้พนักงานทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความพึงพอใจในการทำงาน

3. ความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ในมิติด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล อยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยนี้สรุปได้ว่า ข้าราชการและพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือเห็นว่า ตนเองได้รับโอกาสพัฒนาความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการทำงานจากการอบรม สัมมนาและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งผู้บริหารส่งเสริมและเปิดโอกาสให้มีความก้าวหน้าในงาน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ บุชบา เชิดชู (2556) พบว่า ข้าราชการมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในเขตอำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรีมีค่าเฉลี่ยสูงอันดับแรก คือ ด้านความสำเร็จในการทำงานของบุคคล ทั้งนี้เป็นตามทฤษฎีแรงจูงใจในการทำงานของ Herzberg (1959) ปัจจัยจูงใจในใจ เช่นการได้รับการยอมรับนับถือ ความก้าวหน้าในงาน เช่น การได้รับตำแหน่งที่สูงขึ้น การมีโอกาสได้เพิ่มพูนความรู้ และทักษะจะเป็นปัจจัยทำให้บุคลากรมีแรงจูงใจในการทำงานให้เกิดผลสำเร็จอย่างดี และปัจจัยสุขวิทยา คือ ปัจจัยที่เป็นข้อกำหนดเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความไม่พอใจในการทำงาน (แต่ไม่ใช่ปัจจัยจูงใจ) ดังเช่น ปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา เงินเดือน ความมั่นคงในการทำงาน เป็นต้น ดังนั้น ในการบริหารทรัพยากรบุคคล นั้น ผู้บริหารหน่วยงานต้องคำนึงถึงปัจจัยทั้งสองอย่างควบคู่กันไปซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี

ลำดับความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow (1970) ที่อธิบายถึงการสร้างแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรในองค์กรนั้นผู้บริหารควรจัดสวัสดิการต่าง ๆ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้บุคลากรโดยควรคำนึงถึงลำดับความต้องการขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ความต้องการด้านกายภาพ เช่น การจัดสวัสดิการเรื่องอาหาร น้ำดื่มที่จำเป็น ความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัย เช่น ความมั่นคงในด้านการงานและความมั่นคงในด้านชีวิต เป็นต้น ความต้องการทางสังคม ความต้องการได้รับการยอมรับนับถือ เช่น การเลื่อนตำแหน่ง การยกย่องเชิดชู และการประกาศเกียรติคุณให้กับบุคลากรที่เสียสละและทุ่มเทในการทำงานให้กับราชการ จนกระทั่งถึงลำดับความต้องการขั้นสุดท้าย คือ การได้บรรลุถึงศักยภาพของตนเองตามความปรารถนาซึ่งแต่ละคนอาจจะแตกต่างกันออกไป

4. ความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ในมิติด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า ข้าราชการและพนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ เห็นว่าผู้บริหารได้ดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานที่ทำงานให้เอื้อต่อการทำงาน และจัดสภาพแวดล้อมให้มีความสะอาด เรียบร้อยให้มีความพึงพอใจและเหมาะสมต่อการทำงานเพื่อให้บริการประชาชน ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีแรงจูงใจในการทำงานของ Herzberg (1959) ในด้านปัจจัยสุขวิทยา คือ ปัจจัยที่เป็นข้อกำหนดเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความไม่พอใจในการทำงาน (แต่ไม่ใช่ปัจจัยจูงใจ) โดยปัจจัยหนึ่งที่สำคัญคือ ปัจจัยด้านสภาพการทำงาน (Working Condition) หมายถึง สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในที่ทำงาน เช่น บรรยากาศในการทำงาน สถานที่ทำงาน อากาศที่ดี ไม่มีเสียงดังรบกวน และการจัดให้มีอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้สำนักงานที่มีความเหมาะสมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้พนักงานได้รับความสะดวกในการทำงานเพื่อให้เกิดผลสำเร็จและการให้บริการที่ดีต่อประชาชนในชุมชนท้องถิ่น

5. ความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ในมิติด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า ข้าราชการและพนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ เห็นว่าผู้บริหารได้เปิดโอกาสให้บุคลากรได้พัฒนาตนเองโดยการอบรม และศึกษาดูงานเพื่อนำมาพัฒนางาน การทำงานในองค์กรได้รับการยอมรับจากสังคมและบุคลากรมีความภาคภูมิใจ เป็นงานที่มีความก้าวหน้าและมั่นคงในอาชีพ ซึ่งการดำเนินการในลักษณะดังกล่าวนี้เป็นไปตามทฤษฎีการเสริมสร้างแรงจูงใจของ Barnard (1986) และสมพงษ์ เกษมสิน (2523) ที่อธิบายถึงสิ่งจูงใจที่หน่วยงานสามารถนำมาใช้ในการเสริมสร้างแรงจูงใจได้แก่ สิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุ ได้แก่ เงินหรือสิ่งของหรือสภาวะทางกายภาพที่ให้แก่ผู้ปฏิบัติงานเป็นการตอบแทน สิ่งจูงใจที่ไม่ใช่วัตถุ ได้แก่ โอกาสในการปฏิบัติงาน การได้รับเชิดชูเกียรติ การได้รับตำแหน่งที่สูงขึ้น เป็นต้น สิ่งจูงใจทางสภาพทางกายภาพ เช่น การปรับปรุงสภาพแวดล้อมในสถานที่ทำงาน เครื่องมืออุปกรณ์ในการทำงาน เป็นต้น และผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของสุรีย์พร พิงไชย (2559) ที่พบว่า บุคลากรเห็นว่าด้านความก้าวหน้าในการทำงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้บังคับบัญชาส่งเสริมให้บุคลากรเข้าร่วมประชุมสัมมนาหรืออบรมเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์

2. ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อสอง สามารถอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

2.1 จากผลการวิจัย พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ ที่มีเพศที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฐมวงศ์ สี่หาเสนา (2557) ที่ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลค่ายเนินวง ตำบลบางกะจะ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี พบว่า บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อาจกล่าวได้ว่าเพศของผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ จังหวัดสมุทรปราการที่แตกต่างกันย่อมมีแรงจูงใจและความเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน จึงส่งผลให้มีแรงจูงใจและความพึงพอใจที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นไปตามแนวคิดของ Harrell (1972) ที่อธิบายถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติ คือ ปัจจัยส่วนบุคคลในเกี่ยวกับเพศที่มีความเกี่ยวข้องกับลักษณะงานที่ทำ ระดับความทะเยอทะยานและความต้องการทางการเงินโดยเพศหญิงมีความอดทนในงานที่ต้องการใช้ฝีมือและงานที่ต้องการความละเอียดมากกว่าเพศชาย เป็นต้น

2.2 จากผลการวิจัย พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ สุรีย์พร พงษ์ไชย (2559) ที่ศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า บุคลากรในเทศบาลตำบลสามเมือง ที่มีอายุแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามไม่แตกต่างกันเนื่องจาก การบริหารงานเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มที่โดยนำความรู้ความสามารถมาใช้ในการทำงานในแต่ละตำแหน่ง

2.3 จากผลการวิจัย พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ ที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฐมวงศ์ สี่หาเสนา (2557) ที่ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลค่ายเนินวง ตำบลบางกะจะ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี พบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรขององค์การบริหารที่มีการศึกษาแตกต่างกัน และมีความรับผิดชอบงานที่มีภารกิจต่างกันจึงมีความเห็นต่อเรื่องแรงจูงใจและความพึงพอใจต่อการทำงานที่ต่างกันด้วย

2.4 จากผลการวิจัย พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ ที่มีตำแหน่งที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฐมวงศ์ สี่หาเสนา (2557) ที่ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลค่ายเนินวง ตำบลบางกะจะ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี พบว่า บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อาจกล่าวได้ว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อแรงจูงใจและความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารที่แตกต่าง ทั้งนี้เป็นไปตามแนวคิดของ Harrell (1972) ที่อธิบายถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติ คือ ปัจจัยด้านลักษณะโดยอธิบายว่า ความสนใจในตัวเองงานโอกาส

ในการเรียนรู้ และศึกษางาน หน้าที่ความรับผิดชอบ ลักษณะงานที่มีความท้าทายสามารถสร้างความเป็นประโยชน์ต่อพนักงานและสามารถทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานได้

2.5 จากผลการวิจัย พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ ที่มีระยะการทำงานที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการวิจัยของ สุรีย์พร พงษ์ไชย (2559) ที่ศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม ไม่แตกต่างกัน

2.6 จากผลการวิจัย พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ ที่มีระดับเงินเดือนแตกต่างกัน มีความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการวิจัยของ สุรีย์พร พงษ์ไชย (2559) ที่ศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า บุคลากรที่มีอัตราเงินเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นถึงแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม ไม่แตกต่างกัน

สรุปและข้อเสนอแนะการวิจัย

การศึกษาการสำรวจความพึงพอใจและแรงจูงใจของข้าราชการที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ คณะผู้วิจัยสรุปประเด็นข้อเสนอแนะจากการศึกษา เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการสร้างแรงจูงใจ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจ และแรงจูงใจต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบล หนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ อย่างมีความสุขอย่างยั่งยืน ภายใต้นโยบาย Thailand 4.0 ดังต่อไปนี้

1. ด้านการบริหาร ควรดำเนินการดังนี้

1.1 ผู้บริหารท้องถิ่น ควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนและสื่อสารเป็นลายลักษณ์อักษรให้ข้าราชการและพนักงานได้รับทราบ และดำเนินการตามนโยบายที่ได้กำหนดไว้โดยการติดตามการดำเนินงานเป็นระยะ

1.2 เน้นการทำงานเป็นทีมและการทำงานแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ (ท้องถิ่น) กับหน่วยงานภาครัฐอื่นในพื้นที่ ภาคเอกชน (บริษัท ห้าง ร้านค้า) ภาคประชาสังคม (ชมรม สมาคม มูลนิธิต่าง ๆ) และประชาชน/ชุมชนในพื้นที่ ทั้งนี้ภาคส่วนต่าง ๆ เหล่านี้จะมีทรัพยากรและทุนทางสังคมที่เข้มแข็งแตกต่างกัน ดังนั้น การดึงภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามาร่วมบริหารงานกับหน่วยงานจะทำให้องค์การเกิดความเข้มแข็งและร่วมกันทำงานให้เกิดประสิทธิภาพและสร้างธรรมาภิบาลอีกด้วย

2. ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ควรดำเนินการดังนี้

2.1 ผู้บริหาร ควรส่งเสริมและเพิ่มศักยภาพของข้าราชการและพนักงานโดยการอบรมให้ความรู้และพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้อย่างต่อเนื่องรวมทั้งให้มีความเชี่ยวชาญในตำแหน่งงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพตอบสนองความต้องการของประชาชน ชุมชนและสังคม

2.2 ในด้านการประเมินผลงาน ผู้บริหารควรใช้หลักการประเมินผลที่เน้นผลงานเป็นหลัก (performance management) โดยยึดระบบคุณธรรมเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อบุคลากรทุกฝ่ายซึ่งจะทำให้ทุกคนสามารถทำงานเพื่อให้เกิดความทุ่มเทต่อองค์กร

3. ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ควรดำเนินการดังนี้

ด้านสวัสดิการ หน่วยงานควรกำหนดให้มีระบบและรูปแบบสวัสดิการรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเป็นการสร้างเสริมแรงจูงใจให้บุคลากรทำงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร ทั้งนี้ การเสริมสร้างแรงจูงใจในควรมี 2 ลักษณะ คือ 1) การเสริมสร้างแรงจูงใจแบบเป็นวัตถุ เช่น การประเมินผลงานที่เป็นธรรมกับทุกคนทุกฝ่าย มีหลักเกณฑ์การเลื่อนเงินเดือนและตำแหน่งที่ชัดเจน การส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น หรือในหลักสูตรที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์กร เป็นต้น และ 2) การเสริมสร้างแรงจูงใจแบบไม่ใช่วัตถุ เช่น การปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงานให้เหมาะสม การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอและเหมาะสมกับการปฏิบัติภารกิจของงานแต่ละฝ่าย การยกย่องเชิดชูและประกาศเกียรติคุณแก่พนักงานที่มีผลการปฏิบัติงานดีเป็นเลิศ เสียสละเพื่องานราชการ การเปิดโอกาสให้ได้ทำงานในตำแหน่งที่สูงขึ้นที่จะทำให้เกิดความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เป็นต้น

4. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและเครื่องมือการดำเนินงาน องค์กรควรปรับปรุงระบบไฟฟ้า ระบบน้ำประปา และจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอและเหมาะสมต่อการทำงานของพนักงานของหน่วยงาน

บรรณานุกรม

- บุษบา เชิดชู. (2556). **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอของ จังหวัดจันทบุรี**. ปัญหาพิเศษหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปฐมวงศ์ สีหาเสนา. (2557). **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลค่ายเนินวง ตำบลบางกะจะ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิบูล ทีปะปาล (2550). **พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่**. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.
- วาสนา พัฒนานนทชัย. (2553). **ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์** สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วีรศักดิ์ เครือเทพ. (2560). **แก่นสาระการคลังท้องถิ่นไทย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพงศ์ เกษมสิน. (2523). **การบริหาร**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุรียพร พิงไชย. (2559). **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี**. สืบค้นจาก <http://dspace.spu.ac.th/handle/123456789/4598>
- อ้อมอารีย์ ยี่วาศรี. (2552). **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการปกครองที่ทำการปกครองอำเภอในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์**. สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตรศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- Harrell, T.W. (1972). **Industrial psychology**. New York: Holt Rinehart and Winston.
- Herzberg, F. (1959). **The motivation to work**. New York: Wiley.
- Maslow, A. H. (1970). **Motivation and Personality**. (2nd ed.). New York: Harper and Row.

ถ้อยคำนัยผกผันในหนังสือพิมพ์ :
บทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1

Verbal Irony in Newspapers: King Vajiravudh's
Literary Work during the First World War

วันที่รับบทความ: 29 กันยายน 2561

วันที่แก้ไขบทความ: 18 มิถุนายน 2562

วันที่ตอบรับบทความ: 19 มิถุนายน 2562

นิกร สังขศิริ¹

สิริวรรณ นันทจันทุล²

สุริย์รัตน์ บำรุงสุข³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ลักษณะถ้อยคำนัยผกผันที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ บทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 โดยศึกษาจาก บทพระราชนิพนธ์ จำนวน 23 องค์ ที่ทรงพระกรุณาพระราชทานไปพิมพ์ลงในหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ระหว่างเดือนกรกฎาคม พุทธศักราช 2460 จนถึงเดือนตุลาคม พุทธศักราช 2462 โดยใช้กรอบแนวคิด ถ้อยคำนัยผกผัน ของ ฌ็อง-ฟร็องซัว ปาทริส (2556) ผลการศึกษาพบว่า มีการใช้ถ้อยคำนัยผกผันใน หนังสือพิมพ์ บทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 จำนวน 68 ถ้อยคำ แบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) การใช้ถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งกับถ้อยคำ ไกล่เคียงกัน จำนวน 38 ถ้อยคำ ซึ่งปรากฏมากที่สุด 2) การใช้ถ้อยคำแบบเสียงสะท้อนกลับ จำนวน 17 ถ้อยคำ 3) การกล่าวเน้นให้เกินจริง จำนวน 9 ถ้อยคำ และ 4) การกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่ สมเหตุสมผล จำนวน 4 ถ้อยคำ

คำสำคัญ: ถ้อยคำนัยผกผัน หนังสือพิมพ์ สงครามโลกครั้งที่ 1 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

e-mail: nikorn.bpi@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร., ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

e-mail: fhumswng@ku.ac.th

³ อาจารย์ ดร., ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

e-mail: fhumsmrs@ku.ac.th

Verbal Irony in Newspapers: King Vajiravudh's Literary Work during the First World War

Received: September 29, 2018

Revised: June 18, 2019

Accepted: June 19, 2019

Nikorn Sangkhasiri¹

Siriwan Nantachantoon²

Sureerat Bumrungsuk³

Abstract

The purpose of this study was to analyze the verbal irony in newspapers composed by King Vajiravudh (King Rama VI) of Siam during the First World War. This study collected twenty-three articles from newspapers and journals between July 1917 to October 1919 using irony verbal framework of Nattaphon Panphothong (2013). The result indicated that King Vajiravudh used verbal irony in his articles during the war a total of sixty-eight times, which could be categorized by characteristics into 4 groups, namely; 1) contradictory adjacent expressions thirty-eight times that was the most frequently used by King Vajiravudh, 2) echoic irony seventeen times, 3) over exaggerate expressions nine times, and 4) irrational expressions four times.

Keywords: verbal irony, newspaper, World War I, King Vajiravudh

¹ Graduate student, Department of Thai Language Faculty of Humanities Kasetsart University
e-mail: nikorn.bpi@gmail.com

² Associate Professor, Department of Thai Language Faculty of Humanities Kasetsart University
e-mail: fhumswn@ku.ac.th

³ Lecturer, Department of Thai Language Faculty of Humanities Kasetsart University
e-mail: fhumsrms@ku.ac.th

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 6 เมื่อทรงครองสิริราชสมบัติได้เพียง 3 ปีเศษ เกิดเหตุการณ์สำคัญของโลก คือ สงครามโลกครั้งที่ 1 (The First World War) ระหว่างปีพุทธศักราช 2457 – 2461 (1914 – 1918) แต่การสงครามในระยะแรกเกิดขึ้นกระทบเฉพาะพื้นที่ทวีปยุโรป ยังไม่กระทบถึงทวีปเอเชียรวมถึงประเทศสยาม จึงทรงประกาศให้สยามดำรงสถานะเป็นกลาง (Neutral) (สเตฟาน เฮลล์, 2560, หน้า 25-28) เมื่อสงครามดำเนินไปได้ระยะหนึ่ง ทรงพิจารณาจากเหตุปัจจัยต่าง ๆ เช่น สถานการณ์สงคราม ประโยชน์ที่ประเทศจะได้รับหากเข้าสู่สงคราม ทรงเห็นว่าการคงสถานะ ความเป็นกลางของสยาม ไม่เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติ และทรงมั่นพระราชหฤทัยมาโดยตลอดตั้งแต่เริ่มสงครามแล้วว่า ฝ่ายสัมพันธมิตรจะเป็นฝ่ายมีชัยชนะ (ธนากรอมสิน, 2545ก, หน้า 87) จึงทรงนำประเทศสยามเข้าร่วมฝ่ายสัมพันธมิตร และประกาศสงครามกับฝ่ายมหาอำนาจกลาง ตามประกาศกระแสพระบรมราชโองการว่าด้วยการสงครามเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม พุทธศักราช 2460 (ราชกิจจานุเบกษา, 2460, หน้า 333-340)

พระปรีชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวอีกประการหนึ่ง คือ การพระราชนิพนธ์ ทรงพระราชนิพนธ์บทความ บทพระราชวิจารณ์และบทความแปลจากหนังสือพิมพ์ต่างประเทศ พระราชทานไปลงตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ภาษาไทย เช่น หนังสือพิมพ์ “ไทย” “กรุงเทพเดลิเมล์” รวมทั้งวารสารต่าง ๆ เช่น “สมุทรสาร” และ “ดุสิตสมิต” โดยเฉพาะในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 ได้ทรงพระราชนิพนธ์บทความลงตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์และวารสารต่าง ๆ เป็นจำนวน 117 องค์

จุดมุ่งหมายสำคัญคือ การสื่อสารระหว่างแนวพระราชดำริที่เกี่ยวกับการสงครามกับประชาชนในประเทศ ช่องทางการสื่อสารที่มีราคาถูกและสามารถเข้าถึงได้ง่าย คือ หนังสือพิมพ์ เพราะหนังสือพิมพ์เป็นเครื่องมือสำคัญที่ทรงสื่อสารระหว่างพระองค์กับประชาชน เพื่อเป็นวิทยาทาน และเปิดพื้นที่ให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นผ่านทางหนังสือพิมพ์ แม้จะมีผู้คิดเห็นขัดแย้งแตกต่าง ก็โปรดให้วิพากษ์วิจารณ์ด้วยเหตุผล และไม่ทรงถือโทษแต่ประการใด (ธนากรอมสิน, 2545ข, หน้า 99)

เนื่องด้วยการสื่อสารผ่านหนังสือพิมพ์ นอกจากเป็นช่องทางสำหรับถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารแล้ว ก็เป็นพื้นที่แสดงลีลาและกลวิธีทางภาษา เพื่อสร้างความน่าสนใจให้เนื้อหา หรือสร้างลักษณะเฉพาะให้ผู้อ่านสนใจติดตาม พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงใช้กลวิธีที่เป็นเอกลักษณ์วิธีหนึ่งคือ การใช้ถ้อยคำนัยผกผัน (verbal irony) คือ เป็นการใช้ถ้อยคำที่มีความหมายตรงกันข้ามกับความหมายตามรูป โดยความหมายตามรูปจะเป็นความหมายบวก แต่ความหมายที่สื่อจะเป็นความหมายลบ (ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556, หน้า 117-119) ขณะที่ จันทิมา อังคพนิชกิจ (2561, หน้า 210) กล่าวว่า เป็นกลวิธีทางภาษาที่ต้องการนำเสนอข้อมูลโดยกล่าวถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้มีความหมายไปอีกทางหนึ่ง หรือทางตรงกันข้าม เรียกว่า การประชดประชัน หรือบางตำราเรียกว่า การย้อนแย้ง ในการศึกษาครั้งนี้ใช้นิยามและกรอบแนวคิดของ ณัฐพร พานโพธิ์ทอง (2556) พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงใช้ถ้อยคำนัยผกผันหลายแห่งในบทความหนังสือพิมพ์ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ไม่ต้องการเหี้ย – ผู้เขียน รามจิตติ (พระนามแฝง)

“...บางคนเกลียดเหี้ย แต่กินไข่ของมันได้. สินค้าของอ้ายฮั่นเปรียบเหมือนไข่ของมัน. คือถึงเราเกลียดฮั่นจะให้สินค้าของมันก็ได้ไม่ใช่ฤ? ข้าพเจ้าเห็นว่าผิดกัน. เรากินไข่เหี้ยไม่ได้ต้องพบกับตัวเหี้ยด้วยเลย, แต่ถ้าจะต้องการสินค้าของอ้ายฮั่น เราต้องพบปะกับมันด้วย. และวิถีค้าขายของเยอรมันนั้น มีโทษเป็นพิษร้ายราวยาเมา, ซึ่งใครได้ถูกเข้าแล้วมักติดใจ ทำให้มัวเมาจนเป็นผลร้ายอนเอนอนันต์. เยอรมันล่อซื้อด้วยวิธีขายเชื่อ ยอมให้ติดเงินไว้มาก ๆ จนผู้ซื้อตกไปเป็นข้าโดยไม่รู้สำนึกตัว, เมื่อรู้สึกขึ้นแล้วก็สิ้นไม่เข้าคายไม่ออก.

ไทยเราได้เจ็บมาแล้วควรจะจำ, และไม่ควรหวังว่าลัทธิชาติฮั่นจะกลับร้ายกลายเป็นดีในชั่วอายุของเรา, เพราะฉะนั้น ไม่ควรปรารถนาให้มันมาเหยียบเมืองเร่อีกเลย.”

(ดุสิตสมิต ฉบับที่ 16 วันที่ 29 มีนาคม 2461)

จากตัวอย่าง หากไม่นับการใช้คำว่า เหี้ย ซึ่งกลายเป็นคำบริภาษในสมัยปัจจุบัน (ศิริพจน์ เหล่ามานะเจริญ, 2560) จากตัวอย่างถ้อยคำที่ขีดเส้นใต้คือถ้อยคำนัยผกผัน 1) “บางคนเกลียดเหี้ย แต่กินไข่ของมันได้” และ 2) “สินค้าของอ้ายฮั่นเปรียบเหมือนไข่ของมัน, คือถึงเราเกลียดฮั่นจะให้สินค้าของมันก็ได้ไม่ใช่ฤ?” ถ้อยคำทั้งสองนี้ เป็นถ้อยคำที่ความหมายด้านบวก ขณะที่ถ้อยคำต่อมาคือ 3) “เรากินไข่เหี้ยไม่ได้ต้องพบกับตัวเหี้ยด้วยเลย” และ 4) “แต่ถ้าจะต้องการสินค้าของอ้ายฮั่น เราต้องพบปะกับมันด้วย.” หากพิจารณาตามรูปถ้อยคำแล้ว เป็นการบอกกล่าวให้ทำ หมายถึง ถ้าซื้อสินค้าก็ต้องพบกับผู้ขาย คือ พวกฮั่น แต่เมื่อพิจารณาจากบริบท ทำให้ทราบว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มิได้มีพระราชประสงค์ให้ไปพบผู้ขายสินค้า แต่สื่อว่า เรากินไข่เหี้ยยังเสี่ยงไม่ต้องเจอตัวเหี้ยได้ แต่ถ้าต้องการสินค้าพวกฮั่นแล้ว แม้ไม่อยากพบปะก็เสี่ยงไม่ได้ ซึ่งแย่กว่าการเสี่ยงเจอตัวเหี้ยเสียอีก ต่อมา 5) “ไทยเราได้เจ็บมาแล้วควรจะจำ” เป็นถ้อยคำนัยผกผัน เพราะที่จริงแล้ว ประเทศไทยเจ็บไม่ได้ จึงเป็นถ้อยคำนัยผกผันที่กล่าวเน้นเกินความเป็นจริง อีกประการหนึ่ง หากพิจารณาว่า ‘ไทย’ ในที่นี้หมายถึง คนไทย ก็ยังถือว่าเป็นถ้อยคำนัยผกผันที่กล่าวเน้นเกินความเป็นจริง เพราะมิได้หมายถึงว่าคนไทยทุกคนเจ็บซ้ำด้วยวิธีการค้าขายแบบเยอรมันทุกคน อาจเจ็บซ้ำการค้าขายด้วยวิธีนี้จากชาติอื่นหรือชาติเดียวกันก็ได้ 6) “ไม่ควรหวังว่าลัทธิชาติฮั่นจะกลับร้ายกลายเป็นดีในชั่วอายุของเรา” หากพิจารณาตามรูปถ้อยคำหมายถึง ลัทธิชาติฮั่นต้องใช้ระยะเวลานานอย่างน้อยหนึ่งชั่วอายุคน จึงจะกลับร้ายกลายเป็นดี แต่ที่จริงแล้วต้องการสื่อว่า การหวังให้กลับเนื้อกลับตัวได้นั้น ไม่มีโอกาสเลย และ 7) “ไม่ควรปรารถนาให้มันมาเหยียบเมืองเร่อีกเลย” หากพิจารณาตามรูปถ้อยคำแล้ว หมายถึง ไม่ควรให้เยอรมันมาเข้าเมืองเร่อีกเลย ที่จริงแล้วสื่อความหมายอย่างหนักแน่นว่า ไม่ต้องการให้พวกฮั่น คือ เยอรมัน กลับเข้ามาหรืออาศัยในประเทศไทยอีกเลย จากตัวอย่างเป็นบางส่วนของบทความในหนังสือพิมพ์ดุสิตสมิต ปรากฏถ้อยคำนัยผกผัน 7 ถ้อยคำ พบ 2 ลักษณะ คือ 1) ถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งกับถ้อยคำใกล้เคียงกัน และ 2) กล่าวเน้นให้เกินจริง

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ถ้อยคำนัยผกผัน เช่น งานวิจัยเรื่อง ถ้อยคำแสดงนัยผกผันในการแสดงเดี่ยวไมโครโฟนครั้งที่ 7 – 10 ของอุดม แต่วาณิช ของ อรกัญญา อนันต์ทรัพย์สุข (2559) พบว่า การใช้ถ้อยคำผกผันของอุดม แต่วาณิช แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ ชนิดของถ้อยคำที่พิจารณาตามลักษณะ

พบจำนวน 4 กลุ่ม ที่พบมากที่สุดคือ การใช้ถ้อยคำที่ไม่สมเหตุสมผลหรือเป็นไปได้ อีกชนิดหนึ่งคือ ชนิดของถ้อยคำที่พิจารณาตามมุมมองวิจารณ์ พบว่าใช้ถ้อยคำละเมิดความจริงใจของเงื่อนไขเพื่อแนะนำความหมายนัยผกผัน จำนวน 11 วิจารณ์ ที่พบมากที่สุดคือ วิจารณ์การถาม ขณะที่งานวิจัยของ รัมภ์รดา กองช้าง (2560) ศึกษาเรื่อง กลวิธีการตอบถ้อยคำนัยผกผันในภาษาไทย: กรณีศึกษาที่คู่สนทนา มีสถานภาพเท่ากัน โดยแบ่งการใช้ถ้อยคำนัยผกผัน 2 ประเภท คือ 1) การใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชัน กับ 2) การใช้ถ้อยคำในผกผันแบบหยอกล้อ กรณีละ 5 สถานการณ์ พบว่า การตอบถ้อยคำผกผัน ในภาษาไทยมี 3 รูปแบบ คือ 1) ตอบคู่สนทนาโดยใช้ถ้อยคำนัยผกผัน 2) ตอบคู่สนทนาโดยใช้วิธีอื่น และ 3) ไม่ตอบคู่สนทนา

วิทยานิพนธ์ทั้งสองเรื่อง มุ่งเน้นศึกษาการใช้ถ้อยคำนัยผกผันในการสนทนา ยังไม่มีการศึกษา การใช้ถ้อยคำนัยผกผันในสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ ผู้วิจัยจึงสนใจถ้อยคำนัยผกผันที่ปรากฏ ในหนังสือพิมพ์ ช่วงที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงประกาศสงครามเข้ากับ ฝ่ายสัมพันธมิตร ประเทศสยามเปลี่ยนจากสถานะเป็นกลาง เป็นศัตรูอย่างเป็นทางการกับฝ่ายมหาอำนาจ กลาง ว่ามีลักษณะอย่างไรบ้าง และอภิปรายผลว่าเหตุใดจึงทรงเลือกใช้ถ้อยคำนัยผกผันเป็นกลวิธีทาง ภาษาในบทความหนังสือพิมพ์ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 ภายหลังจากที่สยามเข้าร่วมฝ่ายสัมพันธมิตร จนกระทั่งได้รับชัยชนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์การใช้ถ้อยคำนัยผกผันที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ บทพระราชนิพนธ์ใน พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ พระราชนิพนธ์ที่เป็นบทความภาษาไทย ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จำนวน 117 องค์ ที่ทรงพระกรุณาพระราชทานไปพิมพ์ลงในหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ระหว่างเดือนมกราคม พุทธศักราช 2457 (ค.ศ. 1914) ซึ่งเป็นปีเริ่มต้นสงครามโลกครั้งที่ 1 ถึงเดือน ตุลาคม พุทธศักราช 2462 (ค.ศ. 1919) ซึ่งเป็นเดือนที่ฝ่ายสัมพันธมิตรมีชัยชนะ และกองทหารอาสา เดินทางกลับถึงประเทศสยาม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นพระราชนิพนธ์ที่เป็นบทความภาษาไทย ของพระบาท สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จำนวน 23 องค์ ที่ทรงพระกรุณาพระราชทานไปพิมพ์ลงในหนังสือพิมพ์ ต่าง ๆ ระหว่างเดือนกรกฎาคม พุทธศักราช 2460 (ค.ศ. 1917) ซึ่งเป็นเดือนที่สยามประกาศสงครามกับ ฝ่ายมหาอำนาจกลาง (เยอรมนี ออสเตรีย-ฮังการี และตุรกี) จนถึงเดือนตุลาคม พุทธศักราช 2462 (ค.ศ. 1919) ซึ่งเป็นเดือนที่ฝ่ายสัมพันธมิตรมีชัยชนะ และกองทหารอาสาเดินทางกลับถึงประเทศสยาม เนื่องจากเป็นช่วงที่สยามเปลี่ยนแปลงสถานะจากประเทศเป็นกลาง เป็นประเทศคู่สงครามกับฝ่าย มหาอำนาจกลาง

สำหรับบทความพระราชนิพนธ์ที่พระราชทานให้ตีพิมพ์ลงในหนังสือพิมพ์และวารสารต่าง ๆ จำนวน 23 องค์ ผู้วิจัยได้พิมพ์รูปภาพตามต้นฉบับเดิม

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับถ้อยคำนัยผกผัน สยามกับสงครามโลกครั้งที่ 1 และพระราชนิพนธ์ในหนังสือพิมพ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

2.2 รวบรวมบทความพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาพระราชทานไปพิมพ์ลงในหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ระหว่างเดือนกรกฎาคม คริสตศักราช 1917 ซึ่งเป็นเดือนที่สยามประกาศสงครามกับฝ่ายมหาอำนาจกลาง จนถึงเดือนตุลาคม คริสตศักราช 1918 ซึ่งเป็นเดือนที่ฝ่ายสัมพันธมิตรมีชัยชนะ และกองทหารอาสาเดินทางกลับถึงประเทศสยาม โดยสืบค้นจากเอกสารต้นฉบับ ของหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร และหนังสือ 100 ปี สงครามโลกครั้งที่ 1: พระราชนิพนธ์ อันเนื่องด้วยงานพระราชสงคราม ณ ทวีปยุโรป ของมูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2560) เป็นแหล่งข้อมูลหลักในการสืบค้น

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ณัฐพร พานโพธิ์ทอง (2556, หน้า 117-119) ให้คำนิยาม ถ้อยคำนัยผกผัน ไว้ว่า

1) เป็นถ้อยคำที่หมายความว่าตรงข้ามกับความหมายตามรูป หรือตรงข้ามกับความหมายมูลบทและความหมายเป็นนัย

2) วิจารณ์กรมต่าง ๆ ที่ละเมิดเงื่อนไขความจริงใจ เช่น คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ คำแนะนำที่ไม่ต้องการให้ผู้รับสารทำตาม คำขอร้องที่ผู้ส่งสารไม่ได้ต้องการให้ผู้รับสารกระทำ

3) ถ้อยคำแบบเสียสละย้อนกลับที่แฝงทัศนคติด้านลบของผู้ส่งสาร

นอกจากนี้ ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า ถ้อยคำนัยผกผัน มีหน้าที่ 3 ประการ คือ 1) ประชดประชัน 2) สร้างอารมณ์ขัน และ 3) ลดความเครียดหรือระบายความคับข้องใจ

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ถ้อยคำนัยผกผันที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ รวมทั้งวารสารในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 ที่เป็นบทพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยใช้กรอบแนวคิดที่ ณัฐพร พานโพธิ์ทอง ได้ศึกษาไว้ ว่ามีลักษณะอย่างไร จากนั้น ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาจัดกลุ่มชนิดของถ้อยคำนัยผกผัน โดยพิจารณาตามลักษณะที่ปรากฏ นับความถี่และคิดค่าร้อยละ

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ถ้อยคำนัยผกผันที่ปรากฏในบทความหนังสือพิมพ์และวารสาร ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ปรากฏทั้งหมด 68 ถ้อยคำ จัดกลุ่มชนิดของถ้อยคำนัยผกผัน ได้ 4 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

4.1 การใช้ถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งกับถ้อยคำใกล้เคียงกัน เป็นการกล่าวถ้อยคำนัยผกผันต่อเนื่องกับการกล่าวถ้อยคำที่มีความขัดแย้งทันที เพื่อให้ทราบถ้อยคำที่กล่าวก่อนหน้านี้ต้องการสื่อความหมายตรงกันข้าม (ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556, หน้า 118) การใช้ถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้ง

กับถ้อยคำใกล้เคียงกัน ปรากฏในบทความหนังสือพิมพ์และวารสาร จำนวน 38 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 55.88 จากข้อมูลพบว่า เมื่อผู้เขียนกล่าวถ้อยคำนี้ผกผันแล้วจะใช้ถ้อยคำที่ขัดแย้งกันในถ้อยคำใกล้เคียงหรือถ้อยคำต่อกันทันที ตัวอย่าง

(1) การที่สยามเข้าสงคราม – ผู้เขียน ร.จ. (พระนามแฝง)

“... ผู้ที่ยังใจสงสัยอยู่ไม่ว่า ว่าการที่เราเข้าข้างสัมพันธมิตรคราวนี้จะเปนคุณหรือเปนโทษนั้น, จะเปนด้วยเหตุใดก็ตาม เราเห็นว่าควรปรับเปลี่ยนความคิด, เอาสมองไว้ใช้ช่วยกันคิดบ้าง ประโยชน์ชาติเราเองให้ยิ่งขึ้น ดีกว่าที่จะมัวคิดแทนอายฮั่นว่ามันจะแพ้หรือชนะอย่างไร. เชื้อเกิด, มันไม่มีตาชนะละ! แต่ถึงหากว่าพะเอินมันชนะ – ซึ่งคงเปนไปไม่ได้ – ก็ขอให้เข้าใจว่ามันคงจะไม่ไว้พวกเรา; ถึงเอะเขนใด ๆ จะตะโกนให้คอแตกว่าเอาใจช่วยมันก็ตามที, แต่ถ้ามันจะมีโอกาสเล่นงานพวกเราได้แล้ว มันคงไม่เลือกที่รักมักที่ชังเปนแน่, เพราะฉะนั้นใครอย่าหวังเอาตัวรอดเลย. ช่วยกันเอาใจช่วยให้มันฉิบหายเร็ว ๆ จะดีกว่า.” (สำเนาพระราชหัตถเลขา, 2460.)

จากตัวอย่างที่ (1) ถ้อยคำที่ผู้เขียนกล่าวขัดแย้งกันคือ “แต่ถึงหากว่าพะเอินมันชนะ” กับ “- ซึ่งคงเปนไปไม่ได้ -” ถ้อยคำทั้งสองนี้มีความหมายขัดแย้งอย่างชัดเจน เมื่อผู้อ่านเห็นถ้อยคำว่า “ซึ่งคงเปนไปไม่ได้” ย่อมหมายถึงว่า โอกาสที่ฝ่ายมหาอำนาจกลางจะบังเอิญชนะสงคราม คงเป็นไปไม่ได้ จากตัวอย่างผู้เขียนมิได้ต้องการสื่อว่าโอกาสที่ฝ่ายศัตรูยังพอมีโอกาสชนะสงคราม แต่ใช้ถ้อยคำนี้ผกผันทำหน้าที่ประชดประชันว่า ไม่ว่าอย่างไรเยอรมันก็ไม่มีทางจะชนะสงครามในครั้งนี้ได้

(2) ข้อควรขอบใจเยอรมัน! – ผู้เขียน รามจิตติ (พระนามแฝง)

“... เมื่อท่านผู้อ่านเห็นคำนำอันนี้บางทีจะทิ้ง (และข้าพเจ้าหวังใจว่าจะทิ้ง) ในการที่ข้าพเจ้าผู้ได้แสดงตนเปนผู้ที่ “แอนตี้ – เยอรมัน” ตลอดมากลับมาขอบใจเยอรมันเช่นนี้.

... ความเห็นที่ “เดลิเมล” แสดงมาเช่นนี้, ถือได้ว่าเป็นความเห็นของชาวยุโรปและอเมริกา, ซึ่งได้ตื่นขึ้นแล้วเพราะความเหี้ยมโหดอำมหิตของเยอรมันได้ปลุกขึ้น. เหตุนี้ข้าพเจ้าจึงขอบใจเยอรมัน, ในการที่ได้ช่วยปลุกคนทั่วโลกให้รู้สึกความจำเป็นแห่งการเตรียมพร้อมเพื่อป้องกันชาติ. ถ้าเยอรมันไม่ปลุกขึ้นเช่นนี้, ก็จะถูกพากันหลับไปจนฉิบหายไปตามกัน!” (สำเนาพระราชหัตถเลขา, 2460.)

จากตัวอย่างที่ (2) ถ้อยคำที่ผู้เขียนกล่าวขัดแย้งกันคือ “ข้าพเจ้าผู้ได้แสดงตนเปนผู้ที่ “แอนตี้ – เยอรมัน” ตลอดมา” กับ “กลับมาขอบใจเยอรมันเช่นนี้” ถ้อยคำทั้งสองนี้มีความหมายขัดแย้งกัน ถ้อยคำแรกผู้เขียนแสดงตน ว่าเป็นฝ่ายต่อต้านเยอรมันมาโดยตลอด แต่กลับมาขอบใจเยอรมัน ซึ่งการขอบใจควรเป็นลักษณะที่ผู้นั้นทำดีกับตน หรือทำให้เป็นที่พอใจ ในฐานะที่ผู้เขียนมีความเห็นต่อต้านเยอรมัน โดยปกติไม่อาจมีสาเหตุใดที่จะต้องขอบใจชนชาติศัตรู แต่เพราะเยอรมันใช้วิธีเหี้ยมโหดในการทำสงครามเป็นเหตุให้ประเทศอื่น ๆ ตื่นตัวและเตรียมพร้อมป้องกันชาติ ผู้เขียนใช้ถ้อยคำนี้ผกผันทำหน้าที่ประชดประชันว่า ขอบใจที่ทำอะไรไม่ดีให้ปรากฏชัดแจ้ง เพื่อที่จะได้เตรียมรับมือกับภัยอันตรายจากเยอรมันต่อไป

4.2 การกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุผล เป็นการกล่าวที่ขัดแย้งกับความเป็นจริง ผู้อ่านจะทราบได้ว่าความหมายนั้นไม่สมเหตุผลหรือเป็นไปไม่ได้เลยในความเป็นจริง (ณัฐพรพานโพธิ์ทอง, 2556, หน้า 118) การกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุผล ปรากฏในบทความหนังสือพิมพ์และวารสาร จำนวน 4 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 5.88 จากข้อมูลพบว่า ผู้เขียนใช้ทั้งรูปประโยคคำถามและรูปประโยคบอกเล่า ดังตัวอย่าง (3) ของควรนิกร – ผู้เขียน ร.จ. (พระนามแฝง)

“... เมื่อเรารู้ข่าวว่าอายเสียอันเดียวอาลาวดทำร้ายใครต่อมีใคร, ถึงแม้มันมิได้ทำร้ายตัวเราเองเราก็พลอยนึกซึ้งอายเสียอันด้วย, และถ้ามีโอกาสแล้วเราก็ต้องช่วยจับกุมหรือปราบปรามอายผู้ร้ายนั้นด้วย. ไม่ใช่ฤ? เราทำไมวิ่งไปแสดงตนเข้าข้างพวกที่พยายามจับกุมหรือปราบปรามอายเสียอันด้วยเล่า? ทำไมไม่ประกาศตน “เป็นกลาง” ระหว่างเจ้าพนักงานและพลเมืองอื่น ๆ กับอายเสียอันเล่า? ...” (สำเนาพระราชหัตถเลขา, 2460.)

จากตัวอย่างที่ (3) ผู้เขียนใช้ถ้อยคำนัยผกผันว่า “ทำไมไม่ประกาศตน “เป็นกลาง” ระหว่างเจ้าพนักงานและพลเมืองอื่น ๆ กับอายเสียอันเล่า?” เป็นการกล่าวในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุผล และใช้ถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งกับถ้อยคำใกล้เคียงกันไว้อีกว่า “เราทำไมวิ่งไปแสดงตนเข้าข้างพวกที่พยายามจับกุมหรือปราบปรามอายเสียอัน” แสดงให้เห็นว่า หากชาวบ้านประกาศตน “เป็นกลาง” ไม่ช่วยทั้งโจรและเจ้าหน้าที่ เป็นสิ่งที่กระทำได้ลำบาก ทรงเปรียบเทียบกับสถานการณ์ของประเทศสยามว่าระหว่างสงครามนี้ การเข้าร่วมกับฝ่ายสัมพันธมิตร เปรียบเหมือนการเข้าร่วมกับเจ้าพนักงานปราบปรามอายเสียอัน หมายถึง ฝ่ายมหาอำนาจกลาง การประกาศตัวเป็นกลาง ทั้งเจ้าพนักงานและโจร ไม่อาจรับประกันความปลอดภัยของชาวบ้านได้ ในที่นี้คือ ประเทศสยาม จึงเป็นการแสดงความสมเหตุผลที่สยามจะเข้าร่วมสงครามกับฝ่ายสัมพันธมิตร

(4) ความมุ่งหมายของโกเสอร์! – ผู้เขียน รามจิตติ (พระนามแฝง)

“... ส่วนข้อที่คนไทยเราบางคนยังพอใจพูดอยู่ว่า ชาวยุโรปเขามีเหตุโกรธเคืองกัน, ไทยเราไปพลอยโกรธกับเขาด้วยทำไมดังนี้. จะกล่าวเช่นนี้เพราะรู้สึอายอันไม่ตลอด, หรือเพราะได้กิน “ไส้กรอก” ของอายอันเข้าไปไว้เต็มพุงแล้ว จึงมีเมตตาจิตต่อมันจนนั้นก็ตาม, แต่เมื่อได้อ่านข้อความที่โกเสอร์พูดตามที่แปลมานี้แล้ว, ก็ควรจะแลเห็นได้แล้วว่าโกเสอร์ตั้งใจจะเอาพวกเราชาวเอเชียเป็นข้าทั้งหมด! เมื่อได้ทราบเช่นนี้แล้ว ชาวเราจะไม่โกรธเคืองอายพญาอสุรยักษะฤ? หรือจะรอให้มันมาขบเคี้ยวบุตรภรรยากินต่อหน้าเสียก่อนจึงจะรู้สำนึกตัว?” (สำเนาพระราชหัตถเลขา, 2460.)

จากตัวอย่างที่ (4) ผู้เขียนใช้ถ้อยคำนัยผกผันว่า “หรือเพราะได้กิน “ไส้กรอก” ของอายอันเข้าไปไว้เต็มพุงแล้ว จึงมีเมตตาจิตต่อมัน” กล่าวถึงสิ่งที่ไม่สมเหตุผล ประการแรก คนไทยจะมีเมตตาเพียงเพราะได้กินไส้กรอกของเยอรมันจนเต็มพุงแล้วใจอ่อนนั้น เป็นไปไม่ได้ ประการที่สอง เป็นการกล่าวเกินจริงว่า ไทยเชื่อคำพูดของเยอรมันเพียงพ้ออาหารเท่านั้น ในที่นี้ ผู้เขียนไม่ได้สื่อความหมายตามรูปถ้อยคำ แต่ใช้อาหารที่ชาวเยอรมันนิยม คือ ไส้กรอก แทนความคิดความเชื่อแบบเยอรมัน ผู้เขียนเปรียบเทียบคนที่รับความคิดความเชื่อแบบเยอรมันเป็นปริมาณมาก ก็เหมือนคนที่กินไส้กรอกเข้าไปจนเต็มพุง จึงได้เมตตาและเชื่อไปตามที่คนเยอรมันพูด

4.3 การกล่าวเน้นให้เกินจริง คือการกล่าวที่เน้นสิ่งที่กล่าวให้ดูรุนแรงหรือยกยอเกินความเป็นจริงทำให้ผู้อ่านทราบว่าการกล่าวเกินจริงนั้น ผู้เขียนใช้ถ้อยคำนัยผกผัน (ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556, หน้า 119) ลักษณะการใช้ถ้อยคำนัยผกผันนี้ ปรากฏในบทความหนังสือพิมพ์และวารสาร จำนวน 9 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 13.24 ดังตัวอย่าง

(5) ความคิดร้ายของเยอรมันในอเมริกา – ผู้เขียน รามจิตติ (พระนามแฝง)

“... ในกรุงสยามเราไม่มีใครจะรู้สึกว่ายเยอรมันสามารถที่จะคิดร้ายได้ปานใด, เพราะประการ 1 กรุงสยามเป็นประเทศน้อย, ที่เยอรมันเขาเห็นไม่สู้จะสำคัญนัก ประการ 1, กับอีกประการ 1 เยอรมันคะเนผิด คิดว่ากรุงสยามคงจะไม่บังอาจประกาศสงครามกับเขา, เขาก็จึงได้กระทำความพยายามโดยเต็มความสามารถของเขาที่จะประทุษร้ายต่อเรา. ... กับอีกประการ 1 พวกเยอรมันได้บังเกิดรู้สึกตัวขึ้นว่า พวกตนได้ทำความชั่วร้ายไว้หลายแห่งแล้วในโลก, ถ้าไม่ยับยั้งเสียบ้างที่ในกรุงสยามแล้ว ต่อไปในอนาคตก็จะมีที่ใดในโลกนี้ที่ชนชาติเยอรมันจะโผล่หัวไปได้, เพราะใคร ๆ เขาก็ชิงน้ำหน้าเสียหมด, จึงต้องทำเจียมเจียมเสียมสงบที่ในกรุงสยาม ด้วยความหวังว่าไทยเราเข้าใจผิดคิดเห็นไปว่า พวกเขาอันที่จริงเรียบร้อยปานใด, แล้วก็จะได้หลงเชื่อต่อไปในอนาคต. ...” (สำเนาพระราชหัตถเลขา, 2460.)

จากตัวอย่างที่ (5) ถ้อยคำที่ว่า “ต่อไปในอนาคตก็จะมีที่ใดในโลกนี้ที่ชนชาติเยอรมันจะโผล่หัวไปได้” ผู้เขียนใช้ถ้อยคำนัยผกผันการกล่าวเน้นให้เกินจริง เพราะไม่ว่าชาติใดจะชิงคนเยอรมันมากเท่าไรแล้ว ก็ย่อมจะมีพื้นที่ให้คนเยอรมันได้ไปอาศัยอยู่ ไม่ว่าจะเจ้าของพื้นที่นั้นจะเต็มใจหรือไม่ก็ตาม ในที่นี้ ผู้เขียนไม่ได้สื่อความหมายตามรูปถ้อยคำว่า คนเยอรมันจะไปทีใดในโลกอีกไม่ได้ แต่ใช้การกล่าวเน้นให้เกินจริง ทำหน้าที่ประชดประชันว่าคนเยอรมันถ้าทำไม่ดีก็ไม่อาจจะสู้หน้าใครในโลกได้

(6) ความคิดร้ายของเยอรมันในอเมริกา – ผู้เขียน รามจิตติ (พระนามแฝง)

“... เชื่อว่าผู้อ่านไม่เคยนึกฝันว่าเยอรมันจะชั่วช้าสามารถได้ถึงปานฉนี้ คงจะรู้สึกอือออเปนอันมาก. ในกรุงสยามนี้ เมื่อก่อนที่ได้ประกาศสงคราม ได้มีบุคคลบางคนกล่าวสรรเสริญเยินยอเยอรมันเปนอันมาก, และเมื่อหนังสือพิมพ์ไทยได้กล่าวถึงความชั่วต่าง ๆ ของเยอรมันก็ได้ถูกติเตียนมิใช่น้อย ที่หนังสือพิมพ์ไทยมิได้กล่าวใส่ความพวกอื่นให้เกินเหตุเลย, แต่ตรงกันข้ามเคยแต่ผ่อน ๆ พุดจามีให้รุนแรงเกินไปอยู่เสมอ ...” (สำเนาพระราชหัตถเลขา, 2460.)

จากตัวอย่างที่ (6) ถ้อยคำที่ว่า “เชื่อว่าผู้อ่านไม่เคยนึกฝันว่าเยอรมันจะชั่วช้าสามารถได้ถึงปานฉนี้ คงจะรู้สึกอือออเปนอันมาก” ผู้เขียนใช้ถ้อยคำนัยผกผันการกล่าวเน้นให้เกินจริง ในที่นี้ผู้เขียนไม่ได้สื่อความหมายตามรูปถ้อยคำ แต่ใช้ถ้อยคำนัยผกผันทำหน้าที่ประชดประชันว่า ที่จริงแล้วเยอรมันกระทำความผิดมากมายแล้ว แต่คนส่วนใหญ่ยังไม่ทราบ

4.4 การใช้ถ้อยคำแบบเสียงสะท้อนกลับ การใช้ถ้อยคำแบบเสียงสะท้อนกลับ เป็นการสื่อทัศนคติด้านลบ โดยการนำถ้อยคำที่บุคคลอื่นเคยกล่าวไว้หรือความคิดที่บุคคลอื่นคิดเช่นนั้นมากล่าวซ้ำ โดยเลียนแบบหรือสะท้อนกลับเชิงล้อเลียนหรือเย้ยหยัน (อรกัญญา อนันต์ทรัพย์สุข, 2559: 79)

การใช้ถ้อยคำแบบเสียงสะท้อนกลับ ปรากฏในบทความหนังสือพิมพ์และวารสาร จำนวน 17 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 25.00 ดังตัวอย่าง

(7) ความคิดร้ายของเยอรมันในอเมริกา – ผู้เขียน รามจิตติ (พระนามแฝง)

“... เชื่อว่าผู้อ่านไม่เคยนึกฝันว่าเยอรมันจะชั่วช้าสามานย์ได้ถึงปานฉะนี้ คงจะรู้สึกอือออ เป็นอันมาก. ในกรุงสยามนี้ เมื่อก่อนที่จะได้ประกาศสงคราม ได้มีบุคคลบางคนกล่าวสรรเสริญเยินยอเยอรมันเป็นอันมาก, และเมื่อหนังสือพิมพ์ไทยได้กล่าวถึงความชั่วต่าง ๆ ของเยอรมันก็ได้ถูกตีเตือนมิใช่น้อย ที่หนังสือพิมพ์ไทยมิได้กล่าวใส่ความพวกอื่นให้เกินเหตุเลย, แต่ตรงกันข้ามเคยแต่ผ่อน ๆ พุดจามิให้รุนแรงเกินไปอยู่เสมอ ...” (สำเนาพระราชหัตถเลขา, 2460.)

จากตัวอย่างที่ (7) ถ้อยคำที่ว่า “คงจะรู้สึกอือออเป็นอันมาก” ผู้เขียนจึงใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบเสียงสะท้อนกลับ แสดงทัศนคติต่อผู้อ่านว่า หากผู้อ่านทราบว่าเยอรมันทำสิ่งไม่ดีมามากเท่าใด ย่อมรู้สึกประหลาดใจ เพราะก่อนที่สยามจะเข้าร่วมสงคราม ได้มีผู้แสดงความเห็นยกย่องเยอรมัน และหากมีการกล่าวถึงสิ่งที่เยอรมันทำไม่ดี ก็มีผู้แสดงความเห็นว่าเป็นการใส่ร้ายเยอรมัน

(8) ของครุฑ - ผู้เขียน ร.จ. (พระนามแฝง)

“... เปรียบเหมือนไฟไหม้บ้านผู้ที่อยู่ใกล้เคียงหรือในหมู่บ้านเดียวกัน, ถึงแม้ไฟนั้นจะไม่มีหนทางที่จะลุกลามมาถึงบ้านของเราเอง, เราก็ก็น่าจะช่วยเพื่อนบ้านเขาดับไฟ. ก็ไฟไม่ได้ไหม้บ้านเรือนของเราและไม่ได้ลุกลามมาถึงด้วยแล้ว, เราไปช่วยเขาดับไฟบ้านอื่นทำไมเล่า? ก็เพราะเราหวังอยู่ว่า, ถ้าหากพระเอินเคราะห์ร้ายไฟไหม้บ้านเรือนของเราขึ้นเองบ้าง, เพื่อนบ้านเขาจะได้มาช่วยเราบ้าง, เช่นนี้ไม่ใช่ทุกข์นั้นนะสิ!

.... กล่าวกันด้วยทางธรรมะ, คนเรานั้นจะนั่งปนกลางระหว่างความดีกับความชั่ว, หรือระหว่างธรรมะกับอธรรมะได้ฤ? เมื่อเรารักและนับถือธรรมะแล้ว, แต่ยังไม่ขึ้นสมาคมกับผู้ที่ไร้ธรรมะหรือประพฤติปฏิบัติผิดบัณฑิตยวิสัยนั้น, จะเรียกว่าเราเป็นผู้ทรงธรรมะบริบูรณ์ได้แลฤ? ต้องตอบว่าไม่ได้เป็นแน่แท้. ... แต่เมื่อผู้หนึ่งไม่เชื่อถ้อยพียงคำเราซึ่งกล่าวด้วยความมุ่งดีแล้ว, เราจะไปขึ้นพูดให้เปลืองปากเปลือยขอให้ควายพียงทำไ? เมื่อบัณฑิตกับพาลจะเดินร่วมกันไม่ได้แล้ว, เราจะได้ร่วมทางกับพาลแล้วและเรียกตนว่าบัณฑิตด้วยได้ฤ? กันั้นนะสิ! ...” (สำเนาพระราชหัตถเลขา, 2460.)

จากตัวอย่างที่ (8) ถ้อยคำที่ว่า “กันั้นนะสิ!” ผู้เขียนแสดงทัศนคติว่า ผู้ที่กล่าวมาไม่อาจนิ่งเฉยต่อภัยอันตรายหรือสิ่งที่ไม่ถูกต้องได้ เช่น เหตุการณ์ไฟไหม้ หรือ การดักเตือนผู้ที่ประพฤติผิด ผู้เขียนใช้ถ้อยคำผกผันเพื่อทำหน้าที่ระบายนัยความคับข้องใจว่า แม้เหตุการณ์ดังกล่าวไม่ได้เกี่ยวข้องกับตนเอง แต่ถ้าการช่วยเหลือหรือดักเตือนเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ถือว่าเป็นสิ่งที่พึงกระทำ ผู้เขียนเปรียบเทียบเพื่อแสดงความชอบธรรมที่สยาม ต้องเข้าสู่สงครามแม้พื้นที่ความขัดแย้งจะอยู่ไกลจากประเทศ เพราะว่าเป็นสิ่งที่พึงกระทำ และเป็นการกระทำที่ถูกต้อง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยสรุปเป็นตารางแจกแจงความถี่การปรากฏการใช้ถ้อยคำนัยผกผันในหนังสือพิมพ์และวารสาร บทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความถี่ถ้อยคำนัยผกผันที่ปรากฏในบทความหนังสือพิมพ์และวารสาร

ลักษณะถ้อยคำนัยผกผันที่ปรากฏ	ความถี่	ร้อยละ
1. การใช้ถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งกับถ้อยคำใกล้เคียงกัน	38	55.88
2. การกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผล	4	5.88
3. การกล่าวเน้นให้เกินจริง	9	13.24
4. การใช้ถ้อยคำแบบเสียงสะท้อนกลับ	17	25.00
รวม	68	100.00

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะถ้อยคำนัยผกผันที่ปรากฏมากที่สุดในหนังสือพิมพ์บทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 คือ การใช้ถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งกับถ้อยคำใกล้เคียงกัน จำนวน 38 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 55.88 รองลงมา คือ การใช้ถ้อยคำแบบเสียงสะท้อนกลับ จำนวน 17 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 25.00 การกล่าวเน้นให้เกินจริง จำนวน 9 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 13.24 และ การกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผล จำนวน 4 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 5.88 ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ถ้อยคำนัยผกผันที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ บทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 โดยศึกษาจากบทความพระราชนิพนธ์ ที่ทรงพระกรุณาพระราชทานไปพิมพ์ลงในหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ พบว่า มีการใช้ถ้อยคำนัยผกผัน จำนวน 68 ถ้อยคำ แบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ ได้แก่ 1) การใช้ถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งกับถ้อยคำใกล้เคียงกัน จำนวน 38 ถ้อยคำ ซึ่งปรากฏมากที่สุด 2) การใช้ถ้อยคำแบบเสียงสะท้อนกลับ จำนวน 17 ถ้อยคำ 3) การกล่าวเน้นให้เกินจริง จำนวน 9 ถ้อยคำ และ 4) การกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผล จำนวน 4 ถ้อยคำ ตามลำดับ มีลักษณะการใช้ถ้อยคำนัยผกผันสอดคล้องกับ งานวิจัยของ อรุณัญญา อนันต์ทรัพย์สุข (2559) ที่ศึกษาลักษณะถ้อยคำนัยผกผันในเดี่ยวไมโครโฟนของ อุดม แต่พานิช ปรากฏลักษณะถ้อยคำผกผันโดยพิจารณาตามลักษณะได้ 4 ลักษณะ เช่นเดียวกัน แต่การใช้ถ้อยคำนัยผกผันที่ อุดม แต่พานิช ใช้ในการเดี่ยวไมโครโฟนมากที่สุด คือ การกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผล

นอกจากนี้ ผู้วิจัย มีข้อสังเกตว่า ผู้เขียนมีจุดประสงค์ในการใช้ถ้อยคำนัยผกผัน ทำหน้าที่ประชดประชัน และทำหน้าที่ระบายความคับข้องใจ เพื่อจูงใจให้ผู้อ่านมีความเห็นคล้อยตามผู้เขียนว่าการเข้าร่วมสงครามกับฝ่ายสัมพันธมิตรของสยาม เป็นการกระทำที่ถูกต้อง ชอบธรรม และสมเหตุสมผล อีกทั้งได้แย้งว่า การยกย่องเยอรมนี ที่เป็นผู้นำฝ่ายมหาอำนาจกลาง เป็นสิ่งไม่ถูกต้อง เนื่องจากมีผู้ที่นิยมเยอรมัน และไม่เห็นด้วยกับการเข้าร่วมสงครามกับฝ่ายสัมพันธมิตรของสยาม โดยเฉพาะสหราชอาณาจักร และประเทศฝรั่งเศส เป็นประเทศที่เคยมีกรณีพิพาทกับสยามมาก่อน ขณะที่ประเทศเยอรมนีไม่เคยมีความขัดแย้งกับสยาม สอดคล้องกับ งานวิจัยของ เทพ บุญตานนท์ (2556, หน้า 6) ที่พบว่า แม้จะมีพระบรมวงศานุวงศ์ ทรงเห็นด้วยเป็นอย่างดี แต่ประชาชนและข้าราชการบางส่วน ไม่เห็นด้วย

เพราะคล้ายตามทีนักหนังสือพิมพ์ โดยเฉพาะ เขียวฮุดเส็ง ศรีบุญเรือง เขียนบทความลงหนังสือพิมพ์ สนับสนุนและยกย่องประเทศเยอรมนี และเขียนโจมตีฝ่ายสัมพันธมิตร ด้วยเหตุที่สยามเข้าร่วมฝ่าย สัมพันธมิตรแล้ว ผู้เขียนจำเป็นต้องโน้มน้าวให้ประชาชนและข้าราชการให้มีความเห็นตรงกันว่า การเลือก ฝ่ายสัมพันธมิตรเป็นสิ่งที่ถูกต้อง และหากเลือกเข้าร่วมฝ่ายมหาอำนาจกลางแล้ว ถือเป็นการตัดสินใจที่ ผิดพลาด

เมื่อเปรียบเทียบกับบทสรุปหลังจากสิ้นสุดสงคราม สยามเป็นฝ่ายชนะสงคราม มีโอกาสได้ยกเลิก สนธิสัญญาที่ไม่เป็นธรรมกับประเทศที่แพ้สงคราม และได้แก้ไขสนธิสัญญาระหว่างประเทศสัมพันธมิตร ด้วยกัน เริ่มจากสหรัฐอเมริกา จนกระทั่งสามารถเจรจากับอิตาลีเป็นประเทศสุดท้ายได้สำเร็จในเดือน สิงหาคม พุทธศักราช 2468 (1925) (ธนากรอมสิน, 2545ก, หน้า 98-100)

ข้อเสนอแนะ

- 1) ควรศึกษาเกี่ยวกับถ้อยคำนัยผกผันของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในมุมมองเชิงวิจารณ์หรือวาทกรรม ในบทความหนังสือพิมพ์และวารสาร ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1
- 2) ควรศึกษาบทความหนังสือพิมพ์และวารสารของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ตั้งแต่ช่วงเริ่มสงครามโลกครั้งที่ 1 เช่น เดลิเมล์ ดุสิตสมิต ดุสิตสมัย และสมุทสาร
- 3) ควรศึกษาถ้อยคำนัยผกผันของนักเขียนร่วมสมัย เพื่อเปรียบเทียบกลวิธีการตอบกลับระหว่าง นักเขียนในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 และศึกษาบทบาทหน้าที่ถ้อยคำนัยผกผัน

บรรณานุกรม

- จันทิมา อังคพนิกิจ. (2561). **การวิเคราะห์ข้อความ**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2556). **วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากย์ตามแนวภาษาศาสตร์**. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทพ บุญตานนท์. (2556). **พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับการสร้างภาพลักษณ์ทางทหาร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนากรอมสิน. (2545ก). **สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า: พระราชประวัติ 45 ปีของการเปลี่ยนแปลงแห่งยุคสมัย (เล่ม 1)**. กรุงเทพฯ: สไตลครีเอทีฟเฮ้าส์.
- _____. (2545ข). **สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า: บทพระราชนิพนธ์และปรัชญาชีวิต พระปรีชาญาณเลิศล้ำเกินกำหนด (เล่ม 3)**. กรุงเทพฯ: สไตลครีเอทีฟเฮ้าส์.
- มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. (2560). **100 ปี สงครามโลกครั้งที่ 1: พระราชนิพนธ์อันเนื่องด้วยงานพระราชสงคราม ณ ทวีปยุโรป เล่ม 6**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- รัมภ์รดา กองช้าง. (2560). **กลวิธีการตอบถ้อยคำนัยผกผันในภาษาไทย: กรณีศึกษาที่คู่สนทนามีสถานภาพเท่ากัน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2460). **พระบรมราชโองการ ประกาศกระแสพระบรมราชโองการว่าด้วยการสงครามซึ่งมีต่อประเทศเยอรมนีและออสเตรียฮังการี**. สืบค้นจาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2460/A/333.PDF>
- ศิริพจน์ เหล่ามานะเจริญ. (2560). **‘เหยีย’ กลายเป็นคำด่า เพราะอาการคลั่งชาติ ในลัทธิเผด็จการท่านผู้นำ**. สืบค้นจาก <http://www.museumthailand.com/topic.php?p=257>
- สเตฟาน เฮลล์ (2560). **สยามกับมหาสงครามโลกครั้งที่ 1 ประวัติศาสตร์สากล**. (จุฑามาส อรุณวรกุล, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: ริเวอร์บุ๊กส์.
- อรกัญญา อนันต์ทรัพย์สุข. (2559). **ลักษณะของถ้อยคำนัยผกผัน (verbal irony) ในการแสดงเดี่ยวไมโครโฟนครั้งที่ 7 – 10 ของอุดม แต้วพานิช**. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การวางแผนทรัพยากรมนุษย์สำหรับองค์กรในอนาคต

Human Resource Planning for Organization in The Future

วันที่รับบทความ: 30 เมษายน 2562

ศรันย์ดิษฐ์ เบญจพงศ์¹

วันที่แก้ไขบทความ: 11 มิถุนายน 2562

วันที่ตอบรับบทความ: 13 มิถุนายน 2562

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวนแนวคิด กระบวนการ กลยุทธ์ทรัพยากรมนุษย์ และเสนอแนวทางการวางแผนทรัพยากรมนุษย์สำหรับองค์กรในอนาคต จากการศึกษาสรุปได้ว่า การวางแผนทรัพยากรมนุษย์เป็นการวางแผนความต้องการคนในอนาคตเพื่อให้องค์กรสามารถใช้คนให้เกิดประโยชน์สูงสุดในอนาคต ซึ่งกระบวนการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์หลักและรอง 2) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 3) การพยากรณ์อุปสงค์ทรัพยากรมนุษย์ 4) การคาดคะเนอุปทานทรัพยากรมนุษย์ 5) เปรียบเทียบอุปสงค์กับอุปทานทรัพยากรมนุษย์ และ 6) กำหนดกลยุทธ์ทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งจำแนกเป็น 3 กลยุทธ์หลัก คือ 1) กลยุทธ์ธำรงรักษาทรัพยากรมนุษย์ 2) กลยุทธ์จัดการความขาดแคลนทรัพยากรมนุษย์ และ 3) กลยุทธ์ลดทรัพยากรมนุษย์ ข้อเสนอแนะทางวางแผนทรัพยากรมนุษย์สำหรับองค์กรในอนาคตเพื่อให้สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมโดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมขององค์กร อีกทั้งองค์กรต้องให้ความสำคัญในการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ 5 เรื่อง คือ 1) การยกระดับความสำคัญของการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ 2) พัฒนาองค์การให้เกิดประสิทธิภาพก่อนวางแผนทรัพยากรมนุษย์ 3) พัฒนานุเคราะห์ให้มีทักษะที่จำเป็นสำหรับอนาคต 4) เลือกกลยุทธ์นำเทคโนโลยีมาใช้ทดแทนกำลังคน และ 5) การสร้างสมดุลระหว่างการดึงดูด สร้าง รักษาและแสวงหานุเคราะห์ที่มีทักษะดิจิทัลเข้ามาทำงานในองค์กร

คำสำคัญ: การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ กลยุทธ์ทรัพยากรมนุษย์ องค์กรในอนาคต

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
e-mail: srundit.be@bsru.ac.th

Human Resource Planning for Organization in The Future

Received: April 30, 2019

Srundit Benjapongs¹

Revised: June 11, 2019

Accepted: June 13, 2019

Abstract

This article purpose is to review concept, process, human resource strategy and propose the human resource planning guideline for the organization in the future. From the study it can be summarize that human resource planning is the planning of future needs for the organization to be able to use their people for maximum benefit in the future by having human resource planning process which consist of 6 process that is (1) objective setting (2) environmental assessment (3) forecasting demand of human resources (4) forecasting supply of human resources (5) comparison of demand and supply of human resources (6) strategy setting which can be classified into 3 main strategy that is (1) human resource preservation strategy (2) strategy to manage human resource shortage (3) human resource reduction strategy. The proposal for human resource planning for the organization in the future which must have the ability to adapt to the changes in the environment is to implement digital technology in operation of organization activities. Organization must prioritize the human resource planning in 5 topic including (1) raising the importance of human resource planning (2) develop organization to be effective before human resource planning (3) provide personnel with the skills necessary for the future (4) focus on strategy that uses technology to replace manpower (5) create a balance between attracting, creating, maintaining and seeking personnel with digital skills to work in the organization.

Keywords : Human Resource Planning, Strategic Human Resource,
Organization in The Future

¹ Assistant Professor, Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Bansomdejchaopraya Rajabhat University
e-mail: srundit.be@bsru.ac.th

บทนำ

การวางแผนทรัพยากรมนุษย์เป็นการกำหนดแนวทางปฏิบัติงานเพื่อให้องค์กรมีหลักประกันในอนาคตสำหรับใช้ประโยชน์จากคนที่มีคุณภาพและให้มีคนในจำนวนที่เหมาะสม ในอดีตการวางแผนทรัพยากรมนุษย์อาจกระทำเพียงวางแผนให้องค์กรมีจำนวนคนเพียงพอต่อความต้องการ แต่ปัจจุบันและในอนาคต การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ต้องกระทำให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงรูปแบบขององค์การสมัยใหม่ตลอดจนตัดสินใจเลือกกลยุทธ์ทรัพยากรมนุษย์ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งประเด็นสำคัญคือต้องยอมรับว่า ปัจจุบันทุกองค์การได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่ก้าวกระโดด และเทคโนโลยีนั้นส่งผลต่อความอยู่รอดขององค์การอย่างมาก ทำให้หลายองค์การต้องเปลี่ยนรูปแบบดำเนินกิจการฉับพลัน อีกทั้งข้อเท็จจริงพบว่า หากเทคโนโลยีก้าวหน้าทันสมัยมากขึ้น แรงงานคนก็มีความจำเป็นลดลง แม้ว่าองค์การยังมีความจำเป็นต้องใช้คน แต่คุณสมบัติ ความรู้ ทักษะของคนเหล่านั้นก็จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ไม่ว่าจะเป็นด้านการผลิต บริการ หรือจัดจำหน่าย ดังนั้น การวางแผนทรัพยากรมนุษย์จึงไม่ใช่การมุ่งให้องค์กรมีจำนวนคนเพียงพอต่อความต้องการและให้คนเป็นผู้ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดังเช่นในอดีต แต่การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ต้องมุ่งให้คนสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยี และควรจะต้องสามารถผสมผสานคนเข้ากับเทคโนโลยีทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จอย่างยั่งยืน ซึ่งทั้งหมดตามที่กล่าวมา เป็นความท้าทายของงานการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ที่นักบริหารทุกองค์การจำเป็นต้องให้ความสำคัญ

แนวคิดพื้นฐานของการวางแผนทรัพยากรมนุษย์

เริ่มต้นของบทความฉบับนี้ต้องทำความเข้าใจว่า เรื่องการวางแผนทรัพยากรมนุษย์แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับชาติและระดับองค์การ โดยทั้ง 2 ระดับต่างเป็นการวางแผนเกี่ยวกับจำนวนและคุณลักษณะของคนที่เหมาะสมให้สามารถใช้ประโยชน์จากคนให้มีประสิทธิภาพ แต่การวางแผนในระดับชาติจะกระทำให้สอดคล้องกับความต้องการกำลังแรงงานสำหรับพัฒนาประเทศ สำหรับการวางแผนในระดับองค์การมีขอบเขตแคบกว่า คือมุ่งสนองตอบต่อองค์การใดองค์การหนึ่งเท่านั้น โดยบทความฉบับนี้จะเสนอเนื้อหาของการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ในระดับองค์การเท่านั้น

การบริหารทรัพยากรมนุษย์ต้องกระทำควบคู่กับการบริหารองค์การ และการบริหารทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้ตอบสนองต่อผลสำเร็จขององค์การได้นั้น จำเป็นต้องวางแผนทรัพยากรมนุษย์ (คน) ที่ถูกต้อง แม่นยำ และต้องนำแผนที่ได้ไปปฏิบัติให้บรรลุผล เพราะคนเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จขององค์การ ซึ่งหากองค์การไม่ได้เตรียมคนไว้เพียงพอ หรือความรู้และทักษะของคนปรับไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงวิธีทำงานหรือเทคโนโลยี ตลอดจนไม่สามารถเก็บรักษาคนดีคนเก่งเพื่อใช้ประโยชน์จากคนเหล่านั้นได้แล้ว ก็จะมีผลกระทบต่อความอยู่รอดขององค์การ ดังนั้น การวางแผนทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นสิ่งที่ละเลยไม่ได้สำหรับองค์การที่ต้องการประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน

การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Planning: HRP) เป็นการวางแผนเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคน (functional plan) และเป็นกิจกรรมเริ่มต้นของงานบริหารทรัพยากรมนุษย์เพราะเป็นการกำหนดแนวทางปฏิบัติงานสำหรับระบบบริหารทรัพยากรมนุษย์อื่น ๆ อาทิ ระบบสรรหา ระบบพัฒนาบุคลากร ระบบค่าตอบแทนและการให้รางวัล ระบบประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็นต้น ซึ่งเมื่อทบทวนแนวคิดการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ของนักวิชาการ ได้แก่ Huat and Torrington (1998, p. 94-97); Wilton (2016, p. 143); นิทัศน์ ศิริโชติรัตน์ (2559, หน้า 45-47); แก้วตา ผู้พัฒนาพงศ์ (2560, หน้า 26-29); มานิต ศุทธสกุล (2560, หน้า 6); กิ่งพร ทองใบ (2560, หน้า 6-7); ยุวดี ศิริทรัพย์ (2560, หน้า 7-9) สามารถสรุปว่า การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ เป็นกระบวนการพยากรณ์ความต้องการคนในอนาคตขององค์การ เพื่อเสนอกลยุทธ์เพื่อให้องค์การมีคนที่เหมาะสม ทั้งในแง่จำนวน คุณลักษณะ ตำแหน่งงาน และเวลา จุดมุ่งหมายให้องค์การสามารถใช้คนให้เกิดประโยชน์สูงสุดและตอบสนองต่อแผนกลยุทธ์ขององค์การด้วย นอกจากนี้ความหมายดังกล่าวแล้วสามารถสรุปลักษณะสำคัญของการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ได้ 6 ประการ คือ 1) เป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการต่อเนื่องกันและเป็นระบบ 2) เป็นการวางแผนเพื่อให้สามารถใช้คนให้สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ขององค์การ 3) เป็นการตรวจสอบสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับกิจการขององค์การ 4) เป็นการพยากรณ์ความต้องการคนในอนาคตขององค์การ 5) เป็นการคาดคะเนคนที่มีอยู่ทั้งในปัจจุบันและในอนาคตขององค์การ และ 6) เป็นการกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างความต้องการคนและคนขององค์การ

จากความหมายและลักษณะสำคัญข้างต้นพบว่า การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ไม่ได้มุ่งเพียงจัดสรรคนให้เพียงพอกับความต้องการในห้วงระยะเวลาที่กำหนดไว้เท่านั้น แต่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมบริหารทั้งหมด จึงต้องทำการตรวจสอบสภาพแวดล้อม วิเคราะห์และประเมินความต้องการคน วิเคราะห์ความเชื่อมโยงกับแผนกลยุทธ์ขององค์การและระบบบริหารทรัพยากรมนุษย์อื่น ๆ และกำหนดกลยุทธ์ทรัพยากรมนุษย์ที่เหมาะสม ซึ่งการวางแผนทรัพยากรมนุษย์อาจเกิดขึ้นได้ทั้งในองค์การขนาดเล็ก โดยกระทำเพียงการใช้ประสบการณ์ของนักบริหาร หรือ อาจเกิดขึ้นในองค์การที่เป็นทางการและมีโครงสร้างขนาดใหญ่ ทำให้ต้องดำเนินการวางแผนอย่างละเอียดรอบคอบเพื่อให้สามารถออกแบบกลยุทธ์ทรัพยากรมนุษย์ที่เหมาะสม แต่การวางแผนในองค์การทั้งสองลักษณะก็จัดเป็นการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ในองค์การเช่นกัน ซึ่งจะแตกต่างกันเฉพาะความเข้มข้นของการดำเนินงานเท่านั้น

วัตถุประสงค์ของการวางแผนทรัพยากรมนุษย์

ในสถานการณ์จริง หลายองค์การเลือกบริหารทรัพยากรมนุษย์อย่างง่าย ๆ เช่น สรรหาบุคลากรเมื่อมีตำแหน่งว่าง ใช้คนให้ตรงกับความสามารถ จ่ายค่าตอบแทนตามความรับผิดชอบ พัฒนาบุคลากรตามสายงาน เป็นต้น โดยอาจขาดการวางแผนที่เชื่อมโยงการบริหารทรัพยากรมนุษย์กับการบริหารองค์การและแผนกลยุทธ์ทั้งระบบ ส่งผลให้มักเกิดปัญหาเรื่องการใช้ประโยชน์จากคน และนักบริหารจำเป็นต้องแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นจนเป็นความเคยชิน แม้สถานการณ์ดังกล่าวอาจกระทำและสำเร็จลงได้ในอดีต แต่สภาพแวดล้อมปัจจุบันไม่อาจสามารถกระทำได้อย่างง่าย ด้วยเหตุผลต่าง ๆ อาทิ ทุกองค์การมุ่งสร้างความสามารถในการแข่งขันทุกรูปแบบ ความผันผวนทางเศรษฐกิจที่คาดการณ์ได้ยาก

แรงงานบางประเภทไม่สามารถสรรหาได้ง่ายและทันเวลาเมื่อต้องการใช้ประโยชน์ วิทยาการก้าวหน้าตลอดเวลาทำให้ความรู้และทักษะของบุคลากรต้องเปลี่ยนแปลง การเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างภูมิภาคกระทำได้ง่าย เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงรวดเร็วและก้าวกระโดด เป็นต้น กรณีดังกล่าวองค์การจึงจำเป็นต้องวางแผนทรัพยากรมนุษย์เพื่อวัตถุประสงค์สำคัญ 7 ประการ ดังนี้ 1) เพื่อลดปัญหาขาดแคลนคนโดยเฉพาะกลุ่มคนที่สร้างผลงานหลักขององค์การ 2) เพื่อป้องกันสภาวะที่จำนวนคนคุณลักษณะคน และตำแหน่งงาน ไม่สอดคล้องกับความต้องการขององค์การ 3) เพื่อให้ได้ข้อมูลไปปรับปรุงระบบบริหารทรัพยากรมนุษย์ 4) เพื่อลดต้นทุนบริหารทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการบริหารโดยรวม 5) เพื่อให้การบริหารทรัพยากรมนุษย์สนับสนุนแผนกลยุทธ์องค์การ 6) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถขององค์การในการรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม หรือ การปรับเปลี่ยนรูปแบบดำเนินการขององค์การ และ 7) เพื่อให้องค์การมีแนวทางหรือวิธีการใช้ประโยชน์จากคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในห้วงเวลาที่เหมาะสม ตลอดจนรักษาคนที่มีคุณภาพให้อยู่กับองค์การยาวนาน (ศรีธนา บุญญเศรษฐ์, 2555, หน้า 5-6; นิทัศน์ ศิริโชติรัตน์, 2559, หน้า 48; ยุวดี ศิริยทรัพย์, 2560, หน้า 7-8)

อย่างไรก็ตาม การวางแผนทรัพยากรมนุษย์เป็นวิธีการที่ซับซ้อน ซึ่งการที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กล่าวมาแล้ว ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จ อาทิ ต้องมีระบบข้อมูลบริหารทรัพยากรมนุษย์ครบถ้วนและทันสมัย การสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร ใช้เทคนิคการพยากรณ์ความต้องการคนและคาดคะเนกำลังคนที่แม่นยำและเหมาะสมกับระยะเวลา ตัดสินใจเลือกกลยุทธ์ทรัพยากรมนุษย์ที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม เป็นต้น และที่สำคัญองค์การต้องนำกลยุทธ์ทรัพยากรมนุษย์ไปสู่การปฏิบัติ เพราะหากกลยุทธ์ไม่ได้ถูกนำไปแปลงเป็นแผนทรัพยากรมนุษย์ที่เกี่ยวข้องและนำไปปฏิบัติแล้ว การบริหารก็ไม่บรรลุผลตามที่ตั้งไว้ และอาจส่งผลกระทบต่อความสำเร็จและความอยู่รอดขององค์การในภาพรวมได้

กระบวนการวางแผนทรัพยากรมนุษย์

พื้นฐานกระบวนการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ไม่แตกต่างจากกระบวนการวางแผนด้านอื่น ซึ่งเมื่อทบทวนแนวคิดกระบวนการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ของนักวิชาการ ได้แก่ Mathis and Jackson (1997, p. 39-55); Armstrong (2006, p. 122-123); Noe, Hollenbeck, Gerhart, and Wright (2010, p. 193-209); ศรีธนา บุญญเศรษฐ์ (2555, หน้า 8-11); แก้วตา ผู้พัฒนพงศ์ (2560, หน้า 49-58); มานิต ศุทธสกุล (2560, หน้า 14-16); กิงพร ทองใบ (2560, หน้า 9-10); ยุวดี ศิริยทรัพย์ (2560, หน้า 59-66); ภาวิณี เพชรสว่าง (2561, หน้า 36-37) สามารถสรุปกระบวนการวางแผนทรัพยากรมนุษย์เป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. **กำหนดวัตถุประสงค์** คือการกำหนดวัตถุประสงค์หลักและรอง โดยให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดวัตถุประสงค์จากแผนกลยุทธ์องค์การ (corporate strategy) รวมถึงขอบข่ายการวางแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ ขอบเขตการวางแผน ระยะเวลาที่จะใช้ประโยชน์จากแผน เป็นต้น

2. **วิเคราะห์สภาพแวดล้อม**ที่มีผลกระทบต่อการพยากรณ์อุปสงค์และอุปทานทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งควรประกอบด้วยสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในองค์การ ซึ่งหากเป็นการวางแผนระยะยาวอาจให้

ความสำคัญกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกเป็นหลัก ขณะที่การวางแผนระยะสั้นอาจเน้นหนักที่สภาพแวดล้อมภายใน

3. การพยากรณ์อุปสงค์ทรัพยากรมนุษย์ เป็นการประมาณการความต้องการคนขององค์การในอนาคต (สำหรับช่วงเวลาที่กำหนด) ซึ่งอย่างน้อยควรประกอบด้วยเรื่องจำนวนกับคุณลักษณะของคน โดยการพยากรณ์จำเป็นต้องเริ่มต้นวิเคราะห์อุปสงค์ทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบัน เพื่อทบทวนข้อมูลและใช้ในการประมาณการอุปสงค์ในอนาคต (ยุติ ศิริทรัพย์, 2560, หน้า 49) และพิจารณาแผนกลยุทธ์เพื่อให้การประมาณการอุปสงค์สอดคล้องกับทิศทางขององค์การ สำหรับเทคนิคการพยากรณ์อุปสงค์สามารถทำได้ทั้งวิธีเชิงปริมาณ (เช่น การพยากรณ์แนวโน้ม การวิเคราะห์ปริมาณงาน การวิเคราะห์งบประมาณ การจำลองสถานการณ์ ฯลฯ) และเชิงคุณภาพ (เช่น การวิเคราะห์งาน การพยากรณ์โดยผู้เชี่ยวชาญ ฯลฯ) (Huat & Torrington, 1998, p. 101-102; จิระพงศ์ เรืองกุล, 2559, หน้า 64-67; แก้วตา ผู้พัฒนพงศ์, 2560, หน้า 77-86; ภาวิณี เพชรสว่าง, 2561, หน้า 63-72)

4. การคาดคะเนอุปทานทรัพยากรมนุษย์ เป็นการประเมินคนในองค์การและในตลาดแรงงานเพื่อนำไปตอบสนองอุปสงค์ทรัพยากรมนุษย์ขององค์การ โดยประเมินทั้ง 2 ส่วน คือ ประเมินแหล่งทรัพยากรมนุษย์ภายในองค์การกับแหล่งภายนอกองค์การ การประเมินแหล่งภายในจะประเมินคนที่จะมีอยู่ในช่วงเวลาที่กำหนด (ในอนาคต) ทั้งแง่จำนวน คุณลักษณะ ตำแหน่งงาน ซึ่งสามารถกระทำด้วยวิธีเชิงปริมาณ (เช่น การวิเคราะห์อัตรากำลัง การวิเคราะห์อัตราส่วนการจ้างงาน การวัดมาตรฐานของงาน การวิเคราะห์การเคลื่อนไหวกำลังคน การวิเคราะห์คลังทักษะ ฯลฯ) และวิธีเชิงคุณภาพ (เช่น การวิเคราะห์งาน การคาดการณ์โดยผู้เชี่ยวชาญ การวางแผนสืบทอดตำแหน่ง ฯลฯ) (จิระพงศ์ เรืองกุล, 2559, หน้า 64-67; แก้วตา ผู้พัฒนพงศ์, 2560, หน้า 77-86; กิ่งพร ทองใบ, 2560, หน้า 17-21; ยุติ ศิริทรัพย์, 2560, หน้า 63-64; ภาวิณี เพชรสว่าง, 2561, หน้า 75-90) สำหรับการประเมินจากแหล่งภายนอกองค์การ เป็นการประเมินจำนวนและคุณลักษณะของคนในตลาดแรงงานในท้องถิ่นหรือประเทศ รวมทั้งพิจารณาต่อว่าองค์การจะสามารถสรรหาคนตามที่ต้องการได้จากแหล่งใดและวิธีการใด ซึ่งต้องประเมินศักยภาพขององค์การควบคู่กันด้วย

5. เปรียบเทียบอุปสงค์กับอุปทานทรัพยากรมนุษย์ เป็นการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างอุปสงค์กับอุปทานทรัพยากรมนุษย์ เพื่อจะนำไปกำหนดกลยุทธ์บริหารทรัพยากรมนุษย์ โดยขั้นตอนนี้มีผลใน 3 ลักษณะ คือ 1) อุปสงค์กับอุปทานเท่ากัน คือ องค์การมีคนสอดคล้องกับความต้องการ 2) อุปสงค์มากกว่าอุปทาน คือ องค์การจะขาดแคลนคน และ 3) อุปสงค์น้อยกว่าอุปทาน คือ องค์การจะมีคนเกินความต้องการ

6. กำหนดกลยุทธ์ทรัพยากรมนุษย์ เป็นการตัดสินใจเลือกมาตรการเพื่อจัดการตามผลการเปรียบเทียบอุปสงค์กับอุปทานทรัพยากรมนุษย์ (ข้อ 5) โดยจะตัดสินใจกำหนดกลยุทธ์ 3 ลักษณะ คือ 1) กรณีคนสอดคล้องกับความต้องการ องค์การต้องใช้กลยุทธ์ธำรงรักษาทรัพยากรมนุษย์ 2) กรณี ขาดแคลนกำลังคน ต้องใช้กลยุทธ์จัดการความขาดแคลนทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วย การจัดการความขาดแคลนด้วยแหล่งภายในองค์การ (ไม่เพิ่มบุคลากรจากภายนอก) และการจัดการความขาดแคลนจากแหล่งภายนอกองค์การ (หาคนจากแหล่งภายนอกเพื่อให้พอกับความต้องการ) และ 3) กรณีคนเกินกว่า

ความต้องการหรือมีคนไม่เหมาะสมกับความต้องการ องค์กรต้องใช้กลยุทธ์ลดทรัพยากรมนุษย์ ทั้งแหล่งภายในและแหล่งภายนอกองค์กร (ศรีธนา บุญญเศรษฐ์, 2555, หน้า 19) ทั้งนี้ การเลือกกำหนดกลยุทธ์ใด นอกจากต้องยึดถือผลเปรียบเทียบอุปสงค์กับอุปทานทรัพยากรมนุษย์แล้ว จำเป็นต้องเชื่อมโยงแผนกลยุทธ์ขององค์กรด้วย เพื่อให้การบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับความต้องการขององค์กร ตัวอย่างวิธีการสำหรับแต่ละกลยุทธ์ที่องค์กรต่าง ๆ นิยมนำมาใช้ ดังตารางที่ 1 โดยแต่ละวิธีการนั้นอาจเหมาะสมสำหรับระยะเวลาเพื่อใช้ประโยชน์จากการวางแผนแตกต่างกัน และองค์กรจะต้องนำไปจัดทำเป็นแผนทรัพยากรมนุษย์ในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

ตารางที่ 1 ตัวอย่างกลยุทธ์ทรัพยากรมนุษย์

กลยุทธ์หลัก	กลยุทธ์การจัดการด้วยแหล่งภายใน องค์กร	กลยุทธ์การจัดการด้วยแหล่งภายนอก องค์กร
กลยุทธ์ธำรงรักษา ทรัพยากรมนุษย์	การออกแบบระบบงานใหม่ การทำสัญญาผูกมัด การส่งเสริมความก้าวหน้า การสร้างสมดุลชีวิตและงาน การพัฒนาสายอาชีพ การจ่ายค่าตอบแทนแบบจูงใจ การบริหารผู้มีความสามารถสูง	ไม่มี
กลยุทธ์จัดการความ ขาดแคลนทรัพยากรมนุษย์	การออกแบบระบบงานใหม่ การทำงานล่วงเวลา การโยกย้าย เลื่อนหรือลดตำแหน่ง การพัฒนาบุคลากร การขยายอายุเกษียณ การนำเครื่องมืออัตโนมัติแทนคน	การจ้างพนักงานชั่วคราว การขอเช่าพนักงาน การจ้างเหมาหรือสัญญาช่วง การสรรหาบุคลากรใหม่
กลยุทธ์ลดทรัพยากรมนุษย์	การงดจ้างงานเพิ่ม การให้เข้าบุคลากร การให้สมัครใจลาออก การเกษียณอายุก่อนกำหนด การเลิกจ้าง	การเลิกจ้างพนักงานชั่วคราว การยุติการจ้างงานจากภายนอก

ที่มา : (Armstrong, 2006, pp. 126-130; Mello อ้างถึงใน จิระพงศ์ เรืองกุล, 2559, หน้า 75; แก้วตา ผู้พัฒนพงศ์, 2560, หน้า 64-72; ยุวดี ศิริทรัพย์, 2560, หน้า 121-131)

ความสำคัญของการวางแผนทรัพยากรมนุษย์สำหรับองค์กรในอนาคต

องค์กรที่ต้องการเติบโตอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องวางแผนทรัพยากรมนุษย์สำหรับอนาคต เพราะเรื่องคนมีผลกระทบต่อทุกกิจกรรมในองค์กร ฉะนั้นองค์กรต้องวางแผนเตรียมการทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ และให้ความสำคัญกับการสร้างระบบบริหารเพื่อดึงดูดคนดีคนเก่ง รวมทั้งรักษาคณคุณภาพเอาไว้เพื่อให้คนเหล่านั้นช่วยสร้างคุณค่าแก่องค์กรอย่างต่อเนื่อง เพราะคนเป็นปัจจัยสำคัญซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร เพราะคนสามารถสะสมความชำนาญได้อย่างไม่จำกัด สามารถสร้างสรรค์สิ่งที่มีคุณค่า และแก้ไขปัญหาขององค์กรที่ปัจจัยการบริหารอื่นอาจไม่สามารถทำได้ ดังนั้น คนที่มีคุณภาพ

จึงเป็นปัจจัยความสำเร็จที่ทุกองค์การต้องการช่วงชิงและรักษาเอาไว้เพื่อนำมาสร้างความสำเร็จแก่
องค์การ

แม้แนวคิดข้างต้นจะสะท้อนความสำคัญของคน แต่ด้วยความก้าวหน้าของวิทยาการ คนอาจ
ไม่เป็นปัจจัยความสำเร็จหลักขององค์การอย่างเดียวยังต่อไป เนื่องจากถูกท้าทายจากเทคโนโลยีสมัยใหม่
ซึ่งอาจช่วยสร้างประโยชน์แก่องค์การได้อย่างไม่จำกัด อาทิ ทำให้การทำงานสะดวกรวดเร็วขึ้น องค์การ
สามารถโต้ตอบกับเครือข่ายธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลูกค้าใช้บริการได้ตลอดเวลา เป็นต้น แล้วเมื่อ
ทุกองค์การต่างพยายามนำเทคโนโลยีมาใช้ก็ส่งผลให้ความจำเป็นในการใช้คนลดลง เพราะเทคโนโลยีจะ
สามารถทดแทนแรงงานคนได้จำนวนมาก ดังนั้น เมื่อองค์การหนึ่งต้องการปรับปรุงวิธีทำงานใหม่ ๆ หรือ
เพิ่มผลงานขึ้น การนำเทคโนโลยีมาใช้จะเป็นทางเลือกแรกในอนาคตของทุกองค์การ ทดแทนการเลือกใช้
ประโยชน์จากคนซึ่งอาจมีค่าใช้จ่ายที่สูงกว่าหรือมีความยุ่งยากในการบริหารมากกว่า อย่างไรก็ตาม
บทความนี้ยังเชื่อว่าการทำงานของทุกองค์การไม่สามารถปราศจากคนได้ทั้งหมด แล้วเมื่อทุกองค์การ
ต้องการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ประโยชน์ ก็ต้องพึ่งพาคนที่มีความรู้ความสามารถสูงที่สามารถผสมผสานความ
รู้กับเทคโนโลยี เพื่อสร้างความสำเร็จได้เปรียบในการแข่งขัน แล้วการที่ทุกองค์การต่างนำเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์
ดังนั้น หากองค์การใดไม่สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีหรือไม่อาจใช้ได้ดีเพียงพอหรือบุคลากรมี
ความรู้ความสามารถไม่สอดคล้องกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีแล้ว องค์การก็จะขาดประสิทธิภาพใน
การดำเนินงานและอาจสูญเสียลูกค้าให้แก่องค์การอื่นที่ใช้สามารถประโยชน์จากเทคโนโลยีได้ดีกว่าด้วย

กล่าวได้ว่า เมื่อเทคโนโลยีก้าวหน้าทันสมัยและส่งผลกระทบต่อการบริหารองค์การ
การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ก็ยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้น เพราะการวางแผนทรัพยากรมนุษย์นั้นไม่ได้มุ่ง
เตรียมการเรื่องคนในเชิงคุณภาพและปริมาณเท่านั้น แต่จำเป็นต้องผสมผสานระบบบริหารองค์การ ระบบ
เทคโนโลยี และบุคลากรที่มีคุณภาพเข้าด้วยกัน เพื่อให้้องค์การสามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง
ของสภาพแวดล้อมแล้วเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ข้อเสนอการวางแผนทรัพยากรมนุษย์สำหรับองค์การในอนาคต

องค์การในอนาคตตามแนวคิดของบทความนี้คือ องค์การที่มีความสามารถในการปรับตัวได้ทัน
ต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ซึ่ง้องค์การลักษณะนี้ต้องเป็น้องค์การที่นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้
ในการดำเนินการกับกิจกรรมภายใน้องค์การและการติดต่อสัมพันธ์กับลูกค้าหรือเครือข่ายภายนอก
้องค์การ อีกทั้งต้องเป็น้องค์การที่สามารถผสมผสานความสามารถของบุคลากรเข้ากับเทคโนโลยี ดังนั้น
การวางแผนทรัพยากรมนุษย์จะเป็นตัวช่วย “ตอบโจทย์” การเป็น “้องค์การในอนาคต” ซึ่งประเด็นที่
ควรให้ความสำคัญในการวางแผนทรัพยากรมนุษย์มี 5 เรื่อง ดังนี้

1. การยกระดับความสำคัญของการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ โดยปกติการวางแผนทรัพยากร
มนุษย์จะนำข้อมูลจากแผนกลยุทธ์้องค์การไปพิจารณาว่างานด้านทรัพยากรมนุษย์จะตอบสนองต่อ
กลยุทธ์้องค์การได้อย่างไร แล้วพัฒนาเป็นกลยุทธ์ทรัพยากรมนุษย์เพื่อสนับสนุนต่อแผนกลยุทธ์้องค์การ
แต่ในอนาคต ้องค์การที่ต้องการประสบความสำเร็จต้องรวมกลยุทธ์ทรัพยากรมนุษย์เข้ากับกลยุทธ์
้องค์การ โดยยกระดับงานบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นการบริหารระดับกลยุทธ์หลักของ้องค์การ

(corporate strategy) คือ การวางแผนทรัพยากรมนุษย์จะไม่เป็นการวางแผนเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับคน โดยการถ่ายทอดเป้าหมายและทิศทางขององค์กรไปเป็นกลยุทธ์ทรัพยากรมนุษย์ แต่การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ต้องเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนกลยุทธ์ระดับองค์การ โดยแทนที่จะเสนอกกลยุทธ์ทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกับกลยุทธ์องค์การ แต่จะให้นากลยุทธ์ทรัพยากรมนุษย์เป็นตัวตั้งเพื่อให้เกิดศักยภาพหรือความสามารถที่โดดเด่นขององค์กร ตลอดจนเป็นสิ่งสร้างคุณค่าให้กับองค์การเพื่อความสำเร็จในการแข่งขัน จึงเป็นแนวทางที่มุ่งขับเคลื่อนองค์การโดยให้ความสำคัญไปที่ตัวคนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

2. พัฒนาการก่อนวางแผนทรัพยากรมนุษย์ เริ่มต้นองค์การต้องจำแนกประเภทภารกิจภายในองค์การให้ได้ว่างานใดเป็นภารกิจหลัก ภารกิจรอง และภารกิจสนับสนุน หากงานใดไม่ใช่ภารกิจหลัก องค์กรอาจมีทางเลือกดำเนินการ อาทิ จ้างบริการภายนอก (outsource) ใช้เทคโนโลยีหรือเครื่องจักรกลทำงานแทนคน เป็นต้น โดยองค์การจะเลือกทำงานเฉพาะที่เป็นภารกิจหลัก ซึ่งงานนั้นก็ต้องปรับปรุงระบบการทำงานให้สามารถปฏิบัติได้ง่ายขึ้น (work simplification) และคงเหลือเพียงขั้นตอนหรือกิจกรรมที่เพิ่มคุณค่าแก่องค์การเท่านั้น จากนั้นจึงนำภารกิจหลักนั้น ๆ ไปวางแผนทรัพยากรมนุษย์

3. พัฒนาบุคลากรให้มีทักษะจำเป็นในอนาคต ปัจจัยสภาพแวดล้อมมีความไม่แน่นอนและผันผวนสูง ทักษะของบุคลากรจึงมีความสำคัญมากกว่าความรู้ เพราะความรู้โดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีจะล้าสมัยอย่างรวดเร็ว ความรู้ของบุคลากรจึงอาจไม่เพียงพอต่อการบรรลุเป้าหมายขององค์การในอนาคต แต่เรื่องทักษะก็ไม่สามารถคาดการณ์ได้ว่า งานในอนาคตต้องการคนที่มีทักษะอย่างไร ดังนั้น องค์การจึงควรวางแผนทรัพยากรมนุษย์โดยมุ่งไปที่ทักษะที่คนเรียนรู้ครั้งเดียวแล้วใช้งานได้นาน รวมทั้งเป็นทักษะที่เหมาะสมกับยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทกับชีวิตประจำวันของคน ทักษะลักษณะดังกล่าว ได้แก่ 1) ทักษะดิจิทัล (digital skills) โดยคนต้องมีทักษะการทำงาน (hard skills) เป็นทักษะในการนำเครื่องมือ อุปกรณ์และเทคโนโลยีที่มีมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด (digital literacy) นอกจากนี้ คนควรรู้วิธีทำงานร่วมกับปัญญาประดิษฐ์ (artificial intelligence) ด้วย 2) ทักษะทางสังคม (soft skills) เป็นทักษะการทำงานร่วมกับคนอื่น ซึ่งเหมาะสมกับยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในการทำงาน และเป็นทักษะที่ปัญญาประดิษฐ์อาจทำได้ไม่ดีเท่ากับคน (World Economic Forum, 2018, pp. 12; สยามรัฐ, 2562) และ 3) ทักษะการทำงานรอบด้าน (multi-skilling) แนวโน้มองค์การในอนาคตจะมีอัตราจ้างงานลดลง เพราะจะนำเทคโนโลยีและเครื่องจักรกลมาใช้แทนคนเพิ่มมากขึ้น และความจำเป็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางจะลดลง เนื่องจากจะต้องการคนที่มีคุณสมบัติหลากหลายและสามารถทำงานได้หลายอย่างรวมทั้งมีความสามารถใช้งานเทคโนโลยีได้หลายประเภทเพื่อให้ใช้คนที่อยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4. เลือกกลยุทธ์นำเทคโนโลยีมาใช้ทดแทนกำลังคน ในอนาคตทุกองค์การจะแข่งขันกันด้วยความเร็ว แม่นยำ และคุณภาพสินค้า ซึ่งต้องยอมรับว่าเทคโนโลยีสามารถทำงานได้ดีกว่าคน ดังนั้น หากวิเคราะห์เปรียบเทียบกับอุปสงค์กับอุปทานทรัพยากรมนุษย์แล้วแม้ผลจะเป็นอย่างไร องค์การควรพิจารณาเลือกกลยุทธ์จัดการคนโดยนำเทคโนโลยีมาทดแทนกำลังคนเป็นลำดับแรก เนื่องจากเทคโนโลยีจะกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตคน ทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตอาจสามารถทำผ่านระบบเทคโนโลยีได้ และ

เทคโนโลยียังช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงานแก่บุคลากรทำให้สามารถทำงานได้ทุกสถานที่และทุกเวลา ส่งผลให้องค์กรสามารถใช้คนจำนวนจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้เทคโนโลยียังช่วยให้การจ้างงานบริการภายนอกหรือการทำสัญญาช่วง (sub-contract) แทนการจ้างบุคลากรประจำทำได้สะดวกขึ้น ช่วยให้กิจการไม่ต้องกังวลที่ต้องจ้างคนทำงานหรือต้องปลดออกตามวงจรของเศรษฐกิจหรือต้องรับภาระต้นทุนที่เกี่ยวกับบุคลากร ดังนั้น องค์กรจึงต้องออกแบบระบบการทำงานเพื่อรองรับหรือเชื่อมโยงกับเทคโนโลยีเหล่านั้น

5. สร้างสมดุลระหว่างการดึงดูด สร้าง รักษาทรัพยากรมนุษย์ องค์กรในอนาคตไม่ควรมุ่งกลยุทธ์ทางใดทางหนึ่งตามผลเปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานทรัพยากรมนุษย์ แต่ต้องสร้างสมดุลระหว่างการดึงดูด การสร้าง และการบำรุงรักษา โดยการดึงดูดควรใช้นวัตกรรมในการสรรหาด้วยวิธีการใหม่ ๆ และแสวงหาผู้สมัครที่แตกต่างจากกลุ่มเดิม ภูมิศาสตร์เดิมพร้อมทั้งหาคนที่มีความทักษะดิจิทัลสูง (digital talent) ความสามารถทำงานได้ทันที ซึ่งจะช่วยพัฒนาต่อยอดได้ง่าย นอกจากนี้ต้องคำนึงประเด็นความหลากหลายของกำลังแรงงาน เนื่องจากการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานจะเป็นปัจจัยที่เอื้ออำนวยให้องค์กรสามารถจ้างคนจากหลากหลายเชื้อชาติได้ง่าย และรูปแบบการจ้างงานข้ามพรมแดนหรือการจ้างงานคนต่างภูมิภาคโดยให้ทำงานแบบไม่ต้องพบหน้ากันจะเป็นเรื่องปกติ อย่างไรก็ตาม องค์กรควรคำนึงว่าทุกงานสามารถจ้างบริการภายนอกหรือทำสัญญาช่วงได้ โดยสามารถอาศัยคนที่มีความเชี่ยวชาญสูงซึ่งไม่ใช่บุคลากรประจำทำงานแทนได้ แม้กระทั่งงานหลักก็สามารถจ้างบริการภายนอกได้ สำหรับการพัฒนา องค์กรต้องเน้นการพัฒนาบุคคลมุ่งพัฒนาบุคลากรให้มีพรสวรรค์ด้านดิจิทัลหรือพัฒนาให้บุคลากรมีความสามารถปรับเปลี่ยนทักษะ (reskill) ให้เหมาะสมกับเทคโนโลยีและลักษณะงานที่เปลี่ยนไปในอนาคต นอกจากนี้้องค์การต้องพัฒนาให้บุคลากรสามารถทำงานแทนกันได้ (replacement) เพื่อช่วยลดค่าใช้จ่ายและลดปัญหาในการทำงานด้วย สุดท้ายเรื่องการธำรงรักษาบุคลากร องค์กรต้องมุ่งรักษาบุคลากรกลุ่มที่มีศักยภาพสูง ซึ่งจะช่วยรักษาประสิทธิภาพขององค์กร และรักษาความได้เปรียบแข่งขันได้ด้วย

บทสรุป

การวางแผนทรัพยากรมนุษย์เป็นการวางแผนเพื่อให้องค์กรสามารถใช้คนให้เกิดประโยชน์สูงสุดในอนาคต โดยมีกระบวนการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) กำหนดวัตถุประสงค์หลักและรอง 2) วิเคราะห์สภาพแวดล้อม 3) พยากรณ์อุปสงค์ทรัพยากรมนุษย์ 4) คาดคะเนอุปทานทรัพยากรมนุษย์ 5) เปรียบเทียบอุปสงค์กับอุปทานทรัพยากรมนุษย์ และ 6) กำหนดกลยุทธ์ทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งองค์กรที่ต้องการเติบโตอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องวางแผนทรัพยากรมนุษย์เพื่อเตรียมการเรื่องคนทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ เพราะเรื่องคนเกี่ยวข้องกับทุกกิจกรรมในองค์กรและเป็นตัวแปรสำคัญของความสำเร็จ รวมทั้งช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันขององค์กร อย่างไรก็ตาม ด้วยสภาพแวดล้อมทั้งปัจจุบันและอนาคตเปลี่ยนแปลงรวดเร็วและเทคโนโลยีพัฒนาอย่างก้าวกระโดด ซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารงานของทุกองค์กร การวางแผนทรัพยากรมนุษย์จะเป็นตัวช่วยให้องค์กรในอนาคตสามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้โดยองค์กรต้องให้

ความสำคัญในการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ 5 เรื่อง ได้แก่ 1) การยกระดับความสำคัญของการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ 2) พัฒนาการให้เกิดประสิทธิภาพก่อนวางแผนทรัพยากรมนุษย์ 3) ให้บุคลากรมีทักษะที่จำเป็นสำหรับอนาคต 4) เลือกลยุทธ์นำเทคโนโลยีมาใช้ทดแทนกำลังคน 5) สร้างสมดุลระหว่างการดึงดูด สร้าง รักษาทรัพยากรมนุษย์และแสวงหาบุคลากรที่มีทักษะดิจิทัลสูงเข้ามาทำงานในองค์กร เพื่อให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขันอีกทั้งนำพาองค์กรไปสู่ความเป็นเลิศ

บรรณานุกรม

- กึ่งพร ทองใบ. (2560). การวางแผนและการจัดหาทรัพยากรมนุษย์. ใน **ประมวลสาระชุดวิชา เศรษฐศาสตร์เพื่อการจัดการและการจัดการทรัพยากรมนุษย์ หน่วยที่ 8-15**. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- แก้วตา ผู้พัฒนพงศ์. (2560). การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ การสรรหาและการคัดเลือก. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จิระพงศ์ เรืองกุล. (2559). เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- นิทัศน์ ศิริโชติรัตน์. (2559). **หลักการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาวณิ เพชรสว่าง. (2561). **กลยุทธ์การวางแผนทรัพยากรมนุษย์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มานิต ศุภสกุล. (2560). การวางแผนทรัพยากรมนุษย์และการกำหนดตำแหน่ง. ใน **เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ หน่วยที่ 1-7**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ยุวดี ศิริทรัพย์. (2560). การวางแผนทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สยามรัฐ. (2562). **9 Soft Skills ที่คนทำงานควรมีในปี 2019**. สืบค้นจาก <https://siamrath.co.th/n/70261>
- Armstrong, M. (2006). **Strategic Human Resource Management : A Guide to Action**. (3th ed.). London: Kogan Page.
- Huat, T.C., & Torrington, D. (1998). **Human Resource Management for Southeast Asia and Hong Kong**. (2nd ed.). Singapore: Prentice-Hall.
- Mathis, R.L., & Jackson, J.H. (1997). **Human Resource Management**. (8th ed.). St. Paul, MN: West Publishing Company.
- Noe, R.A., Hollenbeck, J.R., Gerhart, B., & Wright, P.M. (2010). **Human Resource Management**. (7th international ed.). New York: McGRAW-Hill.
- Wilton, N. (2016). **An Introduction to Human Resource Management**. (3rd ed.). London: Sage Publication Ltd.
- World Economic Forum. (2018). **The Future of Jobs Report 2018**. Retrieved from http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2018.pdf

การเรียนรู้คำศัพท์ด้วยคำปรากฏร่วมจำเพาะ

Learning Vocabulary with Collocation

วันที่รับบทความ: 6 มีนาคม 2562

บุศรินทร์ เดชดำรงศรี¹

วันที่แก้ไขบทความ: 10 กรกฎาคม 2562

วันที่ตอบรับบทความ: 15 กรกฎาคม 2562

บทคัดย่อ

การเรียนรู้คำศัพท์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งในการเรียนรู้ภาษา ไม่ว่าจะเป็นทักษะ ฟัง พูด อ่าน หรือเขียน การมีคำศัพท์ในคลังสมองมากจะช่วยให้การสื่อสารกับเจ้าของภาษาเป็นไปอย่างถูกต้อง มีความสละสลวยและเป็นธรรมชาติ วิธีการที่น่าสนใจและช่วยให้การเรียนรู้คำศัพท์ประสบความสำเร็จวิธีหนึ่งคือการเรียนรู้คำปรากฏร่วมจำเพาะ ซึ่งคือคำตั้งแต่สองคำที่ใช้ร่วมกัน เจ้าของภาษานิยมใช้และเป็นมาตรฐานหนึ่งในการสื่อสาร ดังนั้นในการเรียนรู้คำศัพท์ จึงควรจดจำคำศัพท์ในลักษณะเป็นกลุ่มคำ หรือคำที่ต้องใช้ร่วมกัน มากกว่าจะจำคำศัพท์ เป็นคำเดี่ยวโดด ๆ

คำสำคัญ: คำปรากฏร่วมจำเพาะ

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
e-mail: busarin.d@mail.rmutk.ac.th

Learning Vocabulary with Collocation

Received: March 6, 2019

Busarin Detdamrongpreecha ¹

Revised: July 10, 2019

Accepted: July 15, 2019

Abstract

Learning vocabulary is an important factor to acquire four skills of language. The more vocabulary learners have, the better ways to communicate with native speakers. Moreover, increasing vocabulary lets learners focus on more challenging aspects of language. An interesting and successful way to learn new words is collocation. A collocation is a group of words that usually go together. If learners use the normal collocations, their English will sound more better and more natural and it will be easier for native speakers to understand. Therefore; learning vocabulary should learn in group of words or chunk of words more than a single word.

Keyword: collocation

¹ Assistant Professor, Ph.D., Bachelor of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Krungthep
e-mail: busarin.d@mail.rmutk.ac.th

Introduction

Vocabulary is essential for communication in a foreign or second language. Students who lack grammar skills may still be able to convey a message if they know the exact words or phrases that they want to communicate. Decarrico (2001) introduced the idea that vocabulary is central to language acquisition, whether or not the language is a second or a foreign language, although acquiring an advance level of vocabulary requires a great deal of time and effort. Some linguists argued that “without grammar little can be conveyed, but without vocabulary nothing can be conveyed.”

Learning vocabulary is an aspect of a reading skill and a necessary skill for Thai students, especially university students, to acquire as they have to cope with academic texts in English. Nattinger (1988) claimed that learning vocabulary and the meanings of vocabulary words is one of the most critical factors in learning a language, since language is not grammar plus vocabulary, but rather a process of selecting the most appropriate words. Nation & Waring (1997) pointed that students need to know a minimum of approximately 3,000 high frequency words because they provide coverage of at least 95% of a running text.

Moreover, EFL learners have increased their attention on words that go together or collocations. The learning of vocabulary needs to include the learning of collocations in order that learners are able to use appropriate words in the proper context better. Hill (2000) confirmed that competence in a language involves knowledge about collocations, as they are so commonly used. Collocations can be found in up to 70% of everything we say, hear read or write. Collocations should be learnt at the earliest stage of language learning. The sooner collocations are introduced to learners, the better chance they become successful language learners. Therefore; if a learner has a word in their vocabulary, this knowledge should include the most frequent collocations of that word.

Content

The term collocation was first used by Firth (1957) who defined collocation of a word as a statement of the habitual or customary associations with the word. O'Dell & McCarthy (2008) claimed that collocation is a natural combination of words and the way in which words are closely associated with each other in English. So we can say that collocations are the way in which one word comes together with another word, for no specific reason.

According to Hill (2000), learners are often unaware that knowledge of collocations is an importance aspect of language learning. It is essential to make EFL/ESL learners aware of the importance of collocations when learning new vocabulary, especially at the earliest stages of English learning. McCarthy & O'Dell (2005) supported the idea of learning collocation for the following reasons:

1. Collocations provide the most natural way for saying something.
2. Collocations provide alternative ways for saying something, which can be more colorful, expressive or precise.
3. Collocations can be used to improve writing style.

For these reasons, learning collocations help learners to increase their range of English vocabulary. If learners use the collocations, their English will sound more better and more natural and it will be easier for native speakers to understand. They will have alternative and richer ways of expressing themselves. It is easier for brains to remember and use language in chunks or blocks rather than as single words.

McCarthy & O'Dell (2005) guided some key ways in which learners can learn collocations, as follows:

1. Regularly revise what they want to learn.
2. Practice using what they want to learn in contexts that are personally meaningful.
3. Learn collocations in groups to help they fix them in your memory, for example, grouping together collocations relating to the same topic or the same words.

Hill (2000) presented some classroom activities which can easily be incorporated into lessons to raise awareness among learners of English word combinations and to encourage their autonomy as follows:

1. Learners read or listen to a text and find some collocations which center on a topic.
2. Learners list words and find what collocations with them in the text.
3. Learners do a gap-filling collocation exercise based on the text.
4. Learners find the odd one out in a list of words which can be combined with another word.
5. Learners do a matching exercise based on the collocations which occurred in the text.
6. Learners brainstorm as many collocations as they can.

7. Learners get a list of words which collocate with one word and guess the headword.

8. Learners read a text and summarize it orally using collocations.

9. Learners translate sentences or short texts containing collocations.

10. Learners identify the errors in a text.

Moreover, a dictionary is also a good source for learning collocations. Dictionaries today are accessible online or in CD-RO form. These resources can be particularly helpful when learners are exploring collocations, as they make it quick and easy to search for items in different ways and to jump from one entry to another. Fox (1998) advocated the use of a dictionary in class, which further developed the collocational knowledge of learners, as well as providing an independent learning strategy. Some examples of dictionaries for improving the collocational proficiency of learners, are as follows:

1. The BBI Dictionary of English Word Combinations
2. The Oxford Collocations Dictionary for Students of English
3. The Longman Language Activator
4. The Macmillan English Dictionary for Advanced Learners

Summary

In summary, collocations are essential for learners in terms of communication efficiency and the English language proficiency. It is widely acknowledged in English language teaching that learners need to be introduced to and encouraged to use collocations in the early stages of learning. An understanding of collocations is vital for all learners, it is essential that they are not only aware of the variety and sheer density of this feature of the language, but that they actively acquire more collocations both within and outside the formal teaching situation. Thus, teachers should try to raise the collocational awareness of learners, make them observe the appropriate collocations, motivate them to register new vocabulary items and their word partners, instead of recording only a single new word.

Some examples of commonly used collocations are as follows.

1. Addiction: alcohol addiction, drug addiction, have an addiction, lead to an addiction, treat an addiction
2. Budget: approve a budget, make a budget, plan a budget, present a budget, stick to a budget
3. Cause: common cause, clear cause, hidden cause, important cause, real cause

4. Damage: avoid damage, emotional damage, mechanical damage, prevent damage, severe damage
5. Evidence: documentary evidence, false evidence, fresh evidence, historical evidence, significant evidence,
6. Finance: external finance, housing finance, loan finance, private finance, real estate finance
7. Homework: assign homework, do homework, finish homework, get homework, submit homework
8. Income: annual income, family income, investment income, retirement income, taxable income
9. Knowledge: basic knowledge, comprehensive knowledge, demonstrate knowledge, great knowledge, share knowledge
10. Market: antique market, cattle market, flea market, open-air market, street market
11. Nerve: facial nerve, optic nerve, pinched nerve, sensitive nerve, sensory nerve
12. Opinion: express an opinion, honest opinion, majority opinion, mixed opinion, professional opinion
13. Passport: confiscate a passport, diplomatic passport, fake passport, foreign passport, machine-readable passport
14. Quarrel: family quarrel, internal quarrel, personal quarrel, serious quarrel, violent quarrel
15. Relationship: close relationship, marital relationship, permanent relationship, sexual relationship, working relationship
16. Shopping: convenience shopping, duty-free shopping, grocery shopping, light shopping, online shopping
17. Use: clinical use, daily use, effective use, illegal use, justify use, skilful use
18. Volume: estimate volume, high volume, increase in volume, sales volume, traffic volume
19. Weight: distribute weight, gain weight, lose weight, transfer weight, watch weight

References

- Decarrico, J. (2001). **Teaching English as a Second or Foreign Language**. Boston: Heinle & Heinle.
- Firth, J.R. (1957). **Modes of meaning**. Paper in Linguistics. London: Oxford University Press.
- Fox, M. (1998). **Teaching Collocations: Further Developments in the Lexical Approach**. Hove: Language Teaching Publications.
- Hill, J. (2000). Teaching Collocations: Further Developments in the Lexical Approach. in Lewis, M. (Ed.). **Grammatical failure to collocational success**. (pp.49-60). London: Language Teaching Publications.
- McCarthy, M., & O'Dell, F. (2005). **English Collocations in Use**. New York: Oxford University Press.
- Nation, P., & Waring, R. (1997). Vocabulary: Description, Acquisition and Pedagogy. in N. Schmit, & M. McCarty. (Eds.). **Vocabulary size, text coverage and word lists**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Nattinger, J. (1988). Vocabulary and Language Teaching. in R. Carter, & M. McCarty. (Eds.). **Some currents in vocabulary teaching**. (pp.62-82). London & New York: Longman.
- O'Dell, F., & McCarthy, M. (2008). **English Collocations in Advance Use**. New York: Cambridge University Press.

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
Faculty of Humanities and Social Sciences

รายละเอียดการส่งบทความจัดพิมพ์ในวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีจัดทำวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ผลงานวิชาการของคณาจารย์ นักวิชาการทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย โดยเปิดรับผลงานวิชาการประเภท บทความวิจัย บทความวิชาการ สำหรับการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ภายใต้เงื่อนไขว่า จะต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสารอื่นมาก่อน และบทความที่ได้รับการตีพิมพ์จะมีการตรวจความถูกต้องเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิ (peer review) และกองบรรณาธิการ

รูปแบบการเขียนบทความ

1. บทความที่รับพิจารณาตีพิมพ์เป็นบทความภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษหรือภาษาจีน โดยมีจำนวนหน้าของเนื้อหาและเอกสารอ้างอิงรวมทั้งสิ้นไม่เกิน 15 หน้า ภาษาไทยและภาษาอังกฤษใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ภาษาจีนใช้ตัวอักษร Simsun
2. ข้อปฏิบัติการพิมพ์แต่ละหัวข้อ/ส่วนประกอบ

ที่	หัวข้อ/ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
1.	ขนาดเล่มวารสาร	เล่มวารสารมีขนาด 18.7 x 26 เซนติเมตร หัวกระดาษ 2 เซนติเมตร ท้ายกระดาษ 1.5 เซนติเมตร กั้นซ้าย 2 เซนติเมตร กั้นขวา 1.5 เซนติเมตร
2.	ชื่อบทความ	ระบุชื่อบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 24 พอยท์ ชนิดหนา ภาษาจีนขนาดตัวอักษร 20 พอยท์ ชนิดหนา ไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ
3.	ชื่อผู้เขียนบทความ	ระบุชื่อผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย (ถ้ามี) ทุกคนทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 พอยท์ ภาษาจีน ขนาดตัวอักษร 12 พอยท์ ไว้ชิดด้านขวาหน้ากระดาษ
4.	สังกัดผู้เขียนบทความ	ระบุวุฒิการศึกษา ชื่อสถาบันการศึกษาหรือวุฒิการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ สถานที่ทำงาน e-mail ขนาดตัวอักษร 12 พอยท์ ภาษาจีน ขนาดตัวอักษร 8 พอยท์ ไว้ที่เชิงบรรทัดท้ายหน้า
5.	บทคัดย่อ	บทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีความยาวไม่เกิน 300 คำ และมี 1 ย่อหน้าเท่านั้น
6.	คำสำคัญ	ระบุคำสำคัญ 3 - 6 คำทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไว้ท้ายบทคัดย่อ

ที่	หัวข้อ/ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
7.	เนื้อหา	• หัวข้อใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษขนาดตัวอักษร 16 พอยท์ ชนิดหนา ภาษาจีนขนาดตัวอักษร 12 พอยท์ ชนิดหนา วางไว้ชิดขอบซ้ายส่วนรายละเอียด ใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษขนาดขนาดตัวอักษร 16 พอยท์ ธรรมดา ภาษาจีนขนาดตัวอักษร 12 พอยท์ ชนิดธรรมดา • การเขียนบทความแต่ละประเภทมีรายละเอียดดังนี้ 1. บทความวิจัย ประกอบด้วย 1.1 บทนำ 1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย 1.3 สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี) 1.4 วิธีดำเนินการวิจัย - ประชากร - เครื่องมือ - การเก็บรวบรวมข้อมูล - การวิเคราะห์ข้อมูล 1.5 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย 1.6 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย 1.7 บรรณานุกรม 2. บทความวิชาการ ประกอบด้วย 2.1 บทนำ 2.2 เนื้อเรื่อง 2.3 บทสรุป 2.4 บรรณานุกรม
8.	ตารางและกราฟ (ถ้ามี)	ตารางที่แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล
9	รูปภาพ	รูปภาพประกอบให้ส่งต้นฉบับเป็นภาพถ่ายหรือสไลด์ที่มีความคมชัด และส่งจัดไฟล์รูปภาพเป็นนามสกุล JPEG, PNG

รูปแบบเขียนการอ้างอิงในเนื้อหาและบรรณานุกรม

1. การอ้างอิง เป็นการนำข้อมูลจากการศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้เป็นหลักฐานในการสนับสนุน และระบุที่มาของเนื้อหาที่นำมาอ้างอิงอย่างชัดเจน ซึ่งแบ่งเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

1.1) การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (in-text citation) ใช้ระบบนาม-ปี ซึ่งระบุแหล่งที่มาของเนื้อหาเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องโดยใส่วงเล็บแทรกในส่วนต้นประโยค ท้ายประโยค หรือในเนื้อหา โดยการอ้างอิงแทรกในเนื้อหานี้จะปรากฏด้วยในส่วนท้ายเล่ม (บรรณานุกรม) โดยในกรณีที่ผู้เขียนเป็นชาวต่างประเทศให้ขึ้นต้นด้วย นามสกุล และตามด้วยชื่อย่อ

1.2) การอ้างอิงแบบเชิงอรรถ (footnote citation) ให้ใช้เฉพาะเชิงอรรถขยายความเท่านั้น โดยการอ้างอิงแบบการขยายความเนื้อหา เป็นส่วนที่ช่วยเพิ่มเติม หรือขยายความข้อมูลโดยการบอกถึงแหล่งที่มาไม่ควรซับซ้อน ควรเขียนเป็นประโยคสั้น ๆ กระชับรัดกุมและเข้าใจง่าย ซึ่งหากมีความยาวมากเกินไปควรนำไปใช้อ้างอิงแทรกในเนื้อหา

2. การเขียนบรรณานุกรมหรือเอกสารอ้างอิง เป็นการรวบรวมเพื่อระบุถึงแหล่งที่มาและเป็นการแสดงจริยธรรมทางวิชาการของผู้เขียน รวมทั้งใช้ในการติดตามข้อมูลต่อหากมีผู้ที่สนใจจะศึกษาต่อ ดังนั้น วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์จึงได้กำหนดการอ้างอิงและบรรณานุกรมเพื่อให้เป็นแนวทางเดียวกันทั้งฉบับ โดยใช้รูปแบบการอ้างอิงและบรรณานุกรม APA 6th

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา

1. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาที่มีผู้แต่งคนเดียว

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาหน้าข้อความ ชื่อ-สกุล/(ปีที่พิมพ์,/หน้า) Surname/(Year,/pp.)	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาท้ายข้อความ (ชื่อ-สกุล,/ปีที่พิมพ์,/หน้า) (Surname,/Year,/pp.)
ขจีรัตน์ ดวงดาว (2555)	(ขจีรัตน์ ดวงดาว, 2555)
ขจีรัตน์ ดวงดาว (2555, หน้า 24)	(ขจีรัตน์ ดวงดาว, 2555, หน้า 24)
ขจีรัตน์ ดวงดาว (2555, หน้า 24-31)	(ขจีรัตน์ ดวงดาว, 2555, หน้า 24-31)
ขจีรัตน์ ดวงดาว (2555, หน้า 24-27, 31)	(ขจีรัตน์ ดวงดาว, 2555, หน้า 24-27, 31)
Adam (2010)	(Adam, 2010)
Adam (2010, p. 14)	(Adam, 2010, p. 14)
Adam (2010, p. 14-18)	(Adam, 2010, p. 14-18)
Adam (2010, p. 14, 18-20)	(Adam, 2010, p. 14, 18-20)

2. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาที่มีผู้แต่ง 2 คน

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาหน้าข้อความ ชื่อ-สกุลคนที่ 1/และคนที่ 2/(ปีที่พิมพ์,/หน้า) Surname 1/and/Surname 2/(Year,/pp.)	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาท้ายข้อความ (ชื่อ-สกุลคนที่ 1/และคนที่ 2,/ปีที่พิมพ์,/หน้า) (Surname 1/&/Surname 2,/Year,/pp.)
กนกกร ทิพย์ชัย และสุณี ไทธนา (2554)	(กนกกร ทิพย์ชัย และสุณี ไทธนา, 2554)
กนกกร ทิพย์ชัย และสุณี ไทธนา (2554, หน้า 45)	(กนกกร ทิพย์ชัย และสุณี ไทธนา, 2554, หน้า 45)
กนกกร ทิพย์ชัย และสุณี ไทธนา (2554, หน้า 45-50)	(กนกกร ทิพย์ชัย และสุณี ไทธนา, 2554, หน้า 45-50)
Drucker and Keegan (2009)	(Drucker & Keegan, 2009)
Drucker and Keegan (2009, p. 156)	(Drucker & Keegan, 2009, p. 156)
Drucker and Keegan (2009, pp. 156-159)	(Drucker & Keegan, 2009, pp. 156-159)

3. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาที่มีผู้แต่ง 3 คน

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาหน้าข้อความ ชื่อ-สกุลคนที่ 1,/คนที่ 2/และคนที่ 3/(ปีที่พิมพ์,/หน้า) Surname 1,/2,/and/3/(Year, pp.)	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาท้ายข้อความ (ชื่อ-สกุลคนที่ 1,/คนที่ 2/และคนที่ 3,/ปีที่พิมพ์,/หน้า) (Surname 1,/2,/and/3,/Year,/pp.)
คมศร เมธิกุล, นัตตา คมคาย และกิงแก้ว ทวีชัย (2553)	(คมศร เมธิกุล, นัตตา คมคาย และกิงแก้ว ทวีชัย, 2553)
คมศร เมธิกุล, นัตตา คมคาย และกิงแก้ว ทวีชัย (2553, หน้า 16-22)	(คมศร เมธิกุล, นัตตา คมคาย และกิงแก้ว ทวีชัย, 2553, หน้า 16-22)
Abeles, Morgan, and Saltvit (1992)	(Abeles, Morgan, & Saltvit, 1992)
Abeles, Morgan, and Saltvit (1992, pp. 23-25)	(Abeles, Morgan, & Saltvit, 1992, pp. 23-25)

4. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาที่มีผู้แต่ง 4-5 คน

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาหน้าข้อความ ชื่อ-สกุลคนที่ 1,/.../และคนที่ 5/(ปีที่พิมพ์,/หน้า) Surname 1,/.../and/Surname 5/(Year,/pp.)	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาท้ายข้อความ (ชื่อ-สกุลคนที่ 1,/.../และคนที่ 5,/ปีที่พิมพ์,/หน้า) (Surname 1,/.../and/Surname 5,/Year,/pp.)
กมลศรี สมใจ, ชาริณี บุญยสิทธิ์, มณฑา ทองอุไร, วันดี เข้มจิรา และจิราพร จรแก้ว (2555, หน้า 187-193)	(กมลศรี สมใจ, ชาริณี บุญยสิทธิ์, มณฑา ทองอุไร, วันดี เข้มจิรา และจิราพร จรแก้ว, 2555, หน้า 187-193)
Durbin, Cornor, Martin, Jerard, Dick, and Santum (2005, pp. 35-38)	(Durbin, Cornor, Martin, Jerard, Dick, & Santum, 2005, pp. 35-38)

5. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาที่มีผู้แต่ง 6 คน หรือมากกว่า

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาหน้าข้อความ ชื่อ-สกุลคนที่ 1/และคณะ/(ปีที่พิมพ์,/หน้า) Surname 1/et al./(Year,/pp.)	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาท้ายข้อความ (ชื่อ-สกุลคนที่ 1/และคณะ,/ปีที่พิมพ์,/หน้า) (Surname 1/et al.,/Year,/pp.)
ศรีสุภา รัตนา และคณะ (2550, หน้า 9-21)	(ศรีสุภา รัตนา และคณะ, 2550, หน้า 9-21)
Green et al. (2009, pp. 44-47)	(Green et al., 2009, pp. 44-47)

6. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาที่ผู้แต่งใช้นามแฝง

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาหน้าข้อความ ชื่อนามแฝง/(ปีที่พิมพ์,/หน้า)	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาท้ายข้อความ (ชื่อนามแฝง,/ปีที่พิมพ์,/หน้า)
ทมยันตี (2540, หน้า 49-53)	(ทมยันตี, 2540, หน้า 49-53)
Omega (2002, p. 51)	(Omega, 2002, p. 451)

7. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาที่ผู้แต่งมีบรรดาศักดิ์ ยศ หรือฐานันดรศักดิ์

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาหน้าข้อความ บรรดาศักดิ์ ยศ/ชื่อ-สกุล/(ปีที่พิมพ์,/หน้า)	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาท้ายข้อความ (บรรดาศักดิ์ ยศ/ชื่อ-สกุล,/ปีที่พิมพ์,/หน้า)
พล.ต. ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช (2524, หน้า 14-15)	(พล.ต. ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช, 2524, หน้า 14-15)
คุณหญิงแม้นมาส ขวลิต (2525, หน้า 9)	(คุณหญิงแม้นมาส ขวลิต, 2525, หน้า 9)

8. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาที่ผู้แต่งมีสมณศักดิ์

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาหน้าข้อความ ชื่อสมณศักดิ์/(ปีที่พิมพ์,/หน้า)	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาท้ายข้อความ (ชื่อสมณศักดิ์,/ปีที่พิมพ์,/หน้า)
พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (2552, หน้า 8-12)	(พระพรหมมิ่งคลาจารย์, 2552, หน้า 8-12)

9. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหางานที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่งหรือชื่อบรรณาธิการ

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาหน้าข้อความ “ชื่อบทความ”/(ปีที่พิมพ์,/หน้า)	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาท้ายข้อความ (“ชื่อบทความ”,/ปีที่พิมพ์,/หน้า)
“สหรัฐอเมริกากับเวียดนาม” (2530, หน้า 3)	(“สหรัฐอเมริกากับเวียดนาม”, 2530, หน้า 3)
“Instruction in Junior” (1987, pp. 57-58)	(“Instruction in Junior”, 1987, pp. 57-58)

10. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหางานที่ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาหน้าข้อความ ชื่อ-สกุล/(ม.ป.ป./หน้า) Surname/(n.d./pp.)	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาท้ายข้อความ (ชื่อ-สกุล/ม.ป.ป./หน้า) (Surname,/n.d./pp.)
คมทวน คันธนู (ม.ป.ป., หน้า 18)	(คมทวน คันธนู, ม.ป.ป., หน้า 18)
Daly (n.d., pp. 25-26)	(Daly, n.d., pp. 25-26)

11. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาจากการสัมภาษณ์หรือการติดต่อส่วนตัว

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาหน้าข้อความ ชื่อ-สกุล/(การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล,/วัน/เดือน/ปี) Name/(personal communication,/M/D,/Y)	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาท้ายข้อความ (ชื่อ-สกุล/การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล,/วัน/เดือน/ปี) (Name,/personal communication,/M/D,/Y)
ยุพิน เตชะมณี (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 19 พฤษภาคม 2557)	(ยุพิน เตชะมณี, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 19 พฤษภาคม 2557)
ยุพิน เตชะมณี (การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์, 19 พฤษภาคม 2557)	(ยุพิน เตชะมณี, การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์, 19 พฤษภาคม 2557)
C.M. Nyamboga (personal communication, March 19, 2006)	(C.M. Nyamboga, personal communication, March 19, 2006)

12. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาจากข้อมูลที่ถูกอ้างถึงในเอกสารอื่น

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาหน้าข้อความ ชื่อ-สกุล/(อ้างถึงใน/ชื่อ-สกุล,/ปีที่พิมพ์,/หน้า) Surname/(as cited in/Surname,/Year,/pp.)	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาท้ายข้อความ (ชื่อ-สกุล/อ้างถึงใน/ชื่อ-สกุล,/ปีที่พิมพ์,/หน้า) (Surname/as cited in/Surname,/Year,/pp.)
กุลธิดา ท้วมสุข (อ้างถึงใน อุษณี ศรีสารคาม, 2555, หน้า 10)	(กุลธิดา ท้วมสุข อ้างถึงใน อุษณี ศรีสารคาม, 2555, หน้า 10)
Miller (อ้างถึงใน ณรงค์ ป้อมบุปผา, 2526, หน้า 4-6)	(Miller อ้างถึงใน ณรงค์ ป้อมบุปผา, 2526, หน้า 4-6)
Maslow (as cited in Wilson, 1988, pp. 15-18)	(Maslow as cited in Wilson, 1988, pp. 15-18)

บรรณานุกรม

หนังสือทั่วไป	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)/ ชื่อหนังสือ./ (ครั้งที่พิมพ์). (พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป)/ สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์.
	สุทธิ ชัตติยะ และวิไลลักษณ์ สุวจิตตานนท์. (2554). แบบแผนการวิจัยและสถิติ . (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ประยูรวงศ์พรินต์ติ้ง.
	ราชบัณฑิตยสถาน. (2539). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2525 . (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน
	Wonnacott, T.H., & Wonnacott, R.J. (1969). Introductory Statistics . (5th ed.). Singapore: John Wiley and Sons.
	American Library Association. (1963). Let's read together: Books for family enjoyment . Chicago: American Library Association.
บทความในหนังสือรวมเรื่อง	
รูปแบบ	ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์)/ ชื่อบทความ./ ใน/ ชื่อบรรณาธิการ (บ.ก./ Ed./ Eds.) (ถ้ามี)/ ชื่อหนังสือ./ (หน้า/เลขหน้า)./ สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์.
	จุลทรรศน์ พยาฆรานนท์. (2548). ศิลปกรรมในพระพุทธศาสนา. ใน สุวรรณี สันต์ธนะวาณิช (บ.ก.). ศาสนศิลป์ในชุมชนธนบุรี (หน้า 69-90). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
	ทัศนีย์ หาญพล และรุ่งฟ้า ฐิโณทัย. (2548). การจัดการในงานวิเคราะห์สารสนเทศ. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการวิเคราะห์สารสนเทศ (หน่วยที่ 8). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
	Druxman, R. (2003). Designing opportunities for learning. in Norton, P., & Wiberg K.M. (Eds.). Teaching with technology (pp. 17-41). Canada, OT: Thomson Wadsworth.
บทความในวารสาร	
รูปแบบ	ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์)/ ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร./ ปีที่(ฉบับที่)/ หน้า/เลขหน้า.
	วัฒน์ จุฑะวิภาต. (2556). ผ้าทอกับชีวิตคนไทย. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี , 6(2), หน้า 103-126.
	Carter, J.S., Corra, M., Carter, S.K., & McCrosky, R. (2014) .The impact of place? A reassessment of the importance of the South in affecting beliefs about racial inequality. The Social Science Journal , 51(1), pp. 12-20.

รายงานการวิจัย	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่องานวิจัย./สถานที่พิมพ์./หน่วยงาน.
	วิไล ตั้งจิตสมคิด. (2555). รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนามาตรฐานอาหารแปรรูปจากเห็ดนางฟ้า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, สถาบันวิจัยและพัฒนา.
	Hassen, N. (2013). A literature review: The neurological effects of a spinal manipulable therapy. USA, MA: Harvard University.
เอกสารรายงานการประชุมทางวิชาการ	
รูปแบบ	ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ/ใน/ชื่อบรรณาธิการ (บ.ก./Ed./Eds.) (ถ้ามี)/ ชื่อการประชุม./ (หน้า/เลขหน้า)./สถานที่พิมพ์./หน่วยงาน.
	ธวัชพล คงน้อย, ศกร คุณวุฒิฤทธิธน, ธนาทิพย์ สุวรรณโสภี และอภิญา หิรัญวงษ์. (2552). ปัจจัยที่มีอิทธิพลและสหสัมพันธ์ระหว่างปริมาณและคุณภาพน้ำเชื้อพ่อพันธุ์โคนมที่เลี้ยงดูในเขตภาคกลางของประเทศไทย ใน การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 47: สาขาสัตว์. (หน้า 182-190). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
	Nyamboga, C.M., & Prapat Pawinan. (2001). Copyright and right of digital information: Challenges to information professionals. In H.K. Kual & E. Ramma Reddy (Eds.), Library and Information Networking: NACLIN 2001. (pp. 408-420). Delhi: Developing Library Network.
วิทยานิพนธ์	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อวิทยานิพนธ์./ (วิทยานิพนธ์/ปริญญาานิพนธ์/สารนิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/ การศึกษาค้นคว้าอิสระ) ชื่อปริญญา/สาขาวิชา./ชื่อมหาวิทยาลัย.
	อัศรพล นิยมลรัตน์. (2554). แบบจำลองการจัดการความรู้สำหรับการบ่มเพาะธุรกิจใน มหาวิทยาลัยในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
	Prapat Pawinan. (2005). Appropriate tree species and techniques for direct seeding for forest restoration in Chiang Mai and Lamphun provinces. Unpublished master's thesis, Chiangmai University.

บทความในนิตยสารหรือหนังสือพิมพ์	
รูปแบบ	ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์./เดือน/วันที่ (ถ้ามี))./ชื่อบทความ./ชื่อ นิตยสารหรือชื่อหนังสือพิมพ์./ ปีที่./หน้า/เลขหน้า.
	ส้มโอมี. (2558, มีนาคม). อาหารบำรุงสมอง. กุลสตรี, 20, หน้า 37-40.
	ไตรรัตน์ สุนทรประภัสสร. (2560, พฤศจิกายน 8). อนาคตจีน-อเมริกา. เดลินิวส์, หน้า 6.
	Kington, J. (2005, December 23). East Timor's search for justice. Bangkok Post, p. 12.

คำสั่ง ประกาศ หนังสือสั่งการ	
รูปแบบ	ชื่อหน่วยงานเจ้าของเอกสาร./[ปี./เดือน/วันที่]./ชื่อคำสั่งหรือชื่อเอกสาร./เลขที่เอกสาร (ถ้ามี).
	มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2551, เมษายน 22). ระเบียบมหาวิทยาลัยรามคำแหงว่าด้วยความมั่นคงปลอดภัยของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พ.ศ. 2551.
เอกสารโบราณ	
รูปแบบ	ชื่อเรื่อง/[ประเภทของเอกสาร]./[ปีที่สร้าง]./ลักษณะเส้นหรือรายละเอียดของเอกสาร (ถ้ามี)./ชื่อหน่วยงานที่เป็นเจ้าของ./เลขที่เอกสาร.
	กฎกระทรวงกลาโหมให้แก่พระยานครศรีธรรมราช จ.ศ. 1173 [กระดานเพลา]. (จ.ศ. 1173). อักษรไทย, ภาษาไทย, เส้นดินสอ. หอสมุดแห่งชาติ, เลขที่ 15 หมวดจดหมายเหตุ กท.ร.2.
	ความทรงจำเรื่องกรุงเก่าเสียแล้วเจ้าตากมาตั้งเมืองธนบุรี [หนังสือสมุดไทยดำ]. (จ.ศ. 1129). อักษรไทย, ภาษาไทย, เส้นขาว. หอสมุดแห่งชาติ, เลขที่ 28 หมวดจดหมายเหตุ จป.
เอกสารอิเล็กทรอนิกส์	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง./[ปีที่เผยแพร่บนอินเทอร์เน็ต]./ชื่อเรื่อง./สืบค้นจาก URL หรือตำแหน่งข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต
	มณีนรีรัตน์ ก้องโสตร์. (2555). หอยหลอด. สืบค้นจาก http://www.nicaonline.com/articles3/site/view_article.asp?idarticle=11
	Blood, R. (2000). A History and Perspective. Rebecca's Pocket. Retrieved from http://www.rebeccablood.net/essays/weblog_history.html
บทความจากวารสารออนไลน์	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง./[ปีที่พิมพ์]./ชื่อบทความ.ชื่อวารสาร/ชื่อวารสาร,ปีที่(ฉบับที่),หน้า/เลขหน้า./สืบค้นจาก URL หรือตำแหน่งข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต
	ธีระ รุ่งธีระ. (2552). การศึกษาปัญหาการออกเสียงภาษาฝรั่งเศสของผู้เรียนชาวไทย. วารสารสงขลา นครินทร์, 13(1), หน้า 857-869. สืบค้นจาก http://www.tci-thaijo.org/index.php
	Crane, G. (2006). What do you do with a million books? D-Lib Magazine, 12(3). Retrieved from http://www.dlib.org/dlib/03crane.html

จดหมายข่าวออนไลน์	
รูปแบบ	ชื่อผู้เขียนบทความ./[ปีที่พิมพ์./เดือน/วันที่]./ชื่อบทความ./ชื่อนิตยสารหรือชื่อหนังสือพิมพ์./สืบค้นจาก URL หรือตำแหน่งข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต
	ทีมข่าวภูมิภาค. (2553, มกราคม 14). รุกอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหมกว่า 200 ไร่. ไทยรัฐออนไลน์. สืบค้นจาก http://www.thairath.co.th/content/region/58641

คลิปวิดีโอจากยูทูป	
รูปแบบ	ชื่อ Username./ (ปี./เดือน/วันที่)/ชื่อเรื่องคลิปวิดีโอ/[Video File]./สืบค้นจาก URL
	โพลีพลัส เอ็นเตอร์เทนเมนต์. (2561, พฤศจิกายน). 3 แสบ “เคน-เต้ย” ควงแขน แม่ทัพหมดเปลือก! กองละครมีเพียงรัก [Video File]. สืบค้นจาก https://www.youtube.com/watch?v=ewRga15
	GEICO Insurance. (2013, May 22). GEICO hump day camel [Video File]. Retrieved from http://youtu.be/kWBhP0EQ

***** ส่งต้นฉบับ 1 ชุด พร้อมแผ่นบันทึกข้อมูลที่กองบรรณาธิการ *****
หรือจัดส่งทางอีเมลมาที่ journal.human@dru.ac.th